

KONGREGATIONEN FOR GEJSTLIGHEDEN

D C G

DIRECTORIUM CATECHISTICUM GENERALE

GENEREL KATEKETISK VEJLEDNING

ANSGARSTIFTELSENS FORLAG

KØBENHAVN 1998

Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto data nemini liceat hunc Directorium denuo imprimere aut in aliam linguam vertere.

Oversat af Ruth Plum og Erling Tiedemann efter »General Directory for Catechesis« under samtidig jævnføring med udgaver på andre hovedsprog
© Copyright 1997 - Libreria Editrice Vaticana
00120 Città del Vaticano

Teologisk rådgiver: Jesper Fich
Dansk udgave © 1999 Ansgarstiftelsens Forlag, København
ISBN 87-88297-30-6

FORKORTELSER

I BIBELSKE FORKORTELSER

Det gamle Testamente

1 Mos	1. Mosebog
2 Mos	2. Mosebog
3 Mos	3. Mosebog
4 Mos	4. Mosebog
5 Mos	5. Mosebog
Jos	Josvabogen
Dom	Dommerbogen
Ruth	Ruth
1 Sam	1. Samuels Bog
2 Sam	2. Samuels Bog
1 Kong	1. Kongebog
2 Kong	2. Kongebog
1 Krøn1.	Krønikebog
2 Krøn1.	Krønikebog
Ezra	Ezras Bog
Neh	Nehemias' Bog
Est	Esters Bog
Job	Jobs Bog
Sl	Salmernes Bog
Ordspr	Ordsprogenes Bog
Højs	Højsangen
Præd	Prædikerens Bog
Es	Esajas' Bog
Jer	Jeremias' Bog
Klages	Klagesangene
Ez	Ezekiels Bog
Dan	Daniels Bog
Hos	Hoseas' Bog
Joel	Joels Bog
Am	Amos' Bog
Obad	Obadias' Bog
Jon	Jonas' Bog
Mika	Mikas Bog
Nah	Nahums Bog
Hab	Habakkuks Bog
Sef	Sefanias' Bog
Hagg	Haggajs Bog
Zak	Zakarias' Bog
Mal	Malakias' Bog

De deuterokanoniske (= apokryfiske)

Tob	Tobits Bog
Judit	Judits Bog
TilfEst	Tilføjelse til Esters Bog
Visd	Visdommens Bog
Sir	Siraks Bog
Bar	Baruks Bog
JerBr	Jeremias' Brev
TilfDan	Tilføjelse til Daniels Bog
1 Makk	1. Makkabæerbog
2 Makk	2. Makkabæerbog

Det nye Testamente

Matt	Matthæusevangeliet
Mark	Markusevangeliet
Luk	Lukasevangeliet
Joh	Johannesevangeliet
ApG	Apostlenes Gerninger
Rom	Romerbrevet
1 Kor	1. Korintherbrev
2 Kor	2. Korintherbrev
Gal	Galaterbrevet
Ef	Efeserbrevet
Fil	Filipperbrevet
Kol	Kolossenserbrevet
1 Thess	1. Thessalonikerbrev
2 Thess	2. Thessalonikerbrev
1 Tim	1. Timotheusbrev
2 Tim	2. Timotheusbrev
Tit	Brevet til Titus
Filem	Brevet til Filemon
Hebr	Hebræerbrevet
Jak	Jakobs Brev
1 Pet	Peters 1. Brev
2 Pet	Peters 2. Brev
1 Joh	Johannes' 1. Brev
2 Joh	Johannes' 2. Brev
3 Joh	Johannes' 2. Brev
Jud	Judas' Brev
Åb	Johannes' Åbenbaring

II

LÆREEMBEDETS DOKUMENTER

- AA DET ANDET VATIKANKONCIL, Dekret om lægfolkets apostolat, *Apostolicam Actuositatem* (18. november, 1965): Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer: København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 393
- AG DET ANDET VATIKANKONCIL, Dekret om Kirkens missionsaktivitet, *Ad Gentes* (7. december 1965): Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer: København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 607
- CA JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse »100 ÅR« Katolsk Sociallære, *Centesimus Annus* (1. maj 1991): København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1991
- CCL *Corpus Christianorum*
- CD DET ANDET VATIKANKONCIL, Dekret om biskoppernes hyrdehverv i Kirken, *Christus Dominus* (28. oktober 1965): Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer: København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 279
- ChL JOHANNES PAUL II, Eftersynodal apostolsk skrivelse, Det kristne lægfolk *Christifideles Laici* (30. december 1988): København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1990
- CIC *Corpus Iuris Canonici* (25. januar 1983)
- CSEL *Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum* (Wn 1866 ff.)
- CT JOHANNES PAUL II, Apostolsk skrivelse, Katekese i vor Tid *Catechesi Tradendae* (16. oktober 1979): København, Niels Steensens Forlag, 1980
- DCG (1971) KONGREGATIONEN FOR GEJSTLIGHEDEN, *Directorium Catechisticum Generale* (11. april 1971): AAS 64 (1972). s. 97-176
- DH DET ANDET VATIKANKONCIL, Erklæring om religionsfriheden, *Dignitatis Humanae* (7. december 1965): Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 663
- DM JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse, Rig på Barmhjertighed *Dives in Misericordia* (30. november 1980): København, Niels Steensens Forlag (1982)
- DS H. DENZINGER-A SCHÖNMETZER, *Enchiridion Symbolorum Definitionum et Declarationum de Rebus Fidei et Morum*, Editio XXXV, Rom 1973
- DV DET ANDET VATIKANKONCIL, Konstitutionen om Åbenbaringen, *Dei Verbum* (18. november 1965): Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer: København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 363
- EA JOHANNES PAUL II, Eftersynodal apostolsk skrivelse, *Ecclesia in Africa* (14. september 1995): AAS 88 (1996) s. 5-82
- EN PAUL VI, Apostolsk skrivelse, Evangeliets forkyndelse *Evangelii Nuntiandi* (8. december 1975): København, Katolsk Forlag 1978
- EV JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse, Livets evangelium *Evangelium Vitae* (25. marts 1995): København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1998
- FC JOHANNES PAUL II, Eftersynodal apostolsk skrivelse, Fællesskabet i familien *Familiaris Consortio* (22. november 1981): København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1983
- FD JOHANNES PAUL II, Apostolsk skrivelse, *Fidei Depositum* (11. oktober 1992) AAS 86 (1994) s. 113-118
- GCM KONGREGATIONEN FOR FOLKESLAGENES EVANGELISERING, *Guide for Catechists*. Dokument om faglig, dannende og igangsættende orientering af kateketer i de områder, der er afhængige af Kongregationen for Folkeslagenes Evangelisering (3. december 1993). Vatikanet 1993.
- GE DET ANDET VATIKANKONCIL, Erklæring om den kristne opdragelse, *Gravissimum educationis momentum* (28. oktober 1965), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 329
- GS DET ANDET VATIKANKONCIL, Den pastorale konstitution om Kirken i den moderne verden, *Gaudium et Spes* (7. december 1965), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 435.
- KKK Den Katolske Kirkes Katekismus, fransk udgave 1992, endelig latinsk udgave 1997, under udgivelse på dansk.

- LC KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, Vejledning *Libertatis Conscientia* (22. marts 1986): AAS 79 (1987) s. 554-599
- LE JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse, *Laborem Exercens* (14. september 1981) - Menneskets arbejde: København, Niels Steensens Forlag, 1982
- LG DET ANDET VATIKANKONCIL, Konstitutionen om Kirken »*Lumen Gentium*« (21. november 1944), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 93
- MM JOHANNES XXIII, Rundskrivelse, *Mater et Magistra* (15. november 1961) - Vort sociale ansvar: København, Sankt Ansgars Forlag, 1961
- MPD BISPE-SYNODEN, Message to the People of God, *Cum iam ad exitum* om katekese i vor tid (28. oktober 1977) Typis Polyglottis Vaticanis 1977
- NA DET ANDET VATIKANKONCIL, Dekret om Kirkens holdning til de ikke-kristne religioner, *Nostra Aetate* (28. oktober 1965), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 349
- OICA DET INTERNATIONALE RÅD FOR KATEKESE, *Ordo Initiationis Christianae Adulorum*: Libreria Editrice Vaticana, 1990
- PB JOHANNES PAUL II, Apostolsk skrivelse, *Pastor Bonus* (28. juni 1988) AAS (1988) s. 841-930
- PG *Patrologia Cursus completus, Series Graeca* udg. Jacques P. Migne, Paris 1857 ff
- PL *Patrologia Cursus completus, Series Latina* udg. Jacques P. Migne, Paris 1844 ff
- PO DET ANDET VATIKANKONCIL, Dekret om præsternes tjeneste og liv *Presbyterorum Ordinis* (7. december 1965), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 555
- PP PAUL VI, Rundskrivelse *Populorum Progressio* (26. marts 1967) Om folkenes fremskridt: København, Sankt Ansgars Forlag 1967
- RCIA *Ordo Institutionis Christianae Adulorum, Rite of Christian Initiation of Adults (RCIA)* Editio Typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1972
- RH JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse *Redemptor Hominis* (4. marts 1979) - Menneskets Forløser: København, Niels Steensens Forlag (1980)
- RM JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse *Redemptoris Missio* (7. december 1990) - Kristi Mission: København, Ansgarstiftelsens Forlag, (1991)
- SC DET ANDET VATIKANKONCIL, Konstitutionen om Liturgien *Sacrosanctum Concilium* (4. december 1963), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 21
- SCh *Sources Chrétiennes*, Collectio, Paris 1946 ff.
- SRS JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse, *Sollicitudo Rei Socialis* (30. december 1987) - Omsorgen for de sociale forhold: København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1988
- SYNODE 1985 BISPE-SYNODEN (ekstraordinært møde 1985) Slutrapport *Ecclesia sub verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi* (7. december 1985), Vatikanet 1985
- TMA JOHANNES PAUL II, Apostolsk skrivelse, *Tertio Millennio Adveniente* (10. november 1994) - Om det kommende tredje årtusind: København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997
- UR DET ANDET VATIKANKONCIL, Dekret om økumeni *Unitatis Redintegratio* (21. november 1964), Det andet Vatikankoncil - Konstitutioner - Dekreter - Erklæringer, København, Ansgarstiftelsens Forlag, 1997, s. 203
- UUS JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse, *Ut Unum Sint* (25. maj 1985) - Forpligtelsen til økumenisme: København, Ansgarstiftelsens Forlag 1997
- VS JOHANNES PAUL II, Rundskrivelse, *Veritatis Splendor* (6. august 1993) - Om visse af Kirkens morallæres fundamentale spørgsmål, København, Ansgarstiftelsens Forlag 1994

Blank side 8

FORORD

1. Det andet Vatikankoncil bestemte, at der skulle udarbejdes »en vejledning for den kateketiske undervisning af det kristne folk«¹. Ved gennemførelsen af den opgave, som konciliet havde stillet, benyttede Kongregationen for Gejstligheden sig af en speciel ekspertkomité og rådførte sig desuden med forskellige bispekonferencer i hele verden, som fremsatte mange forslag og bemærkninger om emnet. Et første udkast til teksten blev gennemset af en *ad hoc* teologisk kommission og af Kongregationen for Troslæren. *Directorium Catechisticum Generale (Generel Kateketisk Vejledning, i det følgende forkortet DCG)* blev definitivt godkendt af Pave Paul VI den 18. marts 1971 og offentliggjort den 1. april 1971.

2. Den trediveårige periode mellem afslutningen af Det andet Vatikankoncil og tærsklen til det tredje årtusind er utvivlsomt i høj grad som bestemt af Forsynet til nyorientering og fremme af katekesen. Det har været en tid, hvor den evangeliserende kraft, som var karakteristisk for det oprindelige kirkelige fællesskab, på en vis måde er genopstået. Der har også vist sig en fornyet interesse for kirkefædrenes lære, og det er blevet muligt at genoptage katekumenatet. Siden 1971 har DCG orienteret lokalkirkerne mod en fornyelse af katekesen og har virket som et referencepunkt for såvel indhold og pædagogik som for de anvendte metoder.

Den udvikling, som i den samme periode har fundet sted omkring katekesen, har overalt været karakteriseret af et generøst engagement og af glimrende initiativer og endvidere af positive resultater for undervisningen og af vækst i børns, unges og voksnes tro. Samtidig har der imidlertid været kriser, mangler i læremæssig henseende, påvirkninger fra udviklingen i den globale kultur og som følge af kirkelige spørgsmål, der er opstået uden for det kateketiske område, hvad der ofte har forringet katekesens kvalitet.

3. Kirkens læreembede er i alle disse år aldrig ophørt med at have pastoral omsorg for katekesen. Talrige biskopper og bispekonferencer ud over verden har viet katekesen betydelig opmærksomhed; det er sket gennem udgivelse af katekismer og pastorale retningslinier, ved at fremme uddannelsen af deres præster og ved at opmuntre til forskning på det kateketiske område. Sådanne bestræbelser har vist sig at være udbytterige og har bidraget meget til den kateketiske praksis i lokalkirkerne. *Ordo Initiationis Christianae Adultorum* (også forkortet RCIA efter den engelsksprogede betegnelse, *Rite of Christian Initiation of Adults*. O.A.), der blev offentliggjort 6. januar 1972 af Kongregationen for Gudstjenester og Sakramenter, har vist sig at være særlig anvendelig i den kateketiske fornyelse.

På særlig vis må også den gerning omtales, Pave Paul VI udøvede, da han ledede Kirken i den umiddelbart efter-konciliære periode. I sin omtale heraf har pave Johannes Paul II sagt: »Min forgænger Paul VI har ved sine handlinger, sin forkyndelse og sin normgivende tolkning af Det andet Vatikankoncil - som han betragtede som den moderne tids store katekismus - og ved hele sit liv på forbilledlig måde udført en tjeneste for Kirkens katekese«.²

4. Overvejelserne på bispesynodens plenarmøde i oktober 1974 med emnet *Evangelisering i den moderne verden* udgør en skelsættende milepæl for katekesen. De forslag, som efterfølgende blev opstillet af synoden, blev præsenteret for Pave Paul VI, der udsendte den eftersynodale apostolske skrivelse *Evangelii Nuntiandi* af 8. december 1975 (forkortet EN; se litteraturlisten. O.A.). Dette dokument formulerer blandt andet et særligt vigtigt princip, nemlig at katekesen skal ses som en evangeliserende indsats i sammenhæng med Kirkens mission. Fremover må katekese betragtes som et permanent anliggende for Kirkens missionsopgave i vor tid.

---

¹ CD 44.

² CT 2.

Bispesynodens endelige plenarmøde, der blev sammenkaldt af Pave Paul VI i oktober 1977, foreslog sine deltagere at gøre katekese til et tema for analyse og refleksion. Denne synode »så i den kateketiske fornyelse en kostbar gave fra Helligånden til Kirken i vor tid«.³

5. Pave Johannes Paul II tog i 1978 denne kateketiske arv op og gav sine første retningslinier for katekesen i den apostolske skrivelse *Catechesi Tradendae* af 16. oktober 1979 (forkortet CT; se litteraturlisten. O.A.). Dette dokument udgør en sammenhængende enhed med *Evangelii Nuntiandi* og placerer katekesen fuldstændigt inden for rammerne af evangeliseringen.

Gennem hele sit pontificat har pave Johannes Paul II til stadighed fremført en konstant belæring af største betydning for katekesen. Blandt hans taler, hans breve, hele den belæring, han har givet skriftligt udtryk, må der lægges særlig vægt på de tolv rundskrivelser lige fra *Redemptor Hominis* til *Ut Unum Sint*. Disse rundskrivelser udgør i sig selv en syntese af en sammenhængende lære, der sigter på den fornyelse af Kirkens liv, som Det andet Vatikankoncil ønskede.

Af særlig kateketisk værdi blandt disse dokumenter fra pave Johannes Paul II's Peters-embede er følgende af særlig betydning: *Redemptor Hominis* (4. marts 1979), *Dives in Misericordia* (30. november 1980), *Dominum et Vivificantem* (18. maj 1986) og *Redemptoris Missio* (7. december 1990), i hvilket sidste dokument det igen slås fast, at missionsbefalingen til Kirken har vedvarende gyldighed.

6. På den anden side har Bispesynodens plenarmøder, både de ordinære og de ekstraordinære, været af særlig betydning for katekesen. I denne henseende må nævnes synoderne i 1980 og 1987, som beskæftigede sig med familiens opgave og lægfolkets kald. Til opfølgning af arbejdet på disse synoder offentliggjorde Pave Johannes Paul II to apostolske skrivelser, nemlig henholdsvis *Familiaris Consortio* (22. november 1981) og *Christifideles Laici* (30. december 1987). Den ekstraordinære bispesynode i 1985 var også af afgørende betydning for katekesen i vor tid og i fremtiden. Efter at have set på, hvordan det i de foregående tyve år var gået med at føre Det andet Vatikankoncil ud i livet, foreslog synodefædrene ved denne lejlighed Den hellige Fader udgivelsen af en universel katekismus for den katolske kirke. Forslaget blev modtaget uhyre positivt, og pave Johannes Paul II gjorde det til sit eget. Efter en lang og kompliceret tilblivelsesproces blev den *Katolske Kirkes Katekismus* præsenteret for biskopperne og partikularkirkerne ved den apostolske skrivelse *Fidei Depositum* af 11. oktober 1992.

7. Offentliggørelsen af Katekismen i forbindelse med de indlæg fra Læreembedets side, som er nævnt ovenfor, nødvendiggjorde en revision af DCG for at tilpasse dette værdifulde teologisk-pastorale redskab til nye situationer og behov. Det er i en tjeneste for hele kirken, at Pavestolen nu forsøger at sammenstille denne arv og tilrettelægge den systematisk for at gøre den anvendelig til kateketiske formål.

Arbejdet med at revidere DCG, der blev sat i gang af Kongregationen for Gejstligheden, blev udført af en gruppe biskopper og teologiske og kateketiske eksperter. Ved revisionen af den kateketiske vejledning blev dets oprindelige inspiration og indhold respekteret. Bispekonferencer og adskillige eksperter blev spurgt til råds såvel som de vigtigste kateketiske institutter og centre.

I dets nuværende form forsøger DCG at nå til en balance mellem to hovedkrav:

- på den ene side katekesens integration i evangeliseringen som forudsat af *Evangelii Nuntiandi*;
- på den anden side tilegnelsen af det trosindhold, der er præsenteret i den *Katolske Kirkes Katekismus*.

8. Samtidig med, at DCG bibeholder den grundlæggende struktur i direktoratet fra 1971, er det inddelt således:

---

³ CT 3.

— *Indledningen* tager sit udgangspunkt i tro og tillid til evangeliets sæd, og fremlægger retningslinier for tolkning og forståelse af de menneskelige og kirkelige vilkår. Disse har til hensigt at understøtte missionen.

— *Første Del*⁴ har tre kapitler og forankrer katekesen først og fremmest i koncilskonstitutionen *Dei Verbum*, idet den placerer katekesen i sammenhæng med evangeliseringen, som denne betragtes i *Evangelii Nuntiandi* og *Catechesi Tradendae*, og foreslår desuden at præcisere katekesens beskaffenhed;

— *Anden Del*⁵ indeholder to kapitler, hvoraf det første under titlen *Normer og kriterier for at præsentere evangeliets budskab i katekesen* på ny fremsætter hele indholdet af det tilsvarende kapitel i den tidligere tekst fra et nyt og udvidet perspektiv; det andet kapitel, der er helt nyt, har til formål at præsentere den *Katolske Kirkes Katekismus* som et referencepunkt for troens videregivelse i katekesen og for arbejdet med katekiser på lokalt plan; dette kapitel skitserer også de fundamentale principper, der skal anvendes ved redigeringen af katekiser i partikular- og lokalkirker.

— *Tredje Del*⁶ er også blevet revideret for at formulere de vigtigste elementer i en troens pædagogik, der er inspireret af guddommelig pædagogik; skønt dette spørgsmål primært er teologisk, inddrager det også humanvidenskaberne;

— *Fjerde Del*⁷ har titlen *De, der skal modtage katekesen*; i fem korte kapitler gøres der opmærksom på de forskellige situationer og baggrunden hos dem, katekesen rettes til, på emner, der melder sig ud fra socio-religiøse situationer, og specielt på spørgsmålet om inkulturation;

— *Femte Del*⁸ fokuserer på partikularkirkens centrale stilling og på, at det er en af dens første pligter at fremme, organisere, føre tilsyn med og koordinere alle kateketiske aktiviteter; af særlig betydning er beskrivelsen af de roller, der tilkommer de forskellige medarbejdere, der er engageret i katekesen (og som naturligvis altid er afhængige af partikularkirkernes hyrder), og af de krav, der nødvendigvis må stilles til deres respektive uddannelse.

— *Konklusionen* går ind for en intensivering af den kateketiske aktivitet i vor tid og slutter med en opfordring til tro på Helligåndens virke og på, at Guds Ord, der er sået i kærlighed, vil være virkningsfuldt.

9. Hensigten med denne vejledning er klart den samme, som var tilstræbt med 1971 direktoriet. Det forsøger at tilvejebringe de fundamentale teologisk-pastorale principper, der hidrører fra Kirkens læreemбеde, især dem, der er inspireret af Det andet Vatikankoncil, og som er i stand til bedre at orientere og koordinere den pastorale aktivitet i Ordets tjeneste og konkret i katekesen.⁹ Direktoriets grundlæggende hensigt var (og vedbliver med at være) at præsentere overvejelser og principper snarere end umiddelbare fremgangsmåder eller praktiske direktiver. Denne fremstillingsform er blevet valgt, først og fremmest fordi mangler og fejltagelser i det kateketiske materiale kun kan undgås, hvis katekesens beskaffenhed og formål, såvel som de sandheder og værdier, der skal videregives, er forstået rigtigt fra begyndelsen af.¹⁰

---

⁴ Svarer til anden del af DCG (1971).

⁵ Den har de samme formål som tredje del af DCG (1971).

⁶ Svarer til fjerde del i DCG (1971).

⁷ Svarer til femte del af DCG (1971). Selv om mange vigtige grunde kunne tale for, at denne del burde komme inden den om pædagogik i betragtning af tredje dels nye udformning, har man foretrukket at bibeholde samme rækkefølge som i teksten fra 1971. Dette betoner, at omsorg over for på dem, som katekesen er rettet til, er en deltagelse i og en konsekvens af denne samme guddommelige pædagogik, denne Guds imødekommenhed i frelseshistorien (DV 13) af hans tilpassende sig i åbenbaringen til de menneskelige vilkår.

⁸ Overtager alle elementer fra Paul VI's rundskrivelser og fra DCG (1971).

⁹ Sml. DCG (1971), Indledning.

¹⁰ Sml. sammesteds.

Den konkrete anvendelse af disse principper og udsagn ved hjælp af retningslinier, nationale, regionale eller på bispedømmeplan, katekismer og andre midler, der skønnes egnede til effektivt at støtte katekesen, er noget, der hører til de forskellige episkopaters særlige kompetence.

10. Det er indlysende, at ikke alle dele af direktoriet er lige vigtige. De dele, der beskæftiger sig med den guddommelige åbenbaring, katekesens beskaffenhed samt de kriterier, der er gældende for forkyndelsen af evangeliet, er universelt gyldige. De afsnit, der refererer til aktuelle omstændigheder, til forskellige metoder og til den måde, hvorpå man tilpasser katekesen til forskellige aldersgrupper og kulturelle sammenhænge, skal omvendt snarere forstås som fingerpeg eller vejledende retningslinier.¹¹

11. Direktoriet henvender sig principielt til biskopperne, bispekonferencerne og - i almindelighed og til deres kompetence - til dem, der har et ansvar i kateketisk sammenhæng. Det er klart, at direktoriet vil være nyttigt ved uddannelsen af dem, der forbereder sig til ordinationen som præster, i den kontinuerlige efteruddannelse af præster og ved uddannelsen af kateketer.

Det umiddelbare formål med direktoriet er at være til hjælp ved udarbejdelsen af kateketiske direktorier og katekismer. Efter forslag fra mange biskopper er der i direktoriet medtaget talrige noter og henvisninger, som vil være nyttige ved udarbejdelsen af sådanne kateketiske hjælpemidler.

12. Eftersom direktoriet er beregnet på at skulle benyttes af partikularkirker, hvis pastorale behov er meget forskellige, er det klart, at der kun har kunnet tages hensyn til fælles eller ret almindelige forhold. Dette gælder også for de dele, som beskæftiger sig med tilrettelæggelsen af katekese på forskellige planer. Der må tages passende hensyn til dette, når man benytter direktoriet. Som der allerede blev gjort opmærksom på i direktoriet fra 1971, kan dét, der kan forekomme utilstrækkeligt i områder, hvor katekese og kateketiske hjælpemidler har nået en høj standard, måske forekomme overdrevent i områder, hvor katekesen endnu ikke har gennemgået en sådan udvikling.

13. Det er håbet, at offentliggørelsen af dette dokument, et vidnesbyrd om Pavestolens omsorg for det kateketiske arbejde, må blive modtaget og studeret omhyggeligt i sammenhæng med hver enkelt partikularkirkes pastorale behov. Det må håbes, at det vil sætte gang i yderligere studier og uddybe forskningen, så det svarer til katekesens behov og til de normer og retningslinier, som Kirkens læreemбеde har fremlagt.

I øvrigt, Brødre, bed for os, at Herrens ord må få frit løb og æres, som det allerede sker hos jer (2 Thess3,1).

Vatikanet, 15. august 1997

FESTEN FOR JOMFRU MARIAS OPTAGELSE I HIMLEN

✠ DARÍO CASTRILLÓN HOYOS

Ærkebiskop emeritus af Bucaramanga

Pro-Præfekt

✠ CRESCENZIO SEPE

Titulær ærkebiskop af Grado

Sekretær

---

¹¹ Sml. sammesteds.

INDLEDNING

Forkynde evangeliet i den moderne verden

»Hør her! En sædemand gik ud for at så. Og da han såede, faldt noget på vejen, og fuglene kom og åd det op. Noget faldt på klippegrund, hvor der ikke var ret meget jord, og det kom straks op, fordi der kun var et tyndt lag jord; og da solen kom højt på himlen, blev det svedet, og det visnede, fordi det ikke havde rod. Noget faldt mellem tidsler, og tidslerne voksede op og kvalte det, så det ikke gav udbytte. Men noget faldt i god jord og gav udbytte; det voksede op og groede, og noget bar tredive og noget tres og noget hundrede fold« (Mark 4,4-8).

---

14. Hensigten med denne indledning er at udvikle en større bevidsthed hos hyrder og kateketer om nødvendigheden af at holde sig den ager for øje, i hvilken sæden sås, og gøre dette under troens og barmhjertighedens perspektiv. Den tolkning af den moderne verden, der foreslås her, er naturligvis afhængig af de historiske omstændigheder, der er gældende under forskellige betingelser.

»Hør her! En sædemand gik ud for at så« (Mark 4,4)

15. Lignelsen om sædemanden, der går ud for at så, er evangeliseringens inspirationskilde. Sæden er Guds Ord (*Luk 8,11*). Sædemanden er Jesus Kristus. For to tusinde år siden forkyndte han evangeliet i Palæstina og sendte disciplene ud for at så evangeliet i verden. I dag fortsætter Jesus Kristus, der er nærværende i Kirken ved sin Ånd, med at sprede Faderens ord videre ud over verdens ager. Tilstanden af den jord, hvori det falder, er meget forskellig. Evangeliet »falder på vejen« (Mark 4,4), når det ikke virkelig høres; det falder på »klippegrund« uden at fæste rod; det falder »mellem tidsler« (Mark 4,7), hvor det hurtigt kvæles af denne verdens sorger og de bekymringer, der tynger menneskers hjerter. Alligevel falder noget af sæden »i god jord« (Mark 4,8), det vil sige blandt mænd og kvinder, der er åbne for et personligt forhold til Gud, og som er solidariske med deres næste. Denne sæd bærer frugt i overflod. I lignelsen om sædemanden forkynder Jesus det glædelige budskab, at Guds Rige er nær, trods problemerne med jordbunden, trods spændingerne, konflikterne og vanskelighederne i verden. Evangeliets sæd frugtbar gør menneskehedens historie og lover en rig høst. Jesus gør imidlertid også opmærksom på, at Guds Ord kun vokser i et hjerte, der er beredt til at modtage det.

Betragte verden ud fra troens synspunkt

16. Kirken vedbliver med at så Evangeliet i Guds ager. Kristne, der befinder sig i de mest forskellige sociale situationer, ser på verden med de samme øjne, som Jesus betragtede sin tids samfund med. En Jesu Kristi discipel deler »de glæder og håb, den sorg og angst, som moderne mennesker, især de fattige og tyngede, føler og oplever«.¹ Han eller hun betragter til stadighed den menneskelige historie med opmærksomhed og deltager i den, ikke blot ud fra fornuftens synspunkt, men også fra troens. I troens lys viser verden sig som den verden, som »er skabt og opretholdes af Skaberens kærlighed, og som dog kom under syndens tyranni, men som den korsfæstede og opstandne Kristus har befriet, da

---

¹ GS 1.

han brød den Ondes magt.«² Den kristne ved, at enhver menneskelig begivenhed - faktisk hele virkeligheden - på samme tid er præget af

— Guds skabende aktivitet, som giver godhed til alt værende;

— syndens magt, der begrænser og lammer mennesket; og

— den dynamik, der bryder frem fra Kristi opstandelse som en sæd, der fornyer troende, og giver dem håbet om en definitiv »fuldendelse«.³

En opfattelse af verden, der ikke indeholder disse tre elementer, kan ikke være ægte kristen. Derfor er det så vigtigt med en katekese, der er i stand til at indføre katekumener og dem, der skal modtage katekesen, i en teologisk tolkning af vor tids problemer.⁴

VERDEN ER AGEREN

17. Kirken, menneskeheden mor, ser frem for alt med dyb sorg »en mangfoldighed af mænd og kvinder - børn, voksne og ældre - med andre ord: en mangfoldighed af konkrete og unikke mennesker, der lider under fattigdommens utålelige byrde.«⁵

Ved hjælp af en katekese, hvor der lægges tilbørlig vægt på Kirkens sociale lære, ønsker den ⁶ at bevæge menneskers hjerter til »en indsats for retfærdighed«⁷ og for »opprioriteringen af eller forkærligheden for de fattige«, ⁸ så at dens tilstedeværelse i verden virkeligt må være et lys, der stråler, og salt, der helbreder.

Menneskerettigheder

18. I sin analyse af verdens jordbund er Kirken intens bevidst om alt, hvad der krænker menneskets værdighed. Den er klar over, at alle menneskerettigheder ⁹ vokser frem af denne værdighed, der konstant er genstand for kristen optagethed og engagement. Derfor ser den længere end til blot »økonomiske og sociale tegn«¹⁰ for også at tage fat på kulturelle og religiøse faktorer. Hvad der optager Kirken, er frem for alt den totale udvikling af ethvert menneske og af alle folkeslag.¹¹ Den konstaterer med glæde, at »en gavnlig udvikling vinder frem og gennemtrænger alle mennesker på jorden og gør dem mere bevidste om det enkelte menneskes værdighed«.¹² Kirkens energiske insisteren på respekt for menneskerettigheder og dens bestemte afvisning af enhver krænkelse af dem er klare udtryk for denne bevidsthed. Retten til liv, arbejde og uddannelse, til at stifte familie og deltage i det offentlige liv og til religionsfrihed kræves i dag mere end nogensinde.

---

² GS 2.

³ GS 2.

⁴ SRS 35.

⁵ SRS 13b; sml. EN 30.

⁶ Sml. CT 29.

⁷ SRS 41, sml. 1971 Dokumenter fra Bispesynoden, II: »Retfærdighed i Verden« (30. nov. 1971), III, »Kampen for Retfærdighed«: AAS 43 (1971), s. 935-937; og LC 77.

⁸ SRS 42, sml. ChL 42; TMA 51; CCC 2444-2448.

⁹ Sml. JOHANNES XXIII *Pacem in Terris*, Rundskrivelse (11.april 1963), 9-27: AAS 55 (1963), s. 261-270. Her udpeges for Kirken disse mere fundamentale menneskerettigheder. I numrene 28-34 (AAS 55 [1963] s. 270-273), angives de principielle »menneskerettigheder«. Katekesen bør være opmærksom på begge disse perspektiver.

¹⁰ Sml. SRS 15a.

¹¹ Sml. PP 14; CA 29.

¹² ChL 5; sml. SRS 26b; VS 31c.

19. Mange steder bliver menneskerettighederne imidlertid klart krænket,¹³ i åbenlys modstrid med den værdighed, der tilkommer ethvert menneske. Sådanne krænkelser giver næring til andre former for fattigdom, der rækker ud over det materielle plan: de bidrager til en kulturel og religiøs forarmelse, som bekymrer Kirken lige så meget. Nægtelsen eller begrænsningen af menneskerettigheder forarmer det enkelte menneske og hele folkeslag mindst lige så meget som, hvis ikke mere end selve den materielle nød.¹⁴ Kirkens evangeliserende aktivitet på menneskerettighedernes område har ubestrideligt som sit formål den opgave at vise ethvert menneskes umistelige værdighed. På en vis måde er det »at genopdage og få andre til at genopdage ethvert menneskes umistelige værdighed en væsentlig opgave, ja i en vis forstand den centrale og alt omfattende opgave i den tjeneste, som Kirken og i den lægfolk er kaldet til at yde menneskeslægten.«¹⁵ Katekesen skal forberede dem til denne opgave.

Kultur og kulturer

20. Sædemanden ved, at sædekornet falder på en bestemt jordbund, og at den må tage alle de elementer til sig, som gør det muligt for den at bære frugt.¹⁶ Han ved også at nogle af disse elementer på forhånd kan være skadelige for sædens spiring og faktisk for selve høsten.

Konstitutionen *Gaudium et Spes* fremhæver den betydning, som naturvidenskab og teknik har haft for, at den moderne kultur er opstået og har udviklet sig. Den naturvidenskabelige mentalitet, som stammer derfra, ændrer dybtgående »kultur og tankegang«¹⁷ med deraf følgende menneskelige og religiøse konsekvenser. Det moderne menneske er stærkt påvirket af denne naturvidenskabelige og eksperimentelle metode.

Ikke desto mindre er der i dag en voksende erkendelse af, at en sådan mentalitet er ude af stand til at forklare alt. Naturvidenskabsfolk indrømmer selv, at den eksperimentelle metode, så eksakt den end er, må suppleres med en anden metode til at nå til viden, hvis man nogensinde skal opnå en dyb forståelse af mennesket. Lingvistisk teori, for eksempel, viser, at symbolsk tænkning er i stand til at give en adgang til menneskets mysterium, der ellers vil forblive utilgængelig. En rationel måde at tænke på, der ikke tvedeler mennesket, men som medinddrager dets følelsesmæssige dimension, gør det helt og giver dets liv en mere omfattende mening, er således absolut nødvendig.

21. Sammen med denne »mere universelle form for menneskelig kultur«,¹⁸ er der et voksende ønske om på ny at værdsætte oprindelige kulturer. Det spørgsmål, som Det andet Vatikankoncil stillede, gælder stadig: »Hvorledes gribe sagen an for at forhindre, at den voksende kulturelle udvikling, der burde føre til en sand og frugtbar samtale mellem forskellige grupper og nationer, bringer forstyrrelse i livsfællesskaberne, ødelægger traditionel visdom og bringer folkenes egenart i fare?«¹⁹

— Mange steder er der en stærk bevidsthed om, at traditionelle kulturer angribes af stærke ydre kræfter og af fremmedartede efterligninger af importerede livsformer med det resultat, at den identitet og de værdier, der er særegne for det enkelte folk, således gradvist nedbrydes.

— På samme måde erkendes den udbredte indflydelse af meddelelsesmidlerne, som ud fra økonomiske eller ideologiske interesser ofte påtvinger et livssyn, der ikke respekterer det kulturelt karakteristiske hos de mennesker, som de henvender sig til.

---

¹³ Sml. ChL 5a. Den ekstraordinære synode i 1985, II, D, 1.

¹⁴ Sml. SRS 15e; KKK 2444; CA 57b.

¹⁵ ChL 37. Sml. CA 47.

¹⁶ AG 22a.

¹⁷ Sml. GS 5.

¹⁸ GS 54.

¹⁹ GS 56c.

— Med inkulturation møder evangeliseringen således en af sine største udfordringer. I evangeliets lys må Kirken tilegne sig alle kulturens og kulturernes²⁰ positive værdier og afvise de elementer, som hæmmer udviklingen af menneskers og folkeslags sande muligheder.

Religiøse og etiske faktorer

22. Blandt de elementer, der udgør et folks kulturelle arv, er etiske og religiøse faktorer af særlig interesse for sædemanden. Der er i nutidens kultur en vedvarende udbredelse af religiøs ligegyldighed: »Mange af vor samtids mennesker ... har dog aldrig fornemmet dette indre og vitale bånd, der knytter dem til Gud, eller også afviser de det udtrykkeligt.«²¹

Ateisme - forstået som en fornægtelse af Gud - »må regnes med til vor tids mest alvorlige problemer«.²² Skønt den kan antage forskellige former, optræder den i dag ofte maskeret som sekularisme, som består af en overdrevent autonom betragtning af mennesket og verden, »ifølge hvilken verden kan forklares ud fra sig selv, uden at det er nødvendigt at tage sin tilflugt til Gud«.²³ I den religiøse sfære i speciel forstand er der tegn på »en tilbagevenden til det hellige«,²⁴ på en ny tørst efter transcendent virkelighed og efter det guddommelige. Verden af i dag vedkender sig på en mere omfattende og vital måde »en fornyet interesse for religiøs søgen«.²⁵ Ganske vist er denne optagethed »ikke fri for at være tvetydig«.²⁶ Den udbredte fremvækst af sekter og nyreligiøse bevægelser og genoplivningen af »fundamentalisme«²⁷ er faktorer, der alvorligt bekymrer Kirken og kræver omhyggelig analyse.

23. Den moralske situation i dag er på linje med den religiøse situation. Der er en tydelig tilsløring af den ontologiske sandhed om mennesket, - som om fornægtelsen af Gud betød et indre sammenbrud af menneskets forhåbninger.²⁸ Mange steder bidrager dette til fremkomsten af en »etisk relativisme, som vil fjerne ethvert sikkert referencepunkt fra det politiske og sociale liv«.²⁹ Evangelisering møder et privilegeret område for aktivitet i den religiøse og etiske sfære. I virkeligheden er det Kirkens opgave nummer ét at forkynde Gud og være hans vidne over for verden. Dette indebærer at gøre Guds sande ansigt og hans kærlige plan for menneskets frelse kendt, sådan som den er blevet åbenbaret i Jesus Kristus. For at udruste sådanne vidner er det nødvendigt for Kirken at udvikle en helt igennem religiøs katekese, der er næret af evangeliet, og som vil uddybe menneskets møde med Gud og skabe et dybt og permanent fællesskabs bånd med ham.

KIRKEN I VERDEN

De kristnes tro

24. Jesu disciple er spredt i verden som surdej, men - som i enhver anden tidsalder - er de ikke immune over for menneskelige situationers indflydelse. Det er derfor nødvendigt at undersøge den

---

²⁰ Sml. EN 20; CT 53.

²¹ GS 19.

²² *Sammesteds*.

²³ EN 5; sml. LC 41 og GS 19.

²⁴ Synode, II A 1.

²⁵ ChL 4.

²⁶ RM 38.

²⁷ CA 29 og 46c.

²⁸ Sml. GS 36. Johannes Paul II i rundskrivelsen *Dominum et vivificantem* (18 maj 1986) nr. 38: Herren og Levendegørende, Ansgarstiftelsens Forlag, København 1987, konstaterer også denne forbindelse: »Ideologien om 'Guds død' beviser let i sine virkninger både på teoretisk og praktisk plan, at den er en ideologi om menneskets død«.

²⁹ VS 101; sml. EV 19, 20.

almindelig udbredte tilstand af kristnes tro. Den kateketiske fornyelse, der er udviklet i Kirken i løbet af de sidste årtier, vedbliver med at bære kærkommen frugt.³⁰ Katekesen af børn, af unge og af voksne har ført til en type kristne, der er bevidste om deres tro, og som i deres liv handler i overensstemmelse med den. I sådanne kristne har katekesen ansporet til:

- en ny og vital erfaring af Gud som barmhjertig Far;
- en genopdagelse på et dybere niveau af Jesus Kristus, ikke blot i hans guddommelighed, men også i hans menneskelighed;
- en følelse af alles medansvar for Kirkens mission i verden;
- og en voksende bevidsthed med hensyn til troens sociale forpligtelser.

25. Når Kirken betragter vore dages religiøse situation, er den ikke desto mindre nødt til at tage hensyn til, i hvilken udstrækning kristne er »blevet ramt af sekularismens og den etiske relativismes atmosfære«. ³¹ En vigtig kategori, som må undersøges nærmere, er den med de »mange, der ganske vist er døbt, men som lever helt uden for et kristent livsmiljø«. ³² Dette drejer sig faktisk om en masse, der er »ikke-praktiserende«³³ kristne, skønt en religiøs følelse ikke er helt forsvundet i mange hjerter. Atter at vække disse mennesker til tro er en virkelig udfordring for Kirken. Så er der »jævne, enfoldige mennesker«, ³⁴ der undertiden udtrykker sig med alvorlig religiøs følelse og en dybt rodfæstet »folkelig religiøsitet«. ³⁵ De »har en vis tro, men kender næppe grundlagene derfor«. ³⁶ Der er desuden talrige andre kristne, ofte højt uddannede, hvis religiøse oplæring indskrænker sig til, hvad de lærte i deres barndom. Disse mennesker er også nødt til at efterprøve og udvikle deres tro »i et andet lys«. ³⁷

26. Der er også et vist antal døbt kristne, for hvem det - fordi de ønsker at virke for dialog med forskellige kulturer og andre religiøse samfund, eller på grund af en vis tilbageholdenhed fra deres side i henseende til at leve i nutidens samfund som troende - ikke lykkes at vidne udtrykkeligt og modigt i deres liv om troen på Jesus Kristus. Disse konkrete situationer for den kristnes tro medfører et presserende kald til sædmanden om at udvikle *en ny-evangelisering*,³⁸ især i de kirker med en mangeårig kristen tradition, hvor sekularisme har gjort store indhug. I denne evangeliseringens nye kontekst har en missionerende forkyndelse og katekese, især af de unge og af voksne, en absolut prioritet.

Det kirkelige fællesskabs indre liv

27. Det er vigtigt at overveje selve livet i det kirkelige fællesskab, som er netop dets mest centrale egenskab. For det første er det nødvendigt at se, hvordan Det andet Vatikankoncil er blevet modtaget i Kirken, og hvordan det har båret frugt. De store koncilsdokumenter er ikke forblevet døde bogstaver: deres virkninger anerkendes i vid udstrækning. De fire konstitutioner (*Sacrosanctum Concilium*, *Lumen Gentium*, *Dei Verbum* og *Gaudium et Spes*) har virkelig beriget Kirken. Faktisk

- opfattes det liturgiske liv mere og mere som kilden til og højdepunktet af kirkeligt liv;

---

³⁰ Sml. CT 3; sml. MPD 4.

³¹ TMA 36b; GS 19c.

³² EN 52. Sml. CT 19 og 42.

³³ EN 56.

³⁴ EN 52.

³⁵ EN 48, CR. ct 54; ChL 34b; Synode II, A, 4; DCG (1971), 6.

³⁶ EN 52.

³⁷ Sml. EN 52; CT 44.

³⁸ ChL, 34b; 33d.

— er Guds folk nået til en klarere bevidsthed om det »almindelige præstedømme«,³⁹ der bygger på dåben, og det genopdager mere og mere det universelle kald til hellighed og en mere levende sans for indbyrdes tjeneste i kærlighed;

— har det kirkelige fællesskab opnået en mere levende sans for Guds Ord. For eksempel læses og værdsættes Den hellige Skrift mere, og der mediteres mere intenst over den;

— bliver Kirkens mission i verden opfattet på en ny måde: på grundlag af indre fornyelse har Det andet Vatikankoncil åbnet katolikker for evangeliseringens krav, som nødvendigvis er knyttet til dialog med verden, til menneskelig udvikling, til forskellige kulturer og religioner såvel som til den påtrængende søgen efter kristen enhed.

28. Det må imidlertid erkendes, at der midt i denne rigdom også viser sig »vanskeligheder med at acceptere Koncilet«. ⁴⁰ Trods en så omfattende og dyb ekklesiologi er følelsen af at høre til Kirken svækket, og »en vis misstemning i forhold til Kirken bemærkes ofte«. ⁴¹ Således betragtes Kirken ofte på en én-dimensional måde som en blot og bar institution og berøvet sit mysterium. I nogle tilfælde er tendentiøse standpunkter blevet antaget og sat i modsætning til forståelsen og gennemførelsen af den fornyelse i Kirken, som Det andet Vatikankoncil søgte efter. Sådanne ideologier og en sådan adfærd har ført til splittelser, der svækker det vidnesbyrd om fællesskab, som er absolut nødvendigt for evangelisering. Kirkens evangeliserende aktivitet, katekese medregnet, må på så meget desto mere afgørende måde stræbe mod solid kirkelig samhørighed. Derfor haster det med at fremme og uddybe en ægte *communio*-eklesiologi, ⁴² så der kan blive vakt en dyb kirkelig spiritualitet hos de kristne.

Katekesens situation: dens vitalitet og vanskeligheder

29. Katekesens vitalitet i de senere år er i rigt mål blevet demonstreret ved mange positive aspekter. Blandt andre må de følgende fremhæves særligt:

— det store antal præster, gudviede og lægfolk, der med begejstring vier sig til katekesen, en af de vigtigste kirkelige aktiviteter;

— betones må også den nutidige katekeses missionerende karakter og dens evne til at skabe sikkert grundlag for en tilslutning til troen både fra katekumenernes side og fra dem, der skal modtage katekesen, og dét i en verden, hvor den religiøse sans er uklar og afsvækket: i denne dynamik er der en klar bevidsthed om om, at katekesen må have en katekumenal karakter og snarere ses som en alt omfattende oplæring end som en blot bar meddelelse af information; den skal faktisk fungere som et middel til at kalde på en virkelig omvendelse; ⁴³

— overensstemmende med, hvad der er sagt med hensyn til den stadig større rolle, som voksenkatekese ⁴⁴ spiller, får mange partikularkirkers kateketiske programmer en særlig betydning. En satsning herpå fremstår som højt prioriteret i mange bispedømmers pastorale planlægning og spiller også en central rolle i mange kirkelige grupper og bevægelser;

— uden tvivl sat i gang af nyere vejledninger fra læreembedet har dét at tænke kateketisk i vor tid vundet meget med hensyn til kvalitet og dybde. I denne forstand har mange lokalkirker allerede velegnede og formålstjenlige pastorale programmer til deres disposition.

30. Det er dog samtidigt nødvendigt med særlig opmærksomhed at undersøge nogle problemer for at finde ud af, hvordan de skal løses:

---

³⁹ LG 10.

⁴⁰ Synode, 1985, I, 3.

⁴¹ *Sammesteds*.

⁴² KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, brev *Communio notio* (28. maj. 1992), n. 1, AAS 85 (1993), s. 838; sml. TMA 36e.

⁴³ Sml. CT 19b.

⁴⁴ Sml. CT 43.

— det første problem drejer sig om opfattelsen af katekesen som en skole i troen, en indføring og oplæring i hele det kristne liv, - noget som kateketer endnu ikke fuldt ud har forstået;

— med hensyn til katekesens fundamentale orientering, er den kateketiske aktivitet sædvanligvis stadig gennemtrængt af ideen om 'åbenbaring': imidlertid har det konciliære begreb 'tradition' langt mindre indflydelse som en inspiration for katekesen: i megen katekese står en henvisning til Den hellige Skrift faktisk alene og er ikke ledsaget af en tilstrækkelig henvisning til Kirkens lange erfaring og refleksion,⁴⁵ der er opnået i løbet af dens to tusindårige historie. Katekesens kirkelige natur viser sig i så tilfælde mindre tydeligt; den indbyrdes forbindelse mellem Den hellige Skrift, Traditionen og læreembedet beriger endnu ikke »hver på deres måde«⁴⁶ harmonisk en kateketisk videregiven af troen;

— hvad angår genstanden for katekesen, som altid er et forsøg på at fremme fællesskab med Jesus Kristus, er det nødvendigt at nå til en mere velafbalanceret fremstilling af hele sandheden om Kristi mysterium. Ofte lægges der kun vægt på hans menneskelighed uden nogen direkte omtale af hans guddommelighed; andre gange, dog sjældnere i vore dage, lægges der en så eksklusiv vægt på hans guddommelighed, at virkeligheden af det menneskevordne Ords mysterium ikke længere er åbenbar;⁴⁷

— der består forskellige problemer med hensyn til katekesens indhold: der er visse læremæssige *lacunae*, hvad angår sandheden om Gud og mennesket; om synd og nåde og om eskatologi; der er behov for en solidere moralsk dannelse; fremstillinger af Kirkens historie er utilstrækkelige, og der lægges ikke nok vægt på dens sociallære; i nogle områder er det gået hurtigt med at udbrede katekismer og tekster, der er produkter af separate initiativer, hvis selektive tendenser og betoning er så afvigende, at det kan skade den holden retning mod samme mål, der er nødvendig for troens enhed;⁴⁸

— »Katekesen er i selve sit væsen knyttet til hele den liturgiske og sakramentale handlen.«⁴⁹ Imidlertid vidner den kateketiske praksis ofte om en svag og fragmentarisk forbindelse med liturgien: begrænset opmærksomhed over for liturgiske symboler og riter, ingen synderlig brug af de liturgiske kilder, kateketiske kurser med ringe eller ingen forbindelse med det liturgiske år; marginalisering af liturgiske celebrationer i forbindelse med kateketiske programmer;

— efter en periode, hvor nogle i overdreven grad hævdede værdien af metode og teknik i forbindelse med pædagogikken, er man stadig ikke tilstrækkelig opmærksom på kravene til og det originale ved en pædagogik, som svarer til troen. Det er stadig let at falde i en 'indhold-metode' dualisme med deraf følgende reduktionisme i retning af den ene eller den anden yderlighed; hvad angår den pædagogiske dimension af katekesen, er den fornødne teologiske dømmekraft ikke altid blevet udøvet.⁵⁰

— hvad angår forskellene mellem kulturer i troens tjeneste, er det svært at vide, hvordan man skal videregive evangeliet inden for de kulturelle horisonter, der eksisterer hos de folkeslag, det forkyndes for, på en sådan måde, så det virkelig kan opfattes som et glædeligt budskab, der angår folkenes og samfundenes liv.⁵¹

— uddannelse til apostolatet og til mission er en af katekesens fundamentale opgaver. Mens der er en ny modtagelighed over for oplæringen af lægfolk til at være kristne vidner, til at gå ind i interreligiøs dialog og til at leve op til deres verdslige forpligtelser, så synes uddannelsen til missionerende aktivitet »ad gentes« ikke desto mindre stadig at være svag og utilstrækkelig. Tit ofrer almindelig katekese en kun periferisk og usammenhængende opmærksomhed på missionerne.

---

⁴⁵ Sml. CT 27b.

⁴⁶ DV 10c.

⁴⁷ Sml. CT 29b.

⁴⁸ SML. CT 30b.

⁴⁹ CT 23.

⁵⁰ Sml. CT 58.

⁵¹ EN 63.

EVANGELIETS UDSÆD

31. Efter at have undersøgt jorden sender sædemanden sine arbejdere ud for at forkynde evangeliet over hele verden, og med det formål deler han sin Ånds kraft med dem. Samtidig viser han dem, hvordan de skal tyde tidens tegn og forlanger af dem, at de skal undergå den specielle forberedelse, der er nødvendig for at gennemføre udsæden.

Hvordan man tyder tidens tegn

32. Åndens stemme, som Jesus som Faderens udsending har videregivet til sine disciple, »taler jo gennem historiens begivenheder«. ⁵² Bag de stadige forandringer i nutidens situation og med udgangspunkt i, hvad der dybest set motiverer evangeliseringen, er det nødvendigt, at vi opdager, »hvad der kan være ægte tegn på Guds nærvær og hensigt«. ⁵³

En sådan analyse må imidlertid altid foretages i troens lys. Idet den benytter sig af humanvidenskaberne, ⁵⁴ hvad der altid er nødvendigt, søger Kirken at opdage meningen med den nuværende situation i frelseshistoriens perspektiv. Dens bedømmelse af virkeligheden er altid en diagnose af behovet for mission.

Nogle udfordringer til katekesen

33. For at lade sin vitalitet komme til udtryk og være effektiv må katekesen i dag binde an med de følgende udfordringer og anvisninger:

— Først og fremmest må den præsentere sig som en ægte tjeneste for Kirkens evangelisering med en betoning af den missionerende karakter.

— Den bør henvende sig til dem, der har været og vedbliver at være dens privilegerede modtagere: børn, halvvoksne, unge mennesker og voksne.

— Idet den bygger på det eksempel, som katekesen på kirkefædrenes tid giver, skal den forme den troendes personlighed og må derfor være en sand og virkelig kristen pædagogisk skole.

— Den skal forkynde kristendommens grundlæggende mysterier, idet den fremmer den trinitariske erfaring af livet i Kristus som troslivets centrum.

— Den må betragte det som sin fornemste opgave at forberede og uddanne kateketer i troens dybe værdier.

---

⁵² FC 4b; sml. ChL 3e.

⁵³ GS 11; sml. GS 4.

⁵⁴ Sml. GS 62; FC 5.

I DEL

KATEKESE I KIRKENS

EVANGELISERENDE MISSION

Katekese i Kirkens evangeliserende mission

»Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen« (Mark 16,15).

»Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer« (Matt 28,19-20).

»I skal være mine vidner om alt dette« (Luk 24,48). »Men I skal få magt, når Helligånden kommer over jer, og I skal være mine vidner ... lige til jordens ende« (ApG 1,8).

Jesu missionsbefaling

34. Efter sin opstandelse sendte Jesus sammen med Faderen Helligånden, for at den indefra kan fuldende frelsesværket, og for at den kan ansøre Jesu disciple til at fortsætte missionen til hele verden.

Han, Jesus, var den første og største evangelisator. Han forkyndte Guds Rige¹ som Guds på én gang overhængende og definitive indgriben i historien og kaldte denne forkyndelse for »*evangeliet*«, det vil sige det glædelige budskab. Til dette evangelium viede Jesus hele sit jordiske liv; han fortalte vidt og bredt om glæden ved at høre til det Rige,² om dets krav, dets *magna charta*,³ om de mysterier det rummer,⁴ livet i broderlig kærlighed blandt dem, der træder ind i det,⁵ og om dets fremtidige fuldendelse.⁶

Meningen og formålet med Første Del

35. Denne første del har til hensigt at præcisere, hvad katekese rigtigt forstået er. Dens første kapitel minder under en teologisk synsvinkel kortfattet om begrebet åbenbaring, som det er fremstillet i koncilskonstitutionen *Dei Verbum*. Kapitlet fastslår på en særlig måde, hvordan ordets tjeneste skal opfattes. Begreberne *Guds Ord*, *Evangelium*, *Guds Rige* og *Tradition* i denne dogmatiske konstitution er fundamentale for meningen med katekese. Sammen med dem er begrebet evangelisering et absolut nødvendigt referencepunkt for katekese. Den samme dynamik præsenteres med ny og dyb præcision i den apostolske skrivelse *Evangelii Nuntiandi*.

Andet kapitel placerer katekesen i sammenhæng med evangelisering og viser dens relation til andre former for Guds Ords tjeneste. Takket være denne nære relation opdager man lettere katekesens rette beskaffenhed.

Tredje kapitel giver en mere direkte analyse af katekesen i sig selv: dens kirkelige beskaffenhed, dens forpligtende formål, der er fællesskab med Jesus Kristus, dens opgaver og den katekumenale idé, som den er inspireret af.

---

¹ Sml. Mark 1,15 og paralleller. RM 12-20; KKK 541-560.

² Sml. Matt 5,3-12.

³ Sml. Matt 5,1-7,29.

⁴ Sml. Matt 13,11.

⁵ Sml. Matt 18,1-35.

⁶ Sml. Matt,24,1-25,46.

Udtrykket katekese har gennemgået en semantisk udvikling i løbet af Kirkens historie gennem tyve århundreder. I denne vejledning henter begrebet katekese sin inspiration fra læremyndighedens efterkonciliære dokumenter, først og fremmest fra *Evangelii Nuntiandi*, *Catechesi Tradendae* og *Redemptoris Missio*.

Den forståelse, man har af begrebet katekese, bliver i høj grad bestemmende for udvælgelsen og organiseringen af dens indhold (*forståelses-, oplevelses- og adfærdsmæssigt*); den identificerer dem, katekesen henvender sig til, og den definerer den pædagogik, der skal anvendes for at nå dens mål.

KAPITEL I

Åbenbaringen og dens videregivelse gennem evangelisering

»Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi fader, som i Kristus har velsignet os med al himlens åndelige velsignelse... ved at lade os kende sin viljes hemmelighed ud fra den gode beslutning, han selv forud havde fattet om den frelsesplan for tidernes fylde: at sammenfatte alt i Kristus, både det himmelske og det jordiske« (Ef 1,3-10)

Åbenbaringen af Guds forsyns plan

36. »Gud, som skaber og opretholder alle ting ved sit Ord, giver gennem de skabte ting mennesket et vedvarende vidnesbyrd om sig selv«.¹ Mennesket, der ifølge sin natur og sit kald er i stand til at kende Gud, når det lytter til dette skabningens budskab, er i stand til at nå til visheden om Guds eksistens som alle tings årsag og mål og som den, der kan åbenbare sig for mennesket.

Det andet Vatikankoncils konstitution *Dei Verbum* beskriver åbenbaringen som den handling, hvorved Gud personligt giver sig til kende for mennesket. Gud åbenbarer virkeligt sig selv som én, der ønsker at meddele sig selv, idet han gør mennesket delagtigt i sin guddommelige natur.² På denne måde fuldfører Gud sin kærligheds plan.

»Gud besluttede, i sin godhed og visdom at åbenbare sig selv og kundgøre sin viljes hemmelighed [for mennesker]... for at indbyde dem til fællesskab med sig selv og modtage dem deri«.³

37. Faderens »gode beslutning, han selv forud havde fattet«,⁴ som blev fuldt åbenbart i Jesus Kristus, virkeliggøres ved Helligåndens kraft. Dette indebærer:

— Guds åbenbaring af sin »inderste sandhed«,⁵ af sit »mysterium«,⁶ af menneskets ophøjede kald og værdighed;⁷

— tilbudet om frelse til alle mennesker som en gave af Guds nåde og barmhjertighed,⁸ hvad der indebærer befrielse fra det onde, synden og døden;⁹

— det definitive kald til at samle alle Guds spredte børn ind i Guds familie og således virkeliggøre en broderlig enhed blandt mennesker.¹⁰

---

¹ DV 3.

² Sml. 2 Pet 1,4; KKK 51-52.

³ DV 2.

⁴ Ef 1,9.

⁵ DV 2.

⁶ EN 11.

⁷ Sml. GS 22a.

⁸ Sml. Ef 2,8; EN 27.

⁹ Sml. EN 9.

¹⁰ Sml. 1 Mos 11,4; AG 2b og 3a.

Åbenbaring: gerninger og ord

38. For at åbenbare sig for mennesket benytter Gud, uendelig som han er, en pædagogik;¹¹ han bruger menneskelige begivenheder og ord for at meddele sin plan; han gør det progressivt og trinvist,¹² for at komme nærmere og nærmere til mennesket. Gud handler faktisk på en sådan måde, at mennesket når til kendskab om hans frelses plan ved hjælp af frelseshistoriens begivenheder og de inspirerede ord, der ledsager og forklarer dem.

»Denne åbenbaring formidles ved gerninger og ord i gensidig vekselvirkning:

— De gerninger, som Gud udfører i frelseshistorien, manifesterer og bekræfter den lære og den realitet, som ordene udtrykker,

— mens ordene forkynder og bringer den hemmelighed frem i lyset, som de bærer i sig.«¹³

39. Også den evangelisering, der videregiver åbenbaringen til verden, sker ved ord og gerninger. Evangelisering er på samme tid vidnesbyrd og forkyndelse, ord og sakramente, undervisning og handlen i praksis. Katekesen for sin del meddeler åbenbaringens ord og gerninger videre; den er forpligtet til at forkynde og fortælle dem og samtidigt klarlægge de dybe mysterier, de indeholder. Fordi åbenbaringen er en kilde til lys for mennesket, minder katekesen desuden ikke blot om de undere, Gud har bevirket i fortiden, men tyder også i lyset af den samme åbenbaring tidernes tegn og menneskets nuværende liv, eftersom det er i dem, at Guds plan for verdens frelse virkeliggøres.¹⁴

Jesus Kristus, åbenbaringens formidler og fuldendelse

40. Gud åbenbarede sig lidt efter lidt for mennesket gennem profeterne og gennem frelsesbegivenheder, indtil han bragte sin selv-åbenbaring til fuldendelse ved at sende sin egen Søn:¹⁵

»Ved hele sit nærvær og ved åbenbarelsen af sig selv, gennem sine ord og gerninger, tegn og mirakler, men især ved sin død og vidunderlige opstandelse fra de døde, og til sidst ved at udsende sandhedens Ånd fuldender [Jesus Kristus] åbenbaringen.¹⁶

Jesus Kristus er ikke blot den største af profeterne, men er Guds evige Søn, der blev menneske. Han er derfor den endegyldige begivenhed, som alle frelseshistoriens begivenheder er rettet frem mod.¹⁷ Han er i sandhed »Faderens ene, fuldkomne og endegyldige Ord«.¹⁸

41. Ordets tjeneste må altid lægge særlig vægt på dette underfulde særpræg, der er betegnende for åbenbaringens økonomi: Guds Søn træder ind i den menneskelige historie, påtager sig menneskeligt liv og død og stifter den nye og definitive pagt mellem Gud og menneske. Det er katekesens opgave at vise, hvem Jesus Kristus er, hans liv og hans gerning, og at den kristne tro består i at følge hans person.¹⁹ Som følge deraf må den bestandigt basere sig på evangelierne, som »er alle Skrifternes centrum, 'fordi de er vor vigtigste kilde til det menneskevordne Ords, vor Frelses liv og lære'«.²⁰

---

¹¹ Sml. IRENÆUS AF LYON, »*Adversus haereses*« III, 20, 2. SCh 211, 389-393. DV 15; CT 58; ChL 61; KKK 53 og 122; og også III del, kap. I.

¹² KKK 54-64.

¹³ DV 2.

¹⁴ Sml. DCG (1971) 11b.

¹⁵ Sml. Heb 1,1-2.

¹⁶ DV 4.

¹⁷ Sml. Luk 24,27.

¹⁸ KKK 65; Johannes af Korset udtrykker det således: »Han har fortalt os alt på én gang i dette ene ord« (»The Ascent of Mount Carmel« 2,22; sml. Læsningernes Tidebøn, Læsning mandag, anden uge i advent).

¹⁹ Sml. CT 5; KKK 520 og 2053.

²⁰ KKK 125, som henviser til DV 18.

Det faktum, at Jesus Kristus er åbenbaringens fuldendelse, er grundlaget for katekesens »kristocentricitet«:²¹ I det åbenbarede budskab er Kristi mysterium ikke endnu et element blandt andre, det er derimod det centrum, hvorfra alle andre elementer struktureres og belyses.

Kirkens videregiven af åbenbaringen er Helligåndens værk

42. Guds åbenbaring, der kulminerer i Jesus Kristus, er bestemt for hele menneskeslægten: »Gud... vil, at alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden« (1 Tim 2,4).²² I kraft af sin universelle frelsesvilje har Gud bestemt, at åbenbaringen skal videregives til alle folkeslag og til alle generationer og altid skal bestå i sin helhed.

43. For at fuldbyrde denne guddommelige plan grundlagde Jesus Kristus Kirken, bygget på apostlene. Han gav dem Helligånden fra Faderen og udsendte dem til at prædike evangeliet til hele verden. Apostlene udførte ved ord, gerninger og skrifter trofast denne opgave.²³

Denne apostoliske tradition er til alle tider fortsat ubrudt i Kirken ved hjælp af Kirken selv. Hele Kirken, hyrder og troende, har ansvaret for, at den bevares og gives videre. Evangeliet er bevaret helt og fuldstændigt i Kirken: Jesu Kristi disciple mediterer og fordyber sig til stadighed i det; de lever det i deres daglige liv; de forkynder det i deres missionerende aktivitet. Som Kirken lever evangeliet, frugtbargøres den bestandigt af Helligånden. Ånden får den bestandigt til at vokse i dens forståelse af evangeliet, tilskynder den og giver den kraft til arbejdet med at forkynde evangeliet overalt i verden.²⁴

44. Den fuldstændige bevarelse af åbenbaringen, Guds Ord, indeholdt i Traditionen og Skriften, såvel som dens uafbrudte videregivelse er garanteret i deres ægthed. Støttet af Helligånden og udstyret med »sandhedens karisme« udøver læremyndigheden den funktion »autentisk at fortolke Guds Ord«.²⁵

45. Født af Helligånden og som »frelsessakramente for alle«²⁶ videregiver Kirken Åbenbaringen gennem evangelisering; den forkynder det glædelige budskab om Faderens frelsesplan, og i sakramenterne meddeler den hans guddommelige gaver.

Gud, der åbenbarer sig selv, skylder man den troslydighed, hvorved mennesket med intellektets og viljens fulde tilslutning knytter sig til »evangeliet om Guds nåde« (ApG 20,24). Ledet af tro og ved hjælp af Åndens gave lykkes det mennesket at nå frem til at betragte og at finde glæde i den kærlighedens Gud, som i Kristus har åbenbaret sin herligheds rigdom.²⁷

Evangelisering²⁸

46. Kirken er til med »den opgave at forkynde evangeliet«,²⁹ det vil sige »at bringe det glædelige budskab til alle lag af menneskeheden og - ved dets indflydelse - indefra ændre og forny selve menneskeheden«.³⁰

---

²¹ CT 5. Emnet *kristocentricitet* er forklaret i »Katekesens mål er fællesskab med Jesus Kristus« (I del, kap. III) og i »Evangeliets budskabs kristocentricitet« (II del, kapitel I).

²² Sml DV 7.

²³ Sml. DV 7a.

²⁴ Sml. DV 8 og KKK 75-79.

²⁵ DV 8 og 10b; sml. KKK 85-87.

²⁶ LG 48; AG 1; GS 45; sml. KKK 774-776.

²⁷ Sml. Kol 1,27.

²⁸ Dei Verbum og den Katolske Kirkes Katekismus (nr. 150-175) taler om tro som et svar på åbenbaringen. I sammenhængen her foretrækkes det af katekisk pastorale grunde at knytte tro mere til evangelisering end til åbenbaring, for så vidt som sidstnævnte faktisk normalt når mennesket gennem Kirkens evangeliske sendelse.

²⁹ EN 14.

Jesu missionsbefaling om at evangelisere har forskellige aspekter, der dog alle er tæt indbyrdes forbundne: »prædik« (Mark 16,15), »gør til disciple og lær dem«,³¹ »vær mine vidner«,³² »døb«,³³ »gør dette til ihukommelse af mig« (Luk 22,19), »elsk hinanden« (Joh 15,12). Forkyndelse, vidnesbyrd, undervisning, sakramenter, næstekærlighed: alle disse aspekter af evangeliseringen er de måder, hvorpå det ene og samme evangelium gives videre, og de udgør de væsentlige elementer af selve evangeliseringen.

Faktisk er de så vigtige, så der undertiden er en tilbøjelighed til at identificere dem med evangeliseringen som sådan. Imidlertid, »ingen partiel og brudstykkeagtig definition yder dog helt retfærdighed til den rige, komplekse og dynamiske virkelighed, som forkyndelsen af evangeliet er.«³⁴ Her ligger en risiko for at forarme eller endda forvrænge det. Evangeliseringen må tværtimod udvikle sin »totalitet«³⁵ og få hele sin tosidighed med: vidnesbyrd og forkyndelse,³⁶ ord og sakramente,³⁷ indre forvandling og social forandring.³⁸ De, der evangeliserer, har en »global vision«³⁹ om evangeliseringen og identificerer den med Kirkens egentlige opgave.⁴⁰

Evangeliseringen som proces

47. Samtidigt med, at Kirken altid i sig indeholder fylden af frelsesmidlerne, er der altid »forskellige trin i dens virksomhed«. ⁴¹ Koncilsdekretet *Ad Gentes* klarlægger helt denne proces i evangeliseringen: Kristent vidnesbyrd, dialog og tilstedeværelse i kærlighed (11-12), forkyndelse af evangeliet og kald til omvendelse (13), katekumenat og kristen initiation (14), dannelse af kristne menigheder gennem og ved hjælp af sakramenterne og disses forvaltere (15-18).⁴² Dette er dynamikken ved etablering og opbygning af Kirken.

48. Følgelig må evangelisering i overensstemmelse hermed betragtes som den proces, gennem hvilken Kirken, bevæget af Helligånden, forkynder og udbreder evangeliet til hele verden. Evangelisering:

— er drevet af *kærlighed*, idet den gennemtrænger og forvandler hele den timelige orden, tager alle kulturer til sig og fornyer dem;⁴³

— aflægger *vidnesbyrd*⁴⁴ blandt folkeslagene om den nye måde at være og leve på, som karakteriserer kristne;

— *forkynder eksplicit evangeliet* gennem en »første forkyndelse«,⁴⁵ idet den kalder til »omvendelse«. ⁴⁶

---

³⁰ EN 18.

³¹ Sml. Matt 28,19-20.

³² ApG 1,8.

³³ Matt 28,19.

³⁴ EN 17.

³⁵ EN 28.

³⁶ Sml. EN 22a.

³⁷ Sml. EN 47b.

³⁸ Sml. EN 18.

³⁹ EN 24d.

⁴⁰ Sml. EN 14.

⁴¹ AG 6b.

⁴² I evangeliseringens dynamik må der skelnes mellem »begyndelsens tid« (*initia*), »gradvise udviklinger« (*gradus*) og situationer med modenhed: »Til hver af de nævnte betingelser eller stadier svarer bestemte arbejdsformer og egnede midler« (AG 6).

⁴³ EN 18-20 og RM 52-54; sml. AG 11-12 og 22.

⁴⁴ EN 21 og 41; RM 42-43; AG 11.

— ved hjælp af »katekese«⁴⁷ og »sakramenterne til indførelsen i det kristne liv«⁴⁸ *indfører den i troen og dette liv* dem, der konverterer til Jesus Kristus, eller dem, der igen slår ind på vejen til at følge ham, idet den indlemmer begge kategorier i det kristne fællesskab;⁴⁹

— nærer bestandigt *fællesskabets gave*⁵⁰ blandt de troende ved hjælp af vedvarende oplæring i troen (homilier og andre former for katekese), sakramenterne og udøvelsen af næstekærlighed;

— vækker bestandigt til *mission*⁵¹ ved at sende alle Kristi disciple ud for at forkynde evangeliet i ord og gerning ud over hele verden.

49. Evangeliseringsprocessen⁵² er følgelig struktureret i etaper eller »væsentlige momenter«:⁵³ missionerende aktivitet rettet mod ikke-troende og mod dem, der lever i religiøs ligegyldighed; indledende kateketisk aktivitet over for dem, der vælger evangeliet, og over for dem, der trænger til at fuldende eller bearbejde deres indføring; pastoral aktivitet rettet mod kristne med en moden tro, der lever i det kristne fællesskabs skød.⁵⁴ Disse momenter er imidlertid ikke engangsforeteelser; om nødvendigt må de gentages, idet de giver evangelisk næring i forhold til, hvad hvert enkelt menneskes eller hele fællesskabets åndelige vækst har brug for.

Ordets tjeneste i evangeliseringen

50. Ordets tjeneste⁵⁵ er et fundamentalt element i evangeliseringen. Kristendommens tilstedeværelse blandt forskellige menneskelige grupperinger og dens levende vidnesbyrd må forklares og begrundes gennem den eksplicite forkyndelse af Herren Jesus Kristus. »Der eksisterer ingen virkelig forkyndelse, hvis ikke Jesus fra Nazaret, Guds Søn, hans navn, hans lære, liv og forjættelser, hans Rige og mysterium bliver forkyndt«.⁵⁶ De, som allerede er Jesu Kristi disciple, trænger nødvendigvis også til bestandigt at næres af Guds Ord, for at de kan vokse i deres kristne liv.⁵⁷

Ordets tjeneste, i sammenhæng med evangelisering, videregiver åbenbaringen, gennem Kirken, ved at benytte menneskelige ord. Disse henviser imidlertid også til gerninger: til dem som Gud har gjort og fortsætter med at gøre, især i liturgien; til kristnes vidnesbyrd; til den forvandlende indflydelse, som

---

⁴⁵ EN 51, 52, 53: sml. CT 18, 19, 21, 25; RM 44.

⁴⁶ AG 13; EN 10 og 23; CT 19; RM 46.

⁴⁷ EN 22 og 24; CT 18; sml. AG 14 og RM 47.

⁴⁸ Sml. AG 14; KKK 1212; sml. KKK 1229-1233.

⁴⁹ EN 23; CT 24; RM 48-49; sml. AG 15.

⁵⁰ ChL 18.

⁵¹ ChL 32, som viser den tætte forbindelse mellem »fællesskab« og »mission«.

⁵² Sml. EN 24.

⁵³ Sml. CT 18.

⁵⁴ Sml. AG 6f; RM 33 og 48.

⁵⁵ Sml. ApG 6,4. Ordets tjeneste fremmes i Kirken af:

- de ordinerede biskopper og præster (sml. CIC 756-757);

- medlemmer af institutter for det gudviede liv i betragtning af deres indvielse til Gud (sml. CIC 758);

- lægfolk i betragtning af deres dåb og firmelse (sml. CIC 759). Med hensyn til udtrykket *tjeneste (servitium)* er det nødvendigt, at der hele tiden henvises til den unikke kilde for al tjeneste, som er *Kristi tjeneste*. Til en vis grad anvendes det også utvetydigt om de ikke-ordinerede troende. I den oprindelige betydning gives der herved udtryk for det arbejde, som Kirkens medlemmer udfører i Kristi mission, både inden for Kirken og i hele verden. Når imidlertid udtrykket skelnes fra og sammenlignes med de forskellige *munera og officia*, skal det klart bemærkes, at kun i kraft af ordinations sakramente får ordet den fulde og entydige betydning, som traditionen har tillagt det (sml. Johannes Paul II, Tale ved symposiet om »The Participation of the Lay Faithful in the Priestly Ministry« nr.4, *L'Osservatore Romano*, engelsk udgave, 11. maj 1994.)

⁵⁶ EN 22; sml. EN 51-53.

⁵⁷ Sml. EN 42-45, 54, 57.

disse kristne opnår sammen med så mange mennesker af god vilje, ud over hele verden. Dette Kirkens menneskelige ord er det middel, som Helligånden benytter for at fortsætte dialogen med menneskeheden. Ånden er faktisk den egentlige handlende i ordets tjeneste og den, »som lader evangeliets levende røst klinge i Kirken — og i verden«. ⁵⁸

Ordets tjeneste udøves »på mangfoldige måder«. ⁵⁹ Siden apostlenes tid ⁶⁰ har Kirken — i sit ønske om at præsentere Guds Ord på den mest hensigtsmæssige måde — udført denne tjeneste på de mest forskellige måder. ⁶¹ Alle udøver de imidlertid den væsentlige og fundamentale funktion, som ordets tjeneste er.

Ordets tjenestes funktioner og former

51. Følgende er de vigtigste af de funktioner, som ordets tjeneste har:

— *Kalde sammen og kalde til tro*

Denne funktion er det mest direkte udtryk for Jesu missionsbefaling. Den realiseres ved »den første forkyndelse« rettet til ikke-troende; til dem, der har valgt ikke at tro; til de kristne, der lever ved et kristent livs yderste grænser; til dem, der hører til andre religioner. ⁶² Den religiøse vækkelse af kristne familiers børn er også en karakteristisk form for denne funktion.

— *Indføring*

De, som ved Guds nåde tilskyndes til at beslutte at følge Jesus, »indføres i troens og liturgiens liv og i Gudsfolkets kærlighedsfællesskab«. ⁶³ Kirken udfører primært denne funktion ved en katekese, der gives i tæt forbindelse med indføringssakramenterne, hvad enten de er ved at skulle modtages eller allerede er modtaget. Vigtige former indbefatter: katekesen af ikke-døbte voksne i katekumenatet; katekesen af voksne døbte, der ønsker at vende tilbage til troen, eller af dem, der mangler at fuldende deres indføring; katekesen af børn og unge, hvad der i sig selv har karakteren af indføring. Den kristne opdragelse i familier og religionsundervisning i skoler har også en indførende funktion.

---

⁵⁸ DV 8c.

⁵⁹ PO 4b; sml. CD 13c.

⁶⁰ Mange forskellige former af denne ene tjeneste kommer til syne i Det nye Testamente: »Forkyndelse, undervisning, formaning, profeti, vidnesbyrd...« denne rigdom af udtryk er bemærkelsesværdig.

⁶¹ De former, hvorigennem Ordets tjeneste er foregået, er i virkeligheden ikke væsentlige for det kristne budskab, hvad der kunne antyde, at en forskellighed af former betyder forskellige budskaber. Disse former er derimod snarere fremhævelser eller nuancer, som mere eller mindre er forklaret eller tilpasset til den konkrete trossituation hos hver enkelt person eller gruppe af personer.

⁶² EN 51-53.

⁶³ AG 14.

— *Vedvarende oplæring i troen*

Mange steder kaldes dette også »permanent katekese«. ⁶⁴

Den sigter på de kristne, der er blevet indført i den kristne tros grundlæggende elementer, men som har brug for bestandigt at nære og uddybe deres tro gennem deres liv. Denne funktion udøves gennem mange forskellige former: »systematisk og lejlighedsvis, individuel og i fællesskab, organiseret og spontan«. ⁶⁵

— *Den liturgiske funktion*

Ordets tjeneste har også en liturgisk funktion, fordi den, når den realiseres i sammenhæng med en hellig handling, er en integrerende del af denne handling. ⁶⁶ Den antager forskellige former, blandt hvilke homilien dog er den vigtigste. Andre former i den liturgiske sammenhæng indbefatter forvaltningen af sakramenterne. Som et væsentligt middel til trosoplæring må på den anden side også nævnes den direkte forberedelse til modtagelsen af de forskellige sakramenter, fejringen af sakramentalier og frem for alt de troendes deltagelse i eukaristien.

— *Den teologiske funktion*

Denne søger at udvikle forståelse af troen og skal anskues under synsvinklen »*fides quaerens intellectum*«, det vil sige en tro, der søger at forstå. ⁶⁷ For at teologien skal opfylde denne funktion er den nødt til at stille sig ansigt til ansigt med filosofiske tænkeformer, forskellige former for humanisme og humanvidenskaberne og indlade sig i dialog med dem. Det siges tydeligt, hver gang der arbejdes for: »den systematiske behandling og den videnskabelige undersøgelse af troens sandheder«. ⁶⁸

52. De vigtige former for ordets tjeneste er således: den første forkyndelse eller missionerende prædiken, katekese før og efter dåben, de liturgiske former og de teologiske former. Af pastorale grunde hænder det da ofte, at vigtige former af ordets tjeneste må påtage sig mere end én funktion. For eksempel må katekesen ofte varetage forskellige missionerende opgaver sammen med dens indførende former. Den samme homili kan alt efter omstændighederne både have form af at kalde sammen og af integrerende indføring.

Omvendelse og tro

53. Ved at forkynde det glædelige budskab om åbenbaringen til verden indbyder evangelisering mænd og kvinder til omvendelse og tro. ⁶⁹ Jesu appel: »Omvend jer og tro på evangeliet«, (Mark 1,15) vedbliver med at lyde i dag i kraft af Kirkens evangeliserende arbejde. Den kristne tro er frem for alt omvendelse til Jesus Kristus, ⁷⁰ total og oprigtig troskab mod hans person og beslutningen om at gå i hans fodspor. ⁷¹ Tro er et personligt møde med Jesus Kristus, der gør én til hans discipel. Dette kræver

---

⁶⁴ Der er forskellige grunde til at benytte sådanne udtryk som »vedvarende trosoplæring« eller »vedvarende katekese«. De må imidlertid ikke relativere den første, grundlæggende, strukturelle og specifikke karakter af katekesen, forstået som en grundlæggende indføring. Udtrykket »vedvarende katekese« er blevet almindeligt benyttet i kateketisk praksis siden Det andet Vatikankoncil. Det betegner en anden grad af katekese, der er henordnet til den indførende katekese. Udtrykket betegner ikke den kateketiske aktivitet i dens helhed. Denne skelnen mellem grundlæggende oplæring og permanent oplæring benyttes i forbindelse med præsternes uddannelse i Johannes Paul II's apostolske skrivelse, *Pastores dabo vobis*, kapitlerne fem og seks, især i nr. 71: AAS 84 (1992), s. 729 ff; 778ff; 782-783.

⁶⁵ DCG (1971) 19d.

⁶⁶ Sml. SC 35; KKK 1154.

⁶⁷ SML. TROSLÆREKONGREGATIONEN, »*Instruction on the ecclesial vocation of the theologian*«, *Donum veritatis* (24. maj 1990), nr. 6: AAS 82 (1990), s.1552.

⁶⁸ DCG (1971) 17; sml. GS 62g.

⁶⁹ Sml. Rom 10,17; LG 16 og AG 7; sml. KKK 846-848.

⁷⁰ Sml. AG 13a.

⁷¹ Sml. CT 5b.

et permanent engagement i retning af at tænke ligesom han, dømmes ligesom han og leve, som han levede.⁷² På denne måde knytter den troende sig til disciplenes fællesskab og tilegner sig Kirkens tro.⁷³

54. Dette »Ja« til Jesus Kristus, som er fuldendelsen af Faderens åbenbaring, er dobbelt: en tillidsfuld overgivenessig til Gud og en tilslutning i kærlighed til alt, hvad han har åbenbaret os. Dette er kun muligt ved hjælp af Helligåndens virke.⁷⁴

»Ved tro overgiver mennesket frit sig selv til Gud, der åbenbarer sig, idet det underkaster sig fuldstændigt, både hvad angår intellekt og vilje, og frivilligt siger ja til denne åbenbaring.«⁷⁵

»At tro indebærer således en dobbelt relation: til personen og til sandheden; til sandheden i kraft af tilliden til den person, der vidner derom.«⁷⁶

55. Tro indebærer en forvandling af ens liv, en »*metanoia*«,⁷⁷ det vil sige en dybtgående forandring af sind og hjerte; den får den troende til at gennemleve omvendelsen.⁷⁸ Denne livsforvandling viser sig på alle planer af den kristnes liv: i hans eller hendes indre liv i tilbedelse og accept af den guddommelige vilje, i hans eller hendes måde at handle på, i deltagelsen i Kirkens mission, i det ægteskabelige liv og i familielivet; i det professionelle liv; i opfyldelsen af økonomisk og socialt ansvar.

Tro og omvendelse udspringer fra »hjertet«, det vil sige: de udspringer fra det dybeste i mennesket og omfatter alt, hvad mennesket er. Ved at møde Jesus Kristus og ved at holde fast ved ham ser mennesket alle sine dybeste forventninger helt opfyldt. Man finder, hvad man altid har søgt og finder det i overflod.⁷⁹ Tro giver svar på denne »forventning«,⁸⁰ ofte ubevidst og altid begrænset i dens kendskab til sandheden om Gud, om mennesket selv og om den skæbne, der venter det. Troen er som rent vand,⁸¹ der forfrisker mennesket på dets vandringsvej, hvor det søger efter at finde hjem. Tro er en gave fra Gud. Den kan kun fødes i menneskehjertets inderste, som en frugt af den »nåde [som] både går forud og stadig ledsager mennesket«,⁸² og som et svar i fuld frihed på Helligåndens tilskyndelser, som bevæger hjertet og vender det imod Gud, og som »skænker alle den indre glæde, der består i at acceptere og tro sandheden«.⁸³

Den salige Jomfru Maria levede disse troens dimensioner på den mest fuldkomne måde. Kirken »ærer i Maria den rene virkeliggørelse af tro«.⁸⁴

Processen med vedvarende omvendelse

56. Tro er en gave, der er bestemt til at vokse i troendes hjerter.⁸⁵ At slutte sig til Jesus Kristus sætter i realiteten en vedvarende omvendelsesproces i gang, som varer hele livet.⁸⁶ Den, der kommer til

---

⁷² Sml. CT 20b.

⁷³ Sml. KKK 166-167.

⁷⁴ Sml. KKK 150 og 176.

⁷⁵ DV 5.

⁷⁶ KKK 177.

⁷⁷ Sml. EN 10; AG 13b; KKK 1430-1431.

⁷⁸ EN 23.

⁷⁹ Sml. AG 13.

⁸⁰ Sml. RM 45c.

⁸¹ Sml. RM 46d.

⁸² DV 5; sml. KKK 153.

⁸³ Sammesteds.

⁸⁴ KKK 149.

⁸⁵ CT 20a: »Det drejer sig faktisk om på bevidsthedens plan og i den enkeltes liv at få det troens frø til at vokse, som Helligånden såede ved den første forkyndelse.«

troen, er ligesom et nyfødt barn,⁸⁷ der lidt efter lidt vil vokse og forandre sig til en voksen, der stræber mod at blive et »fuldvoksnet menneske«⁸⁸ og nå til modenhed i Kristi fylde. Fra et teologisk synspunkt kan der konstateres flere vigtige stadier i tros- og omvendelsesprocessen:

a) *Interesse for evangeliet.* Det første stadium er et, hvor der i hjertet hos den ikke-troende eller den indifferente eller hos dem, der er tilhængere af andre religioner, som et resultat af den første forkyndelse af evangeliet opstår en interesse for dette, dog uden nogen fast beslutning. Dette første stadium i menneskesjælens bevægelse hen mod tro, som allerede er en frugt af Guds nåde, identificeres med forskellige udtryk: »tilbøjelighed i retning af troen«,⁸⁹ »forberedelse for evangeliet«,⁹⁰ hældningen til at tro, »religiøs søgen«. Kirken kalder dem, der viser en sådan interesse, for »sympatisører«.⁹²

b) *Omvendelse.* Dette første stadium, hvor en interesse for evangeliet er vakt, kræver en periode med nærmere granskning⁹³ for at udvikle sig til et sikkert valg. Et valg af troen må være velovervejet og modent. En sådan granskning, ledet af Helligånden og forkyndelsen af *kerygma'et*, bereder vejen for en omvendelse, som ganske vist er »en begyndelse«,⁹⁴ men som medfører en tilslutning til Kristus og viljen til at gå i hans fodspor. Dette »fundamentale valg« er grundlaget for hele det kristne liv som Herrens discipel.⁹⁵

c) *Bekendelse af troen.* Overgivelse af sig selv til Jesus Kristus vækker i troende et ønske om at kende ham grundigere og identificere sig med ham. Katekesen indfører dem i kendskab til troen og i oplæring til det kristne liv, idet den sætter dem i gang med en åndelig vandring, der bevirker en »fortsat forandring af ... sindelag og moralsk livsførelse«. Dette opnås i ofre og udfordringer såvel som i de glæder, som Gud giver i overmål. Kristi disciple er da rede til at aflægge en udtrykkelig, levende og frugtbar bekendelse af troen.⁹⁷

d) *Vandre imod fuldkommenhed.* Den grundlæggende modenhed, som fører til bekendelse af troen, er ikke det sidste punkt i processen med vedblivende omvendelse. Bekendelsen af dåbstroen er blot grundlaget for en åndelig bygning, der er bestemt til at vokse. Næret af sakramenterne, af bønner og af udøvelsen af næstekærlighed, og hjulpet af mangfoldige former for vedvarende oplæring i troen, søger den døbtte, der altid bevæges af Helligånden, at virkeliggøre Kristi ønske: »Vær da fuldkomne, som jeres himmelske Far er fuldkommen«. Dette er det kald til den altomfattende fuldkommenhed, som er rettet til alle de døbtte.

57. Ordets tjeneste har en funktion i forhold til denne proces med fuldstændig omvendelse. Den første forkyndelse af evangeliet er karakteriseret ved kaldet til tro; katekesen ved at give et grundlag for omvendelse og udstyre det kristne liv med en fundamental struktur; mens fortsat trosoplæring, hvor homiliens plads må understreges, er karakteriseret ved at være den nødvendige næring, som enhver døbt voksen behøver for at kunne leve.⁹⁹

---

⁸⁶ Sml. RM 46b.

⁸⁷ Sml. 1 Pet 2,2; Hebr 5,13.

⁸⁸ Ef.4,13.

⁸⁹ RCIA 12.

⁹⁰ Sml. EUSEBIUS AF CAESAREA, »*Praeparatio evangelica*«, I, 1; SCh 206, 6; LG 16; AG 3a.

⁹¹ ChL 4c.

⁹² RCIA 12 og 111.

⁹³ Sml. RCIA 6 og 7.

⁹⁴ AG 13b.

⁹⁵ Sml. AG 13; EN 10; RM 46; VS 66; OICA 10.

⁹⁶ AG 13b.

⁹⁷ Sml. MPD 8b; KKK 187-189.

⁹⁸ Matt 5,48; sml. LG 11, 40b, 42e.

⁹⁹ DV 24; EN 45.

Socio-religiøse situationer og evangelisering

58. Evangeliseringen af verden foregår i et meget forskelligartet og omskifteligt religiøst panorama, hvori det er muligt at skelne tre grundlæggende situationer¹⁰⁰, som kræver hver sit særlige og præcise svar.

a) Der er situationen med »mennesker, grupper og socio-kulturelle sammenhænge, i hvilke Kristus og hans evangelium ikke kendes, eller hvor der mangler kristne fællesskaber, der er modne nok til at kunne legemliggøre troen i deres eget miljø og forkynde den til andre grupper«. ¹⁰¹ Denne situation kræver en »mission *ad gentes*«, ¹⁰² hvor missions-aktiviteten er koncentreret fortrinsvis mod unge mennesker og voksne. Missionens særlige karakter består i den kendsgerning, at den er rettet til ikke-kristne og opfordrer dem til omvendelse. I denne sammenhæng er katekesen sædvanligvis udviklet i forbindelse med dåbskatekumenatet.

b) Der er herudover situationer, hvor der i en bestemt socio-kulturel sammenhæng findes »kristne menigheder med tilfredsstillende og solide kirkelige strukturer. De er engagerede i deres tro og deres kristenliv. De vidner om evangeliet til deres omgivelser og føler ansvar for verdensmissionen.«. ¹⁰³ Disse menigheder kræver en intens »aktivitet og pastoral omsorg af Kirken«, for de udgøres af mennesker og familier med et dybt kristent livssyn. I sådanne sammenhænge er det vitalt, at katekese for børn, halvvoksne og unge mennesker udvikler forskellige fremgangsmåder for solidt struktureret kristen indføring, som tillader dem at blive voksne med en moden tro, der gør dem, der er blevet evangeliserede, til nogen, der selv evangeliserer. Også i sådanne situationer har også voksne brug for forskellige typer af kristen oplæring.

c) I mange lande med grundfæstet kristen tradition og undertiden i yngre kirker eksisterer der en situation, som »ligger midt imellem«, ¹⁰⁴ hvor »hele grupper af døbte har mistet en levende sans for troen eller endda ikke længere betragter sig som medlemmer af Kirken og lever et liv fjernt fra Kristus og hans evangelium«. ¹⁰⁵ Sådanne situationer kræver »en ny evangelisering«. Det specielle ved denne situation beror på den kendsgerning, at missions-aktiviteten er rettet mod de døbte i alle aldre, som lever i en religiøs sammenhæng, hvor en kristen referenceramme opfattes som noget rent ydre. Her står forberedende forkyndelse og grundlæggende katekese øverst på listen.

Den indbyrdes sammenhæng mellem de evangeliserende aktiviteter, som svarer til disse socio-kulturelle situationer

59. Disse socio-kulturelle situationer afviger tydeligvis fra hinanden, og det er forkert at betragte dem som ens. En sådan forskellighed, som altid har eksisteret i Kirkens mission, får i vore dages stadigt omskiftelige verden en ny betydning. Faktisk eksisterer mere og mere forskellige situationer ofte side om side i det samme territorium. I mange af de store byer, for eksempel, kan en situation, der kræver »*missio ad gentes*«, bestå side om side med en, der kræver »ny evangelisering«. Sammen med disse kan der på en dynamisk måde eksistere kristne missionerende fællesskaber, der er støttet af »omfattende pastoral aktivitet«. I vore dage er lokalkirker meget ofte nødt til at henvende sig til hele panoramaet af disse religiøse situationer. »Grænserne mellem pastoral omsorg for de troende, ny

---

¹⁰⁰ Sml. RM 33.

¹⁰¹ RM 33.b.

¹⁰² RM 33b. Det er vigtigt at kende til de rammer (*finis*), som RM angiver for en »mission *ad gentes*«. Denne er ikke begrænset kun til territoriale grænser (RM 37), men også til nye sociale omgivelser og fænomener (RM 37) som store byer, ungdom, ind- og udvandring, kulturelle områder og moderne fora (RM 37) ligesom moderne kommunikation, videnskab og økologi. I kraft heraf udfører en partikularkirke, der allerede er rodfæstet i et særligt område, en *missio ad gentes* ikke kun *ad extra*, men også *ad intra*.

¹⁰³ RM 33c.

¹⁰⁴ RM 33d.

¹⁰⁵ Sammesteds.

evangelisering og specifik missionsaktivitet kan ikke klart defineres, og det er utænkeligt at bygge barrierer mellem dem eller anbringe dem i vandtætte rum.¹⁰⁶ Faktisk: »Hver af dem påvirker, inspirerer og hjælper de andre«.¹⁰⁷

For derfor at nå til en gensidig berigelse mellem de forskellige af evangeliseringens aktiviteter, der kan eksistere samtidigt, er det nyttigt at huske,

— at mission *ad gentes*, uafhængigt af det område eller den sammenhæng, hvori den foregår, er det missions-ansvar, der mest specifikt er betroet til Kirken af Jesus, og således forbillede og model for al dens missions-aktivitet. Ny evangelisering kan ikke fortrænge eller sættes i stedet for 'missionen *ad gentes*', som fortsætter med at være mønster for missions-aktivitetens og dens primære opgave.¹⁰⁸

— at »modellen for al katekese er dåbskatekumenatet, når en voksen, der har omvendt sig til troen, gennem en særlig undervisning føres til udtrykkelig bekendelse af dåbstroen under påskevigilien«.¹⁰⁹ Denne katekumenale oplæring bør inspirere de andre former for katekese både med hensyn til deres formål og i deres dynamik.

— at »fordi katekese for voksne beskæftiger sig med personer, der er i stand til at give tilslutning helt på eget ansvar, så må den betragtes som den principielle form for katekese. Alle de andre former, som bestemt altid er nødvendige, er på en eller anden måde orienteret mod den«.¹¹⁰ Dette indebærer, at katekesen af andre aldersgrupper bør have den som et referencepunkt og bør komme til udtryk i forbindelse med den inden for rammerne af et sammenhængende kateketisk program, der er egnet til at imødekomme det enkelte bispedømmes pastorale behov.

Placeret i sammenhæng med Kirkens evangeliserende mission og betragtet som et væsentligt moment i denne sendelse modtager katekesen på denne måde en missionsdynamik fra evangeliseringen, som i høj grad beriger den og definerer dens egen identitet. Den kateketiske tjeneste viser sig altså som en fundamental kirkelig tjeneste til virkeliggørelse af Jesu missionsbefaling.

---

¹⁰⁶ RM 34b.

¹⁰⁷ RM 34c. Teksten taler også om den gensidige berigelse af missionen *ad intra* og missionen *ad extra*. I RM 59c vises det på samme måde, hvordan missionen *ad gentes* opmuntrer mennesker til udvikling, mens »ny evangelisering« i de mere udviklede lande bevirker er klar forståelse for solidaritet med andre.

¹⁰⁸ Sml. RM 31, 34.

¹⁰⁹ Synode, MPD 8.

¹¹⁰ DCG (1971) 20; CT 43; sml. Fjerde Del, kap. II.

KAPITEL II

Katekesen i evangeliseringsprocessen

»Det vi har hørt og erfaret, det vore fædre har fortalt os, skjuler vi ikke for deres børn; vi fortæller den kommende slægt om Herrens glørværdige gerninger og styrke, om de undere, han har gjort« (Sl 78,3-4).

»Han (Apollos) var blevet oplært i Herrens vej, og med ildhu talte og underviste han udførligt om Jesus« (ApG 18,25).

---

60. I dette kapitel påvises katekesens forhold til de andre af evangeliseringens elementer, som den selv er en integrerende del af. Således beskrives først katekesens forhold til den primære forkyndelse, som virkeliggøres i mission. Der følger derpå en undersøgelse af det nære forhold mellem katekesen og de sakramenter, der hører til i forbindelse med indføringen i det kristne liv. Derpå konstateres katekesens fundamentale rolle i Kirkens almindelige liv og dens rolle som vedvarende lærer i troen. Særligt overvejes forholdet mellem katekese og religionsundervisning i skoler, da disse to aktiviteter er stærkt indbyrdes forbundet, og sammen med opdragelsen i det kristne hjem er grundlæggende for børns og unges udvikling.

Den primære eller første forkyndelse og katekesen

61. Den primære forkyndelse er henvendt til ikke-troende og til dem, der lever i religiøs ligegyldighed. Dens funktioner er at forkynde evangeliet og kalde alle til omvendelse. »Til forskel fra den første forkyndelse af evangeliet«¹ sætter katekesen gang i og modner den første omvendelse, oplærer den, der har omvendt sig, i troen og indlemmer ham eller hende i det kristne fællesskab. Forholdet mellem disse to former af ordets tjeneste er derfor et forhold mellem på én gang forskellige og komplementære funktioner. Den første forkyndelse, som enhver kristen er kaldet til at udføre, er del af det »Gå«², som Jesus befaler sine disciple: det indebærer derfor en gåen-ud, et hastværk, et budskab. Katekesen begynder imidlertid med den betingelse, som Jesus selv har angivet: »den, der tror«³, den, der omvender sig, den, der bestemmer sig. Begge aktiviteter er væsentlige og indbyrdes komplementære: gå og byd velkommen, forkynd og oplær, kald og indlem.

62. I pastoral praksis er det alligevel ikke altid nemt at definere grænserne mellem disse aktiviteter. Ofte har mange, der melder sig til katekese, i virkeligheden brug for en ægte omvendelse. Af den grund ønsker Kirken sædvanligvis, at det første trin i den kateketiske proces skal vies til at sikre grundlaget for, at en omvendelse virkelig finder sted.⁴ I »*missio ad gentes*« fuldføres denne opgave normalt i løbet af 'præ-katekumenatet'.⁵ I sammenhængen med »ny evangelisering« gennemføres den

---

¹ CT 19.

² Mark 16,15 og Matt 28,19.

³ Mark 16,16.

⁴ Sml. CT 19; DCG (1971) 18.

⁵ RCIA 9-13. sml. CIC 788.

ved hjælp af en »kerygmatiske katekese«, undertiden kaldet »præ-katekese«,⁶ fordi den baserer sig på prækatekumenatet, svarer til evangeliets forkyndelse og sigter mod et afgjort valg af troen. Kun ved at begynde med omvendelse og derfor tage hensyn til den indre disposition hos »den, der tror«, kan katekesen i egentlig forstand udføre sin specifikke opgave, nemlig oplæring i troen.⁷

Den kendsgerning, at katekesen - i det mindste til at begynde med - har et missionerende mål, fritager ikke en partikularkirke fra at iværksætte et institutionaliseret program for den første forkyndelse for mere direkte at adlyde Jesu missionsbefaling. Kateketisk fornyelse bør derfor bygge på en forudgående missionerende evangelisering.

KATEKESE SOM EN TJENESTE FOR INDFØRING I KRISTENDOMMEN

Katekesen et væsentligt »moment« i evangeliseringsprocessen

63. Den apostoliske skrivelse »*Catechesi Tradendae*« placerer solidt katekesen inden for Kirkens mission og fremhæver, at evangelisering er en rig, kompleks og dynamisk virkelighed, som omfatter væsentlige, men forskellige »momenter«. »Katekesen«, tilføjer skrivelsen, »er et af disse momenter - et meget vigtigt et - i hele evangeliseringsprocessen«. ⁸ Dette betyder, at der er aktiviteter, der »forbereder«⁹ katekesen, og aktiviteter, som »er afledt af den«. ¹⁰ Katekesens »moment« er dét, der svarer til den periode, hvori en omvendelse til Jesus Kristus tager form og danner grundlag for den første slutten sig til ham. Gennem »en periode med undervisning og oplæring i hele det kristne liv«, ¹¹ indføres de, der har omvendt sig, i frelsens mysterium og i en evangelisk livsstil. Dette betyder »at føre dem ind i det kristne liv i dets fulde dimension«. ¹²

64. Ved på forskellige måder at varetage den indførende funktion, som ordets tjeneste har, lægger katekesen grundlaget for troens bygning. ¹³ Andre af den samme tjenestes funktioner vil fortsætte med på forskellige planer at bygge videre på dette fundament.

Indførende katekese er således det nødvendige forbindelsesled mellem missionerende aktivitet, der kalder til tro, og pastoral aktivitet, der vedvarende nærer det kristne fællesskab. Den er derfor ikke en aktivitet, man frit kan vælge til eller fra, men den er grundlæggende og fundamental for opbygningen den enkelte discipels personlighed, ganske som den er det for hele det kristne fællesskab. Uden indførende katekese mangler missions-aktiviteten kontinuitet og bliver steril, mens pastoral aktivitet mangler rødder og bliver overfladisk og forvirret: hvad som helst, der går galt, vil kunne få hele bygningen til at styrte sammen. ¹⁴

Faktisk »afhænger [Kirkens] indre vækst og dens overensstemmelse med Guds frelsesplan i væsentlig grad af katekesen«. ¹⁵ I denne betydning må katekesen altid prioriteres højt inden for evangeliseringen.

---

⁶ I dette direktorium forudsættes det, at de, som den *kerygmatiske katekese* eller *præ-katekesen* henvender sig til, er interesserede i evangeliet. I situationer, hvor de ikke har en sådan interesse, er det nødvendigt med den første forkyndelse.

⁷ Sml. RCIA 9,10,50; CT 19.

⁸ CT 18; sml. CT 20c.

⁹ CT 18.

¹⁰ Sammesteds.

¹¹ AG 14.

¹² CT 18.

¹³ CYRILLUS AF JERUSALEM, *Catecheses illuminandorum*, I, 11; PG. 33, 351-352.

¹⁴ Sml. Matt 7,24-27.

¹⁵ CT 13; sml. CT 15.

Katekese, til tjeneste for indføring i kristendommen

65. Tro, hvormed man svarer på forkyndelsen af evangeliet, kræver dåb. Den tætte forbindelse mellem de to realiteter har sin rod i Kristi egen vilje, idet han befalede sine disciple at gøre alle folkeslag til hans disciple og at døbe dem. »Sendelsen til at døbe, og dermed den sakramentale sendelse, er indbefattet i sendelsen til at evangelisere«. ¹⁶

De, der har omvendt sig til Jesus Kristus, og som gennem katekesen er blevet oplært i troen, »befries« ved at modtage indføringssakramenterne (dåb, firmelse og eukaristi) »fra mørkets magt; og døde, begravede og opstået med Kristus modtager de Helligånden, opnår barnekår hos Gud og fejrer sammen med hele Gudsfolket mindet om Herrens død og opstandelse«. ¹⁷

66. Katekesen er således et fundamentalt element i den kristne indføring og er tæt knyttet til indføringssakramenterne, især til dåben, »troens sakramente«. ¹⁸ Det led, der knytter katekese og dåb tæt sammen, er en sand bekendelse af tro, som på samme tid er et element, der er uløseligt forbundet med dette sakramente og med katekesens mål. Formålet med den kateketiske aktivitet er netop dette: at opmuntre til en levende, eksplisit og frugtbar bekendelse af troen. ¹⁹ For at opnå dette videregiver Kirken til katekumener og til dem, der skal modtage katekesen, sin levende erfaring af evangeliet, sin tro, for at de må tilegne sig og bekende den. Derfor er »ægte katekese altid velordnet og systematisk indføring i den åbenbaring, som Gud i Jesus Kristus har givet mennesket af sig selv, en åbenbaring, der er bevaret dybt i Kirkens bevidsthed og i Den hellige Skrift, og som uophørligt gives videre fra generation til generation gennem en levende og aktiv *traditio*«. ²⁰

Fundamentale kendetegn ved indførende katekese

67. Katekesen får visse særpræg i kraft af at være et »væsentligt moment« i evangeliseringsprocessen, som en tjeneste i forbindelse med indføring i kristendommen. ²¹ Det vil sige:

— en altomfattende og systematisk trosoplæring. Synoden i 1977 understregede behovet for en »omfattende og struktureret« ²² katekese, fordi katekesen ved sin vidtspændende og vitale uddybelse af Kristi mysterium principielt adskiller sig fra andre former for præsentation af Guds Ord.

— denne omfattende oplæring indbefatter mere end undervisning; den er en oplæring til hele det kristne liv, den er en »fuldstændig indføring i kristendommen«, ²³ som fremmer en ægte Kristi efterfølgelse, koncentreret om hans person; den indebærer oplæring i troskundskab og i trosliv på en sådan måde, at hele personen i sit inderste føler sig beriget af Guds Ord; den hjælper Kristi discipel til at forvandle det gamle menneske, så det kan påtage sig de typer af ansvar, der følger med dåben, og til at bekende troen »af hele sit hjerte«; ²⁴

---

¹⁶ KKK 1122.

¹⁷ AG 14. Sml. KKK 1212, 1229.

¹⁸ KKK 1253. I mission *ad gentes* går katekesen forud for dåben i voksnes dåbskatekumenat. I katekesen af de døbte følger oplæringen efter dåben. Også i dette tilfælde er det imidlertid en af katekesens funktioner at hjælpe til med at opdage og levendegøre den enorme rigdom af den dåb, der allerede er modtaget. KKK 1231 benytter udtrykket *katekumenat efter dåben*. ChL 61 kalder det for katekese efter dåben.

¹⁹ Sml. KKK 1229; CD 14.

²⁰ CT 22. Sml. 21b, 18d.

²¹ Sml. CT 21.

²² Der er to ting, der må understreges i dette synodale bidrag, der er taget fra *Catechesi Tradendae*: optagetheden af at tage hensyn til et pastoralt problem («Jeg understreger nødvendigheden af organisk og systematisk oplæring i kristendom, fordi der af forskellige grunde har været en tilbøjelighed til at undervurdere dens betydning») og den kendsgerning, at katekesens organiske natur må betragtes som dens *vigtigste særpræg*.

²³ CT 21.

²⁴ Sml. CT 20; AUGUSTIN, »De catechizandis rudibus, I, kap. 4, nr. 8; CCL 46, 128-129.

— en grundlæggende og absolut nødvendig oplæring,²⁵ koncentreret om det, der er kernen i kristen erfaring; troens mest fundamentale vished og de væsentligste evangeliske værdier; den lægger grundlaget for den kristnes åndelige bygning, nærer rødderne til hans eller hendes trosliv og gør det muligt for den kristne at finde mere solid næring i det kristne fællesskabs almindelige liv.

68. Kort sagt, indførende katekese kan, fordi den er omfattende og systematisk, ikke reduceres til det øjeblikbestemte eller til noget, der kun foregår lejlighedsvis.²⁶ Da katekesen er en oplæring til det kristne liv, indbefatter den, men er dog mere end blot og bar undervisning.²⁷ Grundlæggende som den er, holder den sig til det, der er »alment« for den kristne, uden at gå ind på kontroversielle spørgsmål eller omforme sig selv til en slags teologisk forskning. Endelig, fordi den er indførende, indlemmer den i det fællesskab, som lever, fejrer og aflægger vidnesbyrd om troen. Den opfylder på én gang indførende, oplærende og vejledende funktioner.²⁸ Denne iboende rigdom i ikke-døbte voksnes katekumenat bør tjene til at inspirere andre former for katekese.

KATEKESEN SOM EN TJENESTE FOR FORTSAT TROSOPLÆRING

Vedvarende trosoplæring i det kristne fællesskab

69. Vedvarende eller fortsat trosoplæring følger efter den grundlæggende oplæring og forudsætter den. Begge opfylder to forskellige, men komplementære funktioner i ordets tjeneste, mens de bidrager til processen med vedvarende omvendelse. Indførende katekese lægger grundlaget for det kristne liv, som de, der følger Jesus, skal leve. Processen med vedvarende omvendelse går ud over, hvad der opnås ved den grundlæggende katekese. For at tilskynde til denne proces er det nødvendigt, at der er et kristent fællesskab, som tager imod de indførte, støtter dem og udvikler dem i troen: »Katekesen risikerer at blive ufrugtbar, hvis ikke et fællesskab af troende mennesker, der lever et kristent liv, på et vist stadium optager katekumenen i sin midte«. ²⁹ Den ledsagelse, som et fællesskab giver de indførte, omformes efterhånden, indtil de bliver helt integreret i dette fællesskab.

70. I det kristne fællesskab næres Jesu Kristi disciple ved det dobbelte bord; »det bord, der er dækket med Guds Ord og med Kristi legeme«. ³⁰ Evangeliet og eukaristien er den konstante næring på vejen til Faderens hus. Helligåndens handlen virker således, at »fællesskabets« gave og »sendelsens« opgave uddybes og leves på en mere og mere intens måde.

Vedvarende trosoplæring rettes ikke kun til den enkelte kristne for at ledsage ham eller hende på vejen til hellighed, men også til det kristne fællesskab som sådant, for at det kan modnes også i sit indre liv i kærlighed til Gud og brødrene såvel som i sin åbenhed som et missionerende fællesskab over for verden. Jesu ønske og hans bøn til Faderen er en uophørlig appel: »At de alle må være ét, ligesom du, Far, i mig og jeg i dig, at de også må være i os, for at verden skal tro, at du har udsendt mig«. ³¹ At nærme sig dette ideal, lidt efter lidt, kræver en stor troskab af fællesskabet overfor Helligåndens virke, den konstante næring med Kristi legeme og blod og en vedvarende trosoplæring i stadig lytten til Ordet.

Ved dette Guds Ords bord optager homilien en privilegeret stilling, fordi den »igen fremstiller den troens vej, som katekesen har peget på, og fører den frem til dens naturlige fuldendelse. Samtidig

---

²⁵ Sml. CT 21b.

²⁶ Sml. CT 21b.

²⁷ Sml. CT 33 og KKK 1231; AG 14.

²⁸ Sml. DCG (1971) 31.

²⁹ CT 24.

³⁰ DV 21.

³¹ Joh 17,21.

opmuntrer den Herrens disciple til hver dag på ny at begynde deres åndelige vandring i sandhed, tilbedelse og taksigelse».³²

Forskellige former for vedvarende katekese

71. Ordets tjeneste benytter mange former for katekese til den vedvarende trosoplæring. Blandt disse skal de følgende fremhæves særligt:

— Studiet og udforskningen af Den hellige Skrift, læst ikke blot i Kirken, men med Kirken og med dens levende tro, der hjælper til at opdage den guddommelige sandhed, som den indeholder, og dét på en sådan måde, så det vækker et troens svar.³³ »*Lectio divina*« er en fremragende form for dette vitale studium af Skriften.

— En kristen fortolkning af begivenhederne, som er nødvendig for at leve op til det kristne fællesskabs kald til mission. I denne henseende er studiet af Kirkens sociallære absolut nødvendig, fordi »dens vigtigste formål er at tolke de virkelige forhold ved at påvise deres overensstemmelse med eller afvigelse fra de retningslinier, der fremgår af evangeliets lære«.³⁴

— Liturgisk katekese forbereder til sakramenterne ved at skabe en dybere forståelse og oplevelse af liturgien. Den forklarer indholdet af bønnerne, betydningen af tegn og gestus, oplærer til aktiv deltagelse, betragtning og stilhed. Den må betragtes som »en meget vigtig form for katekese«.³⁵

— Lejlighedsvis katekese, som forsøger at tolke omstændigheder i forbindelse med personligt, familiært, kirkeligt eller socialt liv og hjælpe til at leve dem i troens lys.³⁶

— Initiativer til åndelig udvikling, som søger at forstærke overbevisningen, åbne nye perspektiver for fremtiden og opmuntre til udholdenhed i bønnen og over for de pligter, det indebærer at følge Kristus efter.

— En systematisk uddybning af det kristne budskab ved hjælp af undervisning i teologi, for således virkeligt at oplære i troen, opmuntre til vækst i forståelsen af den og udruste den kristne til at kunne gøre rede for sit håb i den nuværende verden.³⁷ I en vis forstand er det rimeligt at kalde en sådan undervisning for »fuldstændiggørende katekese«.

72. Det er fundamentalt vigtigt, at indførende katekese til voksne, om de er døbte eller ej, og indførende katekese til børn og unge samt vedvarende katekese er tæt knyttet sammen i det kristne fællesskabs kateketiske engagement, således at partikularkirken kan vokse harmonisk, og dens evangeliserende aktivitet kan springe frem fra autentiske kilder. »Det er også vigtigt, at børne- og ungdomskatekesen, den personlige katekese og voksenkatekesen ikke foregår i vandtætte rum ... man må sørge for at fremme deres fuldstændige komplementaritet«.³⁸

---

³² Sml. CT 48; sml. SC 52; DV 24; DCG (1971) 17; *Missale Romanum, Ordo Lectionum Missae*, nr. 24 Editio Typica Altera, Libreria Editrice Vaticana 1981.

³³ Sml. DV 21-25; DEN PAVELIGE BIBELKOMMISSION, *Fortolkningen af Bibelen i Kirken* (21. september 1993), især i IV, se 2 og 3, Ansgarstiftelsens Forlag, København 1997.

³⁴ SRS 41; sml. CA 5, 53-62. Kongregationen for katolsk Uddannelse, *Guidelines for the study and teaching of the Social Doctrine of the Church in the formation of priests*, (30. december 1988), Rom 1988.

³⁵ CT 23. Sml. SC 35 ad 3; KKK 777, 1 og 2.

³⁶ Sml. CT 21c og 47; DCG (1971) 96 c, d, e, f.

³⁷ Sml. 1 Pet 3,15; KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, instruktion *Dominum veritatis*, nr. 6b l.c. 1552. Sammenlign også, hvad der gives udtryk for i CT 61 om det gensidige forhold mellem katekese og teologi.

³⁸ CT 45c.

Den særlige beskaffenhed af religionsundervisning i skoler

73. Inden for ordets tjeneste må den særlige beskaffenhed af religionsundervisningen i skoler og dens forhold til børne- og ungdomskatekesen overvejes specielt.

Forholdet mellem religionsundervisning i skoler og katekese er karakteriseret både af forskel og af komplementaritet: »det er en absolut nødvendighed at skelne mellem religionsundervisning og katekese«.³⁹

Hvad der giver religionsundervisningen i skoler dens specielle evangeliserende beskaffenhed, er den kendsgerning, at det er dens opgave at gennemtrænge et bestemt område i kulturen og sætte det i relation til andre videns-områder. Som en særlig form for ordets tjeneste gør den evangeliet nærværende i en personlig proces med systematisk og kritisk at indoptage kulturen.⁴⁰

I det kulturelle univers, som assimileres af elever, og som bestemmes af den viden og de værdier, der tilbydes af andre skolefag, sår skolernes religionsundervisning evangeliets dynamiske sæd og forsøger at »integrere de andre elementer fra elevens viden og opdragelse, så evangeliet præger elevernes ånd og hjerte på det uddannelsestrin, de er på, og således at deres kultur harmoniseres i troens lys«.⁴¹

Det er derfor nødvendigt, at religionsundervisningen i skoler fremstår som et skolefag med de samme systematiske krav og den samme strengthed som andre fag. Religionsundervisningen skal præsentere det kristne budskab og den kristne begivenhed med den samme alvor og den samme dybde, som de andre fag præsenterer deres viden med. Den skal ikke være et vedhæng ved siden af disse fag, men den bør snarere indlade sig på en nødvendig tværfaglig dialog. Denne dialog bør frem for alt finde sted på det plan, hvor hvert fag former elevernes personlighed. På denne måde har præsentationen af det kristne budskab indflydelse på den måde, hvorpå verdens oprindelse, sansen for historie, grundlaget for etiske værdier, religionens funktion i kulturen, menneskets skæbne og dets forhold til naturen opfattes. Gennem tværfaglig dialog understøtter, aktiverer, udvikler og supplerer religionsundervisningen skolens pædagogiske aktivitet.⁴²

Skolens kontekst og dem, skolernes religionsundervisning er rettet til

74. Religionsundervisningen i skoler er udviklet i forskellige skolemæssige kontekster, for - mens den altid bevarer sin rette beskaffenhed - at lægge vægt på forskellige ting. Dette afhænger af juridiske og organisatoriske omstændigheder, pædagogiske teorier, enkelte læreres og elevens personlige anskuelser såvel som af forholdet mellem religionsundervisning i skolerne og familie- eller sognekatekesen.

Det er ikke muligt at reducere de forskellige former for religionsundervisning i skoler, som har udviklet sig som et resultat af aftaler mellem enkelte stater og bispekonferencer. Det er imidlertid nødvendigt, at der gøres forsøg på at få religionsundervisning i skoler til at svare til dens formål og dens egne karakteristika.⁴³

---

³⁹ KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, »The religious dimension of education in the Catholic school« (7. april 1988), nr. 68; Tipografia Poliglotta Vaticana, Rom 1988; sml. JOHANNES PAUL II, *Tale* til bispedømmet Roms præster (5. marts 1981). *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, IV 1 s. 629-630, CD 13c; CIC 761.

⁴⁰ KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, Dokument, *The Catholic school*. (19. marts 1977) nr. 26, Tipografia Poliglotta Vaticana 1977.

⁴¹ CT 69. Bemærk også, at ifølge CT 69 består det særlige ved religionsundervisning i skoler ikke blot i at muliggøre dialog med kultur i al almindelighed, eftersom dette hører med til alle former for Ordets tjeneste. Religionsundervisning i skoler forsøger på en mere direkte måde at fremme denne dialog i en personlig proces med systematisk og kritisk indføring og ved mødet med den kulturelle arv, som skolen søger at videregive.

⁴² Sml. KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, »*The religious dimension of education in the Catholic School*«, l.c. 70.

⁴³ Sml. JOHANNES PAUL II, *Tale* ved symposiet for Bispekonferencernes Råd om undervisning i katolsk religion i den offentlige skole (15. april 1991): *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XIV/1, s. 780 o. flg.

Elever »har ret til sandt og sikkert at lære den religion, som de tilhører. Denne ret til at kende Kristus og det frelsesbudskab, som han har forkyndt, kan ikke tilsidesættes. Den konfessionelle karakter af religionsundervisningen i skoler, med de forskelle, der følger af, at vægten kan lægges forskelligt, og som gives af Kirken i forskellige lande, er en absolut nødvendig garanti for familier og elever, der vælger en sådan undervisning«. ⁴⁴

Når religionsundervisningen gives i den katolske skoles sammenhæng, er den del af og suppleres af andre former for Ordets tjeneste (katekese, homilier, liturgisk fejring osv.). Den er uundværlig for skolernes pædagogiske funktion og grundlaget for deres eksistens. ⁴⁵

I offentlige skolars eller ikke-konfessionelle skolars kontekst, hvor de borgerlige myndigheder eller andre omstændigheder foreskriver en religionsundervisning, der er fælles for katolikker og ikke-katolikker, ⁴⁶ vil undervisningen være mere interreligiøst orienteret.

Under andre omstændigheder vil religionsundervisningen vidtgående være af kulturel karakter og give eleverne kendskab til forskellige religioner, indbefattet katolicismen. Også i dette tilfælde og især, hvis den gives af lærere med en oprigtig respekt for den kristne religion, bevarer religionsundervisningen en virkelig dimension af »evangelisk forberedelse«. ⁴⁷

75. Livet og troen hos de elever, der får religionsundervisning i skolen, er karakteriseret af vedvarende forandring. Religionsundervisningen bør være vidende om den kendsgerning, hvis den skal nå sine mål. Hvis det drejer sig om elever, der er troende, hjælper religionsundervisningen dem til at forstå det kristne budskab bedre ved at sætte det i forbindelse med de store eksistentielle anliggender, der er fælles for alle religioner og for alle mennesker, med de forskellige livssyn, der er særlig tydelige i kulturen, og med de meget store etiske spørgsmål, der møder menneskeheden i dag.

De elever, der er søgende, eller som har religiøse anfægtelser, kan i religionsundervisningen også få mulighed for at opdage, hvad tro på Jesus Kristus netop er, og hvilke svar Kirken har på deres spørgsmål, samt få lejlighed til at undersøge deres eget valg dybere.

Når det drejer sig om elever, der er ikke-troende, får religionsundervisningen karakter af missionerende forkyndelse af evangeliet og sigter på en trosafgørelse, som katekesen til sin tid vil nære og modne.

Oplæring i den kristne familie, katekese og religionsundervisning til tjeneste for trosoplæring

76. Kristen opdragelse i familien, katekese og religionsundervisning i skoler er hver på deres måde nært knyttet til den tjeneste, der har at gøre med kristen oplæring af børn, halvvoksne og unge mennesker. I praksis er der imidlertid forskellige faktorer, der må tages i betragtning for at kunne gå realistisk til værks og med pastoral klogskab ved anvendelsen af generelle retningslinjer.

Det er op til hvert enkelt bispedømme eller hver enkelt pastoral region at skønne over de forskellige omstændigheder, der opstår med hensyn til, om der eksisterer eller ikke eksisterer kristen indføring af børn i familiesammenhængen, og med hensyn til de opdragende pligter, der traditionelt varetages af sognet, skolen osv. Som følge heraf skal partikularkirken eller bispekonferencen fastsætte hensigtsmæssige regler for forskellige situationer og støtte forskellige, men supplerende aktiviteter.

---

⁴⁴ Sammesteds.

⁴⁵ Sml. CT 69; KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, *The religious dimension of education in the Catholic School*, nr. 66: 1.c.

⁴⁶ Sml. CT 33.

⁴⁷ Sml. CT 34.

KAPITEL III

Katekesens karakter, mål og forpligtelser

»Og hver tunge bekende: Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære« (Fil 2,11)

---

77. Efter at have skitseret katekesens plads i Kirkens sendelse til evangelisering, dens forhold til evangeliseringens forskellige elementer og til andre former af ordets tjeneste, undersøger dette kapitel katekesen især i forhold til følgende:

- katekesens kirkelige karakter, d.v.s. det handlende subjekt i forhold til katekesen: Kirken, besjælet af Helligånden;
- katekesens principielle mål;
- de handlinger, hvorved dette mål nås, og som udgør dens mere umiddelbare delmål;
- den karakter af gradvished, som er karakteristisk for den kateketiske proces, og dennes katekumenale inspiration.

I dette kapitel undersøges desuden katekesens rette beskaffenhed - som allerede er beskrevet i det foregående kapitel - gennem en analyse af dens forhold til andre kirkelige aktiviteter.

Katekese: en aktivitet af kirkelig natur

78. Katekese er en i bund og grund kirkelig aktivitet.¹ Katekesens egentlige subjekt er Kirken, som, idet den fortsætter Jesu, Mesterens, sendelse, og derfor er besjælet af Helligånden, er sendt for at være troens læremester. Kirken efterligner Herrens Mor ved at bevare evangeliet i sit hjerte.² Den forkynder det, fejrer det, lever det og videregiver det i katekesen til alle dem, der har besluttet at følge Jesus Kristus. Denne videregivelse af evangeliet er en levende handling i den kirkelige tradition:³

— Kirken videregiver den tro, som den selv lever: sin forståelse af Guds mysterium og hans frelsesplan, sit syn på menneskets højeste kald, den evangeliske livsstil, der formidler Guds Riges glæde, det håb, som gennemtrænger den, og den kærlighed, som den har til menneskeheden og til alle Guds skabninger.

— Kirken videregiver troen på en aktiv måde; den sår den i katekumenernes hjerte og i hjerterne hos dem, som skal modtage katekesen, for at nære deres dybeste erfaring af livet.⁴ Den tro, som er modtaget af Kirken (*traditio*), og som spirer og gror gennem den kateketiske proces, gives tilbage

---

¹ Som det er forklaret i kapitel I af denne del i »Kirkens videregivelse af åbenbaringen er Helligåndens værk« og i II del, kapitel I i »Evangeliets budskabs kirkelige beskaffenhed«. Sml. EN 60, der taler om den evangeliserende aktivitetens kirkelige beskaffenhed.

² Sml. LG 64; DV 10a.

³ Sml. DCG (1971) 13.

⁴ Sml. AG 22a.

(*redditio*) beriget af de forskellige kulturers værdier.⁵ Katekumenatet forvandles således til et center for uddybning af katolicitet og til surdej i den kirkelig fornyelse.

79. Ved at videregive tro og nyt liv handler Kirken som en menneskeheds mor, som avler børn, der er undfanget ved Helligåndens kraft og født af Gud.⁶ Netop fordi den er en mor, er den også underviser i vor tro;⁷ Kirken er på samme tid mor og lærer. Gennem katekesen nærer den sine børn med sin egen tro og optager dem som medlemmer i den kirkelig familie. Som en god mor giver den dem evangeliet i al dets ægthed og renhed som velegnet føde, beriget af kulturen, og som svar på menneskehjertets dybeste længsler.

Katekesens mål: fællesskab med Jesus Kristus

80. Det »definitive mål for katekesen er at bringe mennesker ikke blot i kontakt, men i virkeligt fællesskab, i livssamfund, med Jesus Kristus«. ⁸ Al evangeliserende aktivitet må forstås som noget, der skal fremme et fællesskab med Jesus Kristus. Idet den begynder med et menneskes »første«⁹ omvendelse til Herren, bevæget dertil af Helligånden gennem den første forkyndelse af evangeliet, søger katekesen at befæste og modne denne første tilslutning. Den vil hjælpe dem, der netop har omvendt sig, til »at lære denne Kristus, som han eller hun helt har betroet sig til, bedre at kende: forstå hans 'mysterium' og det Guds Rige, som han forkynder, fatte hans glade budskabs krav og forjættelser og de veje, som han har anvist alle, der vil følge ham«. ¹⁰ Dåben, det sakramente, hvorved »vi lignedannes med Kristus«¹¹ opretholder med sin nådes hjælp grundlaget for dette kateketiske arbejde.

81. Fællesskab med Jesus Kristus får i kraft af sin egen dynamik disciplen til at forene sig med alt, hvad Jesus Kristus selv var dybt forenet med: med Gud hans Far, som sendte ham ind i verden, og med Helligånden, som drev ham fremad i hans sendelse; med Kirken, hans legeme, som han ofrede sig for, med menneskeheden og med hans brødre og søstre, hvis lod han ønskede at dele.

Katekesens formål udtrykkes gennem bekendelsen af troen på den ene Gud: Fader, Søn og Helligånd

82. Katekesen er den særlige form af ordets tjeneste, som modner den første omvendelse for at gøre den til en levende, eksplisit og frugtbar bekendelse af troen: »Katekesen har sit udgangspunkt i bekendelsen af troen og fører til en bekendelse af troen.« ¹²

Bekendelsen af troen, der er uløseligt forbundet med dåben,¹³ er udpræget trinitarisk. Kirken døber »i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn« (Matt 28,19),¹⁴ den treenige Gud, til hvem den kristne

---

⁵ Sml. CT 28 RCIA 25 og 183-187. Denne *traditio-redditio symboli* (den handling at give trosbekendelsen tilbage og videre) er et vigtigt element i dåbs-katekumenatet. Bipolariteten i denne gestus udtrykker troens dobbelte funktion: den modtagne gave (*traditio*) og det personlige og inkulturerede svar (*redditio*). Sml. CT 28 for en adækvat benyttelse i kateksen af denne meget udtryksfulde ritus.

⁶ Sml. LG 64.

⁷ KKK 169. Forholdet mellem *Kirkens moderskab* og dens *opdragende funktion* udtrykkes glimrende af Gregor den Store: »Efter at være blevet frugtbar ved at undfange sine børn takket være prædikenens tjeneste, får den dem til at vokse i sit moderskød ved sin undervisning.« *Moralia* XIX, c. 12, 9; PL 76, 108.

⁸ CT 5; sml. KKK 426; AG 14a. Med hensyn til dette kristologiske mål for katekesen, se I del, kap. I og II del, kap. I. »Jesus Kristus, åbenbaringens midler og fylde«, og det, der siges i II del, kap. I »Det kristne i den evangeliske sendelse«.

⁹ Sml. AG 13b.

¹⁰ CT 20c.

¹¹ Sml. LG 7b.

¹² MPD 8; KKK 185-197.

¹³ Sml. KKK 189.

betror sit liv. Indførende katekese - både før og efter modtagelsen af dåben - forbereder til dette afgørende engagement. Vedvarende katekese hjælper til at modne denne bekendelse af troen, til at forkynde den i eukaristien og til at forny det forpligtende engagement, den indebærer. Det er vigtigt, at katekesen virkelig forener bekendelsen af den kristologiske tro, »Jesus er Herre«, med den trinitariske bekendelse, »Jeg tror på Faderen og Sønnen og Helligånden«, på en sådan måde, så der ikke bliver to måder at udtrykke den kristne tro på. Den, som gennem den første forkyndelse af troen er blevet omvendt til Jesus Kristus og anerkender ham som Herre, begynder på en proces, der hjulpet af katekesen nødvendigvis fører til udtrykkelig bekendelse af Treenigheden.

I bekendelsen af troen på den ene Gud, afviser den kristne al tjeneste af noget som helst menneskeligt absolut; »magt, nydelse, race, forfædre, stat, rigdom...«,¹⁵ og er således befriet fra at være slave af noget som helst idol. Bekendelsen af troen er bekendtgørelsen af dette menneskes vilje til tjene Gud og mennesket, uden at være bundet af andet. Ved at bekende troen på Treenigheden, som er et fællesskab af personer, viser Jesu Kristi discipel på én gang, at kærlighed til Gud og til næsten er det princip, der styrer hans eller hendes tilværelse og handling.

83. Bekendelsen af troen er kun fuldstændig i forbindelse med Kirken. Alle de døbte bekender individuelt *Credo*, for ingen handling kan være mere personlig end denne. Alligevel fremsiger de den i Kirken og gennem Kirken, fordi de gør det som medlemmer af Kirken. 'Credo' og 'Credimus' forudsætter nødvendigvis hinanden.¹⁶ Ved at lade sin bekendelse af troen smelte sammen med Kirkens, indlemmes den kristne i Kirkens sendelse: at være det »universelle frelses-sakramente« for verdens liv. Den, der fremkommer med denne bekendelse af troen, tager et ansvar på sig, som ikke sjældent fører til forfølgelse. I kristendommens historie er martyrerne forkyndere og vidner *par excellence*.¹⁷

Katekesens aktiviteter fører til dens mål

84. Katekesens mål virkeliggøres ved forskellige indbyrdes forbundne aktiviteter.¹⁸ For at gennemføre dem er katekesen bestemt inspireret af den måde, hvorpå Jesus uddannede sine disciple. Han gjorde dem bekendt med Guds Riges forskellige dimensioner: »Jer er det givet at kende Himmerigets hemmeligheder« (Matt 13,11).¹⁹ Han lærte dem at bede (»Når I beder, skal I sige: Fader... Luk 11,2).²⁰ Han indprentede dem evangeliske holdninger (»lær af mig, for jeg er sagtmødig og ydmyg af hjertet« Matt 11,29). Han forberedte dem til mission (»og sendte dem i forvejen to og to...« Luk 10,1).²¹

Katekesens opgaver svarer til oplæring i de forskellige af troens dimensioner, for katekese er en fuldstændig oplæring i kristendom, »åben for alle områder af det kristne liv«. ²² I kraft af sin egen indre dynamik kræver troen at blive kendt, fejret, levet og oversat til bøn. Katekesen skal udvikle alle disse dimensioner. Troen føres imidlertid ud i livet af det kristne fællesskab og forkyndes i mission; det er en fælles og forkyndt tro. Disse dimensioner må også støttes af katekesen. Om disse opgaver siger Det andet Vatikankoncil, at katekesen »oplyser og styrker troen, giver livsnæring i Kristi ånd, fører til en aktiv og bevidst deltagelse i liturgiens mysterium og opmuntrer til apostolisk arbejde«. ²³

---

¹⁴ Sml. KKK 189.

¹⁵ Sml. KKK 2113.

¹⁶ Sml. KKK 166-167; KKK 196.

¹⁷ Sml. RM 45.

¹⁸ DCG (1971) skelner også mellem katekesens endemål (*finis*) og dens midler (*munera*). Disse er de konkrete sigtemål, gennem hvilke endemålet konkretiseres.

¹⁹ Sml. Mark 4,10-12,

²⁰ Sml. Matt 6,5-6.

²¹ Sml. Matt 10,5-15.

²² CT 21b.

²³ GE 4; sml. RCIA 19, CIC 788,2.

Fundamentale opgaver for katekesen: hjælpe til at kende, fejre og overveje Kristi mysterium

85. Katekesens fundamentale opgaver er:

— *Fremme kendskab til troen*

Den, der har mødt Kristus, ønsker at kende ham så godt som muligt og også at kende Faderens plan, som han åbenbarede. Kendskab til troen (*fides quae*) er nødvendig ved tilslutning til troen (*fides qua*).²⁴ Også i den menneskelige sammenhæng får den kærlighed, som et menneske har til et andet, ham eller hende til at ønske at kende den anden endnu mere. Katekesen må derfor føre til »et gradvist begreb om hele sandheden om den guddommelige plan«²⁵ og gøre dette ved at præsentere Jesu disciple for det kendskab til tradition og Skrift, som er »*det langt større: at kende Kristus Jesus*« (Fil 3,8).²⁶ Ved at uddybe kendskabet til troen, nærer katekesen ikke blot troslivet, men udruster det også til at forklare sig selv for verden. Meningen med *Credo*, som er en sammenfatning af Skriften og af Kirkens tro, er at føre denne opgave ud i livet.

— *Liturgisk undervisning*

Kristus er altid nærværende i sin kirke, især i »de liturgiske handlinger«.²⁷ Fællesskab med Jesus Kristus fører til fejringen af hans frelsebringende nærvær i sakramenterne, især i eukaristien. Kirken ønsker brændende, at alle de kristne føres frem til den fulde, bevidste og aktive deltagelse, som kræves af selve liturgiens væsen²⁸ og af det almindelige præstedømmes værdighed, som skyldes dåben. Derfor må katekesen, samtidigt med at den arbejder for større kendskab til liturgiens og sakramenternes betydning, også opdrage Jesu Kristi disciple »til bøn, til taksigelse, til anger, til at bede tillidsfuldt, til en fællesskabets ånd, til at forstå trosbekendelsernes betydning rigtigt ...«,²⁹ fordi alt dette er nødvendigt for et virkeligt liturgisk liv.

— *Moralsk dannelse*

Omvendelse til Jesus Kristus indebærer at gå i hans fodspor. Katekesen skal derfor videregive Mesterens egne holdninger til disciplene. Disciplene giver sig således ud på en vej mod en indre forvandling, hvor de ved delagtighed i Herrens påske-mysterium »forvandles fra det gamle til det nye menneske, der er fuldendt i Kristus«.³⁰ Bjergprædikenen, hvori Jesus går ud fra De Ti Bud og præger dem med saligprisningernes ånd,³¹ er et absolut nødvendigt referencepunkt for den moralske opdragelse, der er så påkrævet i vore dage. Evangelisering, der »også indbefatter forkyndelsen og forelæggelsen af etik«,³² udfolder hele kraften i sin appel, hvor den tilbyder ikke blot det forkyndte, men også det levede ord. Dette moralske vidnesbyrd, som forberedes gennem katekesen, bør altid demonstrere de sociale konsekvenser af evangeliets krav.³³

— *Undervisning i at bede*

Fællesskab med Jesus Kristus leder disciplene til at antage den bøns- og meditationsholdning, som Mesteren selv havde. At lære at bede med Jesus er at bede med de samme følelser, som han vendte sig til Faderen med: tilbedelse, lovprisning, taksigelse, barnlig tillid, ydmyg bøn og ærefrygt for hans herlighed. Alle disse følelser genspejles i *Fadervor*, den bøn, som Jesus lærte sine disciple, og som er

---

²⁴ Sml. DCG (1971) 36a.

²⁵ Sml. DCG (1971) 24.

²⁶ DV 25a.

²⁷ SC 7.

²⁸ Sml. SC 14.

²⁹ DCG (1971) 25b.

³⁰ AG 13.

³¹ Sml. LG 62; KKK 1965-1986. KKK 1697 specificerer detaljeret de kendetegn, som katekesen må tilegne sig i den moralske opdragelse.

³² VS 107.

³³ Sml. CT 29f.

forbilledet for al kristen bøn. At »række Fadervor videre«³⁴ er en sammenfatning af hele evangeliet³⁵ og derfor en virkelig kateketisk handling. Når katekesen er gennemtrængt af en bønnens atmosfære, da når den personlige realisering af hele det kristne liv sit højdepunkt. Denne atmosfære er særlig nødvendig, når katekumenerne og de, der bliver katekiserede, stilles over for evangeliets mere krævende aspekter, og når de føler sig svage, eller når de opdager Guds hemmelighedsfulde handling i deres liv.

Andre af katekesens fundamentale opgaver: indføring og oplæring til liv i fællesskab og til mission

86. Katekesen forbereder den kristne til at leve i fællesskab og til at deltage aktivt i Kirkens liv og mission. Det andet Vatikankoncil påpegede, at det er nødvendigt for Kirkens hyrder at danne »et ægte kristent samfund«³⁶ og for katekumener at »lære aktivt at arbejde med på at forkynde evangeliet og på at opbygge Kirken«.³⁷

— *Oplæring til liv i fællesskab*

a) Kristent fællesskab opstår ikke spontant. Det er nødvendigt at udvikle det omhyggeligt. I denne læretid kalder Kristi lære om liv i fællesskab, som det er fortalt i Matthæusevangeliet, på holdninger, som det er katekesens opgave at indprente: enfoldighedens og ydmyghedens ånd (»Hvis I ikke vender om og bliver som børn...« Matt 18,3); omsorg for de mindste blandt brødrene (»men den, der bringer en af disse små, som tror på mig, til fald...« Matt 18,6); speciel omhu for dem, der er fremmedgjorte (»gå ud og led efter den vildfarne...« Matt 18,12); broderlig irettesættelse (»gå hen til ham og drag ham til ansvar...« Matt 18,15); fælles bøn (»hvad to af jer her på jorden bliver enige om at bede om...« Matt 18,19); tilgive hinanden (»men op til halvfjerds gange syv...« Matt 18,22). Broderlig kærlighed indeholder alle disse holdninger (»I skal elske hinanden, som jeg har elsket jer...« Joh 13,34).

b) Ved at udvikle denne sans for fællesskab tager katekesen særligt hensyn til den økumeniske dimension og ansporer til broderlige holdninger over for medlemmer af andre kristne kirker og kirkelige fællesskaber. Katekesen skal derfor, når den forfølger dette mål, give en klar fremstilling af Kirkens hele lære og undgå formuleringer og udtryk, der ville kunne give anledning til en forkert forståelse. Det indebærer også »et rimeligt kendskab til andre konfessioner«,³⁸ med hvem elementer af troen deles: »Guds skrevne Ord, nådens liv, troen, håbet og kærligheden samt andre indre gaver fra Helligånden«.³⁹ Katekesen vil have en økumenisk dimension i samme grad, som den vækker og nærer »et ægte ønske om enhed«,⁴⁰ ikke en letkøbt fredsommelighed, men en fuldkommen enhed på dét tidspunkt, hvor Herren selv vil det, og med de midler, hvormed han ønsker, at den skal opstå.

---

³⁴ RCIA 25 og 188-191.

³⁵ Sml. KKK 2761.

³⁶ PO 6d.

³⁷ AG 14d.

³⁸ DCG (1971) 27.

³⁹ UR 3b.

⁴⁰ CT 32; sml. KKK 821; CT 34.

a) Katekesen er også åben for den missionerende dimension.⁴¹ Denne søger at udruste Jesu disciple til gennem deres professionelle, kulturelle og sociale liv at være til stede som kristne i samfundet. Den forbereder dem også til at yde deres samarbejde til de forskellige kirkelige tjenester, alt efter den enkeltes særlige kald. Dette evangeliserende arbejde har for lægfolk sin oprindelse i de kristne indføringssakramenter og i karakteren af deres kald til at være i verden.⁴² Det er også vigtigt, at der gøres alt for at opmuntre præstekald og kald til de forskellige former for indvielse til Gud i ordensliv og apostolisk liv samt at vække specielle kald til missionen. De evangeliske holdninger, som Jesus lærte sine disciple, da han sendte dem ud for at missionere, er præcis de samme, som katekesen skal nære: finde det tabte får, forkynde og helbrede på samme tid, være fattig uden penge i ranslen; vide, hvordan man skal acceptere afvisning og forfølgelse, slå sin lid til Faderen og til Helligåndens bistand; ikke forvente nogen anden belønning end glæden ved at arbejde for Guds Rige.⁴³

b) Når der undervises i denne sans for mission, er katekesen også nødvendig for interreligiøs dialog, hvis den gør den troende i stand til at føre en meningsfyldt dialog med andre religioners tilhængere.⁴⁴ Katekesen skal vise, at forbindelsen mellem Kirken og ikke-kristne religioner først og fremmest er menneskehedens fælles oprindelse og mål såvel som de »mange Ordets frø, som Gud har sået i disse religioner«. Katekesen hjælper også til at forsone og samtidig skelne mellem »forkyndelsen af Kristus« og »inter-religiøs dialog«. Disse to elementer, er de end tæt forbundne, må ikke forveksles eller betragtes som værende identiske.⁴⁵ Det er faktisk sådan, »at dialog ikke fritager for evangelisering«. ⁴⁶

Bemærkninger om disse opgavers helhed

87. Katekesens opgaver udgør følgelig en helhed, rig og varieret i udseende. På dette sted er det bejligt at fremsætte nogle konstateringer.

— Alle disse opgaver er nødvendige. Ligesom det menneskelige legemes vitalitet beror på, at alle dets organer fungerer rigtigt, således kræver også modningen af det kristne livs, at det dyrkes i alle dets dimensioner: kendskab til troen, liturgisk liv, moralsk dannelse, bøn, tilhørsforhold til fællesskabet, missions-ånd. Hvor katekesen udelader et af disse elementer, når den kristne tro ikke til fuld udvikling.

— Hver af opgaverne virkeliggør på sin egen måde katekesens mål. Moralsk dannelse er for eksempel i bund og grund kristologisk og trinitarisk. Den er dybt kirkelig og samtidig også åben for sociale anliggender. Det samme er sandt, for så vidt det gælder liturgisk oplæring. Samtidig med at den væsentligt er religiøs og kirkelig, kræver den moralske dannelse også et stærkt engagement i evangeliseringen af verden.

— Disse opgaver er indbyrdes afhængige og udvikles sammen. Hvert af de store kateketiske temaer - katekesen om Gud Fader for eksempel - har en erkendelsesmæssig dimension såvel som moralske implikationer. Den nævnte katekese inderliggøres i bøn og tilegnes i vidnesbyrd. Den ene opgave giver ekko i den anden: kendskab til troen forbereder til mission; det sakramentale liv giver styrke til moralsk forvandling.

---

⁴¹ Sml. CT 24b og DCG (1971) 28.

⁴² Sml. LG 31b og ChL 15; KKK 898-900.

⁴³ Sml. Matt 10,5-42 og Luk 10,1-20.

⁴⁴ Sml. EN 53 og RM 55-57.

⁴⁵ Sml. RM 55b; KONGREGATIONEN FOR FOLKESLAGENES EVANGELISERING, »*Dialogue and Proclamation*« (19. maj 1991), nr. 14-54; AAS 84 (1992), s. 419-432. KKK 839-845; IV del af dette direktorium refererer til dem, som katekesen henvender sig til, og vender tilbage til emnet: *Katekesen i sammenhæng med andre religioner*.

⁴⁶ RM 55a.

— For at opfylde sine opgaver benytter katekesen sig af to grundlæggende redskaber: videregivelse af evangeliets budskab og erfaring af det kristne liv.⁴⁷ Liturgisk oplæring, for eksempel, skal forklare, hvad den kristne liturgi er, og hvad sakramenterne er. Den må imidlertid også tilbyde en erfaring af de forskellige former for liturgiske fejring, og den må gøre symboler, gestus, osv. kendte og elskede. Moralsk oplæring videregiver ikke blot indholdet af kristen etik, men udvikler også aktivt evangeliske holdninger og kristne værdier.

— Troens forskellige dimensioner er genstand for oplæring som noget, der gives, såvel som noget, der modtages. Kendskab til troen, til liturgisk liv, til Kristi efterfølgelse er alle Åndens gaver, der modtages i bøn, og ligeledes rummer de en pligt til at sætte sig nærmere ind i dem såvel i spirituel og moralsk forstand som med hensyn til at kunne vidne herom. Ingen af disse aspekter må negligeres.⁴⁸

— Enhver af troens dimensioner må ligesom troen selv som en helhed være rodfæstet i menneskelig erfaring og ikke ende med blot at være et påhæng til den menneskelige person. Kendskab til troen er betydningsfuld. Den belyser hele tilværelsen og går i dialog med kulturen. I liturgien bliver hele det personlige liv til et åndeligt offer. Evangeliets etik forudsætter og højner menneskelige værdier. Bøn er åben for alle personlige og sociale problemer.⁴⁹

Som 1971 direktoratet giver udtryk for, »er det meget vigtigt, at katekesen bibeholder alle disse forskellige aspekters rigdom på en sådan måde, så ét aspekt ikke isoleres fra resten til skade for de andre«.⁵⁰

Dåbskatekumenatet: struktur og fremadskridende forløb

88. Bevæget af Guds nåde og udviklet gennem Kirkens virke undergår troen en modningsproces. Katekesen, der er til tjeneste for denne vækst, er også en gradvis aktivitet. »God katekese foregår altid trinvist«.⁵¹ I dåbskatekumenatet er oplæringen leddelt i fire trin:

— *præ-katekumenatet*,⁵² karakteriseret ved at være det sted, hvor den første evangelisering, der fører til omvendelse, foregår, og hvor den første forkyndelses kerygma forklares;

— *katekumenatet*,⁵³ i snæver forstand, konteksten for den fuldstændige katekese begyndende med »overrækkelsen af evangeliene«;⁵⁴

— en tid til *renselse og oplysning*⁵⁵ som tillader en mere intens forberedelse til indførings-sakramenterne, og hvor »overrækkelsen af trosbekendelsen«⁵⁶ og »overrækkelsen af Fadervor« finder sted;⁵⁷

— en tid til *mystagogi*,⁵⁸ karakteriseret af erfaringen af sakramenterne og indtræden i fællesskabet.

89. Disse trin, der afspejler den store katekekumenale tradition, inspirerer også katekesens gradvise karakter.⁵⁹ På kirkefædrenes tid gennemførtes den katekekumenale oplæring gennem en bibelsk

---

⁴⁷ Sml. CIC 773 og 778 § 2.

⁴⁸ Sml. DCG (1971) 22 og 23.

⁴⁹ Sml. DCG (1971) 26.

⁵⁰ DCG (1971) 31b.

⁵¹ Sml. RCIA 19.

⁵² RCIA 9-13.

⁵³ RCIA 14-20; 68-72; 98-105,

⁵⁴ RCIA 93; sml. MPD 8c.

⁵⁵ RCIA 21-26; 133-142; 152-159.

⁵⁶ RCIA 25 og 183-187.

⁵⁷ RCIA 25 og 188-192.

⁵⁸ RCIA 37-40; 235-239. (mystagogi: indføring i mysterierne. O.A.)

katekese, der byggede på en genfortælling af frelseshistorien; gennem den umiddelbare forberedelse til dåben ved en dogmatisk katekese, der forklarede trosbekendelsen og *Fadervor*, der lige var blevet overrakt, sammen med deres moralske implikationer; og i den fase, der følger efter indførings-sakramenterne, gennem en periode med mystagogisk katekese, der hjælper de nydøbte til at interiorisere disse sakramenter og indlemme sig selv i fællesskabet. Dette patristiske koncept vedbliver at belyse det nuværende katekumenat og selve den indførende katekese. Sidstnævnte er, for så vidt som den ledsager omvendelsesprocessen, i sit væsen gradvis, og for så vidt som den er til gavn for dem, der har besluttet at følge Kristus, er den i fremragende grad kristocentrisk.

Dåbskatekumenatet: inspiration for katekesen i Kirken

90. Mens *missio ad gentes* er mønstret for hele Kirkens missionsaktivitet, er dåbskatekumenatet, som er forbundet hermed, modellen for Kirkens katekiserende aktivitet.⁶⁰ Det er derfor nyttigt at betone de elementer af katekumenatet, der skal inspirere vor tids katekese og dets betydning.

Det må dog forudsætningsvis siges, at der er en fundamental forskel mellem katekumener og dem, der modtager katekese,⁶¹ mellem den katekese, som gives *før dåben*, og den katekese, som gives *efter dåben*. Den sidste er afledt af indførings-sakramenterne, som blev modtaget som børn, »der allerede var blevet indført i Kirken og var blevet gjort til Guds børn ved hjælp af dåben. Grundlaget for deres omvendelse er dåben, som de allerede har modtaget, og hvis kraft de må udvikle«. ⁶²

91. I lyset af denne væsensforskel betragtes nogle af dåbskatekumenatets elementer nu som kilden til inspiration for den katekese, der følger efter dåben.

— Dåbskatekumenatet minder konstant hele Kirken om den fundamentale betydning, som indførings-funktionen har, og om de grundlæggende faktorer, der udgør den: katekesen og dåbens, firmelsens og eukaristiens sakramenter. Den pastorale omsorg for den kristne indføring er vital for enhver partikularkirke.

— Dåbskatekumenatet er hele det kristne fællesskabs ansvar. Faktisk »bør den kristne indføring, som finder sted under katekumenatet, ikke helt og aldeles hænge på præsterne og kateketerne, men der bør drages omsorg for den af hele det kristne fællesskab og særligt af fadderne«. ⁶³ Oprettelsen af katekumenatet forøger således bevidstheden om Kirkens åndelige moderskab, som den udøver i enhver form for trosoplæring. ⁶⁴

— Dåbskatekumenatet er også helt gennemtrængt af Kristi påskemysterium. Derfor må »al indføring tydeligt demonstrere sit påske-præg«. ⁶⁵ Påskevigilien, al kristen liturgis brændpunkt, og dens dåbsspiritualitet skal inspirere al katekese.

---

⁵⁹ Denne gradvise karakter viser sig også tydeligt i de navne, som Kirken benytter for at betegne dem, der er i de forskellige stadier af dåbs-katekumenatet: dem, der er åbne for troen, men endnu ikke tror fuldt ud, kaldes *sympatisører* (RCIA 12); dem, der er fast besluttede på at følge Jesus, kaldes *katekumener* (OICA 17-18); dem, der er kaldet til at modtage dåben, kaldes *udvalgte* (OICA 24); dem, der lige er født ind i lyset ved dåbens nåde, kaldes *neophyter* (OICA 31-36); dem, der er modne i troen og aktive medlemmer af det kristne fællesskab, kaldes *de troende kristne* (OICA 39).

⁶⁰ Sml. MPD 8; EN 44; ChL 61.

⁶¹ I dette DCG benyttes udtrykkene 'katekumener' og 'de, der modtager katekese' for at skabe denne forskel. For sin del gør CIC, can. 204-206 opmærksom på de forskellige måder, hvorpå katekumener og de troende kristne er forenede med Kirken.

⁶² RCIA 295. Den samme *Ritus for voksnes indføring i kristendommen*, kap 4, overvejer spørgsmålet om de døbte voksne, som har behov for indførende katekese. CT 44 angiver nærmere de forskellige omstændigheder, hvor denne katekese må betragtes som nødvendig.

⁶³ AG 14d.

⁶⁴ Methodius af Olympos f.eks. taler om denne det kristne fællesskabs *moderlige handlen*, når han siger: Med hensyn til dem, der endnu er ufuldkomne (i det kristne liv), så er det op til de mere modne at forme dem, og føde dem som en mor. (*Symposium*, III, 8; GCS 27, 88). Se også Gregor den Store *Homilia in Evangelia*, I, III, 2; PL 76, 1086 D).

⁶⁵ RCIA 8.

— Dåbskatekumenatet er også et sted, hvor en inkulturation begynder. Helt følgende inkarnationens eksempel, hvor Guds Søn blev menneske i et konkret historisk øjeblik, modtager Kirken katekumener helt og fuldt, sammen med deres kulturelle bånd. Al kateketisk aktivitet deltager i den funktion, der drejer sig om i Kirkens katolicitet at indoptage autentiske »Ordets frø«, spredt ved folkeslag og enkeltpersoner.⁶⁶

— Endelig giver dåbs-katekumenatet som begreb, forstået som *en oplæringsproces og som en virkelig troens skole*, den katekese, der følger efter dåben, dens dynamik og særlige kendetegn: oplæringens totalitet og uforvanskethed, dens gradvise karakter, der udtrykkes ved, at den foregår trinvist; dens sammenhæng med meningsfulde riter, med symbolske, bibelske og liturgiske tegn; dens konstante visen hen til det kristne fællesskab.

Uden slavisk at efterligne dåbs-katekumenatets struktur og med anerkendelse af, at dåben allerede er en realitet for dem, der skal modtage katekesen, gør den katekese, der falder efter dåben, imidlertid vel i at lade sig inspirere af »denne forberedelsesskole til det kristne liv«,⁶⁷ og give sig selv lov til at blive beriget af de grundlæggende elementer, som karakteriserer katekumenatet.

---

⁶⁶ Sml. CT 53.

⁶⁷ DCG (1971) 130. Denne artikel begynder med at slå fast, at: »katekumenatet for voksne, som på én og samme tid omfatter katekese, deltagelse i liturgien og liv i fællesskabet, er et fremragende eksempel på et program, der opstår ved forskellige pastorale funktioners samarbejde«.

II DEL

EVANGELIETS BUDSKAB

Evangeliets budskab

»Og dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud, og ham, du har udsendt, Jesus Kristus« (Joh 17,3).

»Jesus kom til Galilæa og prædikede Guds evangelium og sagde: 'Tiden er inde, Guds Rige er kommet nær; omvend jer og tro på evangeliet'« (Mark 1,14-15).

»Brødre jeg vil gøre jer bekendt med det evangelium, som jeg har forkyndt jer, det som I også har taget imod, som I også står i, og som I også frelses ved, hvis I da holder fast ved det ord, hvormed jeg forkyndte jer det - ellers var det til ingen nytte, I kom til tro. Jeg overleverede jer nemlig først og fremmest, hvad jeg selv har modtaget: at Kristus døde for vore synder efter Skrifterne, at han blev begravet, at han opstod på den tredje dag efter Skrifterne« (1 Kor 15,1-4).

Meningen og hensigten med Anden Del

92. Den kristne tro, hvorigennem et menneske siger »Ja« til Jesus Kristus, kan analyseres således:

— som en *tilslutning*, der er givet under nådens indflydelse, til Gud, som åbenbarer sig selv; i dette tilfælde består troen i at tro Guds Ord og overgive sig til det (latin: *fides qua*);

— som *indholdet* af åbenbaringen og af evangeliets budskab; i denne betydning udtrykkes troen i dens stræben efter at forstå Ordets mysterium bedre (latin: *fides quae*).

Ifølge selve deres natur kan de to aspekter ikke adskilles. Modning og vækst i troen kræver en omfattende og sammenhængende udvikling af dem. Med sigte på at fremstille tingene metodisk kan de dog betragtes hver for sig.¹

93. *Anden Del* overvejer indholdet af evangeliets budskab (*fides quae*).

— Første kapitel gør rede for de normer og kriterier, som katekesen må følge for at finde, formulere og fremstilledets indhold. Faktisk er enhver form for ordets tjeneste bestemt at til fremstille evangeliets budskab i overensstemmelse med dets egen karakter.

— Andet kapitel gennemgår indholdet af troen, som den er fremstillet i den *Katolske Kirkes Katekismus* (på dansk forkortet: KKK. O.A.), der er det læremæssige referencepunkt for al katekese. Kapitlet fremlægger også nogle bemærkninger, der kan hjælpe til at tage imod og tilegne sig KKK og placere den inden for rammerne af Kirkens kateketiske aktivitet. Desuden gøres der rede for nogle kriterier, der skal hjælpe partikularkirker med at udarbejde katekismer, der bygger på den *Katolske Kirkes Katekismus*, og som samtidig med, at de bevarer troens enhed, også tager hensyn til, at forhold og kulturer er forskellige.

---

¹ Sml. DCG (1971) 36a.

KAPITEL I

Normer og kriterier for præsentationen af evangeliets budskab i katekesen

---

»Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og hele din sjæl og af hele din styrke. Disse ord, som jeg i dag befaler dig, skal ligge dig på sinde, og du skal gentage dem for dine sønner; du skal fremsige dem, både når du er hjemme, og når du er ude, når du går i seng, og når du står op. Du skal binde dem om din hånd som et tegn, de skal sidde på din pande som et mærke, og du skal skrive dem på dørstolperne i dit hjem og i dine porte« (5 Mos 6,4-9).

»Og Ordet blev kød og tog bolig iblandt os« (Joh 1,14).

Guds Ord: katekesens kilde

94. Den kilde, hvorfra katekesen får sit budskab er Guds Ord:

»Katekesen øser altid sit indhold fra den levende kilde i Guds Ord, som er givet os i Traditionen og i Skriften; thi Den hellige Tradition og Den hellige Skrift udgør en fælles hellig skat, nemlig Guds Ord, betroet til Kirken«.¹

Denne »troens skat«² er ligesom en husbonds rigdom; den er betroet til Kirken, Guds familie, og den tager bestandig nyt og gammelt frem fra sit forråd.³ Alle Guds børn, der er besjælet af hans Ånd, næres af denne Ordets rigdom. De ved, at Ordet er Jesus Kristus, Ordet, der blev menneske, og at hans stemme vedbliver med at lyde i Kirken og i verden gennem Helligånden. Guds Ord er ved en forunderlig »imødekommenhed«⁴ fra Guds side rettet til os og når os ved hjælp af menneskelige »ord og gerninger«, »ligesom den evige Faders Ord engang iførte sig menneskets skrøbelige legeme og blev mennesker lig«.⁵ Uden at ophøre med at være Guds Ord udtrykkes det således i menneskelige ord. Skønt Ordet er os nær, forbliver det stadig tilhyllet, i en »kenotisk« tilstand (af græsk *kenôd*, egl. "tømme"; også "give afkald på"; om Kristus, der gav afkald på at være Gud lig, se Fil 2,5-11. O.A.). Derfor må Kirken, vejledet af Helligånden, bestandigt fortolke det. Den overvejer Ordet i en dyb troens ånd, mens den »ærbødigt lytter til det, bevarer det med omhu og fremlægger det med trofasthed«.⁶

---

¹ CT 27.

² Sml. DV 10 a og b; sml. 1 Tim 6,20 og 2 Tim 1,14.

³ Sml. Matt 13,52.

⁴ DV 13.

⁵ Sammesteds.

⁶ DV 10.

Kilden og "kilderne" til katekesens budskab ⁷

95. *Guds Ord*, der indeholdes i den hellige tradition og Den hellige Skrift:

- overvejes og forstås dybere ved hjælp af hele Guds folks trossans, ledet af læreembedet, der lærer med autoritet;
- fejres i den hellige liturgi, hvor det bestandigt forkyndes, høres, tilegnes og forklares;
- lyser frem i Kirkens liv, i dens totusind-årige historie, især i kristent vidnesbyrd og i særlig grad i helgenernes;
- uddybes af teologisk forskning, som hjælper de troende til at gøre fremskridt i deres vitale forståelse af troens mysterier;
- gøres tydeligt i ægte religiøse og etiske værdier, der som »Ordets sæd« sås i det menneskelige samfund og forskellige kulturer.

96. Disse er alle katekesens kilder, primære eller subsidiære, men må ikke opfattes i en snæver betydning.⁸ Den hellige Skrift er »Guds tale, for så vidt som den er blevet nedskrevet under den guddommelige Ånds inspiration«;⁹ Den hellige Tradition videregiver i dets helhed Guds Ord, »som er blevet betroet til apostlene af den Herre Kristus og af Helligånden«.¹⁰ Det er læreembedets opgave og pligt »autentisk at fortolke Guds Ord«,¹¹ og ved at gøre dette udfylder det i Kristi navn en grundlæggende kirkelig tjeneste. Traditionen, Den hellige Skrift og læreembedet, som alle tre er tæt knyttet til hinanden, er »hver på sin måde«¹² katekesens primære kilder. Hver af katekesens subsidiære kilder har sit eget særlige sprog, der er blevet skabt af en rig mangfoldighed af »troens dokumenter«. Katekesen er en levende videregivelse af, hvad der således er dokumenteret:¹³ bibelske brudstykker, liturgiske tekster, skrifter fra kirkefædrene, formuleringer fra læreembedet side, trosbekendelser, helgenernes vidnesbyrd, teologiske overvejelser.

Guds Ords levende kilde og de "kilder", der er afledt deraf, og gennem hvilke Ordet kommer til udtryk, forsyner katekesen med de kriterier, som må gælde for videregivelsen af dets budskab til alle, som er besluttet på at ville følge Jesus Kristus.

Kriterier for præsentationen af budskabet

97. Kriterierne for præsentationen af evangeliets budskab i katekesen er gensidigt tæt forbundet med hinanden, idet de stammer fra den samme kilde.

- Budskabet, det er centreret om personen Jesus Kristus (kristocentrisk), indfører i kraft af sin iboende dynamik den trinitariske dimension i det samme budskab.
- Forkyndelsen af det glædelige budskab om Guds Rige, centreret om *frelsens gave*, rummer i sig et budskab om *befrielse*.

---

⁷ Som det kan ses, benyttes begge udtryk, kilden og *kilderne*. Udtrykket 'katekesens kilde' benyttes for at understrege, at der kun er ét Guds Ord, og det minder om begrebet *åbenbaring* i *Dei Verbum*. CT 27 taler også om katekesens 'kilde'. Ikke desto mindre er det almindelig kateketisk skik og brug at benytte udtrykket 'kilderne' for at betegne de konkrete *loci*, hvorfra katekesen henter sit budskab; sml. DCG (1971) 45. (Om ordet "loci": *Locus theologicus*, flertal *loci theologici*, betegner en kilde til og et grundlag for det teologiske arbejde. Ud over Den hellige Skrift kan som sådanne kilder eksempelvis nævnes Kirkens tradition, kirkefædrene, læremyndigheden, liturgien, kirkeretten, kirkehistorien etc. O.A.)

⁸ Sml. DCG (1971) 45b.

⁹ DV 9.

¹⁰ Sømmesteds.

¹¹ DV 10b.

¹² DV 10c.

¹³ Sml. MPD 9.

— Budskabets *kirkelige* karakter genspejler dets *historiske* natur, fordi katekese - som det gælder om al evangelisering - virkelig gøres i »Kirkens tid«.

— Evangeliets budskab søger *inkulturation*, fordi det glædelige budskab er bestemt for alle folkeslag. Dette kan kun opfyldes, når evangeliets budskab præsenteres i dets *helhed og renhed*.

— Evangeliets budskab er et *omfattende budskab*, med sit eget sandhedens hierarki. Det er dette sammenhængende syn på evangeliet, der forvandler det til en dybt *meningsfuld* begivenhed for det enkelte menneske.

Skønt disse kriterier gælder for Ordets tjeneste i sin helhed, er de her nærmere belyst i relation til katekesen.

Evangeliets budskab har Kristus som centrum

98. Ikke blot videregiver Jesus Kristus Guds Ord: han *er* Guds Ord. Katekesen er derfor helt bundet til ham. Hvad der derfor frem for alt skal karakterisere katekesen, er dens »kristocentricitet«. ¹⁴ Dette kan forstås i forskellige betydninger.

— Det betyder for det første, at »i katekesens centrum finder vi en person, nemlig Jesus fra Nazaret, Faderens enbårne Søn, fuld af nåde og sandhed«. ¹⁵ Faktisk er al katekeses fundamentale opgave at præsentere Kristus og alt i relation til ham. Dette fører udtrykkeligt til en efterfølgelse af Jesus og til fællesskab med ham; ethvert af budskabets elementer sigter på dette.

— For det andet betyder kristocentricitet, at Kristus er »midtpunkt for den frelseshistorie«, ¹⁶ som præsenteres i katekesen. Han er virkelig den endegyldige begivenhed, som hele frelseshistorien er rettet frem mod. Han, som kom »i tidens fylde«, er »nøglen, midtpunktet og endemålet for hele menneskehedens historie«. ¹⁷ Ved at vise, at Kristus er den endelige mening med denne historie, hjælper det kateketiske budskab den kristne til at se sin egen placering i historien og integrere sig i den.

— Kristocentricitet betyder desuden, at evangeliets budskab ikke stammer fra mennesket, men er Guds Ord. Kirken - og i dens navn - kan enhver kateket med sandhed sige: »Min lære er ikke min egen, men hans, som har sendt mig« (Joh 7,16). Således er alt, hvad der gives videre i katekesen »Jesu Kristi lære, den sandhed, som han meddeler, eller rettere sagt: den sandhed som han er«. ¹⁸ Kristocentricitet forpligter katekesen til at videregive, hvad Jesus lærte om Gud, om mennesket, om lykke, det etiske liv, død osv., uden på nogen måde at ændre hans måde at tænke på. ¹⁹

Evangelierne, der beretter om Jesu liv, er centrale for det kateketiske budskab. De har selv en »kateketisk struktur«. ²⁰ De udtrykker den lære, som blev fremlagt for de første kristne fællesskaber, og som også overleverer Jesu liv, hans budskab og hans frelsende handlinger. I katekesen »indtager de fire evangelier en central plads, fordi Jesus Kristus er deres midtpunkt«. ²¹

Evangeliets budskabs trinitariske kristocentricitet

99. Guds Ord, der blev kød i Jesus fra Nazaret, den salige Jomfru Marias søn, er Faderens Ord, som taler til verden gennem hans Ånd. Jesus henviser bestandigt til Faderen, hvis enbårne Søn han ved, at

---

¹⁴ Sml. KKK 426-429; CT 5-6; DCG (1971) 40.

¹⁵ CT 5.

¹⁶ DCG (1971) 41a; sml. DCG (1971) 39, 40, 44.

¹⁷ GS 10.

¹⁸ CT 6.

¹⁹ Sml. 1 Kor 15,1-4; EN 15e, f.

²⁰ CT 11b.

²¹ Sml. Joh 14,6.

han er, og til Helligånden, som han ved, at han er salvet af. Han er 'Vejen', som fører til Guds inderste mysterium.²² I overensstemmelse med sin indre dynamik fører katekesens kristocentricitet til bekendelse af troen på Gud, Fader, Søn og Helligånd.

Det er i bund og grund en trinitarisk kristocentricitet. I dåben ligedannes kristne med Kristus, »En af Treenigheden«,²³ og gøres til »sønner i Sønnen«, i fællesskab med Faderen og Helligånden. Deres tro er derfor fundamentalt trinitarisk. »Den hellige Treenigheds mysterium er det centrale mysterium i kristen tro og kristent liv.«²⁴

100. Den trinitariske kristocentricitet, som karakteriserer evangeliet, fører katekesen til blandt andet at være opmærksom på følgende punkter.

— Katekesens indre struktur: enhver fremstillingsmåde må altid være kristocentrisk-trinitarisk: »Gennem Kristus til Faderen i Helligånden«.²⁵ »Hvis katekesen mangler disse tre elementer eller negligerer deres tætte indbyrdes forbindelse, mister det kristne budskab bestemt sin rigtige karakter«.²⁶

— Det er ved at følge Jesu egen pædagogik i forbindelse med åbenbaringen af Faderen, af ham selv som Sønnen og af Helligånden, at katekesen viser Guds inderste liv, idet den tager udgangspunkt i hans frelsende gerninger til bedste for menneskeheden.²⁷ Guds gerninger afslører, hvem han er, mens hans inderste væsens mysterium kaster lys over alle hans gerninger. Det er analogt til menneskelige forhold: mennesker afslører sig ved deres handlinger, og jo bedre vi kender dem, jo bedre forstår vi, hvad de gør.²⁸

— Fremstillingen af Guds inderste liv, der er åbenbart af Jesus, det mysterium, der består i at være én i væsen og tre i person, har vitale implikationer for menneskers liv. At bekende troen på én Gud betyder, at »mennesket ikke på absolut vis må lade sin personlige frihed underlægge sig nogen jordisk magt«.²⁹ Det indebærer også, at menneskeheden, skabt i Guds billede og lighed, han, som er et »fællesskab af personer«, - at denne menneskehed er kaldet til at være et broderligt samfund, bestående af sønner og døtre af den samme Far og lige i personlig værdighed.³⁰ De menneskelige og sociale implikationer af den kristne opfattelse af Gud er enorme. Ved at bekende sin tro på Treenigheden og ved at forkynde den for verden forstår Kirken sig selv som »et folk, der er samlet i Faderens, Sønnens og Helligåndens enhed«.³¹

Et budskab, der forkynder frelse

101. Jesu budskab om Gud er gode nyheder for menneskeheden. Jesus forkyndte Guds Rige;³² en ny og definitiv indgriben af Gud med en forvandlende kraft, der er lige så stor, ja endda overgår hans skabelse af verden.³³ I denne forstand »forkynder Kristus frelsen som kerne og centrum i det glade

---

²² Sml. Joh 14,6.

²³ Udtrykket 'En af Treenigheden' blev benyttet af Det femte Økumeniske Koncil (Konstantinopel 533): sml. CONSTANTINOPOLITANUM II, VIII samling, can. 4, Dz 424. Udtrykket benyttes også i KKK 468.

²⁴ KKK 234; sml. KKK 2157.

²⁵ DCG (1971) 41; sml. Ef.2,18.

²⁶ Sml. DCG (1971) 41.

²⁷ Sml. KKK 258, 236 og 259.

²⁸ Sml. KKK 236.

²⁹ Sml. KKK 450.

³⁰ Sml. KKK 1878; KKK 1702. SRS bruger udtrykket *forbillede for enhed*, når der refereres til dette spørgsmål. KKK 2845 kalder fællesskabet i den hellige Treenighed for »kilden til og kriteriet for sandhed i ethvert forhold«.

³¹ Udtrykket stammer fra CYPRIAN »*De orat.dom.*«, 23; PL, 4:553; LG 4b.

³² Sml. EN 11-14; RM 12-20; sml. KKK 541-556.

³³ I Kirkens liturgi udtrykkes det i påskevigilien: »Almægtige, evige Gud, alle dine gerninger vidner om din storhed: På vidunderlig vis skabte du verden i tidernes morgen. Lad os, som du har forløst, indse, hvor langt mere vidunderligt det

budskab, Guds store gave, der ikke kun er befrielse fra alt det, der undertrykker mennesket, men først og fremmest befrielse fra synden og fra den Ondes herredømme, - en befrielse, der indebærer den glæde, som nydes af hvert menneske, der kender Gud og er kendt af ham, og som ser Gud og tillidsfuldt overgiver sig selv til ham.³⁴ Katekesen videregiver dette budskab om Gud Rige, der er så centralt i Jesu prædiken. Ved at gøre således bliver budskabet »mere og mere uddybet gennem katekesen [og] udviklet i de deraf følgende konsekvenser«,³⁵ og det viser således de store følgevirkninger, det har for mennesket og verden.

102. Ved at fremdrage evangeliets kerygma om Jesus understreger katekesen følgende grundlæggende aspekter:

— Med Guds Rige forkynder og åbenbarer Jesus, at Gud ikke er et fjernt utilgængeligt væsen, »en anonym og fjern magt«³⁶, men en Far, der er nærværende blandt sine skabninger, og hvis magt er hans kærlighed. Dette vidnesbyrd om Gud som Far, givet på en klar og ukompliceret måde, er fundamentalt for katekesen.

— Jesus viser på samme tid, at Gud med sit Riges komme tilbyder at skænke total frelse, befrier fra synd, bringer én i fællesskab med Faderen, giver barnekår og - ved at besejre døden - lover evigt liv.³⁷ Denne fuldstændige frelse er på samme tid immanent og eskatologisk, idet den »rigtignok begynder allerede i dette liv, men fuldendes i evigheden«.³⁸

— Ved at bebude Guds Rige forkynder Jesus Guds retfærdighed: han forkynder Guds dom og vort ansvar. Forkyndelsen af denne dom, med dens magt til at forme menneskers samvittighed, er et centralt element i evangeliet og et glædeligt budskab til verden: til dem, der lider, fordi de nægtes retfærdighed, og til dem, der kæmper for at genindføre den; til dem, der har kendt kærlighed og liv i solidaritet, fordi bod og tilgivelse er mulig, eftersom vi alle forløses fra synden i Kristi kors. Kaldet til omvendelse og til at tro på Guds Riges evangelium - et retfærdighedens, kærlighedens og fredens rige, i hvis lys vi skal dømmes - er fundamentalt for katekesen.

— Jesus erklærer, at Guds Rige er indvarslet i ham, i selve hans person.³⁹ Han åbenbarer faktisk, at han selv - indsat som Herre - påtager sig at virkeliggøre riget, indtil han efter dets fuldendelse, når han kommer i herlighed, overgiver det til Faderen.⁴⁰ »Dette Rige er allerede nærværende på jorden som mysterium; når Herren kommer tilbage vil det blive fuldendt«.⁴¹

— Jesus viser ligeledes, at fællesskabet af hans disciple, Kirken, »udgør dette riges spire og begyndelse på jorden«⁴² og - som gær i dejen - er det dens ønske, at Guds Rige må vokse i verden som et stort træ, der giver ly til alle folkeslag og kulturer. »Kirken er effektivt og konkret til tjeneste for Guds Rige«.⁴³

— Endelig viser Jesus, at menneskehedens historie ikke er på vej mod intethed, men at den - med sine sider af både synd og nåde - i ham bliver antaget af Gud og forvandlet. I dens nuværende pilgrimsvandring mod Faderens hus, giver den allerede en forsmag på den kommende verden, hvor den antaget og rensat vil nå til fuldkommenhed. »Forkyndelsen af evangeliet må altså indeholde en

---

er, at Kristus i tidens fylde ofrede sig som vort påskelam, han, som lever og råder fra evighed til evighed« (*Missale Romanum*, Påskevigilien, bøn efter første læsning).

³⁴ EN 9.

³⁵ CT 25.

³⁶ EN 26.

³⁷ »Denne frelsens gave skænker os »retfærdiggørelse« ved hjælp af troens nåde og Kirkens sakramenter. Denne nåde befrier os fra synd og indfører os i fællesskab med Gud« (LC 52).

³⁸ EN 27.

³⁹ Sml. LG 3 og 5.

⁴⁰ Sml. RM 16.

⁴¹ GS 39.

⁴² LG 5.

⁴³ RM 20.

profetisk forkyndelse af et hinsides liv, d.v.s. af menneskets højeste og evige kaldelse. Denne kaldelse er på én gang en fortsættelse af og et brud med dets nuværende tilstand«. ⁴⁴

Et frihedsbudskab

103. Det glædelige budskab om Guds Rige, som forkynder frelse, indbefatter et »frihedsbudskab«. ⁴⁵ Når Jesus prædikede dette Rige, henvendte han sig til de fattige på en ganske særlig måde: »Salige er I, som er fattige, for Guds Rige er jeres. Salige er I, som sulter nu, for I skal mættes. Salige er I, som græder nu, for I skal le« (Luk 6,20-21). Jesu saligprisninger, der henvender sig til dem, der lider, er en eskatologisk forkyndelse af den frelse, som Guds Rige bringer. De konstaterer den smertefulde erfaring, som evangeliet er så specielt følsomt overfor: fattigdom, sult og menneskehedens lidelse. Jesu disciples fællesskab, Kirken, deler i dag den samme følsomhed, som Mesteren selv viste dem. Med stor sorg vender den sin opmærksomhed til »disse folkeslag, der - som vi alle ved - energisk og ihærdigt kæmper for at overvinde alt det, der dømmes dem til at leve på randen af at eksistere: sult, kroniske sygdomme, analfabetisme, fattigdom, uretfærdige internationale forhold... økonomisk og kulturel neo-kolonialisme«. ⁴⁶ Alle former for fattigdom, »ikke kun økonomisk, men også kulturel og åndelig fattigdom« ⁴⁷ er en kilde til bekymring for Kirken.

Som en vigtig dimension af dens sendelse har Kirken - som dens biskopper har insisteret på - »pligt til at forkynde befrielsen til disse hundreder af millioner af mennesker, hvoraf mange er dens egne børn; den har pligt til at medvirke til, at denne befrielse bliver til virkelighed, til at vidne om den og til at sikre, at den kommer til fuld udfoldelse«. ⁴⁸

104. For at forberede kristne til denne opgave er katekesen blandt andet opmærksom på følgende aspekter:

— den skal fremføre frihedsbudskabet under det perspektiv, »at evangelieforkyndelsens egentlige målsætning er religiøs«, ⁴⁹ fordi den ville »miste sin eksistensberettigelse, hvis den blev skilt fra det religiøse grundlag, der bærer den, nemlig Guds Rige frem for alt og i dets fulde teologiske betydning«; ⁵⁰ således kan frihedsbudskabet »ikke indskrænke sig til enkle og snævre økonomiske, politiske, sociale eller kulturelle dimensioner, men må omfatte hele mennesket i alle dets dimensioner, indbefattet dets åbenhed mod det absolutte, ja, mod den Absolutte, som er Gud«; ⁵¹

— katekesen skal på den moralske opdragelses område præsentere den kristne socialmoral som et krav og en konsekvens af den »radikale befrielse, der er udført af Kristus«; ⁵² faktisk er dette det glædelige budskab, som kristne bekender med hjertet fuldt af håb: Kristus har befriet verden og vedbliver med at befri den; dette er kilden til kristen praksis, som er opfyldelsen af det store kærlighedsbud;

— når den indfører i mission, skal katekesen hos katekumenerne og hos dem, der modtager katekese, samtidig vække til »prioriteringen af eller forkærligheden for de fattige«, ⁵³ hvad der »langt fra at være et tegn på individualisme eller sekteriskhed viser universaliteten i Kirkens natur og mission. Denne

---

⁴⁴ EN 28.

⁴⁵ Sml. EN 30-35.

⁴⁶ EN 30.

⁴⁷ CA 57; sml. KKK 2444.

⁴⁸ EN 30.

⁴⁹ EN 32; sml. SRS 41 og RM 58.

⁵⁰ EN 32.

⁵¹ EN 33; sml. LC. Denne instruktion er et obligatorisk referencepunkt for katekesen.

⁵² LC 71.

⁵³ SRS 42; CA 57; LC 68; sml. KKK 2443-2449.

forkærlighed er ikke eksklusiv⁵⁴ men indbefatter »en indsats for retfærdighed i overensstemmelse med hver enkelts rolle, kald og omstændigheder«.⁵⁵

Den kirkelige natur af Evangeliets budskab

105. Katekesens kirkelige natur giver det overleverede evangelie-budskab en iboende kirkelig karakter. Katekesen har sin oprindelse i kirkens bekendelse af troen og leder til, at katekumenerne og de, der skal modtage katekesen, bekender denne tro. Efter at have kaldt dem ved navn er Kirkens første ord til dem, der skal døbes: »Hvad ønsker du af Guds Kirke? Dåbskandidaternes svar er: »Troen«.⁵⁶ Den katekumen, der har opdaget evangeliet og ønsker at kende det bedre, forstår, at det lever i troendes hjerter. Katekesen er intet andet end den proces, der består i at videregive evangeliet, som det kristne fællesskab har modtaget det, forstår det, fejrer det, lever det og kommunikerer det på mange måder.

Når katekesen derfor videregiver Kristi mysterium, genlyder hele Guds folks tro i dens budskab gennem hele historiens forløb: den tro, der blev modtaget af apostlene fra Kristus selv og under Helligåndens indvirken; martyrernes tro, som de har vidnet om og stadig vidner om med deres blod; helgenernes, som har levet og lever den inderligt; kirkefædrenes og kirkelærernes, der så glimrende har doceret den; missionærernes, som uden ophør forkynder den; teologernes, som hjælper til bedre at forstå den; hyrdernes, som bevarer den med nidkærhed og kærlighed og fortolker den autentisk. I katekesen genfindes i sandhed troen hos alle dem, der tror og lader sig lede af Helligånden.

106. Denne tro, der videregives af det kirkelige fællesskab, er én. Skønt Jesu Kristi disciple udgør et fællesskab spredt ud over hele verden, og selv om katekesen videregiver troen i mange forskellige kulturelle udtryksformer, så er det evangelium, der rækkes videre, ét. Bekendelsen af troen er den samme. Der er kun én dåb: »én Herre, én tro, én dåb; én Gud og alles Fader« (Ef 4,5). I Kirken er katekesen derfor den tjeneste, der indfører katekumener eller dem, der skal modtage katekesen, i enheden i bekendelsen af troen.⁵⁷ Som følge af selve sin natur nærer katekesen enhedens bånd⁵⁸ og bevirker en levende bevidsthed om at høre til et stort fællesskab, som ikke kan begrænses af rum eller tid: »Fra den retfærdige Abel til den sidste af de udvalgte, indtil jordens ende, indtil verdens ende«.⁵⁹

Den historiske karakter af frelsens mysterium

107. Jesu Kristi disciples bekendelse af troen udspringer af, at de er en kirke på vej, som er blevet sendt ud for at missionere. Bekendelsen er endnu ikke en forkyndelse i glans og herlighed af, at rejsen er til ende; det er snarere en forkyndelse, der svarer til »Kirkens tid«.⁶⁰ »Realiseringen af Guds frelsesplan« har således en historisk karakter, såsom den virkeliggøres i tiden: »...den begyndte i den svundne tid, gjorde fremskridt, og i Kristus nåede den sit højdepunkt; i tiden nu udfolder den sin styrke og afventer sin fuldendelse i fremtiden.«⁶¹ Når Kirken i dag videregiver det kristne budskab, begynder

---

⁵⁴ LC 68.

⁵⁵ SRS 41; sml. LC 77. For sin part viede 1971 Synoden sin opmærksomhed til et tema af fundamental vigtighed for katekesen: Opdragelse til retfærdighed (III, 2). Sml. Dokumenter fra bispesynoden, II, De Iustitia in mundo III, 835-937.

⁵⁶ RCIA 75; sml. KKK 1253.

⁵⁷ Sml. KKK 172-175, hvor der, inspireret af Irenæus af Lyon, findes en analyse af hele den rigdom, der ligger i, at der virkeligt kun er én tro.

⁵⁸ KKK 815: »...Enheden i den kirke, som er på vej, sikres også med synlige fællesskabsbånd: bekendelse af én tro, der er modtaget fra apostlene; fælles gudstjenestefejring, især af sakramenterne; apostolisk succession gennem vielsens sakramente, der opretholder den broderlige samdrægtighed i Guds familie«.

⁵⁹ EN 61, som tager tanken op fra Gregor den Store og Didakè'en (d.v.s. det oldkirkelige skrift "De tolv apostles lære". O.A.).

⁶⁰ KKK 1076.

⁶¹ DCG (1971) 44.

den derfor med den levende bevidsthed, som den bringer med sig om dette budskab; den har en stadig »erindring« om fortidens frelsesbegivenheder, og den gør dem kendt. I lyset af dem tolker den de nuværende begivenheder i menneskeheden historie, hvor Guds ånd vedvarende fornyer jordens åsyn, og den forventer med tro Herrens komme. I kirkefædrenes katekese vender fortællingen (*narratio*) om Guds underfulde gerninger og forventningen (*expectatio*) af Kristi genkomst altid tilbage ledsaget af fremstillingen af troens mysterier.⁶²

108. Det kristne budskabs historiske karakter kræver, at katekesen er opmærksom på følgende punkter:

— præsentation af frelseshistorien ved hjælp af bibelsk katekese for at gøre de »gerninger og ord« kendt, hvormed Gud har åbenbaret sig for mennesket: de store stadier i Det gamle Testamente, hvormed han forberedte evangeliets vej;⁶³ Jesu liv, Guds Søn, født af Jomfru Maria, han, der med sine handlinger og lære fuldendte åbenbaringen;⁶⁴ Kirkens historie, der videregiver åbenbaringen: denne historie, læst i troens perspektiv, er en fundamental del af katekesens indhold;

— ved at forklare trosbekendelsen og indholdet af kristen etik ved hjælp af dogmatisk katekese bør evangeliets budskab belyse frelseshistoriens 'i dag'; ja »... på denne måde minder ordets tjeneste ikke blot om åbenbaringen af Guds under, der skete i tiden... men samtidigt tolker den i lyset af åbenbaringen menneskelivet i vor tid, tidens tegn, og denne verdens forhold, for Guds plan arbejder i dem for menneskers frelse«;⁶⁵

— den bør placere sakramenterne inden for frelseshistorien ved hjælp af en mystagogi, som »... genopliver frelseshistoriens store begivenheder i det 'i dag', der ligger i liturgien«;⁶⁶ henvisning til det historisk-frelsende 'i dag' er væsentlig for en sådan katekese, og hjælper således katekumener og dem, der skal modtage katekesen, »til at åbne sig for denne 'åndelige' forståelse af, hvordan Guds frelsesplan realiseres ...«;⁶⁷

— åbenbaringens »ord og gerninger« peger på den »hemmelighed..., som de bærer i sig«;⁶⁸ katekesen hjælper til at komme fra tegn til mysterium; den fører til opdagelsen af Guds Søns mysterium bag hans menneskelighed; bag Kirkens historie afdækker den det mysterium, at den er »frelsens sakramente«; bag »tidens tegn« møder den sporene af Guds nærvær og plan: på denne måde skal katekesen præsentere den viden, der er typisk for troen, og som er »viden gennem tegn«.⁶⁹

Inkulturation af evangeliets budskab ⁷⁰

109. Guds Ord blev menneske, et konkret menneske, i rum og tid og forankret i en specifik kultur, og »i menneskevordelsen bandt Kristus sig afgørende til den samme konkrete sociale og kulturelle verden som de mennesker, han levede iblandt.«⁷¹ Dette er den oprindelige »inkulturation« af Guds Ord og er

---

⁶² Når Fædrene baserer katekesens indhold på fortællingen om frelsens begivenheder, ønsker de at forankre kristendommen i tiden ved at vise, at den var en frelseshistorie og ikke blot en religiøs filosofi. De ønskede også at understrege, at Kristus var historiens midtpunkt.

⁶³ KKK 54-64. På dette punkt beskæftiger katekismen sig med åbenbaringens vigtigste faser, og i dem er pagtstanken et nøglebegreb. Disse tekster er en fundamental reference for bibelsk katekese. Sml. KKK 1081 og 1093.

⁶⁴ Sml. DV 4.

⁶⁵ DCG (1971) 11.

⁶⁶ KKK 1095. Sml. KKK 1075; KKK 1116; sml. KKK 129-130 og 1093-1094.

⁶⁷ KKK 1095. KKK 1075 viser den induktive beskaffenhed af denne »mystagogiske katekese«, eftersom den går »fra det synlige til det usynlige, fra tegn til det, det betegner, fra 'sakramenterne' til 'mysterierne'«.

⁶⁸ DV 2.

⁶⁹ DCG (1971) 72; sml. KKK 39-43.

⁷⁰ Sml. IV del, kap. V.

⁷¹ AG 10; sml. AG 22a.

forbilledet for al Kirkens evangelisering, der er kaldet til at »bringe evangeliets kraft ind i hjertet af kulturen og kulturerne«.⁷²

Troens »inkulturation«⁷³, hvorved »alle de skatte, der allerede findes hos de folkeslag, som Kristus har fået som arv«,⁷⁴ bliver medinddraget gennem en forunderlig udveksling, er en dyb og altomfattende proces og en langsom rejse.⁷⁵ Det er ikke kun en ydre tilpasning, beregnet på at gøre det kristne budskab mere attraktivt eller overfladisk få det til at se godt ud. Tværtimod betyder det, at evangeliet gennemtrænger de dybeste lag hos mennesker og folkeslag, som det berører dybt, idet det når »helt ned til rødderne«⁷⁶ af deres kulturer.

I dette arbejde for inkulturation må det kristne fællesskab imidlertid på den ene side skønne over, hvilke kulturelle rigdomme det skal »optage«⁷⁷ som forenelige med troen, og på den anden side må det forsøge at »rense«⁷⁸ og »forvandle«⁷⁹ de kriterier, tankesæt og måder at leve på, der er i modstrid med Guds Rige. En sådan skelnen er ledet af to grundlæggende principper: »forenelighed med evangeliet og fællesskab med den universelle kirke«.⁸⁰ Hele Guds folk må være inddraget i denne proces, som nødvendigvis »må ske gradvist og på en sådan måde, at den virkelig er et udtryk for menighedens kristne erfaring«.⁸¹

110. I denne inkulturation af troen har katekesen forskellige konkrete opgaver. Blandt disse må nævnes:

— betragte det kirkelige fællesskab som inkulturationens vigtigste faktor: som et udtryk for og effektivt redskab i denne opgave står den kateket, som sammen med en dyb religiøs sans også har en levende social samvittighed og er vel integreret i sit sociale miljø;⁸²

— udarbejde lokale katekismer, som svarer til forskellige kulturers behov⁸³, og som præsenterer evangeliet i forbindelse med de håb, spørgsmål og problemer, som disse kulturer frembyder;

— gøre katekumenatet og kateketiske institutioner til »centre for inkulturation«, ved med omtanke at inkorporere sprog, symboler og værdier fra de kulturer, hvori katekumenene og de, der skal modtage katekesen, lever;

— præsenterer det kristne budskab på en sådan måde, at det forbereder dem, der skal forkynde evangeliet, til at »være rede til forsvar over for enhver, der kræver dem til regnskab for deres håb« (sml. 1 Pet 3,15) i kulturer, der ofte er hedenske eller post-kristne: effektiv apologetik er i dag en uundværlig støtte for dialogen mellem tro og kultur.

Evangeliets budskabs integritet

111. I opgaven med at inkulturere troen må katekesen videregive evangeliets budskab i dets integritet og renhed. Jesus forkyndte evangeliet i dets helhed: »... for alt, hvad jeg har hørt af min Fader, har jeg gjort kendt for jer« (Joh 15,15). Den samme fuldstændighed kræver Kristus af sine disciple, når han

⁷² CT 53; sml. EN 20.

⁷³ Udtrykket »inkulturation er hentet fra flere af læreembedets dokumenter. Se CT 53; RM 52-54. Begrebet kultur i enten en almindelig eller en etnologisk eller social betydning er præciseret i GS 53. Se også ChL 44.a.

⁷⁴ AG 22a; sml. LG 13 og 17; GS 53-62; DCG (1971) 37.

⁷⁵ Sml. RM 52b, der taler om, at inkulturation »tager lang tid«.

⁷⁶ EN 20; sml. EN 63; RM 52.

⁷⁷ LG 13 bruger udtrykket »optager i sig (fovet et assumit)«.

⁷⁸ LG 13 udtrykker det således: »den renser, højner og fuldender dem (sanare, elevare et consummare)«.

⁷⁹ EN 19 bekræfter, at det drejer sig om at *tilegne sig og næsten vende op og ned på*.

⁸⁰ RM 54a.

⁸¹ RM 54b.

⁸² Sml. GCM, 12.

⁸³ Sml. KKK 24.

sender dem ud for at prædike evangeliet: »...idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet jer« (Matt 28,19). Det er derfor et fundamentalt princip for katekesen at sikre budskabets integritet og undgå enhver partiel eller forvrænget fremstilling: »For at det skal være en fuldkommen offergave, når han eller hun frembærer sin tro som offer, har enhver Kristi discipel ret til at høre »troens ord« uden at det er lemlæstet, forfalsket eller afkortet, men helt og fuldt, i al dets magt og kraft.«⁸⁴

112. To tæt forbundne dimensioner understreger dette kriterium.

— Den *fuldstændige* præsentation af evangeliets budskab uden at visse fundamentale aspekter ignoreres, eller uden at der foretages en selektiv udvælgelse af den overleverede tro.⁸⁵ Katekesen må derimod »være omhyggelig med trofast at præsentere hele det kristne budskab.«⁸⁶ Dette opnås lidt efter lidt ved at følge den guddommelige pædagogiks eksempel, hvormed Gud lidt efter lidt og gradvist åbenbarede sig. Fuldstændighed må også ledsages af tilpasning. Følgelig begynder katekesen med en enkel fremlæggelse af det kristne budskab i hele dets struktur og går videre til at forklare det på en måde, der er tilpasset evnerne hos dem, der modtager katekese. Uden at begrænse sig til denne indledende fremstilling fremfører den gradvist og i stadig større udstrækning det kristne budskab på en mere udvidet direkte måde - alt i overensstemmelse med evnerne hos dem, der skal modtage katekesen, og med katekesens rette beskaffenhed.⁸⁷ Disse to niveauer af den integrale fremstilling af evangeliets budskab betegnes »*intensiv integritet*« og »*ekstensiv integritet*«.

— Fremstillingen af evangeliets autentiske budskab, i al dets renhed, uden at slå af på dets krav af frygt for afvisning og uden at pålægge tunge byrder, som det ikke pålægger, fordi Jesu byrde er let.⁸⁸ Kriteriet for ægthed er tæt forbundet med kriteriet for inkulturation, fordi sidstnævnte drejer sig om at »oversætte«⁸⁹ det grundlæggende i evangeliets budskab til et bestemt kulturelt sprog. Denne nødvendige opgave er altid spændingsfyldt: »Evangeliseringen vil miste meget af sin kraft og effekt, hvis den ikke tager hensyn til det konkrete folk, den henvender sig til.« Imidlertid »kan evangeliseringen også miste sin sande natur og sin kraft, hvis man under påskud af at oversætte dens indhold til et andet sprog, gør den meningsløs og forvansker dette indhold ...«⁹⁰

113. I det komplekse forhold mellem det kristne budskabs inkulturation og integritet er det kriterium, der må anvendes, en evangelisk holdning med »en missionsorienteret åbenhed for verdens totale frelse.«⁹¹ Denne må altid forene accepten af ægte menneskelige og religiøse værdier med den missionsopgave, der består i at forkynde evangeliets fulde sandhed uden at forfalde hverken til at være lukket og ufleksibel eller til letkøbte tilpasninger, som svækker evangeliet og sekulariserer Kirken. Evangelisk ægthed udelukker begge disse holdninger som er i modsætning til den virkelige mening med mission.

Et omfattende og hierarkisk opbygget budskab

114. Dette budskab, der videregives ved den kateketiske virksomhed, har en »omfattende hierarkisk natur«,⁹² som udgør en sammenhængende og vital syntese af troen. Denne er opbygget omkring Treenhedens mysterium, i et kristocentrisk perspektiv, fordi dette er »kilden til alle andre af troens mysterier og det lys, som kaster lys over dem.«⁹³ Med dette som udgangspunkt kræver opnåelse af

⁸⁴ Sammesteds.

⁸⁵ Sammesteds.

⁸⁶ DCG (1971) 38a.

⁸⁷ DCG (1971) 38b.

⁸⁸ Sml. Matt 11,30.

⁸⁹ EN 63 benytter udtrykkene »*transfere*« og »*translatio*«, jfr. RM 53b.

⁹⁰ EN 63c; sml. CT 53c og CT 31.

⁹¹ Synode 1985, II, D, 3; sml. EN 65.

⁹² Sml. CT 31, som gør rede for budskabets integritet og organisering; sml. DCG (1971) 39 og 43.

⁹³ KKK 234.

harmon i det totale budskab et »sandhedernes hierarki«⁹⁴ i og med, at det er forskelligt, hvordan hver af disse sandheder står i forbindelse med det grundlæggende i troen. Alligevel betyder dette hierarki ikke, »at nogle sandheder angår selve troen mere end andre, men snarere, at nogle sandheder bygger på andre, der ligesom rangerer højere, og er oplyst af dem«.⁹⁵

115. Alle det kristne budskabs aspekter og dimensioner er med i dette hierarkiske system.

— Frelseshistorien, som beretter om »Guds undere« (mirabilia Dei), dét, han har gjort, bliver ved med at gøre og vil gøre i fremtiden, er lagt til rette i relation til Jesus Kristus, »frelseshistoriens midtpunkt«.⁹⁶ Forberedelsen af Evangeliet i Det gamle Testamente, åbenbaringens fuldendelse i Jesus Kristus samt Kirkens tid giver strukturen for hele frelseshistorien, hvor skabelsen og de sidste tider er dens begyndelse og dens afslutning.

— Den apostoliske trosbekendelse viser, hvordan Kirken altid har ønsket at fremstille det kristne mysterium i en vital syntese. Denne trosbekendelse er sammenfatningen af og nøglen til at forstå Kirkens hele lære, som er ordnet hierarkisk omkring denne bekendelse.⁹⁷

— Sakramenterne, der som genskabende kræfter udspringer fra Jesu Kristi påskemysterium, er også en helhed. De danner »en organisk helhed, hvori hvert enkelt sakramente har sin egen vitale plads«.⁹⁸ I denne helhed indtager den hellige eukaristi en unik plads, som alle de andre sakramenter er henordnet til. Eukaristien skal fremstilles som »sakramenternes sakramente«.⁹⁹

— Det dobbelte bud om at elske Gud og næsten er - i det etiske budskab - et hierarki af værdier, som Jesus selv opstillede: »På disse to bud hviler hele loven og profeterne« (Matt 22,40). Kærlighed til Gud og kærlighed til næsten, som sammenfatter De ti Bud, leves i saligprisningernes ånd og udgør det kristne livs *Magna Charta*, som Jesus proklamerede i Bjergprædikenen.¹⁰⁰

— Fadervor samler evangeliets hovedindhold. Det udgør en syntese og giver en hierarkisk struktur til den umådelige rigdom af bøn, der er indeholdt i Den hellige Skrift og i hele Kirkens liv. Denne bøn, som Jesus har givet sine disciple, gør det klart, med hvilken barnlig tillid og med hvilke inderste ønsker, man kan vende sig til Gud.¹⁰¹

Et meningsfyldt budskab for mennesket

116. Ved at blive menneske påtog Guds Ord sig den menneskelige natur i alt undtagen synd. På denne måde er Jesus Kristus, som er »den usynlige Guds billede« (Kol 1,15), også det fuldkomne menneske. Heraf følger det, at »i virkeligheden er det kun det menneskevordne Ords mysterium, der kan kaste lys over menneskets mysterium«.¹⁰²

Ved at præsentere det kristne budskab viser katekesen ikke kun, hvem Gud er, og hvad der er hans frelsesplan, men ligesom Jesus selv gjorde, åbenbarer katekesen mennesket for mennesket og gør det

---

⁹⁴ UR 11.

⁹⁵ DCG (1971) 43.

⁹⁶ DCG (1971) 41.

⁹⁷ Cyrillus af Jerusalem siger med hensyn til trosbekendelsen: »Denne troens syntese blev ikke skabt for at stemme overens med menneskelige meninger, men derimod blev det, der var det vigtigste, samlet fra alle Skrifterne for at præsentere troens ene lære i dens helhed. Og ganske ligesom et sennepsfrø indeholder et stor antal grene i et lillebitte frø, således indesluttende sammenfatningen af troen i få ord hele den viden om den sande religion, som er indeholdt i Det gamle og Det nye Testamente«.

⁹⁸ KKK 1211.

⁹⁹ Sømmesteds.

¹⁰⁰ Augustin præsenterer Bjergprædikenen som »det kristne livs fuldkomne frihedsbrev, der indeholder alle fornødne regler, der skal til for at lede dette liv« (*De Sermones Domini in Monte I*, 1; PL 34, 1229-1231); sml. EN 8.

¹⁰¹ Fadervor er i sandhed sammenfatningen af hele evangeliet (TERTULLIAN *De oratione*, 1, 6). »Gennemgå alle bønnerne i Skrifterne, og jeg tror ikke, det er muligt at finde nogen, nogetsteds, som ikke er indbefattet i Herrens bøn. (AUGUSTIN, *Epistolas*, 130, 12; PL 33, 502); sml. KKK 2761.

¹⁰² GS 22a.

mere bevidst om dets ophøjede kald.¹⁰³ Åbenbaringen er faktisk »ikke isoleret fra livet eller blot kunstigt anbragt ved siden af det. Den angår jo livets sidste mening, og med evangeliets lys kaster den lys over hele livet for at inspirere det eller stille spørgsmål til det.«¹⁰⁴

Forholdet mellem det kristne budskab og menneskelig erfaring er ikke et simpelt spørgsmål om metode. Det følger af det egentlige formål med katekesen, der søger at bringe mennesket i forbindelse med Jesus Kristus. I sit jordiske liv levede han helt og fuldt sin menneskelighed: »Han arbejdede med menneskehænder, tænkte med en menneskehjerne, handlede i kraft af et menneskes vilje, elskede med et menneskehjerte.«¹⁰⁵ Derfor »alt dét, som Kristus levede, gør han det muligt for os at leve i ham, og han lever det i os.«¹⁰⁶ Katekesen virker gennem denne identitet i henseende til menneskelig erfaring, der er mellem Jesus, Mesteren, og hans disciple: den lærer dem at tænke, ligesom han, at handle ligesom han, at elske ligesom han.¹⁰⁷ At leve i fællesskab med Kristus er at erfare det nye nådens liv.¹⁰⁸

117. Af denne grund er katekesen udpræget kristologisk, når den præsenterer det kristne budskab, og den bør derfor »være optaget af at gøre mennesker agtpågivende over for deres mere betydningsfulde erfaringer, både personlige og sociale; katekesen har også pligt til at sætte de spørgsmål, der rejser sig fra disse erfaringer, under evangeliets lys, så der i mennesker vækkes et virkeligt ønske om at forvandle deres måder at leve på.«¹⁰⁹ I denne forstand gælder det, at

— i den første evangelisering, der er karakteristisk for præ-katekumenatet eller prækatekesen, skal forkyndelsen af evangeliet altid foregå i tæt forbindelse med menneskenaturen og dens længsler og vise, at evangeliet fuldtud tilfredsstillende menneskehjertet;¹¹⁰

— i bibelsk katekese skal den hjælpe til at tolke nutidens menneskelige liv i lyset af de erfaringer, som blev gjort af Israels folk, af Jesus Kristus og af det kirkelige fællesskab, hvori den opstandne Kristi Ånd vedblivende lever og virker;

— ved at forklare trosbekendelsen skal katekesen vise, hvordan troens store temaer (skabelse, arvesynd, menneskevordelse, påske, pinse, de sidste tider) altid er kilder til liv og lys for mennesket;

— katekese om moral skal ved at vise, hvad der bringer livet i overensstemmelse med evangeliet¹¹¹, og ved at fremhæve saligprisningerne som den ånd, der skal gennemsyre De ti Bud, rodfæste dem i de dybeste kræfter i menneskehjertet;¹¹²

— liturgisk katekese skal bestandigt henvise til de store menneskelige erfaringer, der er repræsenteret ved de tegn og symboler i de liturgiske handlinger, der har deres oprindelse i jødisk og kristen kultur.¹¹³

---

¹⁰³ Sml. sammesteds.

¹⁰⁴ CT 22c; sml. EN 29.

¹⁰⁵ GS 22b.

¹⁰⁶ KKK 521; sml. KKK 519-521.

¹⁰⁷ Sml. CT 20b.

¹⁰⁸ Sml. Rom 6,4.

¹⁰⁹ DCG (1971) 74; sml. CT 29.

¹¹⁰ Sml. AG 8a.

¹¹¹ Sml. Fil 1,27.

¹¹² Sml. KKK 1697.

¹¹³ Sml. KKK 1145-1152 om vigtigheden af tegn og symboler i liturgisk handling.

Metodologisk princip for præsentationen af budskabet ¹¹⁴

118. De normer og kriterier, der er angivet i dette kapitel, og de, der drejer sig om »redegørelsen for katekesens indhold, må anvendes i de forskellige af katekesens former, det vil sige, i bibelsk og liturgisk katekese, i resuméer af troslæren, i fortolkningen af menneskelivets betingelser og så videre.«¹¹⁵

Ud fra dette er det imidlertid ikke muligt at udlede den rækkefølge, der skal overholdes ved fremstillingen af katekesens indhold. Faktisk »kan det være, at metodiske og pædagogiske grunde i den nuværende kateketiske situation gør det tilrådeligt, at videregivelsen af katekesens indhold bør foregå på én måde fremfor på en anden«.¹¹⁶ Det er muligt at begynde med Gud for at nå til Kristus - og omvendt. På samme måde er det muligt at begynde med mennesket og nå til Gud - og vice versa. Valget af en speciel rækkefølge ved præsentationen af budskabet er betinget af omstændigheder og af det niveau i henseende til troen, som de, der skal modtage katekesen, befinder sig på. Det vil altid være nødvendigt omhyggeligt at udarbejde den pædagogiske metode, der er mest egnet til omstændighederne i et kirkeligt fællesskab og til dem, som katekesen specielt henvender sig til. Deraf følger nødvendigheden af at undersøge tingene rigtigt for at finde de midler, der bedst svarer til forskellige situationer.

Det er biskoppernes sag at opstille mere specielle normer for dette og at anvende dem ved hjælp af kateketiske retningslinier og katekismer, som appellerer til forskellige aldre og kulturelle betingelser, såvel som de på andre måder forekommer passende.¹¹⁷

---

¹¹⁴ Sml. III del, kapitel II.

¹¹⁵ DCG (1971) 46.

¹¹⁶ CT 31.

¹¹⁷ Sml. CIC 775, §§ 1-3.

KAPITEL II

»Dette er vor tro, dette er Kirkens tro«

»Ethvert skrift er indblæst af Gud og nyttigt til undervisning, til bevis, til vejledning og til opdragelse til retfærdighed« (2 Tim 3,16)

»Stå derfor fast, brødre, og hold jer til de overleveringer, som I er blevet undervist i, hvad enten det var i ord eller i brev fra os« (2 Thess 2,15)

---

119. Dette kapitel reflekterer over indholdet af katekesen, som den overleveres af Kirken i den syntese af troen, der er officielt fastslået og overleveret i dens katekismer. Kirken har altid benyttet formuleringer af troen, som kortfattet indeholder hovedpunkterne af, hvad den tror og lever: tekster fra Det nye Testamente, trosbekendelser eller troserklæringer, liturgiske formler, eukaristiske bønner. I en senere periode blev det anset for nyttigt at give mere udførlige forklaringer af troen i en organisk syntese; det skete gennem de katekismer, der blev offentliggjort i talrige lokalkirker i de sidste århundreder. I to historiske øjeblikke, ved Tridentinerkoncilet og i vor egen tid, blev det betragtet som opportunt at give en omfattende fremstilling af troen i en katekismus af universel art, som kunne fungere som et referencepunkt for katekesen i hele Kirken. Det var med denne intention, at pave Johannes Paul II den 11. oktober 1992 offentliggjorde den *Katolske Kirkes Katekismus*.

Dette kapitel forsøger at placere disse Kirkens officielle arbejdsredskaber - thi det er, hvad katekismer er - i forbindelse med kateketisk aktivitet og praksis.

Først og fremmest vil kapitlet overveje den *Katolske Kirkes Katekismus* og forsøge på at klargøre dens rolle i Kirkens samlede katekese. Det vil derpå analysere behovet for lokale katekismer, der skal tilpasse troens indhold til forskellige omstændigheder og kulturer. Der vil blive givet nogle retningslinier, som kan hjælpe ved forberedelsen af sådanne katekismer. Kirken, der overvejer rigdommene i det troens indhold, som biskopperne lægger frem for Guds folk, og som de udtrykker ligesom en »symfoni«, ¹ fejrer, lever og forkynder, hvad den tror: »Det er vor tro, det er Kirkens tro«.

Den Katolske Kirkes Katekismus (KKK) og Generel kateketisk Vejledning (DCG)

120. Den *Katolske Kirkes Katekismus* og *Generel kateketisk Vejledning* er to forskellige, men komplementære arbejdsredskaber, der skal tjene Kirkens kateketiske virksomhed.

— Den *Katolske Kirkes Katekismus* er »en fremstilling af Kirkens tro og af katolsk troslære, bevidnet eller belyst af Den hellige Skrift, den apostoliske tradition og Kirkens læreemбеde«. ²

— *Generel kateketisk Vejledning (DCG)* fremlægger »de grundlæggende pastoralteologiske principper, der er hentet fra Kirkens læreemбеde og på en særlig måde fra Det andet Vatikankoncil, og hvorved det pastorale arbejde i Ordets tjeneste kan blive ledet og styret på en mere egnet måde«. ³

---

¹ Sml. FD 2d.

² FD 4a.

³ DCG (1971) *Indledning*.

De to arbejdsredskaber, hver for sig benyttet i overensstemmelse med sin særlige beskaffenhed og autoritet, er indbyrdes komplementære.

— Den *Katolske Kirkes Katekismus (KKK)* er et dokument fra Pavens læreembede, hvorved han i vor tid, i kraft af apostolisk autoritet, forpligtende sammenfatter den katolske tro i dens helhed. Han tilbyder den *Katolske Kirkes Katekismus* først og fremmest til kirkerne som et referencepunkt for den autentiske fremstilling af troens indhold.

— Den *kateketiske vejledning (DCG)* har for sin part den autoritet, som Pavestolen normalt tillægger vejledende dokumenter ved at godkende dem og stadfæste dem. Den er et officielt hjælpemiddel til videregivelsen af evangeliets budskab og til hele den kateketiske aktivitet.

Disse to dokumenters komplementære natur forklarer den kendsgerning, som allerede er nævnt i *forordet*, at denne udgave af *Generel kateketisk Vejledning (DCG)* ikke vier et kapitel til fremstillingen af troen, som det i *DCG 1971* var tilfældet med titlen »*De væsentligste elementer af det kristne budskab*«. ⁴ Dette forklares af den kendsgerning, at nærværende vejledning, hvad indholdet af det kristne budskab angår, simpelt hen refererer til den *Katolske Kirkes Katekismus*, mens den selv er beregnet på at give normer for de metoder, der bruges i forbindelse med katekismens konkrete anvendelse.

Den følgende fremstilling af den *Katolske Kirkes Katekismus* prøver hverken på at resumere dens indhold eller at forklare dette arbejdsinstrument fra læreembedets side. Fremstillingen prøver blot på at gøre det lettere at forstå og benytte den *Katolske Kirkes Katekismus* i kateketisk praksis.

DEN KATOLSKE KIRKES KATEKISMUS

Beskaffenheden af og hensigten med Den Katolske Kirkes Katekismus

121. *Forordet* til den *Katolske Kirkes Katekismus* præciserer dens formål: »I lyset af Det andet Vatikanconcil og hele Kirkens tradition tilstræber denne katekismus at præsentere en organisk syntese af katolsk læres væsentlige og grundlæggende indhold med hensyn til både tro og moral«. ⁵ Kirkens læreembede har til hensigt at yde en kirkelig tjeneste til vor tid med den *Katolske Kirkes Katekismus* i erkendelse af, at den er:

— »et gyldigt og berettiget redskab for *kirkeligt fællesskab*«. ⁶ den ønsker at virke for enhedens bånd i troen ved at hjælpe Jesu Kristi disciple til »bekendelsen af den ene tro, der er modtaget fra apostlene«. ⁷

— »en sikker norm for *undervisning i troen*«. ⁸ den *Katolske Kirkes Katekismus* giver et klart svar på alle de døbtes legitime ret til at få at vide af Kirken, hvad den har modtaget, og hvad den tror; den er således et obligatorisk referencepunkt for katekesen og for andre former for Ordets tjeneste;

— »en sikker og autentisk tekst at referere til ved undervisning i katolsk troslære og især for udarbejdelsen af lokale katekismer«. ⁹ den *Katolske Kirkes Katekismus* har faktisk »ikke til hensigt at erstatte den lokale (behørigt godkendte) katekismus«, ¹⁰ men »at opmuntre til og assistere ved udarbejdelsen af nye lokale katekismer, der tager højde for forskellige situationer og kulturer, samtidigt med at de omhyggeligt bevarer troens enhed og troskaben overfor katolsk lære«. ¹¹

---

⁴ DCG (1971) III del, kap.II

⁵ KKK 11.

⁶ FD 4a; sml. FD 4b.

⁷ KKK 815.

⁸ FD 4a. Sml. FD 4c.

⁹ FD 1f; sml. FD 4c.

¹⁰ FD 4d.

¹¹ Sammesteds.

Karakteren eller naturen af dette dokument fra læreembedets side består i den kendsgerning, at det er en omfattende syntese af troen og således er af universel værdi. Heri adskiller det sig fra andre af læreembedets dokumenter, som ikke har i sinde at præsentere en sådan syntese. Det adskiller sig også fra lokale katekismer, som inden for den konkrete sammenhæng, det kirkelige fællesskab står i, er bestemt til at tjene en speciel del af Guds folk.

Strukturen i den Katolske Kirkes Katekismus

122. Den *Katolske Kirkes Katekismus* er struktureret omkring fire af det kristne livs fundamentale dimensioner: bekendelsen af troen, fejringen af liturgien, evangeliets etik og bøn. Disse fire dimensioner kommer fra en enkelt kilde: det *kristne mysterium*. Dette er

- genstanden for troen (*Første Del*);
- det fejres og videregives i liturgiske handlinger (*Anden Del*);
- det er nærværende for at oplyse og støtte Guds børn i deres handlinger (*Tredje Del*);
- det er grundlaget for vor bøn, hvis højeste udtryk er *Fadervor*, og genstand for vor bønfaldelse, lovprisning og forbøn (*Fjerde Del*);¹²

Denne firedelte struktur behandler troens væsentligste aspekter:

- tro på den treenige Gud og hans frelsesplan;
- helliggørelsen ved ham i det sakramentale liv;
- at elske ham af hele sit hjerte og sin næste som sig selv;
- bøn, mens vi forventer hans Riges komme og vort møde med ham ansigt til ansigt.

Den *Katolske Kirkes Katekismus* viser således hen til troen, sådan som den bliver troet, fejret, levet og bedt. Den er en klar opfordring til en fuldstændig kristen oplæring. Strukturen i den *Katolske Kirkes Katekismus* stammer fra den dybtgående enhed, der er i det kristne liv. Den fastholder, at der er et udtrykkeligt indbyrdes forhold mellem »*lex orandi*«, »*lex credendi*« og »*lex vivendi*«. »Liturgien selv er bøn; bekendelsen af troen finder sin rette plads i gudstjenesten. Som frugt af sakramenterne er nåde den uerstattelige betingelse for at leve som kristen, ganske ligesom deltagelse i Kirkens liturgi kræver tro. Hvis troen ikke udtrykkes i gerninger, er den død og kan ikke bære frugt til evigt liv«. ¹³

Struktureret omkring de fire søjler,¹⁴ der støtter videregivelsen af troen (*trosbekendelsen, sakramenterne, De ti Bud, Fadervor*) fremstilles den *Katolske Kirkes Katekismus* som et læremæssigt referencepunkt for oplæring i katekesens fire grundlæggende opgaver,¹⁵ og for udarbejdelsen af lokale katekismer. Den påtvinger dog hverken den ene eller den anden en på forhånd fastlagt form. »Den bedste struktur for katekesen må være en, der passer til de specielle konkrete omstændigheder, og den kan ikke fastsættes for hele Kirken af en fælles katekismus«. ¹⁶ Fuldstændig troskab overfor Kirkens lære er forenelig med en rig mangfoldighed med hensyn til, hvordan den fremstilles.

Inspirationen for den katolske Kirkes Katekismus: trinitarisk kristocentrisitet og storheden i menneskets kaldelse

123. Aksen i den *Katolske Kirkes Katekismus* er Jesus Kristus, »vejen og sandheden og livet« (Joh 14.6). Centreret om ham er den orienteret i to retninger: mod Gud og mod mennesket.

---

¹² FD 3d.

¹³ FD 2e.

¹⁴ Sml. KKK 13.

¹⁵ Sml. Første Del, kap. III.

¹⁶ JOSEPH KARDINAL RATZINGER, *Il Catechismo della Chiesa Cattolica e l'ottimismo dei redenti* i J.RATZINGER-C. SCHÖNBORN, *Brief introduction to the Catechism of the Catholic Church* (originaltitel *Kleine Hinführung zum Catechismus der Katholischen Kirche*, München 1993) Rom 1994, s. 26-27.

— Den treenige Guds mysterium og det mysterium, som realiseringen af hans frelsesplan er, inspirerer og organiserer den indre struktur i den *Katolske Kirkes Katekismus*; det gælder både generelt og i detaljen. Bekendelsen af troen, liturgien, evangeliets etik og bønner har alle en trinitarisk inspiration i den *Katolske Kirkes Katekismus*, og den strækker sig gennem hele værket.¹⁷

— Menneskets mysterium præsenteres gennem hele den *Katolske Kirkes Katekismus* og specielt i nogle særligt betydningsfulde kapitler: »Mennesket er modtageligt for Gud«, »Menneskets skabelse«, »Guds Søn blev menneske«, »Menneskets kald og livet i Ånden« ... og andre.¹⁸ Denne lære, der overvejes i lyset af Jesu menneskenatur, han, der var det fuldkomne menneske, viser det højeste kald og det ideal af fuldkommenhed, som ethvert menneske er kaldet til.

Faktisk kan den *Katolske Kirkes Katekismus'* lære koncentreres i følgende bemærkning fra Koncilet: »Ved at åbenbare mysteriet om Faderen og Hans kærlighed åbenbarer Kristus, den nye Adam, mennesket fuldt ud for mennesket selv og klarlægger dets ophøjede kald«.¹⁹

Den Katolske Kirkes Katekismus' litterære genre

124. Det er vigtigt at forstå den *Katolske Kirkes Katekismus'* litterære genre for at forstå den rolle, som Kirkens autoritet tillægger den, når det drejer sig om udførelsen og fornyelsen af den kateketiske virksomhed i vor tid. De væsentlige kendetegn er følgende:

— Den *Katolske Kirkes Katekismus* er først og fremmest en katekismus, det vil sige, en officiel tekst fra Kirkens læreembede, som med autoritet, i en præcis form og i en organisk syntese samler de begivenheder og fundamentale sandheder om frelsen, der udtrykker den tro, der er fælles for Guds folk, og som udgør den absolut nødvendige og grundlæggende reference for katekesen.

— I kraft af at være en katekismus samler den *Katolske Kirkes Katekismus* alt, hvad der er fundamentalt og fælles for det kristne liv uden »som trossætninger at fremstille specielle tolkninger, der kun er private meninger eller synspunkter fra en eller anden teologisk skole«.²⁰

— Den *Katolske Kirkes Katekismus* er herudover en katekismus af universel art, og den er givet til hele Kirken. Den præsenterer en ajourført syntese af troen, som inkorporerer Det andet Vatikankoncils lære såvel som vore dages religiøse og etiske anliggender. Imidlertid »er det gennem tilrettelæggelsen ikke denne katekismes hensigt at forsøge på at iværksætte den tilpasning af læremæssige fremstillinger og de kateketiske metoder, som nødvendiggøres af forskelle i kultur, alder, åndelig modenhed og sociale og kirkelige vilkår blandt alle dem, som den henvender sig til. Sådanne absolut nødvendige tilpasninger er enkelte katekismers ansvar og endnu mere deres, som underviser de troende«.²¹

Troens skat og den Katolske Kirkes Katekismus

125. Det andet Vatikankoncil betragtede det som en af sine væsentligste opgaver bedre at bevare og præsentere den kristne læres kostbare skat for at gøre den mere tilgængelig for dem, der tror på Kristus, og for alle mennesker af god vilje. Indholdet af denne skat er Guds Ord, som er bevaret i Kirken. Efter at have besluttet at udarbejde en »referencetekst« til brug for undervisningen i troen har Kirkens læreembede fra denne kostbare skat udvalgt »nyt og gammelt«, som den betragter som velegnet til gennemførelse af denne opgave. Den *Katolske Kirkes Katekismus* yder således en fundamental tjeneste ved at opmuntre til evangeliets forkyndelse og til undervisningen i troen, der begge henter deres budskab fra Traditionen og Den hellige Skrift, som er betroet til Kirken; disse hverv kan således udføres på en fuldtud autentisk måde. Den *Katolske Kirkes Katekismus* er ikke den eneste kilde til katekesen, thi som et dokument fra læreembedet »er det ikke Guds Ord overlegent,

¹⁷ Sml. KKK 189-190; 1077-1109, 1693-1695; 2564; osv.

¹⁸ Sml. KKK 27-49; 355-379; 456-478; 1699-1756; osv.

¹⁹ GS 22a.

²⁰ Sml. DCG (1971) 119.

²¹ KKK 24

men til dets tjeneste«. Imidlertid er det en særlig autentisk tolkning af dette ord, således at evangeliet kan blive forkyndt og videregivet i hele dets sandhed og renhed.

126. I lyset af dette forhold mellem den *Katolske Kirkes Katekismus* og »troens skat«, kan det være nyttigt at præcisere to spørgsmål af vital betydning for katekesen:

— forholdet mellem Den hellige Skrift og den *Katolske Kirkes Katekismus* som et referencepunkt for katekesens indhold;

— forholdet mellem kirkefædrenes kateketiske tradition, med dens rige indhold og dens dybe forståelse af den kateketiske proces, og den *Katolske Kirkes Katekismus*.

Den hellige Skrift, den Katolske Kirkes Katekismus og katekesen

127. Det andet Vatikankoncilts konstitution *Dei Verbum* fremhæver Den hellige Skrifs fundamentale betydning i Kirkens liv. Sammen med Traditionen er den »troens højeste norm«, fordi den videregiver »Guds eget Ord uforanderligt« og lader »Helligåndens røst lyde«. ²² Af denne grund ønsker Kirken, at Den hellige Skrift skal have den mest fremtrædende plads i Ordets tjeneste. Udtrykt konkret bør katekesen være »en autentisk introduktion til *lectio divina*, det vil sige til en læsning af De hellige Skrifter foretaget i overensstemmelse med den Ånd, der bor i Kirken«. ²³ Sådan forstået betyder dét »at tale om traditionen og Bibelen som katekesens kilder, at man understreger, at katekesen må virkelig tilegne sig og lade sig gennemtrænge af Bibelens og evangeliernes tankegang, ånd og holdninger ved stadig kontakt med teksterne. Men det minder os også om, at katekesen bliver rigere og mere effektiv, jo mere disse tekster læses med Kirkens forstand og hjerte«. ²⁴ I denne kirkelige læsning af Den hellige Skrift, foretaget i Traditionens lys, spiller den *Katolske Kirkes Katekismus* en uhyre vigtig rolle.

128. Den hellige Skrift og den *Katolske Kirkes Katekismus* præsenteres som to grundlæggende inspirationskilder for al kateketisk aktivitet i vor tid.

— Den hellige Skrift »som Guds Ord, nedskrevet under den guddommelige Ånds inspiration«, ²⁵ og den *Katolske Kirkes Katekismus* som et betydningsfuldt nutidigt udtryk for Kirkens levende tradition og en sikker norm for undervisning i troen er hver på sin egen måde og i overensstemmelse med sin specielle autoritet kaldet til at nære katekesen i Kirken i vore dage.

— Katekesen videregiver indholdet af Guds Ord i overensstemmelse med de to måder, hvorpå Kirken besidder det, tilegner sig det og lever det: som en fortælling om frelseshistorien og som en forklaring af trosbekendelsen. Både Den hellige Skrift og den *Katolske Kirkes Katekismus* må besjæle så vel bibelsk som dogmatisk katekese, så de bliver sande udtryksmidler for indholdet af Guds Ord.

— I den almindelige udvikling af katekesen er det vigtigt, at katekumener og de, der skal modtage katekesen, kan have tillid både til Den hellige Skrift og til den lokale katekismus. Katekese er per definition ikke andet end den levende og meningsfulde videregivelse af disse »troens dokumenter«. ²⁶

Kirkefædrenes kateketiske tradition og den Katolske Kirkes Katekismus

129. Hele Kirkens tradition indeholdes sammen med Den hellige Skrift i »troens skat«. »Kirkefædrenes udsagn er et vidnesbyrd om den livgivende tilstedeværelse af denne tradition, hvis

---

²² DV 21.

²³ MPD 9c. Sml. DEN PAVELIGE BIBELKOMMISSION, Fortolkningen af Bibelen i Kirken, IV nr. 75.

²⁴ CT 27; sml. Synode 1985, II B, a. 1.

²⁵ DV 9.

²⁶ Sml. MPD 9.

rigdomme gennemstrømmer den troende og bedende Kirkes gerning og liv«. ²⁷ Hvad angår denne læremæssige og pastorale rigdom, fortjener nogle aspekter særlig opmærksomhed:

— den afgørende betydning, som kirkefædrene tillægger dåbskatekumenatet i partikularkirkernes opbygning;

— den gradvise og fremadskridende opfattelse af, at kristen oplæring foregår trinvist: ²⁸ Kirkefædrene udfører katekumenatet efter den guddommelige pædagogik; i den katekumenale proces foretager katekumenen, ligesom Israels folk, en rejse for at nå til det forjættede land: lighedanneden med Kristus ved dåben. ²⁹

— organiseringen af katekesens indhold i overensstemmelse med stadierne i denne proces; i kirkefædrenes katekese tillægges *fortællingen* af frelseshistorien en primær rolle; som fastetiden skred frem, blev *trosbekendelsen* og *Fadervor* overrakt katekumenene samtidig med, at teksterne og deres moralske implikationer blev forklaret; efter fejringen af indførbings-sakramenterne hjalp en mystagogisk katekese (mystagogisk: som giver indføring i mysteriet, O.A) til den personlige tilegnelse af disse sakramenter og til at glæde sig ved erfaringen af at blive lighedannet med Kristus og have fællesskab med ham.

130. Den *Katolske Kirkes Katekismus* for sin part viderebringer »katekismernes store tradition« ³⁰ til katekesen. Blandt denne traditions rigdomme fortjener følgende aspekter opmærksomhed:

— troens erkendelses- og sandhedsmæssige dimension: troen er ikke blot en levende forbindelse med Gud, men også intellektets og viljens tilslutning; katekismen minder bestandigt Kirken om den troendes behov for at have en sammenhængende viden om troen, hvor enkelt den end måtte være udformet;

— en trosoplæring, som er godt rodfæstet i alle dens kilder, omfatter alle de forskellige dimensioner af bekendelse af tro, fejring, liv og bøn.

Den rigdom, der hidrører fra kirkefædrenes tradition og fra katekismernes tradition, mødes i den aktuelle katekese i Kirken, idet den beriger Kirken i henseende til dens egen forståelse af katekesen og af dens indhold. Disse traditioner bibringer katekesen de syv grundlæggende elementer, der karakteriserer den: de tre faser i fortællingen af frelseshistorien (Det gamle Testamente, Jesu liv og Kirkens historie) samt de fire søjler i dens fremstilling (trosbekendelsen, sakramenterne, *De ti Bud* og *Fadervor*). Med disse syv grundsten både for den indførende katekese og for en vedvarende kristen udvikling kan der udtænkes forskellige systemer og former i overensstemmelse med de forskellige kulturelle situationer, som de befinder sig i, til hvem katekesen henvender sig.

---

²⁷ DV 8c.

²⁸ Da Det andet Vatikankoncil opfordrede til genindførelse af katekumenatet for voksne, fremhævede det, at dette nødvendigvis havde en trinvis beskaffenhed: »Et katekumenat for voksne, bestående af flere trin, skal genoprettes« (SC 64).

²⁹ Origenes' udtalelse er meget sigende: »Når du forlader afgudsdyrkelsens mørke, og når du når frem til kendskab til den guddommelige lov, så begynder du din udgang fra Egypten. Når du tælles med i katekumenernes skare; når du er begyndt at adlyde Kirkens bud, så er du kommet gennem Det røde Hav. Hver dag, mens du opholder dig i ørkenen, lægger du dig efter at lytte til Guds lov og at betragte Moses' ansigt, han, som afslører Guds herlighed for dig. Men når du kommer frem til døbefonten, efter at have krydset Jordan, da kommer du ind i Det forjættede Land« (*Homiliae in Iesu Nave*, IV, 1: SCh 71, 149).

³⁰ KKK 13.

Lokale katekismer: deres nødvendighed ³¹

131. Den *Katolske Kirkes Katekismus* er givet til alle de troende og til dem, der ønsker at vide, hvad den katolske kirke tror.³² Hensigten med den er »at opmuntre til og hjælpe med at skrive nye lokale katekismer, som tager højde for forskellige situationer og kulturer samtidigt med, at den katolske tros og læres enhed omhyggeligt bevares«.³³

Lokale katekismer, udarbejdet og godkendt af biskopper i de enkelte bispedømmer eller af bispekonferencer,³⁴ er uvurderlige redskaber for katekesen, som har til opgave at »indplante evangeliets kraft i selve kulturens og kulturenes hjerte«.³⁵ Derfor har pave Johannes Paul II varmt opmuntret »bispekonferencerne overalt i verden til tålmodigt, men beslutsomt at påbegynde det krævende arbejde og at fuldføre det i forståelse med Pavestolen, således at der kan blive forberedt gedigne katekismer, der med troskab fremstiller åbenbaringens væsentlige indhold og samtidig benytter metoder, der passer sig for vor tid, og som således er i stand til at oplære fremtidens kristne til en stærk tro«.³⁶

Ved hjælp af lokale katekismer aktualiserer Kirken den »guddommelige pædagogik«,³⁷ der er benyttet af Gud selv i åbenbaringen, idet han med betænksom omsorg tilpassede sit sprog til vor natur.³⁸ I lokale katekismer videregiver Kirken evangeliet på en måde, der er tilgængelig for mennesket, så det virkelig kan modtages som den »glædelige nyhed« om frelse. Lokale katekismer er håndgribelige udtryk for Guds »imødekommenhed«³⁹ og hans »uudsigelige«⁴⁰ kærlighed til verden.

Lokale katekismers litterære genre

132. Der er tre grundlæggende træk, der karakteriserer enhver katekismus, der er godkendt af en lokal kirke: dens officielle karakter, dens organiske og grundlæggende syntese af troen samt den kendsgerning, at den sammen med Den hellige Skrift er givet som et referencepunkt for katekesen.

— Den lokale katekismus er en officiel tekst i Kirken. I en vis forstand synliggør den »overrækkelsen af trosbekendelsen« og »overrækkelsen af Fadervor« til katekumener og til dem, der skal døbes. Derfor er den lokale katekismus et dokument, der *rækkes videre*. Lokale katekismers officielle karakter skaber en kvalitativ forskel til andre hjælpemidler, der kan være nyttige for den kateketiske pædagogik (*undervisningsbøger, uofficielle katekismer, kateketiske vejledninger osv.*).

— Endvidere er enhver katekismus en sammenfattende og grundlæggende tekst, hvor det kristne mysteriums begivenheder og fundamentale sandheder fremstilles på en organisk måde og med respekt for »sandhedernes hierarki«. Den lokale katekismus præsenterer i sin organiske struktur »en samling

---

³¹ Dette afsnit refererer udelukkende til officielle katekismer, det vil sige de katekismer, som er den lokale biskops eller bispekonferencernes egne (CIC 775). Ikke officielle katekismer (CIC 827) og andre kateketiske hjælpemidler (DCG (1971) 116) vil blive behandlet i Femte Del, kap. IV.

³² FD 4c.

³³ FD 4d.

³⁴ Sml. CIC 775.

³⁵ CT 53a; sml. KKK 24.

³⁶ CT 50.

³⁷ Sml. DV 15.

³⁸ Sml. DV 13.

³⁹ DV 13.

⁴⁰ DV 13. »Uudsigelige godhed«, »forsyn og omsorg«, »imødekommenhed« er udtryk, der betegner den guddommelige pædagogik i åbenbaringen. De viser Guds ønske om at »tilpasse sig« (græsk: *synkatabasis*) til mennesket. Den samme ånd bør lede redigeringen af lokale katekismer.

af åbenbaringens og den kristne traditions dokumenter»,⁴¹ gjort tilgængelige i den rige mangfoldighed af »sprog«, hvori Guds Ord er udtrykt.

— Den lokale katekismus er endelig givet som et referencepunkt, der skal inspirere katekesen. Den hellige Skrift og katekismen er de to grundlæggende læremæssige tekster for den kateketiske proces og må altid være ved hånden. Mens begge disse tekster er af den største betydning, er de ikke de eneste tekster, som står til rådighed. Faktisk er andre mere direkte hjælpemidler nødvendige.⁴² Det er derfor velbegrundet at spørge, om en officiel katekismus bør indeholde pædagogiske elementer, eller om den tværtimod bør begrænse sig til at give en læremæssig sammenfatning og en præsentation af kilder.

Hvorom alting er, da katekismen er et redskab for den kateketiske virksomhed, som er en kommunikations-handling, så afspejler den altid en vis pædagogisk inspiration, og den må altid på sin egen måde synliggøre den guddommelige pædagogik.

Spørgsmål, der mere direkte drejer sig om anvendelsen af metoder, passer oplagt bedre til andre kateketiske dokumenter.

Aspekter af tilpasningen i en lokal katekismus⁴³

133. Den *Katolske Kirkes Katekismus* angiver, hvilke aspekter der må tages i betragtning, når man i den konkrete situation skal tilpasse den organiske sammenfatning af troen, som enhver lokal katekismus skal give. Denne syntese af troen skal afspejle de tilpasninger, der nødvendiggøres af »forskelle i kultur, alder, åndelig modenhed og sociale og kirkelige vilkår hos dem, den retter sig til«. ⁴⁴ Det andet Vatikankoncil bekræfter også eftertrykkeligt behovet for at tilpasse evangeliets budskab: »Denne tilpassede forkyndelse af det åbenbarede Ord bør forblive reglen for al evangelisering«⁴⁵ Derfor:

— skal den lokale katekismus præsentere sammenfatningen af troen under hensyn til den særlige kultur, som katekumener og de, der skal modtage katekesen, lever i. Den bør imidlertid indlemme alle »ægte udtryksformer for kristent liv, liturgiske fester og tænkning«, ⁴⁶ der passer til den særlige kulturelle tradition, og som er frugter af lokalkirkens arbejde og inkulturation.

— »Trofast over for budskabet og over for mennesket«⁴⁷ bør den lokale katekismus præsentere det kristne budskab på en måde, der er meningsfuld og nært forbundet med psykologien og mentaliteten hos dem, den er beregnet for. Som følge deraf skal den klart referere til deres grundlæggende livserfaringer.⁴⁸

— Den lokale katekismus skal på en særlig måde være opmærksom på den konkrete måde, som religion leves på i et givet samfund. Det er for eksempel ikke det samme at udarbejde en katekismus til et samfund, der er gennemtrængt af religiøs ligegyldighed, som at udarbejde den i en dybt religiøs kontekst.⁴⁹ Forholdet mellem tro og naturvidenskab må behandles med stor omhu i enhver katekismus.

---

⁴¹ DCG (1971) 119.

⁴² I katekesen er der bortset fra kateketiske hjælpemidler andre afgørende faktorer: kateketens person, hendes eller hans metode til videregivelse, det personlige forhold mellem kateketen, og dem, der bliver katekiserede, hensynet til opfattelseevnen hos dem, der modtager katekese, en kærlighedens og troens atmosfære i kommunikationen, det kristne fællesskabs aktive medengagement osv.

⁴³ Sml. IV Del, kapitel I.

⁴⁴ KKK 24.

⁴⁵ GS 44.

⁴⁶ CT 53a.

⁴⁷ Sml. CT 55c; MPD 7; DCG (1971) 34.

⁴⁸ Sml. CT 36-45.

⁴⁹ Lokale katekismer må være opmærksomme på spørgsmålet om folkereligiøsitet og på, hvordan denne kan ledes på vej (sml. EN 48; CT 54 og KKK 1674-1676). Ligeledes må katekismerne være optaget af den økumeniske dialog (sml. CT 32-34; KKK 817-822) og af dialogen mellem religionerne (sml. EN 53; RM 55-57 og KKK 839-845).

— Problemer, der opstår ud fra sociale vilkår, især dem, der hidrører fra mere dybtliggende elementer i samfundsstrukturen (økonomi, politik, familie), er faktorer af betydning for udarbejdelsen af en katekismus under skyldigt hensyn til den konkrete kontekst. Idet den lader sig inspirere af Kirkens sociallære, skal katekismen angive kriterier, motivationer og måder at handle på, der sætter fokus på kristent nærvær i disse kritiske situationer.⁵⁰

— Endelig skal den konkrete kirkelige situation, som en partikularkirke lever i, give den kontekst, som en katekismus skal forholde sig til. Indlysende nok skal man herved ikke referere til mere eller mindre tilfældige situationer, som andre af læreembedets dokumenter tager fat på, men til den mere permanente situation, som er den, der kræver en mere specifik og hensigtsmæssig evangelisering.⁵¹

Lokalkirkers kreativitet i udarbejdelsen af katekismer

134. Under deres udførelsen opgaven med at tilpasse evangeliets budskab, indpasse det i situationen og inkulturere det ved hjælp af katekismer for forskellige aldersgrupper, situationer og kulturer bør lokalkirker udvise en velovervejede kreativitet. Fra det *depositum fidei* (latin: troens skat. O.A.), der er betroet til Kirken, må lokalkirkerne under ledelse af Helligånden, deres indre Mester, udvælge, strukturere og give udtryk for alle de elementer, der i en given situation videregiver evangeliet på en fuldstændig og autentisk måde.

Under denne vanskelige opgave er den *Katolske Kirkes Katekismus* et »referencepunkt« med henblik på at garantere troens enhed. Den her foreliggende *Generelle kateketiske Vejledning (DCG)* angiver for sin part de grundlæggende kriterier, som bør være gældende for fremstillingen af det kristne budskab.

135. Ved udarbejdelsen af lokale katekismer vil det være nyttigt at huske på følgende punkter:

— Det drejer sig først og fremmest om at udarbejde egentlige katekismer, der er tilpassede og inkulturerede: i denne betydning må der skelnes mellem en katekismus, som tilpasser det kristne budskab til forskellige aldersgrupper, situationer og kulturer, og en katekismus, som er slet og ret et resumé af den *Katolske Kirkes Katekismus*, og som tjener som en introduktion til studiet af den. Dette er to forskellige typer.⁵²

— Lokale katekismer kan findes på bispedømmeplan eller være af regional eller national art.⁵³

— Med hensyn til struktureringen af indholdet offentliggør forskellige episkopater (episkopat: f.eks. et lands eller et områdes biskopper. O.A.) katekismer af forskelligartede strukturer og former; som allerede sagt, er den *Katolske Kirkes Katekismus* anbefalet som et læremæssigt referencepunkt, men den påtvinger ikke hele Kirken en bestemt struktur for andre katekismer: der er katekismer med en struktur, der tager udgangspunkt i Treenigheden; andre er planlagt i overensstemmelse med frelsens stadier; andre igen er tilrettelagt efter et bibelsk eller teologisk tema (pagt, Guds Rige, osv.); nogle er struktureret omkring et af troens aspekter, mens andre igen følger det liturgiske år;

— Hvad angår måden at udtrykke evangeliets budskab på, vil den kreativitet, der præger en katekismus, have betydning for dens formulering og indhold.⁵⁴ En katekismus må selvsagt være trofast

---

⁵⁰ LC skelner mellem »principper for overvejelse«, »kriterier for bedømmelse« og »direktiver for handling«, som Kirken fremsætter i sin sociallære. En katekismus bør også skelne mellem disse forskellige niveauer.

⁵¹ Det drejer sig her grundlæggende om »de forskellige socio-religiøse situationer«, som evangeliseringen møder. Disse gennemgås i Første Del, kap. I.

⁵² Om forskellen mellem lokale katekismer og sammenfatninger af den *Katolske Kirkes Katekismus*, se: »*Orientamenti sulle sintesi del Catechismo della Chiesa Cattolica*«, udsendt af Kongregationen for Gejstligheden og Kongregationen for Troslæren. Blandt andet bemærkes det: »sammenfatninger af den *Katolske Kirkes Katekismus* kan fejlagtigt opfattes som værende erstatninger for lokale katekismer endda i en sådan grad, så det virker demotiverende over for at udarbejde sådanne. Imidlertid mangler sådanne sammenfatninger de tilpasninger til lokale situationer, der er særegne for dem, der modtager katekese, hvad der netop kræves af katekesen.« (4).

⁵³ Sml. CIC 775 §§ 1-2.

⁵⁴ Spørgsmålet om sprog er af største betydning både i lokale katekismer og i kateketisk aktivitet. Sml. CT 59.

over for troens skat i den metode, hvormed den udtrykker det læremæssige hovedindhold af det kristne budskab: »De lokalkirker - der virkelig er svejset sammen ikke blot med menneskene, men også med deres ønsker, rigdomme og begrænsninger, med deres måde at bede og elske på, sådan som det er karakteristisk for en bestemt gruppe af mennesker, - de lokalkirker har til opgave at tilegne sig evangeliets budskab helt og fuldt og til - uden på nogen måde at forfalske dets inderste sandhed - at oversætte det til et sprog, som disse mennesker forstår, og så forkynde det ved hjælp af dette sprog«. ⁵⁵

Det princip, der må følges i denne vanskelige opgave, er angivet af Det andet Vatikankoncil: »uophørligt at søge en mere effektiv måde at meddele tros læren på til vor tids mennesker. Troens skat eller åbenbarede sandheder er nemlig én ting, måden, hvorpå de formuleres, er dog en anden - forudsat at mening og indhold ikke ændres«. ⁵⁶

Den Katolske Kirkes Katekismus og lokale katekismer: troens symfoni

136. Den *Katolske Kirkes Katekismus* og lokale katekismer udgør - hver især naturligtvis med deres egen autoritet - en enhed. De er et konkret udtryk for »den samme apostoliske tros enhed«⁵⁷ og på samme tid for den rige mangfoldighed i formuleringen af den samme tro. For dem, der betragter denne harmoni, udtrykker den *Katolske Kirkes Katekismus* og lokale katekismer tilsammen en troens »symfoni«, - en symfoni, der i kraft af selve dens natur frem for alt findes i den *Katolske Kirkes Katekismus*, udarbejdet som den er blevet i samarbejde med episkopatet i hele den katolske kirke, - en symfoni, der er i harmoni hermed, og som manifesterer sig i lokale katekismer. Denne symfoni, dette »kor af stemmer i universalkirken«, ⁵⁸ som høres i lokale katekismer, og som er tro mod den *Katolske Kirkes Katekismus*, har en meget vigtig teologisk betydning.

— Denne symfoni viser Kirkens katolicitet: folkeslagenes kulturelle rigdomme er blevet indlemmet i den ene kirkes udtryk for troen.

— Den *Katolske Kirkes Katekismus* og lokale katekismer manifesterer det kirkelige fællesskab, hvis »bekendelse af den ene tro«⁵⁹ er et af de synlige led, hvoraf »den ene og udelte katolske kirke består«. ⁶⁰ Partikularkirkerne, »dele af Kristi ene kirke«, danner med helheden, med den universelle kirke, »et egenartet forhold af gensidig væren indeholdt i hinanden«. ⁶¹ Den enhed, der således eksisterer mellem den *Katolske Kirkes Katekismus* og lokale katekismer, gør dette fællesskab synligt.

— Den *Katolske Kirkes Katekismus* og lokale katekismer udtrykker på lignende måde klart den biskoppelige kollegialitets virkelighed. Biskopperne har, hver i sit eget bispedømme og sammen som et kollegium, i fællesskab med Peters efterfølger det øverste ansvar for katekesen i Kirken. ⁶²

---

⁵⁵ EN 63. I den i denne tekst omtalte vanskelige opgave med assimilering og oversættelse er det uhyre vigtigt at huske bemærkningen fra Kongregationen for Troslæren og fra Kongregationen for Gejstligheden »*Orientamenti sulle sintesi del Catechismo della Chiesa Cattolica*« 3: »Tilrettelæggelsen af lokale katekismer, der har den *Katolske Kirkes Katekismus* som en autoritativ og sikker referencetekst (FD 4), vedbliver med at være et vigtigt objekt for de forskellige bispedømmer. Imidlertid kan de forudseelige vanskeligheder, der kan opstå ved et sådant foretagende, overvindes ved en tilstrækkelig assimilering af den *Katolske Kirkes Katekismus*. Selv om en sådan assimilering strækker sig over en lang tidsperiode, forbereder den det teologiske, kateketiske og lingvistiske grundlag for et arbejde, som - virkeligt inkulturerer katekismens indhold«.

⁵⁶ GS 62b.

⁵⁷ FD 4b.

⁵⁸ RM 54b.

⁵⁹ KKK 815.

⁶⁰ LG 23a.

⁶¹ KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, skrivelsen *Communio notio*, nr. 9; l.c. 843. (Til forståelse af dette forhold påpeger Troslærekongregationen i den omtalte skrivelse, at det må tages i betragtning, at »i og med, at partikularkirkerne er "dele af Kristi ene kirke" ^a, så har de med helheden, d.v.s. med den universelle kirke, et egenartet forhold af "gensidig væren indeholdt i hinanden", ^b idet "Kristi ene, hellige, katolske og apostoliske kirke i sandhed er til stede og virker" i hver partikularkirke«. ^c (a: CD 6; b: pave Johannes Paul II, tale til den romerske kurie, 20. dec. 1990, no. 9; c: CD 11). O.A.)

⁶² Sml. CT 63b.

— Den *Katolske Kirkes Katekismus* og lokale katekismer er ved deres dybe enhed og deres rige forskellighed kaldet til at være en fornyende surdej i Kirkens katekese. Kirken, det vil sige hele Kristi disciples fællesskab, kan, idet den betragter dem med sit katolske og universelle blik, med sandhed sige: »Dette er vor tro, dette er Kirkens tro«.

III DEL

TROENS PÆDAGOGIK

Troens pædagogik

»Det var mig, der lærte Efraim at gå og tog dem op på armen; men de vidste ikke, at jeg ville helbrede dem. Jeg holdt dem i menneskebånd, i kærlighedens tøjler, jeg var som den, der løfter barnet op til kinden, jeg bøjede mig ned og gav det mad« (Hos 11,3-4).

»Da han var blevet alene med sine ledsagere og de tolv, spurgte de ham om lignelserne. Og han svarede dem: 'Til jer er Guds Riges hemmelighed givet'«. »Men når de var alene forklarede han det hele for sine disciple« (Mark 4,10-11; 34).

»Én er jeres lærer, Kristus« (Matt 23,10)

137. Jesus tog sig omhyggeligt af at oplære de disciple, han sendte ud for at missionere. Han præsenterede sig for dem som den eneste lærer og samtidig som en tålmodig og trofast ven.¹ Han underviste virkeligt »ved hjælp af hele sit liv«.² Han ansporede dem med passende spørgsmål.³ Han forklarede dem mere dybtgående, hvad han havde forkyndt for skarerne.⁴ Han lærte dem at bede.⁵ Han sendte dem ud for at lære at missionere.⁶ Han lovede dem sin Fars Ånd, som han sendte for at vejlede dem i hele sandheden,⁷ og for at støtte dem i vanskelige tider, som uundgåeligt kommer.⁸ Jesus Kristus er »den lærer, der åbenbarer mennesket, hvem Gud er, og også hvem mennesket er;... den læremester, der redder, helliggør og fører, der lever og taler, rusker op og bevæger, tilretteviser, dømmes og tilgiver, der dag for dag går vejen sammen med os gennem historien,... den lærer, der kommer og vil komme i herlighed«.⁹ I Jesus Kristus, Herren og Læremesteren, finder den grænseoverskridende nåde fra Gud, permanent inspiration og det overbevisende forbillede for al formidling af troen.

Meningen og hensigten med Tredje Del

138. I skole hos Jesus, Læremesteren, og som et menneske med ansvar knytter kateketen sit virke tæt til Guds nådes hemmelighedsfulde virke. Katekese er således en anvendelse af »troens pædagogik« med dens »grundlæggende egenart og originalitet«.¹⁰

Videregivelsen af evangeliet gennem Kirken vedbliver med frem for alt og for altid at være Helligåndens gerning og har i åbenbaringen et fundamentalt vidnesbyrd og en fundamental norm. Dette findes omtalt i denne dels første kapitel.

Men Helligånden virker gennem mennesker, der modtager sendelsen til at forkynde evangeliet, og hvis kompetence og menneskelige erfaring udgør en del af troens pædagogik.

Derfor rejser der sig en række spørgsmål, som er blevet udførligt studeret i katekesens historie. Det drejer sig om kateketisk aktivitet, dens kilder, dens metoder, dem, som den retter sig til, og inkulturations-processen.

---

¹ Sml. Joh 15,15; Mark 9,33-37; 10,41-45.

² Sml. CT 9.

³ Sml. Mark 8,14-21; 8,27.

⁴ Sml. Mark 4,34; Luk 12,41.

⁵ Sml. Luk 11,1-2.

⁶ Sml. Luk 10,1-20.

⁷ Sml. Joh 16,13.

⁸ Sml. Matt 10,20; Joh 15,26; ApG 4,31.

⁹ CT 9.

¹⁰ CT 58.

Andet kapitel er ikke tænkt som en udtømmende undersøgelse af alle disse aspekter, men vil beskæftige sig med de punkter, som i dag synes at være af særlig vigtighed for hele Kirken. Det er opgaven for forskellige regelsæt og andre af partikularkirkernes kateketiske arbejdsredskaber at tage stilling til mere specielle problemer på en hensigtsmæssig måde.

KAPITEL I

*Guds pædagogik, kilde til og model for troens pædagogik*¹

Guds pædagogik

139. »Gud behandler jer som sønner. For hvor er den søn, som ikke tugtes af sin far?« (Heb 12,7). Menneskets frelse, som er åbenbaringens endelige mål, vises som resultat af Guds originale og virksomme pædagogik i løbet af historien. Svarende til menneskelig kutyme og i overensstemmelse med tidens kulturelle grundbegreber ses Gud i Den hellige Skrift som en barmhjertig far, lærer og vismand.² Han antager sig mennesket, det enkelte og samfundet, i den tilstand, de befinder sig i. Han befrier mennesket fra det ondes lænker og drager det til sig med kærlighedens bånd. Han får mennesket til lidt efter lidt og udholdende at vokse til en fri søns modenhed, trofast og lydig mod hans ord. Derfor forvandler Gud som en kreativ og indsigtfuld lærer begivenheder i sit folks liv til lektioner i visdom,³ idet han tilpasser sig til forskellige tidsaldre og livssituationer. Således betror han menneskene belærende og kateketiske ord, som gives videre fra generation til generation.⁴ Han formaner med belønning og straf, prøvelser og lidelser, som øver en opdragende indflydelse.⁵ Sandt at sige betyder dét at hjælpe et menneske til at møde Gud, hvad der er kateketens opgave, fremfor alt at lægge vægt på det forhold, som et menneske har til Gud, så han eller hun kan gøre det til noget personligt og lade sig lede af Gud.

Kristi pædagogik

140. I tidens fylde sendte Gud sin Søn, Jesus Kristus, til menneskeheden. Han bragte verden den enestående gave, som frelsen er, idet han fuldførte sin sendelse som Forløser på en måde, der fortsatte »Guds pædagogik« med den fuldkommenhed, som ligger i det helt nye, som hans person er. I hans ord, tegn og gerninger gennem hans korte, men intense liv gjorde disciplene direkte erfaring med de fundamentale træk i »Jesu pædagogik« og fortalte om dem i evangelierne; dét at tage imod andre, især de fattige, børnene og syndere, som mennesker, der var elsket og opsøgt af Gud; den uafkortede forkyndelse af Guds Rige som det glædelige budskab om sandheden og om Faderens trøst; en form for fin og stærk kærlighed, som befrier fra det onde og fremmer livet; en indtrængende indbydelse til en livsstil, der er båret af tro på Gud, af håb til hans Rige og af kærlighed til ens næste; benyttelse af alle hjælpemidler til indbyrdes kommunikation, såsom ord, stilhed, overført betydning, billedtale, eksempel og mange forskellige tegn, ligesom det var tilfældet med de bibelske profeter. Ved at opfordre sine disciple til at følge ham uforbeholdent og uden beklagelse,⁶ videregav Jesus troens pædagogik til dem som en fuld delagtighed i hans handlinger og i hans skæbne.

---

¹ DV 15; DCG (1971) 33; CT 58; ChL 61; KKK 53, 122, 684, 708, 1145, 1609, 1950, 1964.

² Sml. 5 Mos 8,5; Hos 11,3-4; Ordspr 3,11-12.

³ Sml. 5 Mos 4,36-40; 11,2-7.

⁴ Sml. 2 Mos 12,25-27; 5 Mos 6,4-8; 6,20-25; 3,12-13; Jos 4,20.

⁵ Sml. Am 4,6; Hos 7,10; Jer 2,30; Ordspr 3,11-12; Hebr 12,4-11; Åb 3,19.

⁶ Sml. Mark 8,34-38; Matt 8,18-22.

Kirkens pædagogik

141. Lige fra den første begyndelse har Kirken, som er »i Kristus ligesom et sakramente«,⁷ levet sin sendelse som en synlig og aktuel fortsættelse af Faderens og Sønnens pædagogik. Den »er - som vor mor - også den, der opdrager os i vor tro«.⁸

Dette er de dybe grunde til, at det kristne fællesskab i sig selv er levende katekese. Således forkynder, fejrer, virker og forbliver dette fællesskab altid katekesens vitale, absolut nødvendige og primære *locus* (Om ordet *locus*, se Anden Del, kap. I, note 7. O.A.).

Gennem århundrederne har Kirken frembragt en uforlignelig rigdom af troens pædagogik: frem for alt helgeners og kateketers vidnesbyrd; mange forskellige måder at leve på og oprindelige former for religiøs kommunikation såsom katekumenatet, katekismer, vejledninger i det kristne liv, en værdifuld arv af kateketisk undervisning, af en troens kultur, af kateketiske institutioner og af tjenester. Alle disse aspekter udgør en del af katekesens historie og indgår med rette i fællesskabets erindring og kateketens praksis.

Guddommelig pædagogik, Helligåndens virke i enhver kristen

142. »Lykkelig den mand, du tugter, Herre, og som du belærer efter din lov« (Sl 94,12). I skole hos Guds Ord, som Kirken har modtaget, vokser disciplen, takket være Helligånden, der som gave er sendt fra Kristus, ligesom sin læremester »i visdom, vækst og yndest hos Gud og mennesker« (Luk 2,52). Disciplen hjælpes også til i sig at udvikle »den guddommelige undervisning«, som modtages ved hjælp af katekesen og ved hjælp af viden og erfaring.⁹ Ved at vide mere og mere om frelsens mysterium, ved at lære at tilbede Gud Far og ved »at leve sandheden tro i kærlighed«, forsøger disciplen på denne måde »i et og alt at vokse op til ham, som er hovedet, Kristus« (Ef 4,15). Guds pædagogik kan siges at være fuldført, når disciplen bliver »et fuldvoksnet menneske, en vækst, som kan rumme Kristi fylde« (Ef 4,13). Derfor kan der ikke være andre lærere i troen end dem, der er overbeviste og tro disciple af Kristus og hans kirke.

Guddommelig pædagogik og katekese.

143. Katekesen er som formidling af guddommelig åbenbaring radikalt inspireret af Guds pædagogik, som den viser sig i Kristus og i Kirken. Derfra får den sine grundlæggende kendetegn, og under Helligåndens ledelse giver katekesen en samlet fremstilling, som skal anspore til ægte troserfaring og således til et møde med Gud som hans barn. På denne måde

— er katekesen en pædagogik, som tjener og er indbefattet i »frelses-dialogen« mellem Guds og mennesket, idet den lægger behørigt eftertryk på denne frelses universelle mål; med hensyn til Gud understreger den det guddommelige initiativ, den kærlige motivation, ufortjentheden og respekten for vor frihed; med hensyn til mennesket sætter den fokus på ophøjetheden af den modtagne gave, og kravet om fortsat at vokse deri;¹⁰

— accepterer katekesen princippet om åbenbaringens fremadskridende karakter, at Guds Ord er grænseoverskridende og af natur er et mysterium, og endelig dens tilpasning til forskellige mennesker og kulturer;

— erkender katekesen den centrale stilling, som indtages af Jesus Kristus, Guds Ord, der blev menneske; denne centrale stilling definerer katekesen som »en inkarnationens pædagogik«; gennem denne pædagogik skal evangeliet vises gennem livet og i menneskers liv;

---

⁷ LG 1.

⁸ KKK 196; sml. GE 3c.

⁹ Sml. GE 4.

¹⁰ Sml. PAUL VI, Rundskrivelse, *Ecclesiam Suam* (6. august 1964), III: AAS 56 (1964), 637-659.

— lægger katekesen vægt på fællesskabets troserfaring, som er kendetegnende for Guds folk, Kirken;

— er katekesen rodfæstet i mellem-menneskelige relationer og gør dialogens proces til sin egen;

— gør katekesen sig til en pædagogik, der bruger tegn, og hvor ord og gerninger, undervisning og erfaring er kædet sammen;¹¹

— fordi Guds kærlighed er den fundamentale grund til hans selv-åbenbaring, henter katekesen sin sandheds kraft og sin konstante opgave med at vidne derom fra den udtømmelige guddommelige kærlighed, som er Helligånden.¹²

Således former katekesen sig som en proces eller en vandring i efterfølgelse af evangeliets Kristus, i Ånden, hen imod Faderen, - en vandring, foretaget for at nå til troens modenhed, givet som en »gave tilmålt af Kristus« (Ef 4,7) og i overensstemmelse med hver enkelts muligheder og behov.

Den oprindelige troens pædagogik ¹³

144. Katekesen, som derfor er aktiv pædagogik i troen, kan i udførelsen af sin opgave ikke tillade sig at være inspireret af ideologiske betragtninger eller rent menneskelige interesser.¹⁴ Den forveksler ikke Guds frelseshandling, der er ren nåde, med menneskets pædagogiske virke. Den stiller dem heller ikke op mod hinanden og skiller dem fra hinanden. Den vidunderlige dialog, som Gud fører med ethvert menneske, bliver dens inspiration og norm. »Katekesen bliver et utrætteligt ekko« heraf. Den søger konstant dialog med mennesker i overensstemmelse med de retningslinier, der er givet af læreembedet.¹⁵ De præcise mål, der inspirerer dens valg af metoder er:

— at skabe en voksende og sammenhængende syntese mellem menneskets totale troskab mod Gud (*fides qua*) og indholdet af det kristne budskab (*fides quae*);

— at udvikle alle troens dimensioner, hvorved den fører til en tro, som er kendt, fejret, levet og bedt;¹⁶

— at bevæge mennesket til »frit at overgive sig selv til Gud«¹⁷ med intellekt, vilje, hjerte og erindring;

— at hjælpe mennesket til at opdage det kald, som Gud kalder det til.

Katekesen udfører derfor et komplet indførings-, opdragelses- og undervisningsarbejde.

Troskab mod Gud og mennesket ¹⁸

145. Jesus Kristus er Guds levende og fuldkomne forhold til mennesket og menneskets til Gud. Fra ham modtager troens pædagogik »en for hele Kirken gældende grundlov«, som derfor også gælder for katekesen: »loven om trofasthed over for Gud og mennesket i én og samme kærlige holdning«.¹⁹

Ægte katekese er derfor den katekese, som hjælper til at opfatte Guds handlen under hele den vandring, hvorunder man formes. Katekesen opmuntrer til en lyttende, takkende og bedende

---

¹¹ Sml. DV 2.

¹² Sml. RM 15; KKK 24b-25; DCG (1971) 10.

¹³ Sml. MPG 11; CT 58.

¹⁴ Sml. CT 52.

¹⁵ Sml. PAUL VI, Rundskrivelse, *Ecclesiam suam*, l.c. 609-659.

¹⁶ Sml. MPD 7-11; KKK 3; 13; DCG (1971) 36.

¹⁷ Sml. DV 5.

¹⁸ Sml. MPD 7; CT 55; DCD (1971) 4.

¹⁹ CT 55.

holdning.²⁰ Den venter på menneskers frie svar, og den fremmer aktiv deltagelse blandt dem, der skal modtage katekesen.

Guds »imødekommenhed«,²¹ en skole for mennesket.

145. Fordi Gud ønsker at tale til mennesker som til venner,²² viser han på en særlig måde sin pædagogik ved at tilpasse det, han har at sige, med omhyggelig hensyntagen til vor jordiske tilstand.²³ Dette implicerer for katekesen den aldrig ophørende opgave med at finde et sprog, der under tilhørernes forskellige omstændigheder er i stand til at formidle Guds Ord og Kirkens trosbekendelse, som er udviklet deraf.²⁴ På samme tid bevarer den visheden om, at ved Guds nåde kan dette gøres, og at Helligånden vil give os glæden ved at gøre det. Derfor er sådanne pædagogiske anvisninger relevante for katekesen, som tillader formidlingen af hele Guds Ord i menneskers konkrete liv.²⁵

Evangelisere ved at opdrage og opdrage ved at evangelisere²⁶

147. Inspireret af troens pædagogik præsenterer katekesen sin tjeneste som en vandring, der er specielt bestemt til oplæring; på den ene side hjælper oplæringen mennesket til at åbne sig for livets religiøse dimension; på den anden side præsenterer den evangeliet for mennesket. Det sker således, at evangeliet kan gennemtrænge og forvandle den måde, som intelligensen, samvittigheden, friheden og ens handlinger fungerer på, idet det gør hele livet til en given sig selv efter Jesu Kristi eksempel. Således kender og drager kateketen nytte af den videnskab, der drejer sig om menneskelig opdragelse, altid forstået i en kristen betydning.

---

²⁰ Sml. DCG (1971) 10 og 22.

²¹ DV 13; sml. KKK 684.

²² Sml. DV 2.

²³ Sml. DV 13.

²⁴ Sml. EN 63; CT 59.

²⁵ Sml. CT 31.

²⁶ Sml. GE 1-4; CT 58.

KAPITEL II

Diverse emner, der vedrører de anvendte metoder

Katekesen benytter meget forskellige metoder¹

148. Når Kirken videregiver troen, har den hverken en speciel metode eller kun en enkelt metode. Derimod tager den et skøn over forskellige nutidige metoder i lyset af Guds pædagogik og benytter sig frit af »alt, hvad der er sandt, hvad der er ædelt, hvad der er ret, hvad der er rent, hvad der er værd at elske, hvad der er værd at tale godt om« (Fil 4,8). Kort sagt, de metoder, som ikke strider mod evangeliet, tager den til sig og i sin tjeneste. Dette er i vid udstrækning bekræftet i Kirkens historie. Mange karismer i ordets tjeneste har givet anledning til forskellige retninger i valget af metode. Derfor er »mangfoldigheden af metoder et tegn på liv og rigdom« såvel som en demonstration af respekt over for dem, som katekesen er henvendt til. En sådan mangfoldighed er nødvendig »på grund af kristnes forskellige alder og intellektuelle udvikling, deres grad af kirkelig og åndelig modenhed og mange andre personlige forhold«. ² Kateketisk metodelære har simpelthen det mål at udvikle troen. Den benytter sig af videnskaberne om pædagogik og kommunikation, som de kan anvendes på katekesen, mens den også tager højde for den moderne katekeses talrige og bemærkelsesværdige landvindinger.

Forholdet mellem indhold og metode i katekesen³

149. Princippet om »troskab mod Gud og troskab mod mennesket« fører til at undgå ethvert modsætningsforhold eller kunstig adskillelse eller formodet lighedstegn mellem metode og indhold. Det nævnte princip bekræfter snarere, at der nødvendigvis består et gensidigt forhold og en vekselvirkning mellem dem. Kateketen erkender, at metoden er i åbenbaringsens og omvendelsens tjeneste⁴, og at det derfor er nødvendigt at benytte sig af den. På den anden side ved kateketen, at katekesens indhold ikke uanfægtet kan underkastes anvendelsen af en hvilken som helst metode. Indholdet kræver en videregivelse, som passer til budskabets natur, til dets kilder og sprog, til de konkrete forhold i kirkelige fællesskaber såvel som til de særlige til forhold hos de troende, som katekesen henvender sig til.

På grund af selve deres betydning i forhold til både traditionen og den moderne katekese må visse metoder nævnes: den metode, hvorpå man nærmer sig Biblen;⁵ den metode, der anvender »dokumenterende pædagogik« især omkring trosbekendelsen, eftersom katekese er en videregivelse af troen;⁶ metoden med liturgiske og kirkelige symboler samt de metoder, som massemedierne benytter. En god kateketisk metode er garant for troskab over for indholdet.

Induktiv og deduktiv metode⁷

150. Når troen formidles i katekesen, så er det en nådens tildragelse, der realiseres ved mødet mellem Guds Ord og menneskets erfaring. Formidlingen udtrykkes med håndgribelige tegn og er i sidste

---

¹ CT 51.

² Sml. CT 51.

³ Sml. CT 31, 52, 59.

⁴ Sml. CT 52.

⁵ Sml. DEN PAVELIGE BIBELKOMMISSION, *Fortolkningen af Bibelen i Kirken, l.c.*

⁶ MPD 9.

⁷ DCG (1971), 72.

instans åben for mysteriet. Det kan ske på forskellige måder, der ikke altid er helt åbenbare for os. Med hensyn til katekesens historie, taler man i dag i almindelighed om en induktiv metode og en deduktiv metode. Den induktive metode består i at præsentere kendsgerninger (bibelske begivenheder, liturgiske handlinger, begivenheder i Kirkens liv såvel som dagligdagens begivenheder) for at erkende den mening, de måtte have i forhold til den guddommelige åbenbaring. Det er en metode, der har mange fordele, fordi den passer til den måde, åbenbaringen er sket på. Den svarer til en dyb indre trang i menneskehjertet til gennem det synlige ting at nå til erkendelse af det usynlige. Metoden passer også til, hvad der er karakteristisk for trosviden, som er en viden ved hjælp af tegn. Den induktive metode udelukker ikke den deduktive metode. Faktisk har den brug for den deduktive metode, der forklarer og beskriver kendsgerninger ved at gå ud fra deres årsager. Den deduktive syntese har imidlertid kun fuld værdi, når den induktive proces er ført til ende.⁸

151. Anderledes forholder det sig med hensyn til betydningen af praktiske fremgangsmåder: en betegnes »kerygmatiske« (eller »*nedadstigende*«); den begynder med forkyndelsen af budskabet, således som det er udtrykt i troens vigtigste dokumenter (*Bibel, liturgi, trosklare ...*) og anvender det på livet. En anden fremgangsmåde kaldes »eksistentiel« (eller »*opadstigende*«); den tager udgangspunkt i menneskelige problemer og vilkår og belyser dem med Guds Ord. I sig selv er disse legitime fremgangsmåder, hvis alle faktorer, som indgår i dem, er blevet tilbørligt iagttaget; nådens mysterium og menneskelige kendsgerninger, forståelsen af troen og den måde, fornuften fungerer på.

Menneskelig erfaring i katekesen⁹

152. Erfaringen har forskellige funktioner i katekesen. Derfor må den vedvarende evalueres på passende vis.

a) Den vækker i mennesket interesse, spørgsmål, håb, bekymringer, overvejelser og vurderinger, der alle samler sig i retning af at udvikle et vist ønske om at ændre ens liv. Det er en opgave for katekesen at gøre mennesker mere opmærksomme på deres grundlæggende erfaringer, at hjælpe dem til i evangeliets lys at bedømme, hvilke spørgsmål og behov der opstår fra dem, og tilsvarende at oplære dem i en ny måde at leve på. Således bliver mennesket i stand til at forholde sig på en ansvarlig og aktiv måde over for Guds gave.

b) Erfaring gør det lettere at forstå det kristne budskab. Dette svarer godt til Jesu handlinger. Han benyttede menneskelige erfaringer og situationer til at gøre opmærksom på det eskatologiske og transcendent, såvel som til at vise, hvilken holdning der bør indtages over for sådanne realiteter. Set herudfra er erfaring et nødvendigt redskab til at udforske og tage de sandheder til sig, som udgør det objektive indhold af åbenbaringen.

c) Ovennævnte funktioner peger på, at erfaring, der er gennemlevet i tro, på en vis måde bliver et *locus* for manifestation og virkeliggørelse af frelsen, hvor Gud - helt svarende til menneskevordens pædagogik - når mennesket med sin nåde og frelser det. Kateketen må lære mennesket at tyde sin egen levende erfaring under denne synsvinkel for således at tage imod Helligåndens opfordring til omvendelse, til engagement, til håb og til mere og mere i sit liv at opdage Guds plan med ham eller hende.

153. At tolke og belyse erfaring med, hvad der er givet med troen, er en stadig opgave for den kateketiske pædagogik, - selv om den er vanskelig. Det er en opgave, som man ikke kan se bort fra uden at forfalde til kunstige sammenstillinger eller til forståelser af sandheden, der er præget af lukkethed. Opgaven er imidlertid mulig, hvis man på en korrekt måde medinddrager det gensidige forhold og vekselvirkningen mellem dybe menneskelige erfaringer¹⁰ og det åbenbarede budskab.

---

⁸ Sml. DCG (1971), 72.

⁹ Sml. DCG (1971), 74; CT 22.

¹⁰ Herved mener vi de erfaringer, der er knyttet til de »store spørgsmål« om livet, virkeligheden og især om mennesket: Guds eksistens, menneskets skæbne, historiens begyndelse og afslutning, sandheden om godt og ondt, meningen med lidelse, med kærlighed og med fremtiden ...; sml. EN 53; CT 22 og 39.

Herom findes et stærkt vidnesbyrd i profeternes forkyndelse, i Kristi prædiken og i apostlenes lære, som dermed udgør det grundlæggende og normgivende kriterium for ethvert møde mellem tro og menneskelig erfaring i Kirkens tid.

Udenadslæren i katekesen ¹¹

154. Katekesen udgør en del af Kirkens »erindring«, som levende bevarer Herrens nærvær iblandt os.¹² Brug af hukommelsen har derfor udgjort et grundlæggende aspekt af troens pædagogik siden kristendommens begyndelse. For at undgå risikoen for mekanisk udenadslæren bør brug af hukommelsen i indlæringen indføjedes harmonisk i de forskellige måder at lære på som for eksempel i spontan reaktion og overvejelse, i dialog og stilhed og i forholdet mellem mundtligt og skriftligt arbejde.¹³

I særdeleshed må der tages passende hensyn til troens vigtigste formler som genstande for udenadslæren. Disse sikrer en mere præcis fremstilling af troen og garanterer et værdifuldt fælles læremæssigt, kulturelt og sprogligt arvegods. En sikker besiddelse af troens sprog er en uundgåelig betingelse for at leve den samme tro. Sådanne formler bør imidlertid først fremsættes som sammenfattende formuleringer, når man har gået vejen gennem en forklaring, og de må være tro over for det kristne budskab. Blandt sådanne formler regnes nogle af Bibelens, troslærens og liturgiens vigtigere formler og tekster, såvel som den kristne traditions almindeligt kendte bønner (*Den apostoliske trosbekendelse, Fadervor, Hil dig Maria ...*).¹⁴

»Troens og fromhedens blomster - hvis man må kalde dem sådan - gror ikke i ørkenområderne i en katekese uden hukommelsesmæssig indlæren. Det er naturligvis helt nødvendigt, at disse udenadlærte tekster samtidigt tilegnes i det indre og gradvis forstås i hele deres dybde, så de kan blive en kilde til et kristent liv - både personligt og i menighedssammenhæng«.¹⁵

155. Igen, og endnu vigtigere, må indlæringen af troens formler og den mundtlige bekendelse af dem forstås inden for rammerne af den traditionelle grobund for *traditio* og *redditio*, hvor videregivelsen af troen i katekesen (*traditio*) modsvares af personens svar herpå, mens katekesen går for sig, dernæst i livet (*redditio*).¹⁶

Denne proces fremmer en større medleven i den modtagne sandhed. Den personlige reaktion er korrekt og moden, som helt respekterer det givne i troen og viser en forståelse for det sprog, der er brugt til at udrykke det (*bibelsk, liturgisk, læremæssigt*).

Kateketens rolle ¹⁷

156. Ingen anvendelse af en metode, hvor vel afprøvet den end er, kan i nogen som helst fase af den kateketiske proces erstatte kateketens person. Den karisme, der af Ånden er givet ham eller hende, et solidt åndeligt liv og et transparent vidnesbyrd om dette liv er sjælen i enhver metode. Kun kateketens egne menneskelige og kristne kvaliteter garanterer en god anvendelse af tekster og andre arbejdsredskaber.

Kateketen er i bund og grund en formidler, som letter kommunikationen mellem menneskene og Guds mysterium, mellem personerne indbyrdes såvel som med fællesskabet. Derfor må kateketens kulturelle indstilling, sociale vilkår og livsstil ikke blive en hindring for troens vandring, men tværtimod hjælpe

¹¹ Sml. I Del, kap.III; DCG (1971) 73; CT 55.

¹² Sml. MPD 9.

¹³ Sml. CT 55.

¹⁴ Sml. KKK 22.

¹⁵ CT 55.

¹⁶ Sml. I Del, kap. III. *Dåbskatekumenatet: struktur og forløb*.

¹⁷ DCG (1971), 71; sml. V Del, kap. I og II.

med til at skabe de mest fordelagtige betingelser for at finde, modtage og uddybe det kristne budskab. Kateketen glemmer ikke, at overbevisning om troen er en frugt af nåde og frihed. Således sikrer kateketen, at hans eller hendes aktiviteter altid får støtte fra troen på Helligånden og fra bøn. Endelig er det personlige forhold mellem kateketen og modtagerne af katekesen af afgørende betydning. Dette forhold må være præget af lyst til at undervise, af en opfindsom kreativitet og evne til tilpasning og samtidig af den allerstørste respekt for menneskets frihed og modningsproces.

Gennem sin kloge ledsagelse yder kateketen en tjeneste, der er blandt de mest værdifulde inden for det kateketiske virke: Han hjælper dem, han underviser, til at bliver klar over det kald, hvortil Gud kalder dem.

Aktivitet og kreativitet hos dem, der modtager katekesen¹⁸

157. At alle, der modtager katekese, deltager aktivt i deres oplæringsproces, er helt i overensstemmelse ikke blot med ægte menneskelig kommunikation, men specifikt med den måde, åbenbaringen og frelsen foregår på. Troende i det kristne livs almindelige situation, individuelt eller i aldersgrupper, er nemlig kaldet til at svare på Guds gave med bøn, deltagelse i sakramenterne, liturgien, kirkeligt og socialt engagement, barmhjertighedsgerninger og fremme af menneskelige værdier som frihed, retfærdighed og fred samt beskyttelse af skaberværket. I katekesen engagerer de, som modtager katekesen, sig derfor i at handle i tro, i håb og i kærlighed, opnå evne og redelighed, når ting skal vurderes, styrke beslutningen om deres personlige omvendelse og nå til en kristen livsførelse. De samme personer kan, især hvis det drejer sig om voksne, bidrage til katekesen, ved at foreslå de mest effektive måder til at forstå og udtrykke budskabet - som for eksempel: »lære ved at gøre noget«, ved at anvende forskning og dialog, ved at udveksle synspunkter, der rummer en udfordring.

Fællesskab, person og katekese¹⁹

158. Kateketisk pædagogik vil blive effektiv i samme grad, som det kristne fællesskab bliver et konkret referencepunkt for de enkeltes vandring i troen. Dette sker, når fællesskabet går ind for at være kilde til, *locus* for og middel i katekesen. Konkret bliver fællesskabet et synligt sted for trosvidnesbyrd. Det sørger for oplæringen af sine medlemmer. Det etablerer sig som det levende og permanente miljø for vækst i troen.²⁰

Foruden offentlig og fælles forkyndelse af evangeliet vedbliver person-til-person kontakt efter Jesu og apostlenes eksempel med at være absolut nødvendig. På denne måde bliver den personlige samvittighed lettere engageret. Helligåndens gave kommer til den enkelte fra den ene levende person til den anden. Således bliver overbevisningens kraft mere effektiv.²¹

Gruppens betydning²²

159. Grupper har en vigtig funktion i menneskers udviklingsprocesser. Det samme gælder for katekesen, både for børn, hvor gruppen begunstiger en god udvikling af evnen til at omgås andre, og for unge mennesker, hvor grupper praktisk taget er en vital nødvendighed for personlighedens dannelse. Det samme gælder for voksne, hvor grupper skaber sans for dialog og for at dele med hinanden såvel som sans for kristent medansvar. Kateketen, som deltager i sådanne grupper, og som vurderer og lægger vægt på deres dynamik, erkender og påtager sig som sin vigtigste rolle at deltage i

---

¹⁸ DCG (1971) 75.

¹⁹ Sml. V. Del kap. I.

²⁰ Sml. AG 14; DCG (1971), 35; CT 24.

²¹ EN 46.

²² DCG (1971), 76.

Kirkens navn som et aktivt vidne om evangeliet, at være i stand til med andre at dele frugterne af sin egen modne tro og med klogskab at stimulere den fælles søgen efter tro.

Ud over dens undervisningsmæssige aspekt er den kristne gruppe kaldet til at være en erfaring af fællesskab og en form for deltagelse i det kirkelige liv. Den finder sit mål og højeste manifestation i det mere omfattende eukaristiske fællesskab. Jesus siger: »Hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem« (Matt 18,20).

Social kommunikation ²³

160. »Nutidens første Areopagus er kommunikationernes verden, som forener menneskeheden ... De sociale kommunikationsmidler har fået så stor betydning, at de for mange er blevet de vigtigste midler til information og uddannelse, til vejledning og inspiration i deres adfærd som enkeltpersoner, som familier og inden for samfundet i almindelighed«. ²⁴ Derfor er medierne i tillæg til de talrige traditionelle midler, der benyttes, blevet væsentlige for evangelisering og katekese. ²⁵ Faktisk »ville Kirken føle sig skyldig over for sin Herre, hvis den ikke ville anvende disse virkningsfulde midler, som den menneskelige intelligens stadig søger at gøre mere og mere fuldkomne... I dem finder den en moderne og virksom form for prædikestol. Takket være dem får den masser af mennesker i tale«. ²⁶

Hvad dette angår, kan følgende tages i betragtning: TV, radio, presse, grammofonplader, båndoptagelser, video og kassettebånd, CD'er såvel som hele rækken af audio-visuelle hjælpemidler. ²⁷ Alle disse medier tilbyder en speciel tjeneste, og enhver vil benytte dem på sin egen særlige måde. Det er derfor nødvendigt at vurdere deres betydning og respektere de krav, de stiller. ²⁸ Sådanne hjælpemidler kan ikke undværes i nogen veltilrettelagt katekese. Gensidig hjælp kirkerne imellem for at bestride de ret store udgifter ved at anskaffe og drive sådanne hjælpemidler er en virkelig tjeneste for evangeliet.

161. For at benytte medierne godt kræves der af kateketer et alvorligt engagement i at opnå viden, færdighed, træning og en up to date benyttelse af dem. Men først og fremmest må det på grund af massemediernes og kulturens stærke indflydelse huskes, at det er »ikke nok at benytte medierne blot til at udbrede det kristne budskab og Kirkens autentiske lære. Det er også nødvendigt at integrere dette budskab i den »nye kultur«, der er skabt af den moderne kommunikation... med nye udtryksformer, nye teknikker og en ny psykologi«. ²⁹ Kun derved kan, ved Guds nåde, evangeliets budskab gennemtrænge alles bevidsthed og opnå en personlig tilslutning såvel som et fuldstændig personligt engagement. ³⁰

162. Alle, der arbejder med massemediernes, såvel som dem, der benytter dem, bør være i stand til at modtage evangeliets nåde. Dette bør få kateketer til at tage specielle grupper i betragtning:

— mennesker, der beskæftiger sig professionelt med medierne, og for hvem evangeliet kan blive vist som en vid horisont af sandhed, ansvarlighed og inspiration;

— familierne, som er så meget udsat for mediernes indflydelse, med henblik på at forsvare dem, men endnu mere med sigte på at opnå en voksende kritisk og opdragelsesmæssig kompetence; ³¹

---

²³ Sml. DCG (1971) 122-123; EN 45; CT 46; FC 76; ChL 44; RM 37: DET PAVELIGE RÅD FOR SOCIAL KOMMUNIKATION, Instruktionen *Aetatis Novae* (22. februar 1992): AAS 84 (1992) s. 447- 468; EA 71; 122-124.

²⁴ RM 37.

²⁵ Sml. *Aetatis Novae*, l.c. nr. 11.

²⁶ EN 45.

²⁷ Sml. CT 46.

²⁸ Sml. DCG (1971), 122.

²⁹ RM 37.

³⁰ Sml. EN 45.

³¹ Sml. FC 76.

— de yngre generationer, som benytter og kreativt deltager i massemediernes kommunikation.

Alle mindes om, at »både de professionelles benyttelse af disse redskaber og offentlighedens modtagelse af dem kræver, at der opøves en kritisk sans, der er besjælet af kærlighed til sandheden, og at der gøres en indsats for at forsvare friheden, respektere den enkeltes værdighed og fremme folkeslagernes autentiske kultur«. ³²

---

³² ChL 44.

IV DEL

DEM, DER SKAL MODTAGE KATEKESEN

Dem, der skal modtage katekesen

»Derfor gør jeg dig til et lys for folkene, for at min frelse skal nå til jordens ende« (Es 49,6).

»Han kom også til Nazaret, hvor han var vokset op. På sabbaten gik han efter sædvane ind i synagogen, og han rejste sig for at læse op. Man rakte ham profeten Esajas' bog, og han åbnede den og fandt det sted, hvor der står skrevet: Herrens ånd er over mig, fordi han har salvet mig. Han har sendt mig for at bringe godt budskab til fattige, for at udråbe frigivelse for fanger og syn til blinde, for at sætte undertrykte i frihed, for at udråbe et nådeår fra Herren. Så lukkede han bogen og gav den til tjeneren og satte sig, og alle i synagogen rettede spændt øjnene mod ham. Da begyndte han at tale til dem, og sagde: »I dag er det skriftord, som lød i jeres ører, gået i opfyldelse.« (Luk 4,16-21).

»Guds Rige angår alle«¹

163. Ved begyndelsen af sin tjeneste forkyndte Jesus, at han var blevet sendt for at bringe et glædeligt budskab² til de fattige, idet han gjorde det klart og med sit liv bekræftede, at Guds Rige er for alle mennesker, begyndende med dem, der er dårligst stillet. Faktisk gjorde han sig til en Guds Riges *kateket* for alle kategorier af mennesker, store og små, rige og fattige, raske og syge, nær og fjern, jøder og hedninger, mænd og kvinder, retfærdige og syndere, regenter og undersåtter, enkeltpersoner og grupper. Han er til rådighed for alle. Han interesserer sig for ethvert menneskes behov på legeme og sjæl. Han helbreder og tilgiver, retleder og opmuntrer med ord og gerninger.

Jesus fuldendte sig jordiske liv med at udsende sine disciple til at gøre det samme, til at prædike evangeliet til enhver skabning på jorden,³ til »alle folkeslagene« (Matt 28,19; Luk 24,47), »lige til jordens ende« (ApG 1,8), til alle tider, »alle dage indtil verdens ende« (Matt 28,20).

164. Gennem hele Kirkens to-tusind-årige historie har den, bestandigt tilskyndet af Helligånden, påtaget sig forpligtelsen til at evangelisere »både grækere og barbarer, både vise og uforstandige« (Rom 1.14) med en uendelig mangfoldighed af erfaringer, når det drejer sig om forkyndelse eller katekese. På denne måde har der udkrystalliseret sig en troens pædagogik, hvori katekesens universelle åbenhed hænger sammen med dens konkrete inkarnation i deres verden, som den henvender sig til.

Meningen og hensigten med Fjerde Del

165. Opmærksomheden over for menneskers forskellige livssituationer⁴ får katekesen til at anvende mange forskellige metoder for at møde dem og for at tilpasse det kristne budskab og troens pædagogik til forskellige behov.⁵ Når det drejer sig om begyndende tro, åbnes en vej for katekumener og nydøbte. Når det drejer sig om udviklingen af troen hos døbte, taler man om en katekese, der er beregnet til at uddybe troen og også på at genvinde tro hos dem, der har behov for at genfinde den væsentlige orientering. Når man betragter den fysiske og psykologiske udvikling hos dem, der skal modtage katekesen, udvikles denne i forhold til alderen. I socio-kulturelle sammenhænge er katekesen igen udviklet inden for disse kategorier.

---

¹ Sml. RM 15; EN 49-50; CT 35s; RM 14; 23.

² Sml. Luk 4,18.

³ Sml. Mark 16,15.

⁴ Sml. den almindelige indledning.

⁵ Sml. DCG (1971) 77.

166. Fordi det her er umuligt at behandle enhver form for katekese, vil denne del begrænse sig til en overvejelse af de aspekter, der er af vigtighed i enhver situation:

- generelle aspekter af kateketisk tilpasning (*kapitel I*);
- katekese svarende til alderen (*kapitel II*);
- katekese for dem, der lever i særlige forhold (*kapitel III*);
- katekese i forskellige sammenhænge (*kapitlerne IV og V*).

Spørgsmålet om inkulturation vil man også komme ind på i almindelighed, især med hensyn til troens indhold, til personer og til kulturelle sammenhænge. Det er op til partikularkirker at give mere specifikke anvisninger med hensyn til konkrete vilkår og lokale behov i deres nationale og regionale kateketiske retningslinier.

KAPITEL I

Tilpasning til dem, der skal modtage katekesen: generelle aspekter

Enhver troendes behov for og ret til at få en fyldestgørende katekese¹

167. Alle døbte har, fordi de er kaldet af Gud til en moden tro, behov for og derfor ret til en fyldestgørende katekese. Det er derfor et primært ansvar for Kirken at leve op til dette på en egnet og tilfredsstillende måde. Det må derfor erindres, at de, der skal evangeliseres, er »konkrete og historiske mennesker«,² der er forankrede i en given situation og altid påvirkede af de pædagogiske, sociale, kulturelle og religiøse vilkår, de lever under. Måske er de, og måske er de ikke bevidste derom.³ I den kateketiske proces må modtageren være en aktiv person, bevidst og medansvarlig og ikke kun en tavs og passiv modtager.⁴

Et fællesskabets behov og et fællesskabets ret⁵

168. Samtidigt med, at man er opmærksom på den enkelte, må det ikke ignoreres, at modtageren af katekesen er hele det kristne fællesskab og enhver person i det. Hvis det faktisk er fra hele Kirkens liv, at katekesen får sin berettigelse og vitalitet, er det også rigtigt, at »dens indre vækst og overensstemmelse med Guds frelsesplan i væsentlig grad afhænger af katekesen«.⁶

Katekesens tilpasning både vedkommer og involverer fællesskabet som fællesskab.

Tilpasning kræver, at katekesens indhold er en sund og passende føde⁷

169. »Tilpasningen af forkyndelsen af det åbenbarede Ord bør forblive reglen for al evangelisering«.⁸ Denne tilpasning finder sin dybe teologiske motivation i dét, at Gud blev menneske; den svarer til elementære pædagogiske krav, som stilles til sund menneskelig kommunikation, og afspejler Kirkens praksis gennem århundrederne. En sådan tilpasning må forstås som en moderlig handling fra Kirkens side, som erkender, at mennesker er »Guds mark« (1 Kor 3,9), der ikke skal fordømmes, men dyrkes med håb. Kirken går ud for at møde ethvert menneske, idet den tager alvorligt hensyn til omstændighedernes og kulturernes forskellighed og bevarer de manges enhed i det ene frelsende Ord. Således videregives evangeliet som ægte, mættende, sund og egnet føde. Hvert enkelt initiativ må derfor være inspireret af dette kriterium, og kateketens kreativitet og talent må respektere det.

---

¹ EN 49-50; CT 14; 35s.

² RH 13; sml. EN 31.

³ Sml. RH 13-14; KKK 24.

⁴ Sml. DCG (1971), 75.

⁵ Sml. DCG (1971), 21.

⁶ CT 13.

⁷ Sml. GS 44; EN 63; CT 31; KKK 24-25.

⁸ GS 44. I denne del benyttes udtrykkene *tilpasning* og *inkulturation*, fordi de anvendes af Læreembedet, og fordi det er mest praktisk. Det første udtryk bruges især i forbindelse med den opmærksomhed, der gives til personer, mens det andet udtryk anvendes på kulturelle sammenhænge.

Tilpasningen tager højde for forskellige omstændigheder

170. Tilpasningen virkeliggøres i overensstemmelse med de forskellige omstændigheder, under hvilke Guds Ord videregives.⁹ Disse er bestemt af »forskelle i kultur, alder, åndelig modenhed og sociale og kirkelige vilkår blandt alle dem, som Ordet rettes til«. ¹⁰ En særdeles grundig opmærksomhed må rettes mod dem. Det må erindres, at i den store forskellighed, der er mellem situationerne, skal tilpasningen altid have det hele menneske og dets eksistentielle enhed for øje i overensstemmelse med Kirkens syn på mennesket. Derfor standser katekesen ikke ved en overvejelse af en given situations blot ydre elementer, men er altid opmærksom på personens indre verden, sandheden om dét at være menneske, som er »den første og grundlæggende vej for Kirken«. ¹¹ På den måde findes frem til en tilpasningsproces, der bliver desto mere egnet, jo mere personens spørgsmål, længsler og indre behov tages i betragtning.

---

⁹ Sml. RM 33.

¹⁰ KKK 24.

¹¹ RH 14.

KAPITEL II

Katekese svarende til alderen

Almindelige iagttagelser

171. Katekese baseret på forskellige aldersgrupper er en væsentlig opgave for det kristne fællesskab. På den ene side bidrager troen til personens udvikling; på den anden side er enhver fase i livet udsat for afkristningens udfordring, og den må frem for alt forny sin styrke ved at give stadigt nye svar på de opgaver, som det kristne kald stiller os overfor.

Det er derfor med rette, at man på basis af aldersgrupperne giver forskellig og komplementær katekese under hensyntagen til modtagernes behov og evner.¹

Derfor er det nødvendigt at være opmærksom på alle implicerede faktorer, hvad enten de har gøre med menneskets egenart og udvikling eller er af teologisk-pastoral natur, inklusive videnskabelige data og pædagogiske metoder, der er egnede til forskellige aldersgrupper. De forskellige stadier i troens vandring må integreres med klogskab, med omsorg for, at katekesens efterfølgende faser på en harmonisk måde kompletterer den katekese, der er modtaget i barndommen. Derfor er det pædagogisk hensigtsmæssigt at referere til voksenkatekesen og tilrettelægge katekesen i andre livsafsnit i lyset heraf.

Dette kapitel søger at fremlægge mere almene elementer ved hjælp af eksempler og overlade yderligere detaljer til at blive udarbejdet af partikularkirkers eller bispekonferencers kateketiske retningslinier.

KATEKESE FOR VOKSNE²

Voksne, til hvem katekesen er rettet³

172. Samtalen med voksne om troen må tage et seriøst hensyn til deres erfaring, til de betingelser, de har levet under, og til de udfordringer, som de har mødt i livet. Deres spørgsmål om troen er ligesom deres behov mange og forskelligartede.⁴ Følgelig må der skelnes mellem følgende kategorier:

— voksne kristne, der konsekvent lever i overensstemmelse med deres afgjorte beslutning om troen og alvorligt ønsker at uddybe den;

— voksne, der er blevet døbt, men som ikke har modtaget tilstrækkelig katekese, eller ikke har fuldført vejen gennem indføringen i den kristne tro, eller som er gledet væk fra troen i en sådan grad, så de kunne betegnes som »quasi-katekumener«;⁵

— Ikke-døbte voksne, som katekumenatet i sand og egentlig forstand svarer til.⁶

Nævnes må også voksne, som kommer fra kristne kirkesamfund, som ikke er i fuldt fællesskab med den katolske kirke.

---

¹ Sml. CT 45.

² Sml. I. Del, kap. II, nr. 142-144; DCG (1971), 20; 92-97; CT 43-44; COINCAT, *The catechesis of adults in the Christian community*, 1990.

³ Sml. DCG (1971), 20; CT 19; 44; COINCAT, 10-18.

⁴ Sml. COINCAT 10-18.

⁵ CT 44.

⁶ Sml. CT 19.

Elementer og kriterier passende til voksenkatekese⁷

173. Voksenkatekese drejer sig om personer, der har ret og pligt til at bringe den troens sæd, der er sået i dem af Gud, til modenhed.⁸ Den henvender sig til enkeltpersoner, som er forpligtet til at leve op til sociale ansvar af forskellige typer, og til dem, der tillige er offer for alle slags forandringer og kriser, undertiden meget dybe. Voksnes tro må derfor bestandigt oplyses, udvikles og beskyttes, så den kan nå til den kristne visdom, der giver mening, enhed og håb i forhold til de mange erfaringer, man gør i livet på det personlige, sociale og åndelige plan. Voksenkatekese kræver, at man nøjagtigt identificerer de træk, der er typiske for voksne kristne. Den må oversætte disse træk til formål og indhold for katekesen og fastslå visse ting, som obligatorisk skal med ved præsentationen af budskabet. Den må fastlægge de mest effektive metoder og fremgangsmåder og vælge former og modeller. Specielt må man være opmærksom på voksenkateketens rolle og identitet og på hans eller hendes uddannelse samt på, hvem der er ansvarlig for voksenkatekesen i menigheden.⁹

174. Blandt de kriterier, der sikrer en autentisk og effektiv voksenkatekese, må følgende nævnes:¹⁰

— hensyntagen til dem, som katekesen er rettet til, til deres vilkår som voksne mænd og kvinder, kræver, at man tager højde for deres problemer og erfaringer, deres åndelige og kulturelle ressourcer, med fuld respekt for deres forskelligheder;

— hensyntagen til voksnes vilkår som lægfolk, som i dåben har fået den opgave »at søge Guds Rige ved at tage sig af de jordiske forhold og indrette dem med Gud som mål«,¹¹ og som ved dåben er kaldet til hellighed;¹²

— hensyntagen til menighedens inddragelse, så den kan være et miljø, hvor man føler sig velkommen, og hvor man finder støtte;

— hensyntagen til at sikre en systematisk pastoral omsorg for voksne, hvori liturgisk oplæring og tjeneste i kærlighed er integreret.

Almindelige og særlige opgaver i voksenkatekese¹³

175. For således at svare til vor tids dybere behov, må voksenkatekese systematisk fremstille den kristne tro i dens helhed og ægthed, sådan som Kirken forstår den. Den skal sætte forkyndelsen af frelsen i første række, kaste lys over vore dages mange vanskeligheder, betænkeligheder, misforståelser, fordomme og indvendinger, indføre voksne i bibellæsning med troens øjne samt i at bede. En fundamental hjælp til voksenkatekese gives af den *Katolske Kirkes Katekismus* og af de voksenkatekismer, som partikularkirkerne har udgivet med reference til den. Specielt er det voksenkatekesens opgaver:

— *at fremme oplæring og udvikling af liv i den opstandne Kristus* med egnede midler: pædagogik med udgangspunkt i sakramenterne, retræter, åndelig vejledning...

— *at oplære til korrekt og i troens lys at kunne vurdere de socio-kulturelle forandringer i vore samfund*: således hjælpes det kristne fællesskab til at opdage sande værdier i vor civilisation såvel som dens farer, og til at indtage relevante holdninger;

---

⁷ Sml. DCG (1971), 92-94; COINCAT, 20-25; 26-30; 33-84.

⁸ Sml. 1.Kor 13,11; Ef 4,13.

⁹ Sml. COINCAT, 33-84.

¹⁰ Sml. COINCAT, 26-30.

¹¹ LG 31; sml. EN 70; ChL. 23.

¹² Sml. ChL. 57-59.

¹³ Sml. DCG (1971) 97.

— *aflære almindeligt udbredte religiøse og moralske spørgsmål*, det vil sige de spørgsmål, som vor tids mennesker møder: for eksempel offentlig og privat moral, sociale spørgsmål, opdragelse af fremtidige generationer;

— *præcisere forholdet mellem henholdsvis verdslig og kirkelig aktivitet* ved at påvise deres indbyrdes forskelle, hvordan de er viklet ind i hinanden, og den vekselvirkning, som således nødvendigvis opstår; til dette formål er Kirkens sociallære en uløselig del af voksenkatekesen;

— *at udvikle troens rationelle grundlag*: det vil sige, at den rigtige forståelse af troen og af de sandheder, der skal tros, er i overensstemmelse med, hvad fornuften kræver, og at evangeliet altid er vedkommende; det er derfor nødvendigt effektivt at fremme en pastoral målsætning for kristen tænkning og kultur; dette hjælper til at overvinde visse former for fundamentalisme såvel som subjektive og vilkårlige fortolkninger;

— *at opmuntre voksne til at tage ansvar for Kirkens sendelse og være i stand til at aflægge kristent vidnesbyrd i samfundet*.

Den voksne hjælpes til at opdage, vurdere og aktivere, hvad han eller hun har modtaget af natur og af nåde, både i det kristne fællesskab og ved at leve i det menneskelige samfund; på denne måde bliver den enkelte i stand til at overvinde farerne for ensretning og anonymisering, som er særligt dominerende i nogle af vore dages samfund, og som fører til identitetstab og manglende værdsættelse af den enkeltes ressourcer og kvaliteter.

Specielle former for voksenkatekese ¹⁴

176. Visse situationer og forhold kræver særlige former for katekese:

— katekesen ved den kristne indføring eller voksenkatekumenatet: denne har sin egen udtryksform i RCIA;

— traditionelle former for katekese af Guds Folk, tilbørligt tilpasset til det liturgiske år eller i de særlige former for mission;

— den vedvarende katekese af dem, der har en pædagogisk opgave i menigheden: kateketer og dem, der er engageret i lægapostolatet;

— katekese til brug i særlig betydningsfulde begivenheder i livet, såsom bryllup, barnedåb og de andre indføringssakramenter, i kritiske perioder i ungdommen, under sygdom osv.: under sådanne omstændigheder er mennesker mere end ellers tilbøjelige til at søge efter livets sande mening;

— katekese til særlige begivenheder og oplevelser, såsom påbegyndelse af et arbejde, militærtjeneste, udvandring osv.: her er tale om forandringer, der kan give anledning til indre berigelse eller til forvirring, og hvor behovet for Guds frelsende Ord bør betones;

— katekese for kristen anvendelse af fritid, især i ferier og på rejse;

— katekese for særlige begivenheder i Kirkens eller i samfundets liv.

Disse og mange andre former for speciel katekese kompletterer, men erstatter ikke de vedvarende, systematiske kurser af kateketisk natur, som ethvert kirkeligt fællesskab må stille til rådighed for alle voksne.

---

¹⁴ Sml. I Del, kap. II; DCG (1971) 96.

En vigtig sammenhæng: helt små og større børn¹⁶

177. Denne gruppe, som traditionelt inddeles i småbarns- eller før-skolealderen og skolealderen, besidder - set både under troens og fornuftens synsvinkel - den nåde, der er karakteristisk for nystart i livet, og som rummer »værdifulde muligheder både for at opbygge Kirken og for at skabe et mere menneskeligt samfund«. ¹⁷ Som et Guds barn i kraft af dåbens gave erklæres barnet af Kristus at være et privilegeret medlem af Guds Rige. ¹⁸

Af forskellige grunde kræver barnet - i dag mere end før i tiden - fuld respekt og hjælp i dets åndelige og menneskelige vækst. Dette gælder også katekesen, som altid må gøres tilgængelig for kristne børn. De, der har givet børn livet og beriget dem med dåbens gave, har pligt til stadigt at nære den.

Kendetegn for katekesen til småbørn og skolebørn¹⁹

178. Katekesen af børn er nødvendigvis forbundet med deres livssituation og vilkår. Den er en opgave for forskellige opdragere, der gensidigt supplerer hinanden. Nogle faktorer af universel betydning skal nævnes:

— Småbarnsalderen og skolealderen, hver forstået i overensstemmelse med sine egne særpræg, er tiden for den første socialisering såvel som for menneskelig og kristen opdragelse i familien, skolen og Kirken. Denne alder må altså forstås som en tid af afgørende betydning for efterfølgende stadier i troen.

— I overensstemmelse med almindelig anerkendt tradition er dette normalt den tid, hvori den kristne indføring, der blev påbegyndt ved dåben, fuldføres. Modtagelsen af sakramenterne bidrager til den første organiske formning af barnet i troen og dets indføring i Kirkens liv. ²⁰

— Den kateketiske proces i småbarnsalderen er i høj grad pædagogisk. Den søger at udvikle de menneskelige ressourcer, som giver det menneskelige grundlag for troslivet, en følelse af tillid, af frihed, af hengivelse, af bøn og af glæden ved at være med. Centrale aspekter i formningen af børn er opøvelse i bøn og indførelse i Den hellige Skrift. ²¹

— Endelig må der ofres opmærksomhed på vigtigheden af to vitale *loci* (flertal af latinsk *locus*: sted. O.A.) for opdragelsen: familien og skolen. I en vis forstand er der intet, der kan erstatte familie-katekesen, især på grund af dens positive og hjemlige miljø, på grund af de voksnes eksempel, og fordi den første udtrykkelige erfaring og praktiseren af troen finder sted her.

179. At begynde at gå i skole betyder for barnet at træde ind i et samfund, der er mere omfattende end familien, med muligheden for større udvikling af intellektuelle, følelsesmæssige og adfærdsmæssige evner. Ofte vil der blive givet særlig religionsundervisning i skolen. Alt dette kræver, at katekesen og kateketerne hele tiden samarbejder med forældre og skolelærere, når passende lejlighed gives. ²² Præsterne bør være sig bevidst, at Kirken opbygges, når de hjælper forældre og pædagoger til at udføre deres opgave på bedste måde. Desuden giver det en fremragende lejlighed til voksenkatekese. ²³

---

¹⁵ Sml. DCG (1971) 78-81; CT 36-37.

¹⁶ DCG (1971) 78-79; ChL 47.

¹⁷ Sml. ChL 47.

¹⁸ Mark 10,14.

¹⁹ Sml. DCG (1971) 78-79; CT 37.

²⁰ Sml. CT 37.

²¹ Sml. KONGREGATIONEN FOR GUDSTJENESTER OG SAKRAMENTER, *Directory for Masses with children*; AAS 66 (1974) s. 30-46.

²² Sml. DCG (1971) 79.

²³ Sml. DCG (1971) 78, 79.

Småbørn og større børn uden religiøs støtte i familien, eller som ikke går i skole²⁴

180. Der er faktisk mange meget dårligt stillede børn, som mangler tilstrækkelig religiøs støtte i familien, enten fordi de ikke har en virkelig familie, eller fordi de ikke går i skole, eller fordi de er ofre for dårligt fungerende sociale vilkår eller andre miljømæssige faktorer. Mange er ikke engang døbt; andre når ikke hele vejen gennem indføringen i den kristne tro. Det er det kristne fællesskabs ansvar at tage sig af sådanne situationer ved at sørge for generøs, kompetent og realistisk hjælp, ved at søge dialog med familierne, ved at foreslå hensigtsmæssige former for oplæring og ved at sørge for en katekese, der svarer til disse børns konkrete muligheder og behov.

KATEKESE TIL UNGE²⁵

Før-pubertet, pubertetsalder og unge voksne²⁶

181. I almindelighed konstateres det, at de første ofre for den åndelige og kulturelle krise, som plager verden,²⁷ er de unge. Det er samtidig sandt, at det er til dem, man sætter sin lid, når det drejer sig om et engagement til forbedring af samfundet. Dette burde så meget desto mere tilskynde Kirken til med mod og kreativitet at forkynde evangeliet for de unges verden. Hvad dette angår, tyder erfaringen på, at det - i henhold resultaterne af videnskabelige undersøgelser i flere lande - vil være hensigtsmæssigt i katekesen at skelne mellem præ-pubertet, pubertetsalder og den tidlige voksenalder.

I udviklede dele af verden er spørgsmålet om præ-puberteten af særlig betydning: Der tages ikke tilstrækkeligt hensyn til vanskeligheder og til menneskelige og åndelige ressourcer i præ-puberteten, og det i en sådan grad, så den må defineres som en *ikke anerkendt aldersgruppe*.

Meget ofte afslutter den unge i præ-puberteten formelt den kristne indførings forløb ved at modtage firmelsens sakramente, men opgiver fra det øjeblik praktisk talt fuldstændigt at praktisere troen. Dette er en sag, der giver anledning til alvorlig bekymring, og som kræver særlig pastoral omsorg, der bygger på de ressourcer, der er skabt gennem selve indføringsprocessen, og som kan forme de unge.

Hvad de to andre kategorier angår, er det nyttigt at skelne mellem puberteten og den tidlige voksenalder, selv om det er vanskeligt at definere dem nøjagtigt. De opfattes tilsammen som den periode i livet, som går forud for den, hvor man påtager sig de ansvar, der hører voksenlivet til.

Ungdomskatekesen må underkastes en dybtgående revision og gives nyt liv.

Ungdommens betydning for samfundet og for Kirken²⁸

182. Samtidigt med, at Kirken betragter unge mennesker som »håb«, ser den dem også som »en stor udfordring for Kirkens fremtid«.²⁹ Den hurtige og tumultagtige socio-kulturelle forandring, væksten i antallet af unge, en langvarig selvbekræftelsesperiode, inden man påtager sig et voksent menneskes ansvar, arbejdsløshed, i visse lande forhold præget af permanent underudvikling, presset fra forbrugersamfundet - alt dette medvirker til at gøre de unges verden til en verden, der forholder sig afventende, ikke sjældent til en desillusioneret verden, med kedsomhed, angst og marginalisering. Fremmedgørelse i forhold til Kirken eller i det mindste manglende tillid, hvad den angår, lurer i mange som en fundamental holdning. Ofte genspejler dette en mangel på åndelig og moralsk støtte i familien

---

²⁴ Sml. DCG (1971) 80-81; CT 42.

²⁵ Sml. DCG (1971) 82-91; EN 72; CT 38-42.

²⁶ Sml. DCG (1971) 83.

²⁷ Sml. Indledning, 23-24.

²⁸ Sml. DCG (1971) 82; EN 72; MDP 3; CT 38-39; ChL 46; TMA 58.

²⁹ GE 2; ChL 46.

og svagheder i den katekese, som de har modtaget. På den anden side er mange af dem drevet af en stærk trang til at finde mening, solidaritet, socialt engagement og endog religiøs erfaring.

183. Af dette følger nogle konsekvenser for katekesen. Denne troens tjeneste bemærker først og fremmest alle kontrasterne i ungdommens vilkår, som de konkret findes i forskellige regioner og miljøer. Kernen i al katekese er Kristi udtrykkelige opfordring til den unge mand i evangeliet;³⁰ det er en direkte opfordring til alle unge mennesker med udtryk, som passer til unge mennesker, og med velovervejet forståelse for deres problemer. I evangeliet er unge mennesker faktisk Kristi direkte samtalepartnere; han viser dem deres »enestående rigdom« og kalder dem til at engagere sig i en personlig og samfundsmæssig vækst, som er af afgørende værdi for samfundets og Kirkens skæbne.³¹ Derfor kan unge mennesker ikke betragtes blot som objekter for katekesen, men også som aktive personer, forkæmpere for evangeliseringen og bygmestre for den sociale fornyelse.³²

Kendetegn for katekesen af unge mennesker³³

184. I betragtning af denne opgaves omfang må partikularkirkers og nationale og regionale bispekonferencers kateketiske retningslinier tage hensyn til de forskellige forhold og træffe de forholdsregler, som konkret er bedst egnede i det enkelte område. Enkelte generelle retningslinier kan dog angives.

— Man må have forskellene med hensyn til den religiøse situation for øje: der er unge mennesker, som ikke engang er døbt, andre er ikke nået hele vejen gennem indføringen i den kristne tro, andre er inde i alvorlige troskriser, andre er på vej til at tage en trosafgørelse, andre igen har allerede taget en sådan beslutning og har brug for støtte.

— Det må også erindres, at den mest succesrige katekese er den, der gives i sammenhæng med en bredere pastoral omsorg for unge, især når den beskæftiger sig med de problemer, der berører de unges liv. Derfor bør katekesen suppleres med visse andre måder at forholde sig på: man må analysere de unges situationer, man må interessere sig for humanvidenskaber og pædagogik, og man må medinddrage lægfolket og de unge selv i arbejdet.

— Af stor hjælp for en effektiv katekese er også velorganiserede gruppeaktiviteter, medlemskab af gode ungdomsorganisationer³⁴ og personlig ledsagelse af unge mennesker, hvad der også bør indbefatte åndelig vejledning som et vigtigt element.

185. Blandt de forskellige former for ungdomskatekese skal der - alt efter forholdene - sørges for ungdomskatekumenat i løbet af skoleårene, katekese til kristen indføring, katekese om bestemte emner, såvel som andre former for lejlighedsvis og uformelle møder.

Generelt bør ungdomskatekese tilbydes på nye måder, der er åbne for denne aldersgruppes følsomhed og problemer. Disse måder bør være af teologisk, etisk, historisk og social art. Specielt bør behørig vægt lægges på undervisning i sandhed og frihed i evangeliets forstand, på samvittighedsdannelsen og på opdragelse til kærlighed, på samtale om kald, på kristent engagement i samfundet og på ansvaret for mission i verden.³⁵

---

³⁰ Sml. Matt 19,16-22; Sml. JOHANNES PAUL II, Apostolisk brev til ungdommen *Parati Semper* (31. marts 1985): AAS 77 (1985), s. 579-628.

³¹ Sml. JOHANNES PAUL II, »*Parati semper*«, nr. 3.

³² ChL 46; DCG (1971) 89.

³³ DCG (1971) 84-89; CT 38-40.

³⁴ DCG (1971) 87.

³⁵ Andre vigtige emner indbefatter: forholdet mellem tro og fornuft; Guds eksistens og betydning; det ondes problem; Kirken; den objektive moralske orden i forhold til personlig subjektivitet; mødet mellem mand og kvinde; Kirkens sociallære.

Det må imidlertid understreges, at nutidens evangelisering af unge mennesker hyppigt må antage en *missionerende dimension* snarere end en *kateketisk* i snæver forstand. Faktisk kræver situationen ofte, at apostolatet blandt de unge består i at igangsætte noget, der har *missionerende* eller *humanitær* natur, som et nødvendigt første skridt til, at de unges forudsætninger for at modtage en katekese i snæver forstand kan modnes. Meget ofte er det i virkeligheden nyttigt at *intensivere den præ-katekumenale virksomhed inden for rammerne af den almindelige opdragelsesproces*. En af de vanskeligheder, der må tages stilling til, og som må løses, er forskellen i »sprog« (*mentalitet, sensibilitet, smag, stil, ordforråd*) mellem de unge og Kirken (*katekese, kateketer*). En »tilpasning af katekesen til unge mennesker« er derfor påtrængende nødvendig for »med tålmodighed og klogskab og uden at forråde det at oversætte Jesu budskab til deres måde at udtrykke sig på«.³⁶

KATEKESE TIL DE ÆLDRE³⁷

Alderdommen, Guds gave til Kirken

186. I mange lande repræsenterer det voksende antal af ældre mennesker en ny og specifik pastoral udfordring for Kirken. Ikke så sjældent betragtes de ældre som passive objekter og muligvis endda som en belastning. I troens lys må de imidlertid forstås som en Guds gave til Kirken og til samfundet, og der må også gives dem egnet kateketisk omsorg. Med hensyn til katekese har de samme rettigheder og pligter som alle kristne.

Man må altid være opmærksom på de forskelle, der gør sig gældende med hensyn til personlige, familiære og sociale vilkår. Specielt må der tages hensyn til sådanne faktorer som isolation og risiko for marginalisering. Familien har en primær funktion, fordi det er her, forkyndelsen af troen kan foregå i et kærligt og accepterende miljø, som bedre end meget andet bekræfter Ordets gyldighed. Under alle omstændigheder må den katekese, der henvender sig til de ældre, forbinde troens indhold med det omsorgsfulde nærvær af kateketen og den troende menighed. Derfor er det særdeles ønskværdigt, at de ældre deltager fuldt og helt på den vej, som menigheden går i henseende til katekesen.

En opfyldelsens og håbets katekese

187. Katekesen for de ældre er særligt opmærksom på visse aspekter af, hvordan det forholder sig med de ældres tro. Et ældre menneske kan have en rig og fast tro, hvor katekesen i en vis forstand fører en trosvandring til fuldendelse i en holdning af taknemlig og tillidsfuld forventning. Andre lever med en tro, der er mere eller mindre svækket, og med en sølle kristen praksis. I dette tilfælde bliver katekesen en lejlighed til nyt lys og ny religiøs erfaring. Undertiden når mennesker til alderdommen dybt sårede på legeme og sjæl. Under disse omstændigheder kan katekesen hjælpe dem til at leve deres vilkår i en holdning af bøn, tilgivelse og indre fred.

I alle tilfælde kræver de ældres vilkår en håbets katekese, som kommer fra visheden om til slut at møde Gud.

Det er altid en velsignelse for den ældre selv og en berigelse for menigheden, når ældre vidner om en tro, der kommer til at stråle mere og mere i takt med, at de nærmer sig det store øjeblik, da de møder Herren.

Visdom og dialog³⁸

188. Biblen præsenterer den troende gamle som symbol på et menneske, der er rig på visdom og gudsfrygt, og som en, der forvalter en intens livserfaring, der i en vis forstand gør den ældre til en

---

³⁶ CT 40.

³⁷ Sml. DCG (1971) 95; ChL 48.

³⁸ Sml. ChL 48

naturlig »kateket« i fællesskabet. Et sådant menneske er et vidne om troens tradition, en lærer om livet og en, der skaber kærlighed omkring sig. Katekesen udnytter den værdi, som ligger i denne nådegave, ved at hjælpe de ældre til at opdage de rige muligheder, de har i sig, og til at påtage sig rollen som kateketer blandt børn - for hvem de ofte er skattede bedsteforældre - og for unge og voksne. Således kan katekesen fremme en dialog om det fundamentale mellem generationerne både i familien og i fællesskabet.

KAPITEL III

Katekese til specielle situationer, mentaliteter og miljøer

Katekese for invalider og handicappede ¹

189. Ethvert kristent fællesskab betragter dem, der lider af fysiske eller psykiske handicap såvel som af andre former for invaliditet - især børn - som mennesker, der er særligt elskede af Herren. En forøget social og kirkelig bevidsthed tilsammen med en ubestridelig fremgang i specialiseret pædagogik, gør det muligt for familien og andre steder, hvor opdragelse finder sted, at skaffe egnet katekese til disse mennesker, der, som døbte, har ret dertil; og er de ikke døbte, har de dog den samme ret, fordi de er kaldede til frelse. Faderens kærlighed til de svageste af hans børn og Jesu og hans Ånds stadige nærvær giver vished for, at ethvert menneske, hvor indskrænket det end er, er i stand til at vokse i hellighed.

Oplæring i troen, som først og fremmest inddrager familien, kræver tilfredsstillende programmer, der er tilpasset den enkelte handicappede. Oplæringen bør tage højde for den pædagogiske forsknings resultater. Den udføres mest effektivt i sammenhæng med hele oplæringen af personen. På den anden side må man undgå risiko for at den specialiserede katekese kommer til at foregå adskilt fra den almindelige pastorale omsorg for menigheden. Det er derfor nødvendigt, at fællesskabet bliver bevidstgjort om en sådan katekese og bliver inddraget i den. Denne katekeses særlige krav nødvendiggør en speciel kompetence hos kateketerne og gør deres tjeneste så meget desto mere fortjenstfuld.

Katekesen af de marginaliserede

190. Katekesen af marginaliserede personer må overvejes inden for det samme perspektiv. Den henvender sig til indvandrere, flygtninge, nomader, omrejsende mennesker, de kronisk syge, narkomaner, straffefanger. Jesu alvorsfulde ord, der fastslår, at enhver god gerning, der er »gjort mod en af disse mindste« af hans brødre (sml. Matt 20,40; 45), er gjort imod ham, garanterer den nåde, der er nødvendig for at gøre et godt stykke arbejde i belastede miljøer. Det er altid tegn på katekesens styrke, at den evner at identificere forskellige situationer, at møde enhvers behov og spørgsmål, at lægge vægt på værdien af generøs og tålmodig personlig kontakt, at gå til værks med tillid og realisme og ikke sjældent gribe til mere indirekte og lejlighedsbestemte former for katekese. Menigheden må som søstre og brødre støtte de kateketer, der vier sig til denne tjeneste.

Katekese til forskellige grupper

191. Katekesen konfronteres i dag med mennesker, som på grund af deres erhvervsmæssige eller særlige kulturelle baggrund har brug for specielle katekeseprogrammer. Dette indbefatter katekese for arbejdere, liberale erhverv og kunstnere, for videnskabsfolk og universitets-studerende. Dette anbefales stærkt, at denne specielle katekese er integreret i det kristne fællesskabs fælles trosvandring. Det er klart, at alle disse sektorer kræver en kompetent fremgangsmåde og et sprog, der er tilpasset til dem, der skal modtage katekesen, samtidig med, at man altid bevarer troskaben mod det budskab, som katekesen giver videre.²

---

¹ Sml. DCG (1971) 91; CT 41.

² Sml. CT 59.

Katekese i miljøet

192. Tjenesten for troen i dag tager omhyggeligt notits af miljøet og de konkrete sammenhænge, thi det er i disse, mennesket lever sit konkrete liv; det er her, det modtager påvirkninger, og her, det selv øver indflydelse. Det er også her, det opfylder sine forpligtelser. Meget bredt skal to af de vigtigste miljøer omtales: land og by. Begge kræver de forskellige former for katekese.

Katekesen for landboere vil nødvendigvis afspejle de behov, der opleves på landet. Sådanne behov er ofte forbundne med fattigdom og nød, undertiden med frygt og overtro, men også med stor ligefremhed, tillid til livet, sans for solidaritet, tro på Gud og troskab mod religiøse traditioner.

Katekesen for byboer må regne med en mangfoldighed af sociale forhold, undertiden så ekstreme, at de strækker sig fra særdeles velstående områder til enklaver med fattigdom og marginalisering. Livsrytmen er ofte domineret af stress; mobiliteten er stor, der er mange fristelser til virkelighedsflugt og uansvarlighed; knugende anonymitet og ensomhed er udbredt.

For hver af disse miljøer kræver troens tjeneste, at man planlægger på en hensigtsmæssig måde, tiltrækker vel forberedte kateketer, stiller egnede hjælpemidler til rådighed og benytter sig af massemediernes muligheder.

KAPITEL IV

Katekese i den socio-religiøse sammenhæng

Katekese i komplekse og pluralistiske situationer ¹

193. Mange menigheder og enkeltpersoner er kaldede til at leve i en pluralistisk og sekulariseret verden,² hvor former af mangel på tro og religiøs ligegyldighed kan findes side om side med spillevende udtryk for religiøs og kulturel pluralisme. Hos mange enkelte mennesker synes en søgen efter sikkerhed og værdier at være stærk. Falske former for religion mangler imidlertid heller ikke så lidt som en tvivlsom tilslutning til troen. Ansigt til ansigt med en så kompleks situation bliver nogle kristne forvirret eller føler sig fortabte. De er ude af stand til at møde de forskellige situationer eller vurdere de budskaber, de modtager. Måske opgiver de at praktisere deres tro regelmæssigt og ender med at leve, som om der ikke var nogen Gud - ofte tagende deres tilflugt til pseudo-religioner. Deres tro sættes på prøve og trues; den risikerer at blive helt udsukt og dø, hvis den ikke bestandigt næres og støttes.

194. Under disse omstændigheder bliver en evangeliserende katekese absolut nødvendig; en katekese, »der er fyldt med evangeliets ånd, og som gives i et sprog, der er tilpasset til tiderne og tilhørerne«. ³ En sådan katekese søger at oplære de kristne til at have fornemmelse af deres identitet som døbte, som troende og som medlemmer af Kirken; de er åbne og i dialog med verden. Denne evangeliserende katekese skal minde dem om troens grundlæggende elementer. Den skal stimulere til en virkelig omvendelsesproces. Den uddyber for dem det kristne budskabs sandhed og værdi over for teoretiske og praktiske indvendinger. Katekesen hjælper dem til at få øje på evangeliet og leve det fuldt ud i dagligdagens liv. Den gør dem i stand til at begrunde det håb, der er deres. ⁴ Den opmuntrer dem til at leve op til deres kald til mission gennem vidnesbyrd, dialog og forkyndelse.

Katekese og folkelig religiøsitet ⁵

195. I kristne fællesskaber findes der særlige udtryk for søgen efter Gud og for et religiøst liv, som på betagende måde er fuldt af varme og rene intentioner, der med rette kan kaldes »folkelig fromhed«, og som er en vital dimension i katolsk liv. »Den er udtryk for en hunger efter Gud, som kun enfoldige og fattige kan føle den. Den giver evnen til en gavmildhed og en offervillighed, der ligefrem kan være heroisk, når det gælder om at give udtryk for troen. Den har en fin fornemmelse for Guds inderste egenskaber; at han er vor Far, hans forsyn, hans stadige og kærlige nærvær. Den fører til indre holdninger, som ellers sjældent findes i en sådan grad: tålmodighed, sans for korset i dagliglivet, for at give afkald, åbenhed for andre, fromhed«. ⁶ Dette er en rig, men også sårbar virkelighed, hvori den tro, der ligger til grund for den, kan trænge til at blive rensset og befæstet. Der er derfor behov for en katekese, der er i stand til at erkende de indre dimensioner og den ubestridelige værdi i en sådan religiøs kraftkilde og til at hjælpe den til at undgå faren for fejltagelser eller fanatisme, overtro,

---

¹ Sml. EN 51-56; MPD 15.

² Sml. Almindelig Indledning.

³ Sml. EN 54.

⁴ Sml. 1 Pet 3,15.

⁵ Sml. DCG (1971) 6; EN 48; CT 54.

⁶ EN 48.

religionsblanderi eller religiøs uvidenhed. »Når denne folkelige religiøsitet er rigtigt orienteret, kan den for mange mennesker mere og mere blive til et ægte møde med Gud i Jesus Kristus.«⁷

196. Også de troendes andagt til Guds Moder har under forskellige omstændigheder, hvad angår tid og sted og svarende til forskelle i folks mentalitet og kulturelle traditioner, antaget mangfoldige former.

Visse former for andagt til Maria forekommer imidlertid, fordi de har været i brug så længe, at have behov for en fornyet katekese, som kan gøre det muligt at erstatte forældede elementer, fremhæve de bestandige værdier og integrere læremæssige elementer, der er opnået ved teologisk overvejelse og fremlagt af Kirkens læreembede.

En sådan katekese er påtrængende nødvendig. Katekesen om Jomfru Maria bør altid give klart udtryk for marialærens iboende trinitariske, kristologiske og kirkelige dimension. I øvrigt gælder det ved revision eller nyskabelse af marianske andagtsformer, at der altid bør tages hensyn til en bibelsk, liturgisk, økumenisk og antropologisk orientering.⁸

Katekese i økumenisk sammenhæng⁹

197. Ethvert kristent fællesskab er simpelt hen ved at være, hvad det er, bevæget af Ånden til under de forhold, det befinder sig i, at erkende sit økumeniske kald ved at deltage i økumenisk dialog og initiativer til at fremme de kristnes enhed. Katekesen er derfor altid kaldet til overalt at antage en »økumenisk dimension«. ¹⁰ Dette gøres for det første ved at fremlægge hele åbenbaringen, hvis skat (latin: *depositum*. O.A.) den katolske kirke bevarer, samtidig med at den respekterer sandhedernes hierarki. ¹¹ For det andet bringer katekesen den troens enhed, der eksisterer mellem kristne, frem i lyset og forklarer de splittelser, der eksisterer mellem dem, og de skridt, der bliver taget for at overvinde dem. ¹² Katekesen vækker også og nærer, især med kærligheden til Den hellige Skrift, et ægte ønske om enhed. Endelig forbereder den børn, unge og voksne til at leve i kontakt med brødre og søstre af andre konfessioner, ved at få dem til at dyrke både deres egen katolske identitet og respekten for andres tro.

198. Hvor forskellige kristne konfessioner er til stede, er det muligt, at biskopperne vil betragte det som opportunt eller endda nødvendigt med et specielt økumenisk samarbejde på religionsundervisningens område. Det er imidlertid vigtigt, at katolikkerne samtidigt på anden måde og med desto større omhu sikres en ægte katolsk katekese.¹³

Religionsundervisningen i skoler, som benyttes af kristne fra forskellige konfessioner, kan også have en økumenisk værdi, når den kristne lære præsenteres uforfalsket. Dette giver den lejlighed til dialog, hvorved eleverne kan overvinde fordomme og uvidenhed og åbne sig for en større gensidig forståelse.

---

⁷ EN 48.

⁸ Sml. PAUL VI Apostolisk Skrivelse *Marialis cultus* (2. februar 1974), nr. 24, 25, 29, særtryk af »Ave Maria«, 26. årgang 1977, s.16-17, 20 .

⁹ Sml. DCG (1971) 27; MPG 15; EN 54; CT 32-34; DET PAVELIGE RÅD FOR FREMME AF KRISTEN ENHED, *Retningslinier for anvendelsen af økumeniske principper og normer* (25. marts 1993), 61, Ansgarstiftelsens Forlag, København 1994, s. 39-40; TMA 34; sml. *Ut Unum sint* (25. maj 1995) nr. 18, Ansgarstiftelsens Forlag, København (1997).

¹⁰ CT 32.

¹¹ Sml. UR 11.

¹² Sml. *Retningslinier for anvendelsen af økumeniske principper og normer*, nr. 190; l.c. s. 91.

¹³ Sml. CT 33.

Katekese i forhold til jødedommen

199. Det er nødvendigt at være særlig opmærksom på katekesens forhold til den jødiske religion.¹⁴ Faktisk »opdager Kirken, Guds folk i den nye pagt, når den fordyber sig i sit eget mysterium, sine forbindelser med det jødiske folk, til hvem Gud har talt først«. ¹⁵

»Religionsundervisning, katekese og prædiken skal ikke kun udvikle objektivitet, retfærdighed og tolerance, men også forståelse og dialog. Vore to traditioner er for nært beslægtede til at ignorere hinanden. Det er nødvendigt at anspore til en gensidig bevidsthed på alle niveauer«. ¹⁶ I særlig grad skal katekesen have som mål at overvinde enhver form for antisemitisme. ¹⁷

Katekese i sammenhæng med andre religioner ¹⁸

200. For det meste lever kristne i dag i multi-religiøse sammenhænge; mange endda som mindretal. I denne sammenhæng, især med hensyn til Islam, bliver katekesen af særlig vigtighed og er kaldet til at påtage sig et vanskeligt ansvar, som giver sig udtryk i mange opgaver. Først og fremmest uddyber og styrker katekesen de troendes identitet - især hvor de udgør et mindretal - ved hjælp af hensigtsmæssig tilpasning eller inkulturation i et uundgåeligt møde mellem Jesu Kristi evangelium og andre religioner. Dertil er solide, ivrige, kristne fællesskaber og veldannede indfødte kateketer uundværlige.

Katekesen hjælper dernæst til at blive bevidst om eksistensen af andre religioner. Den gør det nødvendigvis lettere for kristne at skelne de elementer i disse religioner, der er i modstrid med det kristne budskab, men opøver dem også til at blive opmærksom på de evangeliets sædekorn (latin: *semina Verbi*), der findes i dem, og som undertiden kan udgøre en virkelig *forberedelse til evangeliet*.

For det tredje fremmer katekesen en levende sans for mission blandt de troende. Dette viser sig ved et klart vidnesbyrd om troen, ved en respektfuld holdning og gensidig forståelse, ved dialog og samarbejde til forsvar af det enkelte menneskes rettigheder og af de fattige samt - hvor det er muligt - ved udtrykkelig forkyndelse af evangeliet.

Katekese i forhold til »nyreligiøse bevægelser« ¹⁹

201. I et klima med kulturel og religiøs relativisme og undertiden på grund af en forkert optræden fra de kristnes side foregår der i dag en hastig udbredelse af »nyreligiøse bevægelser«. Disse kaldes undertiden sekter eller kulter, men de er på grund af et væld af navne og tendenser vanskelige at klassificere inden for en altomfattende og præcis ramme. De tilgængelige data gør det imidlertid muligt at skelne mellem bevægelser, der har en kristen oprindelse, andre bevægelser, som stammer fra orientalske religioner, og atter andre, som synes forbundet med esoteriske traditioner (esoterisk: egl. *indadvendt*; ordet bruges om lære og riter, der forbeholdes *de indviede*. O.A.). De giver anledning til bekymring, fordi deres læresætninger og praksis fjerner sig fra indholdet af den kristne tro. For at støtte kristne, hvis tro er udsat for denne fare, er det derfor nødvendigt at fremme »et engagement i evangelisering og en komplet og systematisk katekese, som må ledsages af et vidnesbyrd, der omsætter dette til liv.« ²⁰ Det handler nemlig om at overvinde faren ved uvidenhed og fordomme, om at

¹⁴ *Nostra Aetate* 4; DET PAVELIGE RÅD FOR KRISTEN ENHED, Kommissionen for religiøse forbindelser med jødedommen, *Jews and Judaism in Catholic preaching and catechesis*, 24 juni 1985.

¹⁵ KKK 839.

¹⁶ *Jesus and Judaism in Catholic preaching and catechesis*, nr. VII.

¹⁷ Sml. *Nostra Aetate*, 4

¹⁸ Sml. EN 54; MPD 15; ChL 35; RM 55-57; KKK 839-845; TMA 53; KONGREGATIONEN FOR FOLKESLAGENES EVANGELISERING - DET PAVELIGE RÅD FOR DIALOGEN MELLEML RELIGIONERNE, *Dialogue and Proclamation* (19. maj 1991): AAS 84 (1992), s. 414-446, 1263.

¹⁹ Rapport fra DET PAVELIGE RÅD FOR FREMME AF KRISTEN ENHED, DET PAVELIGE RÅD FOR DIALOGEN MED IKKE-TROENDE OG DET PAVELIGE RÅD FOR KULTUR, *The Phenomen of Sects or new religious movements: pastoral challenge*, *L'Osservatore Romano*, 7. maj 1986.

²⁰ *The Phenomen of Sects or new religious movements: pastoral challenge*, cit., nr. 5, 4.

hjælpe de troende til at beskæftige sig korrekt med Biblen, vække en levende erfaring af bøn hos dem, beskytte dem mod dem, der udspreder en fejlagtig lære, oplære dem til ansvar for den tro, som de har modtaget, så de kan møde farlige situationer såsom ensomhed, fattigdom og lidelse med evangeliets kærlighed. På grund af den religiøse længsel, som disse bevægelser kan være udtryk for, bør de betragtes som et »*Areopagos*, der skal evangeliseres«, hvor de mest påtrængende spørgsmål kan finde svar. »Kirken har et umådeligt åndeligt arvegods at tilbyde menneskeheden, i Kristus, som kaldte sig 'vejen og sandheden og livet' (Joh 14,6)«. ²¹ (Areopagos: stedet for Paulus forkyndelse i den hedenske verdens kulturcentrum, Athen. O.A.)

---

²¹ RM 38.

KAPITEL V

*Katekese i den socio-kulturelle sammenhæng*¹

Katekese og samtidens kultur²

202. »Om katekesen kan vi ligesom om evangeliseringen helt alment sige, at den skal indplante evangeliets kraft i selve kulturens og kultureernes hjerte.«³ De styrende principper for katekesens tilpasning og inkulturation er allerede blevet fremlagt i det foregående.⁴ Det er tilstrækkeligt at bekræfte, at den nødvendige og fremragende vejleder for katekesens måde at udtrykke sig på er »troens regel«, belyst af Kirkens læreembede og uddybet af teologien. Det må heller ikke glemmes, at katekesens historie, især på kirkefædrenes tid, i mange henseender er historien om troens inkulturation, og som sådan fortjener den, at man studerer den og fordyber sig i den. Den er på den anden side en uafsluttet historie, som vil fortsat kræve lang tid med fortsat tilegnelse af evangeliet. I dette kapitel vil der blive fremsat nogle anvisninger vedrørende de metoder, som kan anvendes ved løsningen af denne opgave, der er ligeså krævende, som den er nødvendig, aldrig let, men udsat for risikoen for religionsblanderi og andre misforståelser. Det kan faktisk siges, at der omkring dette emne, som er særlig vigtigt i dag, er behov for en mere systematisk og universel overvejelse omkring den kateketiske erfaring.

Katekesens opgaver i forbindelse med troens inkulturation⁵

203. Disse opgaver danner et organisk hele og kan kort sammenfattes således:

- kende menneskers kultur indgående, og i hvilken grad den gennemtrænger deres liv;
- opdage den kulturelle dimension i evangeliet selv, idet man på den ene side slår fast, at dette ikke udspringer fra en eller anden menneskelig kulturs *humus* (jordbund. O.A.), og på den anden side erkender, at evangeliet ikke kan isoleres fra de kulturer, i hvilke det fra først af tog skikkelse, og hvori det gennem århundreder har udtrykt sig;
- forkynde den dybtgående forandring, den omvendelse, som evangeliet som en »omformende og fornyende«⁶ kraft udvirker i kulturene;
- vidne om, at evangeliet rækker ud over kulturen, og at det ikke er udtømt med kulturen, men samtidig have øje for de evangeliets frø, som kan være til stede i den;
- arbejde for at udtrykke evangeliet på en ny måde, der er tilpasset den kultur, der evangeliseres, idet man søger frem til et troens sprog, som kan være fælles arvegods for de troende og således en grundlæggende faktor for deres fællesskab;

---

¹ Sml. II Del, kap. I; DCG (1971) 8; EN 20; CT 53; RM 52- 54; JOHANNES PAUL II, Tale til medlemmer af Det internationale råd for Katekese, *L'Osservatore Romano*, 27. september 1992; sml. KONGRETATIONEN FOR GUDSTJENESTER OG SAKRAMENTER, *The Roman liturgi and Inculturation*, 1994; Den internationale teologiske kommission, *Document on the faith and inculturation*: (25. januar 1985); AAS 87 (1985) s. 288-319. *Commissio Theologica on the Faith and Inculturation* (3.-8. oktober 1988). Apostolisk Skrivelse *Ecclesia in Africa* (1995); sml. Johannes Paul II's taler til de forskellige kirker ved hans pastorale besøg.

² Sml. EN 20; 63; CT 53; RM 52-54; KKK 172-175.

³ CT 53.

⁴ Sml. II Del, kap. I.

⁵ CT 53.

⁶ Sml. CT 53.

— bevare troens indhold i dets helhed og sørge for, at de læremæssige formuleringer af traditionen forklares og illustreres, idet der tages hensyn til de kulturelle og historiske omstændigheder hos dem, katekesen retter sig til, og idet det altid undgås at udviske eller forfalske indholdet.

Metodisk fremgangsmåde

204. Samtidigt med, at katekesen bør undgå al manipulation af kulturen, kan den dog ikke indskrænke sig til at stille evangeliet ved siden af kulturen som en slags »pynt«. Derimod bør katekesen fremstille evangeliet, så det »med livgivende kraft når til bunds, helt ned til rødderne af menneskets kultur og kulturer«.⁷

Dette bliver bestemmende for en dynamisk proces, der består af forskellige elementer i vekselvirkning med hinanden: anstrenge sig for at lytte efter et ekko i folkets kultur af Guds Ord (forudsigelse, påkaldelse, tegn); skelne, hvad der har en ægte evangelisk værdi eller i det mindste er åbent over for evangeliet; rense, hvad der er mærket af synd (begær, det ondes struktur) eller af menneskelig svaghed; påvirke mennesker ved at stimulere til en holdning, der indebærer radikal omvendelse til Gud, dialog med andre og tålmodig indre modning.

Nødvendigheden af en evaluering og kriterierne herfor

205. I evalueringsfasen, som er desto mere nødvendig, når det drejer sig om indledende forsøg eller eksperimenteren, må man altid overvåge, at den kateketiske proces ikke infiltreres af elementer af religionsblanderier. Hvor det sker, vil forsøg på inkulturation være farlige og forkerte og må korrigeres.

Positivt sagt er den katekese rigtig, som ikke kun fremkalder en intellektuel tilegnelse af troens indhold, men som også berører hjertet og ændrer adfærden. Katekesen udvikler således et dynamisk liv, som ved troen hænger sammen som et hele. Den bygger bro over kløften mellem tro og liv, mellem det kristne budskab og den kulturelle sammenhæng, og frembringer den sande helligheds frugter.

Dem med ansvar for inkulturations-processerne

206. »Faktisk må inkulturation medinddrage hele Guds folk og ikke blot nogle få eksperter, fordi folket genspejler den autentiske '*sensus fidei*' (latin: *trossans*. O.A.), som man aldrig må miste af syne. Inkulturation må nødvendigvis ledes og opmuntres, men ikke fremtvinges, hvis den da ikke skal føre til negative reaktioner blandt kristne. Den skal være udtryk for fællesskabets liv og skal derfor modne i selve fællesskabet og ikke udelukkende være et resultat af lærd forsken«.⁸ Tilskyndelsen til at inkarnere evangeliet, hvad der er inkulturationens specifikke opgave, kræver samarbejde i katekesen af alle, der lever under de samme kulturelle vilkår - gejstlighed, pastorale medarbejdere (kateketer) og lægfolk.

Privilegerede former og midler

207. Blandt de former, der er mest egnede til at inkulturere troen, er det gavnligt at huske ungdoms- og voksenkatekesen på grund af de muligheder, som de giver, for mere dybtgående at bringe tro og liv i forbindelse med hinanden. Inkulturationen kan heller ikke negligeres i den kristne indføring af børn, netop på grund af den vigtige indflydelse, denne proces har i kulturel henseende: tilegnelse af nye motivationer i livet, udvikling af samvittigheden, indlæring af et bibelsk og sakramentalt sprog, kendskab til kristendommens historiske betydning.

---

⁷ EN 20.

⁸ RM 54,

Et privilegeret middel hertil er liturgisk katekese, med dens rigdom af tegn, hvormed evangeliets budskab bringes til udtryk, og med dens tilgængelighed for så stor en del af Guds folk. Søndags prædikenen, lektionarernes indhold og det liturgiske års struktur bør på ny værdsættes sammen med andre lejligheder til en katekese af særlig betydning (*bryllupper, begravelser, sygebesøg, værnehelgenes fester osv.*). Omsorgen for familien vil altid være central, fordi det er fra den, en konkret videregivelse af troen først og fremmest udgår.

Katekesen lægger også særlig vægt på multi-etniske og multi-kulturelle situationer ved, at den fører til, at man bedre opdager og værdsætter forskellige gruppers ressourcer, når det drejer sig om at modtage og udtrykke troen.

Sprog⁹

208. Inkulturation af troen er under visse synsvinkler en sproglig opgave. Dette indebærer, at katekesen respekterer og værdsætter det sprog, der er særegent for budskabet, specielt det bibelske sprog, såvel som Kirkens historisk-traditionelle sprog (*trosbekendelse, liturgi*) og læremæssige sprog (*dogmatiske formuleringer*). Det er også nødvendigt for katekesen at gå ind i en dialog med formuleringer og udtryk, der svarer til kulturen hos dem, som katekesen henvender sig til. Endelig må katekesen ansøre til at finde nye udtryk for evangeliet i den kultur, som det er blevet plantet i. I processen med at inkulturere evangeliet bør katekesen ikke være bange for at bruge traditionelle formuleringer og fagudtryk for troen, men den må forklare deres betydning og anskueliggøre deres eksistentielle vigtighed. Det er ligeledes katekesens »pligt at finde et sprog, der passer til vor tids børn og unge i almindelighed og til mange andre grupper: et sprog for studenter, intellektuelle og folk, der beskæftiger sig med videnskabeligt arbejde; et sprog for analfabeter og mennesker, der tilhører en primitiv kultur; et sprog for handicappede osv.«¹⁰

Meddelelsesmidlerne

209. Væsentligt forbundet med spørgsmålet om sprog er spørgsmålet om meddelelsesmidlerne. Et af de mest effektive og vidt udbredte midler er *massemediernes*. »Selve evangeliseringen af den moderne kultur afhænger i vid udstrækning af mediernes indflydelse«.¹¹

Med henvisning til, hvad der andetsteds allerede er sagt om *massemediernes*,¹² skal nogle enkelte punkter af betydning for inkulturationen fremhæves: en bedre forståelse af mediernes særlige karakter i kommunikationsmæssig henseende, samtidig med at man indser, hvor vigtigt det er at fastholde en balance mellem det, der udtrykkes med billedernes sprog og med ord; at sikre den rette religiøse betydning af de valgte udtryksformer; at fremme en kritisk modenhed hos modtagerne ved at stimulere dem til at få en dyb personlig forståelse af, hvad der modtages fra medierne; fremstilling af kateketiske hjælpemidler, der svarer til dette formål, og effektivt samarbejde blandt alle dem, der er engageret i pastorale initiativer.¹³

210. Katekismen, og først og fremmest den *Katolske Kirkes Katekismus*, er vigtig i inkulturationsprocessen og må benyttes for at påpege et »stort spektrum af tjenester... hvis mål er inkulturation, som for at være effektiv aldrig må ophøre med at være sand«.¹⁴

---

⁹ Sml. CT 59.

¹⁰ CT 59,

¹¹ RM 37.

¹² Sml. III Del, kap. II.

¹³ Sml. DCG (1971), 123.

¹⁴ JOHANNES PAUL II, til COINCAT's medlemmer.*l.c.*

Den *Katolske Kirkes Katekismus* opfordrer udtrykkelig til, at der udarbejdes egnede lokale katekismer, hvori de tilpasninger foretages, som kræves på grund af forskellig kultur, alder, spiritualitet, og sociale og kirkelige vilkår hos dem, som katekesen er rettet til.¹⁵

Antropologisk miljø og kulturelle tendenser

211. Evangeliet kræver en katekese, som er åben, fordomsfri og modig nok til at nå mennesker dér, hvor de lever, og til især at finde frem til de kerneområder, hvori de mest elementære og fundamentale kulturudvekslinger finder sted såsom familien, skolen, arbejdsmiljøet og fritiden.

Det er vigtigt for katekesen at opdage og trænge ind i disse miljøer, fordi det er her, de vigtigste kulturelle tendenser udøver den største påvirkning ved at skabe og udbrede livsmodeller; blandt sådanne miljøer kan nævnes urbanisering, tilstrømning af indvandrere eller turister, de unges verden og andre socialt relevante fænomener. Faktisk er der »så mange sektorer, der skal oplyses med evangeliets lys«,¹⁶ især de kulturelle områder, der er domineret af 'moderne *areopagi*' (jfr. den tale, som Paulus holdt på *Areopagos*, ApG 17, 19-34. O.A.) såsom kommunikation, almindelige kampagner for fred, udvikling og befrielse af mennesker, beskyttelse af skaberværket, forsvar for menneskerettigheder, især minoriteters, kvinders, og børns; videnskabelig forskning og internationale forbindelser.

Indgriben i konkrete situationer

212. Den inkulturationsproces, der sættes i gang af katekesen, stilles bestandigt ansigt til ansigt med mange, forskellige konkrete situationer. Her skal nogle af de hyppigere og mest relevante nævnes.

For det første er det nødvendigt at skelne mellem på den ene side inkulturation i lande, der for nylig er blevet kristne, og hvor den første forkyndelse af evangeliet endnu må konsolideres, og på den anden side inkulturation i lande med en lang kristen tradition, som imidlertid har behov for en ny evangelisering.

Der må også tages højde for situationer, der er udsat for konflikter og spændinger, der skyldes sådanne faktorer som etnisk pluralisme, religiøs pluralisme, forskelle i udvikling, der somme tider skriger til himlen, livsstilen i by og på land, dominerende måder at tænke på, der er stærkt påvirkede af massiv sekularisering i nogle lande og af stærk religiøsitet i andre.

Endelig må inkulturationen søge at respektere betydningsfulde kulturelle tendenser i et specielt land, repræsenteret i de forskellige sociale og professionelle lag såsom mennesker, der beskæftiger sig med videnskab og kultur, arbejderes, de unges, de marginaliseredes og de handicappedes verden. Sagt mere alment »må oplæringen af kristne tage det største hensyn til den lokale kultur, der bidrager til selve oplæringen og hjælpe med til at bedømme værdier, hvad enten de har rod i traditionen eller er af moderne oprindelse. Der må lægges mærke til, at forskellige kulturer samtidigt kan eksistere i det ene folkeslag eller den ene nation«. ¹⁷

Lokalkirkernes opgave ¹⁸

213. Inkulturation er en opgave for lokalkirkerne, og den har at gøre med alle områder af det kristne liv. Netop på grund af inkulturationens natur, der udfolder sig i konkrete og bestemte omstændigheder, »kan en rimelig hensyntagen til lokalkirkerne kun berige Kirken. Den er derfor både nødvendig og uopsættelig.« ¹⁹

---

¹⁵ KKK 24; JOHANNES PAUL II, *Fidei Depositum* 4

¹⁶ Sml. RM 37.

¹⁷ ChL 63.

¹⁸ Sml. Femte Del, kap. IV.

¹⁹ EN 63.

I denne hensigt og helt relevant tager bispekonferencer næsten alle vegne initiativ til kateketiske retningslinier (og lignende dokumenter), katekismer og hjælpemidler, seminarer og uddannelsescentre. I lyset af, hvad der er givet udtryk for i nærværende vejledning, bliver en ajourføring og revision af lokale retningslinier nødvendig. Dette bør stimulere til et samarbejde mellem forskningscentre, hvor man trækker på kateketernes erfaring og opmuntrer hele Gudsfolket til at deltage.

Ledede initiativer

214. Sagens vigtighed såvel som den absolut nødvendige fase med forskning og eksperimentering kræver initiativer, der ledes af de retmæssige hyrder. Dette indbefatter:

- at virke for en udbredt og finmasket katekese, som tjener til at overvinde uvidenhed og misinformation, som er den store hindring for ethvert forsøg på inkulturation: dette tillader dialog og direkte inddragelse af mennesker, der bedst kan anvise effektive måder til at forkynde evangeliet på;
- at gennemføre pilot-projekter for inkulturation af troen inden for rammerne af et program, der er fastsat af Kirken; katekumenatet for voksne i overensstemmelse med RCIA (amer. forkortelse for »Ritus for Voksnes Indføring i Kristentroen«. O.A.) spiller en særlig vigtig rolle i denne henseende;
- hvis der i det samme kirkelige område er flere sproglige eller etniske grupper, er det hensigtsmæssigt at sørge for en oversættelse af vejledninger og retningslinier til de forskellige sprog og ved hjælp af kateketiske centre at sætte gang i en tilsvarende kateketisk tjeneste for hver gruppe;
- påbegynde en dialog med indbyrdes lytten til hinanden og fællesskab mellem lokalkirkerne og mellem disse og Pavestolen. Dermed muliggøres en evaluering af erfaringer, kriterier, programmer og hjælpemidler og en bedre og tidssvarende inkulturation.

V DEL

KATEKESEN

I PARTIKULARKIRKEN

Katekesen i partikularkirken

»Jesus gik op på bjerget og kaldte dem til sig, som han selv ville, og de kom hen til ham. Han valgte tolv, som han kaldte apostle, for at de skulle være sammen med ham, og for at han kunne sende dem ud for at prædike og have magt til at uddrive dæmoner« (Mark 3,13-15).

»Salig er du, Simon, Jonas' søn, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min Fader i himlene. Og jeg siger dig, du er Peter, og på den klippe vil jeg bygge min kirke« (Matt 16,17-18).

Kirken i Jerusalem fødte ved Helligånden kirkerne: »Guds menighed i Korinth« (1 Kor 1,2); »Asiens menigheder« (1 Kor 16,19); »Kristi menigheder i Judæa« (Gal 1,22); »de syv menigheder: i Efesus, Smyrna, Pergamon, Thyatira, Sardes, Filadelfia, Laodikea« (sml. Åb.2,1-3,22).

Meningen og hensigten med Femte Del

215. Af alt, hvad der i de tidligere dele er blevet sagt om katekesens natur, dens indhold og pædagogik og om dem, som den er henvendt til, følger også den karakter, som det kateketiske pastorale arbejde skal have i partikularkirken.

Femte Del af denne generelle vejledning fremlægger i så henseende de vigtigste elementer.

216. Første kapitel overvejer den kateketiske tjeneste og dens repræsentanter. Katekesen er et fælles, men differentieret ansvar. Biskopper, præster, diakoner, ordensfolk og lægfolk spiller hver sin rolle, alt i overensstemmelse med deres respektive ansvar og karismer.

Andet kapitel analyserer uddannelsen af kateketer, et afgørende element i kateketisk aktivitet. Thi hvis det er vigtigt, at katekesen forsynes med velegnede materialer, så er det endnu vigtigere at uddanne kvalificerede kateketer.

Det tredje kapitel undersøger de *loci*, hvor katekesen realiseres.

Det fjerde kapitel analyserer de mere organisatoriske aspekter af katekesen: ansvarsfordelingen, samarbejdet inden for katekesen og nogle opgaver, der er specifikke for den kateketiske tjeneste.

De vejledninger og forslag, der gives i denne del, kan ikke bringes til umiddelbar og samtidig anvendelse i alle dele af Kirken. Over for de nationer eller regioner, hvori den kateketiske aktivitet endnu ikke har haft midler til at udvikle sig til et tilstrækkeligt niveau, angiver disse orienteringer og forslag blot en række mål, som skal nås lidt efter lidt.

KAPITEL I

Den kateketiske tjeneste og de, der varetager den i partikularkirkerne

Partikularkirken¹

217. Forkyndelsen, videregivelsen og den levede erfaring af evangeliet realiseres i partikularkirken² eller bispedømmet.³ Partikularkirken udgøres af Kristi disciples fællesskab,⁴ som lever i et bestemt socio-kulturelt område. Enhver partikularkirke »gør universalkirken nærværende med alle dens væsentlige elementer«.⁵ I virkeligheden føder universalkirken, der blev gjort frugtbar af Helligånden den første pinse, »partikularkirkerne og udtrykkes i dem«.⁶ Universalkirken, Kristi legeme, manifesteres således som »kirkernes legeme«.⁷

218. Forkyndelsen af evangeliet og eukaristien er de to grundpiller, hvorpå partikularkirken er bygget, og som den samles omkring. Ligesom universalkirken »eksisterer den for at forkynde evangeliet«.⁸

Katekesen er en grundlæggende evangeliserende aktivitet for enhver partikularkirke. Ved hjælp af den tilbyder bispedømmet alle sine medlemmer og alle, der kommer med et ønske om at give sig selv til Jesus Kristus, en dannelsesproces, som fører frem mod at kende, fejre, leve og forkynde evangeliet inden for en bestemt kulturel horisont. På denne måde kan bekendelsen af troen - katekesens mål - proklameres af Kristi disciple på deres »egne tungemål«.⁹ Ligesom ved pinsen, således er Kristi Kirke også i dag »nærværende og virksom«¹⁰ i partikularkirkerne og »taler alle sprog«,¹¹ fordi den ligesom et træ, der vokser, strækker sine rødder ind i alle kulturer.

Den kateketiske tjeneste i partikularkirken

219. I alle de tjenester og aktiviteter, som partikularkirken udfører for at realisere sin opgave med at evangelisere, indtager katekesen en vigtig stilling.¹² Følgende skal især fremhæves:

a) I bispedømmet er katekesen en ganske særlig tjeneste,¹³ der udføres i fællesskab af præster, diakoner, ordensfolk og lægfolk i enhed med biskoppen. Hele det kristne fællesskab bør føle sig

---

¹ I Femte Del og resten af denne vejledning refererer udtrykket *partikularkirke* til bispedømmer og dermed ligestillede (CIC can. 368). Udtrykket *lokalkirke* refererer til en gruppe af partikularkirker, der beskrives med udtryk som region eller nation eller gruppe af nationer, der er forenet med særlige bånd. Sml. I Del, kap. III: »Katekese: en aktivitet af kirkelig natur« og II del, kap I: »Evangeliets budskabs kirkelige natur«.

² Som nævnt i LG 26a, benyttes udtrykket *kirker* i Det nye Testamente til at betegne retmæssige forsamlinger af troende; se de bibelske tekster, som denne del begynder med. (I den autoriserede danske 1992-oversættelse af Biblen er ordet »ekklèsia« i de fleste tilfælde oversat med ordet »menighed«, O.A.)

³ Sml. CD 11.

⁴ Partikularkirken beskrives frem for alt som *Populi Dei portio*, eller »en del af Guds folk«.

⁵ KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, *LETTERA Communionis Notio*, 7 (AAS 85) 1993, s. 842.

⁶ *Communionis Notio*, 9b.

⁷ LG 23b refererer til Hilary af Poitiers i *Ps 14,3* (PL 9, 206) og Gregor den Store *Moralia*: IV, 7, 12 (PL 75, 643 C).

⁸ EN 14.

⁹ Sml. ApG 2,11.

¹⁰ *Communio Notio* 7.

¹¹ Sammesteds 9b: *l.c.* s. 843 sml. AG 4.

¹² Udtrykket *kateketisk tjeneste* benyttes i CT 13.

¹³ Det er vigtigt at understrege den enhedskarakter, som katekesen har i partikularkirken. Den evangeliserende aktivitet »subjekt« er partikularkirken. Det er den, som forkynder og videregiver evangeliet, og som fejrer... Katekesens

ansvarlig for denne tjeneste. Selv om præster, diakoner, ordensfolk og lægfolk udøver katekese i fællesskab, så gør de det på forskellige måder, hver især svarende til deres specielle stilling i Kirken (*ordinerede præster, gudviede personer og troende kristne*).¹⁴ Gennem dem alle og deres forskellige funktioner rækker den kateketiske tjeneste Ordet videre på en fuldstændig måde og vidner om Kirkens virkelighed. Hvis én af disse former skulle mangle i katekesen, ville den miste noget af sin rigdom såvel som en del af sin virkelige betydning:

b) På den anden side er det en fundamental kirkelig tjeneste, der er absolut nødvendig for Kirkens vækst. Det er ikke en handling, der kan udføres i menigheden på privat basis eller ved et rent personligt initiativ. Den kateketiske tjeneste udføres i Kirkens navn og i kraft af dens sendelse.

c) Den kateketiske tjeneste har - blandt alle aktiviteter og kirkelige tjenester - en speciel karakter, som beror på det kateketiske arbejdes specifikke rolle i evangeliseringsprocessen. I og med at være en opdrager i troen har kateketen en opgave, der adskiller sig fra alle andres opgaver i den pastorale sammenhæng (*liturgiske, karitative og sociale*), også selv om han eller hun altid handler i samarbejde med dem.

d) For at den kateketiske tjeneste i bispedømmet skal bære frugt, må den inddrage andre medarbejdere, der ikke nødvendigvis selv er kateketer, men som støtter og hjælper det kateketiske arbejde ved at varetage absolut nødvendige opgaver som for eksempel: uddannelsen af kateketer, fremstillingen af kateketisk materiale, overvejelse, organisering og planlægning. Disse medarbejdere tjener sammen med kateketerne inden for én og samme kateketiske tjeneste i bispedømmet, også selv om ikke alle spiller den samme rolle eller har samme funktion.

Det kristne fællesskab og ansvaret for katekesen

220. Katekesen er hele det kristne fællesskabs ansvar. Den kristne indføring »er ikke kun kateketernes og præsternes sag, men også hele den troende menigheds«. ¹⁵ Vedvarende oplæring i troen er et spørgsmål, der angår hele fællesskabet; katekese er derfor en pædagogisk aktivitet, for hvilken ethvert af fællesskabets medlemmer har medansvar inden for et mangfoldigt samspil af indbyrdes forbindelser, der hjælper både katekumener og de, der modtager katekese, til at blive aktivt indlemmet i fællesskabets liv.

Som en pligt, der inddrager og forpligter det direkte, følger det kristne fællesskab med i udviklingen af kateketiske forløb for børn, for unge og for voksne. ¹⁶ Og ved afslutningen af et kateketisk forløb er det igen det kristne fællesskab, der byder den katekiserede velkommen i et miljø af søskende, »hvor de så meget som muligt kan leve dét, de har lært«. ¹⁷

221. Det kristne fællesskab giver ikke blot meget til dem, der modtager katekese, men modtager også meget fra dem. Nykonvertitter, især helt unge mennesker og voksne, bringer gennem deres knytten sig til Jesus Kristus en ny religiøs og menneskelig rigdom til det fællesskab, som modtager dem. Således vokser og udvikles fællesskabet. Katekesen bringer ikke blot troen til modenhed hos dem, der modtager katekesen, men modner i så henseende også fællesskabet selv.

Selv om hele det kristne fællesskab er ansvarligt for katekesen, og alle dets medlemmer skal vidne om troen, er det dog alligevel kun nogle, der modtager kirkelige fuldmagt til at virke som kateketer. I tillæg til den grundlæggende opgave, som forældre har i forhold til deres børn, betror Kirken den

---

medarbejdere »tjener« i denne tjeneste og arbejder »i Kirkens navn«. De teologiske, åndelige og pastorale implikationer af katekesens kirkelige natur er betydelige.

¹⁴ CT 16. Det drejer sig om et *felles*, men *forskelligartet* ansvar. Sml. også note 54 såvel som note 50 for at få afklaret udtrykket »Ordets tjeneste«.

¹⁵ AG 14. I denne forstand siger CT 16: »Katekesen har altid været og vil altid forblive en opgave, som hele kirken må føle og være parat til at tage ansvar for.« Sml. også 1977 Synoden; MPG 12; RCIA 12; CIC 774 § 1.

¹⁶ Katekesen må støttes af det kirkelige fællesskabs *vidnesbyrd*, DCG (1971) 35; sml. Fjerde Del, kap. II.

¹⁷ CT 24.

krævende opgave organisk at videregive troen inden for fællesskabet til enkelte specielt kaldede medlemmer af Guds folk.¹⁸

Biskoppen har det primære ansvar for katekesen i partikularkirken

222. Det andet Vatikankoncil understregede den store vægt, som forkyndelsen og videregivelsen af evangeliet har i biskoppens embede: »Blandt biskoppernes vigtigste opgaver har forkyndelsen af evangeliet en forrang«.¹⁹ I udførelsen af denne opgave er biskopper først og fremmest »troens forkyndere«,²⁰ der søger nye disciple til Jesus Kristus, og »autentiske lærere«,²¹ som giver troen videre, så den kan blive bekendt og praktiseret af dem, der er betroet til deres omsorg. Den missionerende forkyndelse og katekesen er to tæt forbundne aspekter af biskoppernes profetiske gerning. For at kunne udfylde denne funktion modtager biskopperne en »sandhedens karisme«.²²

Biskopperne, der »frem for alle andre har ansvaret for katekesen, er selv kateketer *par excellence*«. ²³ I Kirkens historie er store og hellige biskoppers dominerende rolle tydelig. Deres skrifter og initiativer kendetegner katekumenatets rigeste periode. De opfattede katekesen som en af deres tjenestes mest fundamentale opgaver.²⁴

223. Denne omsorg for de kateketiske aktiviteter vil få biskoppen til at påtage sig »den øverste ledelse af katekesen«²⁵ i partikularkirken, hvad der blandt andet medfører:

— at han sikrer en aktiv og frugtbar katekese *effektiv prioritet* i hans kirke, idet han »stiller mennesker, midler og udstyr - naturligvis også de nødvendige penge - til disposition«;²⁶

— at han drager omsorg for katekesen ved direkte indgriben i videregivelsen af evangeliet til de troende, og at han er påpasselig med hensyn til troens ægthed såvel som med hensyn til kvaliteten af de tekster og hjælpemidler, der benyttes i katekesen;²⁷

— at han - ud fra en dyb overbevisning om katekesens betydning for det kristne liv i bispedømmet - »vil vække og pleje *en dyb kærlighed til katekese...* der tager form i en passende og effektiv organisation«;²⁸

— at han sikrer, »at kateketerne forberedes rigtigt til deres hverv, således at de kender Kirkens lære fuldstændig og desuden lærer de psykologiske love og de pædagogiske fag i teori og praksis«;²⁹

— at han i bispedømmet tilvejebringer et *velformuleret, sammenhængende og omfattende program*, der modsvarer de troendes virkelige behov; det bør være integreret i bispedømmets pastorale planlægning og koordineret med bispekonferencens programmer.

---

¹⁸ »Foruden dette apostolat, der gælder for alle kristne overhovedet, kan kristne lægfolk også på forskellig vis kaldes til et mere umiddelbart samarbejde med hierarkiets apostolat, på samme måde som de mænd og kvinder, der hjalp apostlen Paulus i evangeliets tjeneste ved at gøre et stort arbejde i Herren« (LG 33). Denne konciliære læresætning er antaget af CIC 228 og 759.

¹⁹ LG 25; sml. CD 12a; EN 68c.

²⁰ LG 25.

²¹ Sammesteds.

²² DV 8.

²³ CT 63b.

²⁴ Sml. CT 12a.

²⁵ CT 63c.

²⁶ CT 63c; CIC 775 § 1.

²⁷ Sml. CT 63c; CIC 823 § 1.

²⁸ CT 63c.

²⁹ CT 14b; CIC 780.

Præsterne: det kristne fællesskabs hyrder og opdragere

224. Præsteskabets specielle funktion i det kateketiske arbejde følger af det vielsens sakramente, som de har modtaget. »Gennem dette sakramente bliver præsterne, i kraft af salvingen med Helligånden, således ligedannet med Præsten Kristus, at de som Hovedets tjenere og som biskoppernes medarbejdere kan opbygge hele Hans legeme, som er Kirken«. ³⁰

På grund af denne ontologiske ligedannelse med Kristus er præstens tjeneste en funktion, der udvikler det kristne fællesskab og koordinerer og styrker andre karismer og tjenester. For så vidt angår katekesen, er præsterne i kraft af vielsens sakramente »opdragere i troen«. ³¹ De virker følgelig for, at de troende i menigheden kan udvikles rigtigt og nå til sand kristen modenhed. ³² Idet de samtidigt er bevidste om, at deres »ministerielle« ³³ præstedømme skal tjene »de troendes almindelige præstedømme« ³⁴, støtter de kateketernes kald og arbejde og hjælper dem med at udfylde den funktion, som følger af dåben, og som udøves i kraft af en sendelse, som er betroet dem af Kirken. Således efterkommer præsterne den opfordring, som Det andet Vatikankoncil rettede til dem om: »oprigtigt [at] anerkende og fremme lægfolkets værdighed og særlige opgave i Kirkens sendelse«. ³⁵

225. De kateketiske opgaver, der påhviler præster og især sognepræster, er: ³⁶

— at fremme menighedens sans for *det fælles ansvar* for katekesen som en opgave, der inddrager alle, og at anerkende og påskønne kateketerne og deres sendelse;

— at drage omsorg for *katekesens grundlæggende struktur* og for planlægningen af den, idet han lægger vægt på kateketernes aktive medinddragelse og overvåger, at katekesen er »godt organiseret og korrekt orienteret«; ³⁷

— at fremme og opdage *kald* til tjeneste i katekesen og - som kateketernes kateket - gå op i deres uddannelse med stor optagethed af denne opgave;

— at integrere den kateketiske aktivitet i *menighedens evangeliseringsprogram* og især sørge for at knytte forbindelsen mellem katekese, sakramenter og liturgi;

— at sikre forbindelsen mellem katekesen i hans egen menighed og *bispedømmets pastorale planlægning* ved at hjælpe kateketerne til at arbejde aktivt med i bispedømmets fælles program.

Erfaringen viser, at kvaliteten af katekesen i en menighed i meget høj grad afhænger af præstens nærvær og aktivitet.

Forældre: deres børns primære opdragere i troen ³⁸

226. Det vidnesbyrd om et liv som kristen, som forældrene giver i familien, møder børnene i et miljø af kærlighed og respekt for far og mor. Børn opfatter og lever således med glæde i den Guds og Jesu nærhed, som deres forældre gør begribelig for dem, og denne første kristne erfaring sætter derfor ofte

---

³⁰ Sml. PO 8; 6; 12a: JOHANNES PAUL II, Eftersynodal skrivelse *Pastores dabo vobis* (25. marts 1992), nr. 12 l.c. 675-677.

³¹ PO 6b.

³² Sml. CIC 773.

³³ LG 10.

³⁴ LG 10; Hvad angår de »to måder at deltage i Jesu Kristi ene præstedømme« på, sml. KKK 1546-1547.

³⁵ PO 9b.

³⁶ Sml. CIC 776-777.

³⁷ CT 64. Med hensyn til den grundlæggende orientering, som præsterne skal arbejde sammen om at give katekesen, peger Det andet Vatikankoncil på to fundamentale betingelser: at »det er aldrig deres egne tanker, de skal lægge frem, men Guds Ord«, (PO 4) og »man må ikke lade sig nøjes med at udlægge Guds Ord abstrakt og i al almindelighed, men må også anvende evangeliets sandhed på livet, som det faktisk udfolder sig« (sammesteds).

³⁸ Sml. kap. III i denne del, *Familien som et miljø eller middel til troens vækst*, hvor familiekatekesens særpræg analyseres; her behandles fortrinsvis forældrene som medarbejdere i katekesen.

spor, der holder hele livet. Denne religiøse vækkelse i barndommen har karakter af noget »uerstateligt«. ³⁹

Denne første indføring befæster sig, »hvis den kristne eller religiøse betydning af de forskellige familiebegivenheder forklares omhyggeligt«. ⁴⁰ Den uddybes yderligere, når forældrene taler med børnene om den mere metodiske katekese, som børnene, når de bliver større, modtager i det kristne fællesskab, og når de hjælper dem til at tage den til sig. I realiteten »går familiekatekesen forud for, ledsager og beriger derfor enhver anden form for katekese«. ⁴¹

227. Forældre modtager i ægteskabets sakramente »nåden til og opgaven med deres børns kristne opdragelse« ⁴², og de videregiver og vidner for dem om menneskelige og religiøse værdier. Denne opdragende aktivitet er både menneskeligt og religiøst »et sandt embede«, ⁴³ hvorigennem evangeliet gives videre og lyser, således at familielivet forvandles til en troens vandring og til en skole i kristent liv. I takt med, at børnene vokser til, bliver en udveksling af tro gensidig, og »i en sådan kateketisk samtale modtager og giver begge parter samtidig«. ⁴⁴

Det er derfor, at det kristne fællesskab må ofre særlig megen opmærksomhed på forældrene. Ved hjælp af personlige kontakter, møder, kurser og også gennem en voksenkatekese, der er rettet til forældre, skal disse hjælpes til at påtage sig deres ansvar for, hvad der er særlig vanskeligt i dag, nemlig: at oplære deres børn i troen. Dette er særligt påkrævet i de områder, hvor lovgivningen ikke tillader eller gør religionsundervisning umulig. ⁴⁵ I så tilfælde er »huskirken« ⁴⁶ faktisk det eneste miljø, hvor børn og unge kan modtage en ægte katekese.

Ordensfolks rolle i katekesen

228. På en særlig måde kalder Kirken dem, der lever et gudviet liv, til kateketisk aktivitet og ønsker, at »kommuniteterne vil vie alt, hvad de besidder af evner og muligheder, til den særlige opgave, som katekesen er«. ⁴⁷

Det specifikke bidrag til katekesen, som ydes af ordensfolk og medlemmer af selskaber for apostolisk liv, bygger på deres særlige forhold. Det løfte om at følge de evangeliske råd, som er karakteristisk for ordenslivet, er en gave til hele det kristne fællesskab. I kateketisk aktivitet på bispedømmeplan kan deres originale og specielle bidrag aldrig erstattes, hverken af præster eller af lægfolk. Dette uforlignelige bidrag følger af det offentlige vidnesbyrd om deres indvielse, der gør dem til levende tegn på Guds Riges virkelighed: »Det er deres løfteafleggelse på de evangeliske råd, i en permanent livsform, der er anerkendt af Kirken, som karakteriserer det gudviede liv.« ⁴⁸ Skønt evangeliske værdier skal praktiseres af enhver kristen, så legemliggør de gudviede »den Kirke, der stræber efter at leve op til saligprisningernes betingelsesløshed«. ⁴⁹ I forening med lægfolkets vidnesbyrd viser ordensfolks vidnesbyrd Kirkens ene og samme ansigt, som er et tegn på Guds Rige. ⁵⁰

---

³⁹ CT 68.

⁴⁰ Sammesteds.

⁴¹ Sammesteds.

⁴² Sml. ChL 62; sml. FC 38.

⁴³ FC 38.

⁴⁴ CT 68; sml. EN 71b.

⁴⁵ Sml. CT 68.

⁴⁶ LG 11; FC 36b.

⁴⁷ CT 65; CIC 778.

⁴⁸ KKK 915; sml. LG 44.

⁴⁹ EN 69; sml. VC 33.

⁵⁰ Sml. VC 31 om »forholdet mellem de forskellige kristnes forskellige livsstillinger«; sml. KKK 932.

229. »Mange både mandlige og kvindelige ordenssamfund er blevet grundlagt med det formål at give en kristen opdragelse til børn og unge, især til de mest forladte«. ⁵¹ Denne grundlæggernes karisme får i dag mange ordensfolk til at arbejde med i bispedømmernes voksenkatekese. »Gennem hele historien har mandlige og kvindelige ordensfolk været dybt engageret i Kirkens kateketiske aktivitet«. ⁵²

Grundlæggernes karismer ⁵³ bliver ikke tilsidesat, når ordensfolk påtager sig kateketiske opgaver. Samtidigt med at de holder katekesens særlige karakter intakt, præger de forskellige ordenssamfunds karismer den fælles opgave med hver sin betoning, ofte af stor religiøs, social og pædagogisk dybde. Katekesens historie manifesterer tydeligt den vitalitet, som disse karismer har bibragt den pædagogiske aktivitet i Kirken.

Lægkateketerne

230. Lægfolks kateketiske aktivitet har også sin særlige karakter, der hidrører fra deres stilling i Kirken: »Lægfolket har som sin særlige egenskab sin tilknytning til verden«. ⁵⁴ Lægfolk virker i katekesen på basis af deres placering i verden, idet de er med i alle mulige engagementer sammen med andre mennesker og derved tilfører en særlig følsomhed og specifikke nuancer til videregivelsen af evangeliet: »Denne forkyndelse af evangeliet, d.v.s. Kristi budskab fremført både ved livets og Ordets vidnesbyrd, opnår sin egen specielle karakter og virkekraft ved, at den kommer til udtryk under almindelige forhold i verden«. ⁵⁵ Ved at dele den samme form for liv som dem, der modtager katekesen, har kateketer, der er lægfolk, en særlig følsomhed, når det drejer sig om at give evangeliet kød og blod i menneskers konkrete liv. Katekumener og de, der modtager katekesen, kan i lægkateketerne finde en kristen model for deres egen fremtid som troende.

231. Lægfolks kaldelse til katekesen udspringer fra dåbens sakramente. Den styrkes ved firmelsens sakramente. Gennem dåbens og firmelsens sakramenter deltager lægfolk i »Kristi præstelige, profetiske og kongelige embede«. ⁵⁶ Foruden det almindelige kald til apostolatet, føler nogle lægfolk sig i deres indre kaldet af Gud til at påtage sig tjenesten som kateket. Kirken vækker og efterprøver dette guddommelige kald og betror dem den opgave at give katekese. Herren Jesus indbyder på en særlig måde mænd og kvinder til at følge ham, der er disciplenes lærer og opdrager. Dette personlige kald fra Jesus Kristus og forholdet til ham er den egentlige drivkraft i kateketens virke. »Fra dette kendskab i kærlighed til Kristus udspringer ønsket om at forkynde ham, om at 'evangelisere' og få andre til at sige 'ja' til troen på Jesus Kristus«. ⁵⁷

At føle sig kaldet til at blive kateket og fra Kirken modtage en sendelse til denne tjeneste kan føre til forskellige grader af engagement alt efter, hvad der er karakteristisk for den enkelte. Undertiden kan kateketer kun arbejde med i katekesetjenesten i en begrænset periode eller kun lejlighedsvis, men der er alligevel altid tale om en tjeneste og et medarbejderskab, der er værdifuldt. Vigtigheden af det kateketiske arbejde peger imidlertid på, at der i et bispedømme bør være et vist antal af ordensfolk og lægfolk, der er officielt anerkendte og permanent knyttet til katekesen, og som i fællesskab med præsterne og biskoppen giver katekesen den kirkelige udformning, der er karakteristisk for denne tjeneste i bispedømmet. ⁵⁸

---

⁵¹ CT 65; sml. RM 69.

⁵² CT 65.

⁵³ Sml. 1 Kor 12,4; sml. LG 12b.

⁵⁴ LG 31; ChL 15 indeholder en detaljeret analyse af lægfolkets »*verdslige egenart*«.

⁵⁵ LG 35.

⁵⁶ AA 2b; sml. *Rituale Romanum, Ordo Baptisimi Parvulorum*, nr. 62, Editio Typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1969; RCIA 224.

⁵⁷ KKK 429.

⁵⁸ *Codex Iuris Canonici* (kirkeretten. O.A.) fastsætter at den kirkelige myndighed officielt kan betro en kirkelig tjeneste til lægfolket, og lade den kendsgerning ude af betragtning, om denne tjeneste er eller ikke er en formelt indført *ikke-ordineret tjeneste*: »lægfolk, der er fundet at være egnede, er i stand til af ordinerede hyrder at få adgang til de

Forskellige typer af kateketer, som er specielt nødvendige i dag

232. Som figur i Kirken har kateketen forskellige udtryksformer, ganske ligesom katekesens behov er forskellige.

— »*Kateketerne i missionslandene*«⁵⁹ bærer *par excellende* titlen som kateket: »Kirker, der i dag blomstrer, kunne ikke være opbygget uden deres hjælp«.⁶⁰ Nogle af dem har det »specifikke ansvar for katekesen«;⁶¹ andre er medarbejdere i forskellige former for apostolat.⁶²

— I nogle kirker med gammel kristen tradition, men hvor der er stor mangel på præster, er der et behov for kateketer, der på mange måder minder om missionslandene. Man står her over for presserende behov: fællesskabets stimulering af *små landbefolkninger*, der mangler den stadige tilstedeværelse af en præst; relevant tilstedeværelse og større gennemslagskraft for missionen i »*storbyernes tætbefolkede kvarterer*«.⁶³

— I lande med en kristen tradition, som kræver en »ny-evangelisering«,⁶⁴ bliver *ungdomskateketen* og *voksenkateketen* uundværlige, når det drejer sig om at sætte gang i en indførende katekese. Kateketerne må også sørge for en vedvarende katekese. Over for sådanne opgaver er præstens rolle tilsvarende fundamental.

— *Kateketen, der arbejder med børn og halvvoksne*, vedbliver med at være uundværlig. Kateketen står over for den vanskelige opgave at skulle give »den første katekismusundervisning og forberedelse til bodens sakramente, til den første hellige kommunion og til firmelsen«.⁶⁵ Denne opgave er så meget desto mere påtrængende, hvis børn og halvvoksne »ikke får en passende religiøs opdragelse i hjemmet«.⁶⁶

— En type af kateketer, som det er nødvendigt at uddanne, er *kateketer, der står for møder i forbindelse med sakramentsforberedelsen*.⁶⁷ Det kan være møder for voksne ved sådanne lejligheder som deres børns dåb eller første hellige kommunion eller forud for fejringen af ægteskabets sakramente. Det er en helt speciel opgave, hvor modtagelsen af mennesker, den første forkyndelse til dem og ledsagelsen af dem på troens vej flyder sammen.

— Andre typer kateketer, som er meget tiltrængte i vanskelige menneskelige situationer, indbefatter kateketer til de ældre⁶⁸, som har behov for en fremlæggelse af evangeliet, der er tilpasset til deres situation; til handicappede eller invalider, der har brug for en særlig pædagogik⁶⁹ foruden for deres fuldstændige integration i fællesskabet; til *mennesker, der flytter fra land til land*, og til dem, der er *marginaliserede* på grund af udviklingen i det moderne samfund.⁷⁰

— Det kan også være tilrådeligt at have andre typer af kateketer. Enhver lokalkirke vil, når den analyserer sin egen kulturelle og religiøse situation, opdage sine egne behov og vil med realisme søge

---

kirkelige embeder og funktioner, som de i overensstemmelse med lovens bestemmelser kan udføre« (CIC 228 § 1); sml. EN 73; ChL 23.

⁵⁹ CT 66b; sml. GCM.

⁶⁰ CT 66b.

⁶¹ GCM 4.

⁶² Sammesteds.

⁶³ CT 45; sml. RM 37, a/b, par. 2.

⁶⁴ RM 33.

⁶⁵ CT 66a.

⁶⁶ Sammesteds; sml. CT 42.

⁶⁷ Sml. DCG (1971) 96.

⁶⁸ Sml. CT 45; sml. DCG (1971) 95.

⁶⁹ Sml. DCG (1971) 91; sml. CT 41.

⁷⁰ CT 45a.

at skaffe sig den slags kateketer, som den har brug for. Den grundlæggende opgave består her i at opstille de rette mål og organisere uddannelsen af kateketer.

KAPITEL II

Uddannelse til den kateketiske tjeneste

Den pastorale omsorg for kateketerne i partikularkirken

233. For at sikre, at det kateketiske arbejde fungerer godt i en partikularkirke, er det afgørende at have en dertil svarende pastoral omsorg for kateketerne. I den forbindelse må flere ting tages i betragtning. Man må således forsøge

— at opmuntre *kald* til katekesen i sogne og kristne fællesskaber. Fordi katekesens behov er så forskellige, er det i dag nødvendigt at arbejde for at have forskellige slags kateketer. »Der er behov for specialiserede kateketer«. ¹ Derfor må der fastsættes kriterier for udvælgelsen;

— at sikre sig et vist antal *fuldtids kateketer*, som kan vie deres tid intensivt og på en mere stabil måde til katekesen, ² samtidig med at man uddanner *deltids kateketer*, hvis antal i almindelighed vil være større;

— at tilrettelægge en *mere afbalanceret fordeling af kateketer* blandt de forskellige grupper, der har brug for katekese. For eksempel kan en større bevidsthed om behovet for voksen- og ungdomskatekese føre til at skabe en større balance i forhold til antallet af kateketer, som arbejder med børn og de helt unge;

— at fremhjelpe *ledere af den kateketiske aktivitet*, som kan tage ansvar på bispedømmeplan, i regioner og i sogne; ³

— at organisere en relevant *uddannelsen af kateketer*, både med hensyn til den grundlæggende oplæring og til stadig efteruddannelse;

— at *have opmærksomheden rettet, både personligt og åndeligt, på kateketerne såvel som på kateketgruppen som sådan*. Ansvar for denne aktivitet påhviler principielt og grundlæggende præsterne i de respektive kristne fællesskaber;

— at *etablere samarbejde mellem kateketer* og andre pastorale medarbejdere i de kristne fællesskaber for at skabe sammenhæng i hele arbejdet med evangelisering og for at sikre, at kateketerne ikke bliver isolerede fra eller fremmedgjort i forhold til menighedens liv.

Vigtigheden af uddannelsen af kateketer

234. Alle disse opgaver dikteres af den overbevisning, at kvaliteten af enhver form for pastoral aktivitet er i fare, hvis den ikke bygger på virkeligt veluddannede og solidt forberedte mennesker. De arbejdsredskaber, der står til rådighed for katekesen, kan ikke blive virkelig effektive, hvis de ikke benyttes af veluddannede kateketer. Således kan den fornødne *uddannelse af kateketer* ikke negligeres til fordel for sådanne opgaver som ajourføring af tekster og reorganisering af katekesen. ⁴

Følgelig må den pastorale planlægning på bispedømmeplan give første prioritet til *uddannelsen af lægkateketer*. Samtidig med dette - og som et virkeligt afgørende element - må man være opmærksom på den *kateketiske uddannelse af præster*, både når det drejer sig om studieplaner for seminarieuddan-

¹ GMC, 5.

² I missionslande skelner Det andet Vatikanconcil mellem to typer af kateketer: fuldtids kateketer og hjælpecateketer (sml. AG 17). Denne skelnen er optaget i *Guide for Catechists* 4, som omtaler dem som fuldtids kateketer og deltids kateketer.

³ Sml. GMC, 5.

⁴ Sml. DCG (1971) 108a.

nelsen, som når det gælder den fortsatte efteruddannelse. Biskopperne opfordres til samvittighedsfuldt at sørge for en sådan uddannelse.

Kateketuddannelsens karakter og formål

235. Uddannelsen sigter på at gøre kateketer i stand til at videregive evangeliet til dem, der ønsker at betro sig selv til Jesus Kristus. Dette mål for uddannelsen kræver derfor, at kateketen i størst mulig grad sættes i stand til at gennemføre en formidling: »Den kateketiske uddannelses højdepunkt og midtpunkt ligger i et talent for og en evne til at formidle evangeliets budskab«. ⁵

Det kristocentriske sigte med katekesen, som søger at befordre, at den, der omvender sig, får fællesskab med Jesus Kristus, gennemtrænger alle aspekter af kateketuddannelsen. ⁶ Denne har jo intet andet mål end at føre kateketen til effektivt at kunne tilrettelægge et kateketisk forløb, hvor han eller hun gennem en række nødvendige etaper forkynder Jesus Kristus; gør hans liv kendt, idet det sættes ind i frelseshistoriens sammenhæng; forklarer mysteriet med Guds Søn, der blev menneske for vor skyld; og endelig hjælper katekumenen eller dem, der modtager katekesen, til gennem indføringssakramenterne at identificere sig med Jesus Kristus. ⁷ I den fortsættende katekese gør kateketen ikke andet end at uddybe disse grundlæggende elementer.

Dette kristologiske perspektiv berører direkte kateketens identitet og hans eller hendes forberedelse. *»Kateketens helhed og harmoni må opfattes i dette kristocentriske lys og bygge på en dyb fortrolighed med Kristus og med Faderen, i Ånden«.* ⁸

236. I kraft af den kendsgerning, at uddannelsen forsøger at gøre kateketen i stand til at videregive evangeliet i Kirkens navn, har hele uddannelsen en kirkelig natur. Uddannelsen af kateketer består ikke i andet end en hjælp til dem til at identificere sig med den levende og aktuelle viden, som Kirken har om evangeliet, så de kan blive i stand til at videregive det i dens navn.

Mere konkret udtrykt: kateketen forener sig - i sin uddannelse - med Kirkens stræben, den, der ligesom en brud ønsker helt og rent at bevare »den troskab, som den har lovet sin brudgom«, ⁹ og som »moder og lærer« ønsker at videregive evangeliet i hele dets ægthed ved at tilpasse det til alle kulturer, tidsaldre og situationer. Denne kirkelige karakter af evangeliets videregivelse gennemtrænger hele kateketuddannelsen og giver den dens rette beskaffenhed.

De kriterier, som skal inspirere kateketuddannelsen

237. For at få en rigtig forståelse af kateketuddannelsen må man fra starten holde sig visse kriterier for øje, der med forskellige betoning skal inspirere denne uddannelse:

— For det første drejer det sig om at uddanne kateketer med henblik på behovet for at evangelisere i den aktuelle historiske situation med dens værdier, udfordringer og skyggesider. Til at løse denne opgave er der brug for kateketer, som har en dyb tro, ¹⁰ en klar kristen og kirkelig identitet ¹¹ og en dybtgående social indfølelse. ¹² Ethvert uddannelsesprogram må tage højde for disse aspekter.

---

⁵ Sml. DCG (1971) 111.

⁶ Sml. CT 5c. Denne tekst definerer katekesens kristocentriske mål. Dette mål er bestemmende for katekesens kristocentriske indhold. Målet er også bestemmende for det kristocentriske indhold i det svar, der gives af dem, som katekesen henvender sig til (deres 'Ja' til Jesus Kristus), samt for kateketens og kateketuddannelsens kristocentricitet.

⁷ De fire stadier af dåbs-katekumenatet skal også ses i et kristocentrisk perspektiv.

⁸ *Guide for Catechists*, 20.

⁹ LG 64.

¹⁰ DCG (1971) 114.

¹¹ Sml. *Guide for Catechists*, 7.

¹² Sml. *Guide for Catechists*, 13.

— I uddannelsen må også det *katekesebegreb* holdes for øje, som Kirken i dag lægger frem. Det drejer sig om at uddanne kateketer, så de er i stand til ikke blot at videregive en belæring, men også - ved at løse opgaver såsom »indføring, opdragelse og undervisning«¹³ - kan give en total kristen oplæring. Kateketer må være i stand til på én og samme tid af være lærere, opdragere og trosvidner.

— Den *kateketiske tid*, som Kirken i øjeblikket gennemlever, kalder på uddannelse af kateketer, som er i stand til at overvinde »divergerende ensidige tendenser«,¹⁴ og som kan give en fuld og hel katekese. De må vide, hvordan man forbinder troens dimension af sandhed og af meningsfuldhed, ortodoksi og ortopraksis (rettroenhed og ret livsførelse. O.A.), kirkelig og social relevans. Kateketuddannelsen må bidrage til en gensidig befrugtning af disse begrebspar, mellem hvilke spændinger ellers kan opstå.

— Uddannelsen af lægkateketer kan ikke se bort fra *lægfolkets specifikke karakter i Kirken* og kan ikke betragtes som blot en syntese af den uddannelse, som præster og ordensfolk har fået. Tværtimod må man holde sig for øje, at lægfolks »apostoliske uddannelse nødvendigvis må være af en speciel art netop på grund af deres stilling som lægfolk og på grund af deres særlige form for spiritualitet« (AA 29a).

— Endelig er den *pædagogik*, der benyttes i denne uddannelse, af fundamental betydning. Som et alment kriterium er det nødvendigt at betone nødvendigheden af sammenhæng mellem den almindelige pædagogik ved uddannelsen af kateketer og den pædagogik, der er særegen for den kateketiske proces. Det ville være meget vanskeligt for kateketerne, hvis de i deres aktivitet skulle improvisere en stil og en indføling, som de ikke var blevet introduceret til under deres egen uddannelse.

Uddannelsens dimensioner: væren, viden og know-how

238. Uddannelsen af kateketer omfatter forskellige dimensioner. Den dybeste dimension har at gøre med kateketens personlige væren, med hans eller hendes menneskelige og kristne dimension. Uddannelsen må først og fremmest hjælpe den vordende kateket til at modnes som menneske, som troende og som apostel. Dertil kommer, hvad kateketen må vide, for at kunne udfylde sin opgave. Denne dimension er gennemtrængt af kateketens dobbelte forpligtelse til troskab over for budskabet og over for mennesket; det kræver, at kateketen på én gang har et tilstrækkeligt kendskab til det budskab, der videregives, til dem, som budskabet videregives til, og til den sociale sammenhæng, de lever i. Endelig er der *den praktiske kunnens* dimensionen (know-how), at *vide, hvordan* man formidler budskabet, thi katekese er kommunikation. Uddannelsen stræber således efter at gøre kateketen til en »opdrager af mennesket og af menneskets liv«. ¹⁵

Kateketernes menneskelige, kristne og apostoliske modenhed

239. Med basis i en første menneskelig modenhed ¹⁶ gør gennemførelsen af en katekese, der konstant evalueres og revideres, det muligt for kateketen at vokse i følelsesmæssig ligevægt, kritisk sans, indre sammenhæng, evne til at skabe relation og dialog, konstruktiv mentalitet og åbenhed for at arbejde sammen med andre. ¹⁷ Det drejer sig først og fremmest om at vokse i respekt for og kærlighed til katekumener og til dem, der modtager katekesen: »Hvad er det for en kærlighed? Det er ikke så meget

---

¹³ DCG (1971) 31.

¹⁴ CT 52; sml. CT 22.

¹⁵ CT 22d.

¹⁶ Sml. GCM, 21.

¹⁷ Følgende menneskelige kvaliteter er foreslået i *Guide for Catechists*: anlæg for menneskelige relationer og dialog, der gør kommunikation lettere, et talent for samarbejde, en villighed til at virke som vejleder, sund dømmekraft, forståelse og realisme, en evne til at give trøst og håb. Sml. GCM 21.

en lærers, som det er en fars - eller snarere: en mors kærlighed. Det er en sådan kærlighed, Herren forventer af enhver, der forkynder evangeliet, af enhver, der er med til at opbygge Kirken«. ¹⁸

Uddannelsen må samtidig sørge for, at udøvelsen af katekesen nærer og styrker kateketens tro og får ham eller hende til at vokse som troende. Uddannelsen nærer først og fremmest kateketens *spiritualitet*, ¹⁹ således at dennes aktivitet virkeligt vokser frem af hans eller hendes eget livsvidnesbyrd. Ethvert kateketisk tema, der omfattes af uddannelsen, bør først og fremmest nær kateketens tro. Man katekiserer andre ved først at katekisere sig selv.

Herudover skal uddannelsen også bestandigt nær *kateketens apostoliske bevidsthed*, d.v.s. hans eller hendes selvforståelse som forkynder af evangeliet. Derfor bør kateketer kende og leve med i de konkrete evangeliseringsbestrebelse, der foregår i deres bispedømme eller deres sogn for således bringe sig i overensstemmelse med den bevidsthed, som partikularkirken har af sin mission. Den bedste måde at nær denne apostoliske bevidsthed på er ved at identificere sig med Jesu Kristi person, disciplenes lærer og foregangsmand, og søge at gøre den nidkærhed, som Jesus havde for Guds Rige, til sin egen. På grundlag af selve den kateketiske aktivitet vil kateketens apostoliske kald - bestandigt næret af den vedvarende videreuddannelse - modne mere og mere.

Kateketens bibelsk-teologiske uddannelse.

240. Foruden at være et vidne må kateketen også være en lærer, der underviser i troen. En bibelsk-teologisk uddannelse bør give kateketen et organisk kendskab til det kristne budskab, struktureret omkring troens centrale mysterium, Jesus Kristus.

Indholdet af denne læremæssige uddannelse giver sig selv, når henses til de forskellige områder, som ethvert kateketisk program er sammensat af:

- de tre store perioder i frelseshistorien: Det gamle Testamente, Kristi liv og Kirkens historie;
- det kristne budskabs store kernepunkter: trosbekendelsen, liturgien, morallivet og bøn.

På den teologiske undervisnings eget plan svarer det læremæssige indhold af kateketuddannelsen til det, som katekesen skal give videre. For sin del »bør Den hellige Skrift være selve uddannelsens sjæl«. ²⁰ Den *Katolske Kirkes Katekismus* skal sammen med partikular- eller lokalkirkens egen katekismus udgøre den grundlæggende læremæssige reference.

241. Denne bibelsk-teologiske uddannelse må besidde visse kvaliteter:

a) For det første bør den have en sammenfattende karakter, som svarer til det budskab, der skal videregives. Den kristne tros forskellige elementer skal herved præsenteres på en fornuftigt struktureret måde og i indbyrdes harmoni ud fra et organisk helhedssyn, der respekterer »sandhedernes hierarki«.

b) Denne syntese af troen bør være sådan, så den hjælper kateketen til at modnes i sin egen tro og samtidig sætter ham eller hende i stand til i denne missionstid at gøre regnskab for det håb, vi har: »I dag peger situationen på en stadigt voksende nødvendighed af en *teologisk* oplæring af lægfolk, ikke blot på grund af den dynamik, der ligger i en fordybelse af troen, men også på grund af kravet om at kunne 'gøre regnskab for det håb, de har' over for verden og dens alvorlige og komplekse problemer«. ²¹

c) Det skal være en teologisk uddannelse, som står den menneskelige erfaring nær og er i stand til at sætte de forskellige aspekter af det kristne budskab i forbindelse med mænds og kvinders konkrete liv

---

¹⁸ EN 79.

¹⁹ Sml. ChL 60.

²⁰ Sml. DCG (1971) 112. *Guide for Catechists*, 23, betoner den primære betydning af Den hellige Skrift i uddannelsen af kateketer: »Måtte Den hellige Skrift fortsætte med at være det vigtigste tema i undervisningen og måtte den blive sjælen i ethvert teologisk studium. Hvor det er nødvendigt, må denne undervisning styrkes«.

²¹ ChL 60c.

»og oplyse det fuldstændigt med evangeliets lys for at inspirere det eller sætte spørgsmålstejn ved det«. ²² Samtidig med at den vedbliver med at være en teologisk undervisning, skal den på en vis måde antage en kateketisk stil.

d) Endelig skal uddannelsen være sådan, at kateketen »vil være i stand til ikke blot at videregive evangeliet nøjagtigt, men også være i stand til at gøre dem, der undervises, i stand til at modtage det aktivt og opdage, hvad der på deres åndelige vej stemmer overens med troen«. ²³

Humanvidenskabernes betydning for kateketuddannelsen

242. Også gennem humanvidenskaberne, som har udviklet sig meget i vor tid, opnår kateketerne et kendskab til mennesket og til den virkelighed, det lever i. »For at få de troende til at leve et renere og mere modent trosliv, skal man i sjælesorgen ikke kun kende og anvende teologiske principper, men også de profane videnskabers landvindinger, især psykologiske og sociologiske«. ²⁴

Det er nødvendigt for kateketen at have føling med i det mindste nogle af psykologiens grundlæggende elementer: de psykologiske kræfter, der motiverer mennesket; personlighedens strukturer, menneskehjertets dybeste behov og længsler; udviklingspsykologi og faserne i menneskets livs-cyklus; religionspsykologi og de erfaringer, som åbner mennesket for det helliges mysterium.

Samfundsvidenskaberne giver kendskab til den socio-kulturelle sammenhæng, som mennesket lever i, og som det er stærkt påvirket af. Derfor skal der i kateketuddannelsen også ske »en analyse af såvel den religiøse situation som af de sociologiske, kulturelle og økonomiske betingelser i samme grad, som disse det kollektive livs kendsgerninger kan influere stærkt på evangeliets udbredelse«. ²⁵ Foruden disse videnskaber, der udtrykkeligt er anbefalet af Det andet Vatikankoncil, bør andre humanvidenskaber benyttes på den ene eller den anden måde i uddannelsen af kateketer, især pædagogikken og kommunikations-videnskaberne.

Forskellige kriterier, som kan inspirere brugen af humanvidenskaberne i kateketuddannelsen

243. Disse kriterier er:

a) Respekt for videnskabernes autonomi: Kirken »bekræfter kulturens og specielt videnskabernes retmæssige selvstændighed«. ²⁶

b) Evangelisk skelnen mellem de forskellige tendenser eller skoler i psykologi, sociologi og pædagogik; deres værdier og deres begrænsninger.

c) I kateketuddannelsen er studiet af humanvidenskaberne ikke et mål i sig selv. Bevidstgørelsen om menneskets eksistentielle, psykologiske, kulturelle og sociale situation sker med øje for den tro, som mennesket skal oplæres i. ²⁷

d) I kateketuddannelsen bør teologi og humanvidenskaberne gensidigt befrugte hinanden. Følgelig må man undgå, at disse videnskaber bliver den eneste norm for troens pædagogik, uden at der tages højde for de teologiske kriterier, der følger af selve den guddommelige pædagogik. Selv om der er tale

---

²² CT 22.

²³ DCG (1971) 112.

²⁴ GS 62b.

²⁵ DCG (1971) 100.

²⁶ GS 59.

²⁷ »I undervisningen i humanvidenskaberne er der, fordi disciplinerne er så mange og så forskellige, vanskelige problemer med hensyn til at vælge imellem dem og med hensyn til, hvordan man skal undervise i dem. Da det her drejer sig om at uddanne kateketer og ikke eksperter i psykologi, er den norm, der bør følges, denne: afgør og vælg det, der virkelig kan hjælpe dem til at opnå færdighed i at kommunikere.« DCG (1971) 112.

om grundlæggende og nødvendige videnskaber, er de altid til tjeneste for en evangelisering, der er mere end en blot menneskelig aktivitet.²⁸

Uddannelsen i pædagogik

244. Sammen med de dimensioner, der har at gøre med at være og at vide, må kateketuddannelsen også udvikle en *know-how*. Kateketen er en pædagog, som bidrager til den troens modning, som katekumener og de, der modtager katekesen, opnår ved Helligåndens hjælp.²⁹

Den første ting, som der må regnes med på dette afgørende område af uddannelsen, drejer sig om at respektere troens egenartede pædagogik. Kateketen forbereder sig jo netop på at befordre en vækst i en troserfaring, som han eller hun ikke selv råder over; det er Gud, der har sået den i menneskets hjerte. Kateketens opgave begrænser sig til at opdyrke denne gave, nære den og hjælpe den til at gro.³⁰

Uddannelse søger hos kateketen at modne et pædagogisk anlæg, som indebærer en evne til opmærksomhed i forhold til andre, et beredskab til at tolke eller reagere på behov for pædagogisk indsats, initiativ i retning af at organisere undervisnings-aktiviteter og evne til at lede en gruppe af mennesker frem mod modenhed. Som ved enhver anden kunst er den vigtigste faktor, at kateketen opnår sin egen stil i katekesen, idet han eller hun tilpasser den kateketiske pædagogiks generelle principper til sin egen personlighed.³¹

245. Mere konkret: uddannelsen må sætte kateketen og i ganske særlig grad fuldtids-kateketen i stand til i gruppen af kateketer at organisere den pædagogiske aktivitet; det bør ske ved omhyggeligt at analysere forholdene, ved at udarbejde en realistisk plan og ved - efter at have iværksat planen - at evaluere den kritisk.³² Kateketen må være i stand til at lede en gruppe ved med fornuft at anvende de gruppedynamiske teknikker, som psykologien tilbyder.

Denne pædagogiske evne og denne »know-how« kan med den viden, de holdninger og teknikker, som den involverer, »opnås bedre, hvis den indlæres samtidigt med, at det apostoliske arbejde udføres (for eksempel ved møder, hvor kateketisk undervisning forberedes og analyseres)«.³³

Målet eller idealet er, at kateketer skal være mestre for deres egen oplæring, d.v.s. at deres uddannelse skal være kreativ og ikke kun bestå i indlæring af ydre regler. Det er derfor, uddannelsen bør være tæt forbundet med praksis: man må tage udgangspunkt i det sidste for at nå frem til det første.³⁴

Uddannelse af kateketer inden for det kristne fællesskab

246. Blandt de forskellige uddannelsessteder for kateketuddannelsen er deres eget kristne fællesskab allervigtigst. Det er i menigheden, at kateketen oplever sit kald og til stadighed nærer sin apostoliske

---

²⁸ En grundlæggende tekst om benyttelse af humanvidenskaberne i kateketuddannelsen er stadig Det andet Vatikankoncil's anbefaling i GS 62: »De troende bør derfor leve i nær sammenhæng med deres samtids mennesker, og de bør stræbe efter fuldt ud at forstå disses måde at tænke og fornemme på, sådan som de udtrykker sig i deres kultur. De bør forene den moderne videnskab og dens teorier, samt kendskabet til nyere opdagelser med kristen moral og troslære, for at deres religiøse kultur og moralske integritet kan holde trit med deres videnskabelige erkendelse og teknologiens rivende udvikling. Således vil de kristne vurdere og fortolke alt i en autentisk kristen ånd«.

²⁹ Pædagogikkens betydning betones af CT 58: »Blandt de mange og værdifulde videnskaber, der beskæftiger sig med mennesket, og som har gjort store fremskridt i vore dage, er pædagogikken nok en af de vigtigste... Den videnskabelige pædagogik og didaktikken (undervisningskunsten. O.A.) bliver stadig taget op til fornyet overvejelse, så de bliver mere velegnede og mere effektive. Resultaterne heraf kan dog være mere eller mindre vellykkede«.

³⁰ Sml. CT 58.

³¹ Sml. DCG (1971) 113.

³² Sammesteds.

³³ DCG (1971) 112.

³⁴ Sml. GCM 28.

bevidsthed. Præstens skikkelse er fundamental i arbejdet med at sikre kateketernes fremadskridende modning som troende og som vidner.³⁵

247. Et kristent fællesskab kan realisere forskellige typer af uddannelsesaktiviteter for deres egne kateketer:

a) En af disse er den konstante støtte til kateketernes kirkelige kald ved at holde deres bevidsthed om at være sendt af Kirken levende hos dem;

b) Det er også vigtigt at bruge de almindelige veje, ad hvilke menigheden oplærer sine pastorale medarbejdere og de mest engagerede lægfolk i troen, til at fremme kateketernes modning i denne tro.³⁶ Hvor kateketernes tro endnu ikke er nået til modenhed, må det tilrådes, at de deltager i katekumenale programmer bestemt for unge mennesker eller voksne. Der kan her være tale enten om menighedens ordinære program eller om et specielt program, der udvikles til dem.

c) Direkte forberedelse af katekesen, gennemført med gruppen af kateketer, er en fortræffelig metode til uddannelse, især når den følges op af en evaluering af alt, hvad der er lært ved kateketmøderne.

d) Inden for menigheden kan der også iværksættes andre uddannelsesaktiviteter: kurser i kateketisk bevidstgørelse, for eksempel ved begyndelsen af det pastorale år; retræter og fælles samvær i forbindelse med det liturgiske års højtider;³⁷ specialkurser om de mest nødvendige og påtrængende temaer; en mere systematisk uddannelse i tros lære, f.eks. gennem et studium af den *Katolske Kirkes Katekismus*.

De nævnte aktiviteter i retning af fortsat videreuddannelse vil sammen med kateketens personlige arbejde kunne vise sig særdeles hensigtsmæssige.³⁸

Kateketskoler og centre for højere uddannelse af kateketiske eksperter

248. Deltagelse på *kateketskoler*³⁹ er et særligt vigtigt moment i uddannelsen af en kateket. Mange steder er sådanne skoler indrettet på to planer: et for »almindelige«⁴⁰ kateketer; det andet for dem, der har »ansvar for katekesen«.

Skoler for almindelige kateketer

249. Formålet med sådanne skoler er at give en omfattende og systematisk kateketisk uddannelse af grundlæggende art. I løbet af en passende tidsperiode belyses de specifikke kateketiske dimensioner af uddannelsen: det kristne budskab; viden om mennesket og dets socio-kulturelle situation samt om troens pædagogik.

En sådan sammenhængende uddannelse har betydelige fordele, herunder følgende:

- dens systematiske karakter i og med, at uddannelsen er mindre koncentreret omkring umiddelbar kateketisk aktivitet;
- dens kvalitet, som garanteres af specialiserede undervisere;

---

³⁵ »Præster og ordensfolk bør bistå lægfolket i deres oplæring. I den henseende opfordrede synodefædrene præster og præstestuderende til at 'være omhyggeligt forberedte til at fremme lægfolkets kald og sendelse«. ChL 61.

³⁶ Sml. ChL 61.

³⁷ »Anbefalelsesværdige er også de sogneaktiviteter, der sigter på den indre uddannelse af kateketer, såsom bedegrupper, kammeratligt samvær, spirituelt fællesskab og åndelige retræter. Disse initiativer isolerer ikke kateketerne, men hjælper dem til at vokse i deres egen spiritualitet og i indbyrdes fællesskab« (GCM, 22).

³⁸ Sml. DCG (1971) 110.

³⁹ Sml. med hensyn til skoler for kateketer i missionslande: AG 17c; RM 73; CIC 785 og GCM 30. For Kirken i almindelighed se: DCG (1971) 109.

⁴⁰ Udtrykket 'almindelig kateket' benyttes i DCG (1971) 112c.

— integration med kateketer fra andre menigheder, hvad der fremmer fællesskabet i Kirken.

Skoler for dem, der har ansvar for katekesen

250. For at fremme uddannelsen af dem, der har ansvar for katekesen i sogne og regioner, såvel som af fuldtids-kateketer⁴¹ er det hensigtsmæssigt at oprette skoler på bispedømmeplan eller fælles for flere bispedømmer.

Det er indlysende, at niveauet på disse skoler må være mere krævende. I tillæg til den grundlæggende kateketiske uddannelse skal de sørge for den kateketiske specialisering, der ud fra de lokale forhold betragtes som mest nødvendig i det enkelte bispedømme.

For at økonomisere med midler og ressourcer kan det være opportunt, at sådanne skoler mere bredt sigter på dem, der har ansvar for forskellige pastorale aktiviteter, og således bliver *centre for uddannelse af pastorale medarbejdere*. Byggende på en fælles basisuddannelse (dogmatisk og antropologisk) kan specialiseringen rette sig mod behovene inden for de forskellige pastorale og apostoliske aktiviteter, som er betroet til de pågældende medarbejdere.

Centre for højere uddannelse af kateketiske eksperter

251. Et højere niveau for kateketisk uddannelse, som også præster, ordensfolk og lægfolk kan få adgang til, er af vital betydning for katekesen. I den henseende må man gentage ønsket om, at »at der bliver opretholdt eller grundlagt centre for højere uddannelse i pastoral aktivitet af kateketisk natur, således at kateketer bliver i stand til at lede katekesen på bispedømmeplan eller inden for de aktivitetsområder, som ordenssamfund har viet sig til. Disse centre for højere uddannelse kan være nationale eller internationale. De bør fungere ligesom universiteter, hvad angår studieordning, kursernes længde og adgangsbetingelserne.«⁴²

I tillæg til uddannelsen af dem, der skal påtage sig ansvar for katekese, vil disse centre også uddanne dem, der skal undervise i katekese på præsteseminarier, i uddannelseshuse og på kateketskoler. Centrene bør ligeledes påtage sig at fremme den tilsvarende kateketiske forskning.

252. På dette uddannelsesniveau er der rig lejlighed til frugtbart samarbejde kirkerne imellem: »Her kan en økonomisk bedre stillet kirke også mest effektivt hjælpe sine fattigere søsterkirker materielt. Kan den ene kirke overhovedet hjælpe den anden bedre end ved at bidrage til, at denne ved egne kræfter vokser som kirke?«⁴³ Det er klart, at et sådant samarbejde må baseres på respekt for fattigere kirkers særlige forhold og deres selvstændige ansvar.

På bispedømmeplan eller fælles for flere bispedømmer må bevidstheden fremmes om behovet for at uddanne folk på dette højere plan, ganske som man gør det, for så vidt angår andre kirkelige aktiviteter eller med hensyn til undervisningen i andre fag.

---

⁴¹ Sml. DCG (1971) 109b.

⁴² DCG (1971) 109a.

⁴³ CT 71a

KAPITEL III

Katekesens loci og midler

Det kristne fællesskab er et hjem for katekese¹

253. Det kristne fællesskab er virkeliggørelsen i historien af den gave, som «fællesskab» (*koinônia*)² er, og som er Helligåndens gave.

»Koinônia« er udtryk for universalkirkens og partikularkirkernes inderste kerne, som udgør det kristne fællesskab. Det gøres nærværende og synligt inden for den rige mangfoldighed af umiddelbare kristne menigheder, hvori kristne fødes ind i troen, opdrages i den og lever i den: familie, sogn, katolske skoler, kristne foreninger og bevægelser, kirkelige basisgrupper. Disse er katekesens loci, d.v.s. fællesskabets områder, hvor indførende katekese og fortsat oplæring i troen virkeliggøres.³

254. Det kristne fællesskab er katekesens udspring, locus og mål. Det er altid fra dette fællesskab, forkyndelse af evangeliet udgår med opfordring til mænd og kvinder til at omvende sig og følge Kristus. Det er det samme fællesskab, der tager imod dem, der ønsker at lære Herren at kende og lader sig gennemtrænge af et nyt liv. Det kristne fællesskab ledsager katekumener og dem, der modtager katekesen; gør dem med moderlig omsorg deltagtige i sin egen erfaring af troen og optager dem i sig.⁴

Katekesen er altid den samme. Imidlertid præger disse *loci*⁵ hver på sin måde katekesen. Derfor er det vigtigt at kende hvert af dem og deres forhold til katekesen.

Familien som miljø eller middel til vækst i troen

255. Forældre er de primære opdragere i troen. Sammen med dem spiller, især i visse kulturer, alle familiens medlemmer en aktiv rolle i opdragelsen af de yngre medlemmer. Det er derfor nødvendigt mere konkret at fastslå, i hvilken forstand familien som kristent fællesskab er et *locus* for katekese.

Familien er blevet defineret som en »huskirke«;⁶ det betyder, at de forskellige aspekter og funktioner af Kirkens liv må afspejles i enhver kristen familie: mission, katekese, vidnesbyrd, bøn osv. Faktisk er familien på samme måde som Kirken »et sted, hvor evangeliet omsættes til liv, og hvorfra evangeliet stråler ud«.⁷ Som et *locus* for katekesen har familien et unikt privilegium: at videregive evangeliet ved at rodfæste det i en sammenhæng af dybe menneskelige værdier.⁸ På denne menneskelige grundvold er den kristne indføring dybere: vækkelsen af sansen for Gud, de første skridt i børns og unges uddannelse af deres moralske bevidsthed og udviklingen i den kristne sans for menneskelig kærlighed, forstået som en genspejling af Guds kærlighed, han, som er Skaber og Far. Alt i alt drejer det sig om en kristen oplæring, som mere består i vidnesbyrd end i undervisning, som er mere lejlighedsbestemt end systematisk, mere vedvarende og daglig end struktureret i perioder. I denne familie-katekese

---

¹ Se Femte Del, kap. I, hvor menighedens ansvar for katekese omtales. Denne betragtes som et *locus* for katekisering.

² Sml. KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, »*Communio notio*«, nr. 1: l.c. 838.

³ Sml. MPD 13.

⁴ Sml. CT 24.

⁵ CT 67a. Dette er det klassiske udtryk i katekesen. Den apostoliske skrivelse taler om katekesens steder (de *locis catecheseos*).

⁶ Sml. LG 11; sml. AA 11; FC 49.

⁷ EN 71.

⁸ Sml. GS 52; FC 37a.

bliver bedsteforældres rolle mere og mere vigtig. Deres visdom og sans for det religiøse er ofte afgørende for dannelsen af et virkeligt kristent klima.

Dåbskatekumenatet for voksne⁹

256. Dåbskatekumenatet er et typisk *locus* for kateketesen, indført af Kirken for at forberede voksne, der ønsker at blive kristne og at modtage de kristne indførbings-sakramenter.¹⁰ I katekumenatet virkeliggøres »den specifikke oplæring, gennem hvilken den voksne, der er konverteret til troen, føres frem til en bekendelse af dåbens tro under påskevigilien«. ¹¹

Den katekese, der gives i katekumenatet, er tæt forbundet med det kristne fællesskab.¹² Fra det øjeblik, de indtræder i katekumenatet, omgiver Kirken katekumenerne med »sin kærlighed, sin omsorg, som om de allerede er dens børn og forenet med den: ja, de hører til Kristi familie«. ¹³ Derfor hjælper det kristne fællesskab »dåbskandidater og katekumener under deres indførbingsproces, fra prækatekumenatet til katekumenatet og videre i den mystagogiske periode« (*mystagogi*: indførbing i mysterierne. O.A.).¹⁴

Denne vedvarende tilstedeværelse af den kristne menighed udtrykkes på forskellige måder og er korrekt beskrevet i *Ritus for voksnes indførbing i kristendommen*.¹⁵

Sognet som et miljø for katekesen

257. Sognet er uden for enhver tvivl det vigtigste *locus*, hvori det kristne fællesskab udvikles og kommer til udtryk. Sognet er kaldet til at være et familiepræget og gæstfrit hjem, hvor kristne bliver sig bevidst, at de er Guds folk.¹⁶ I sognet smelter alle menneskelige forskelle sammen og optages i Kirkens helhed.¹⁷ Sognet er også det sted, hvor mennesker fødes og vokser i troen. Det er derfor et meget egnet sted, hvor Ordets tjeneste realiseres i form af undervisning, opdragelse og levende erfaring.

I vor tid gennemgår sognet i mange lande dybtgående forandringer. Sociale ændringer har konsekvenser for sognets stilling, og især i store byer, »er der som følge af urbaniseringen blevet rokket ved sognets stilling«. ¹⁸ Trods dette »er sognet dog stadig det faste holdepunkt for de kristne, også de ikke-praktiserende«. ¹⁹ Det må derfor »vedblive med at være det vigtigste sted for katekese«, ²⁰ samtidigt med at man indser, at sognet ved visse lejligheder ikke kan være tyngdepunktet for alle katekesens kirkelige funktioner, men må knytte sig til andre institutioner.

258. For at katekesen effektivt kan udfolde sig som led i sognets evangelisering, må visse betingelser opfyldes:

---

⁹ Se Første Del, kap. III. Her behandles spørgsmålet om dåbs-katekumenatet som et locus for katekese i og med, at fællesskabet vedvarende er til stede i det.

¹⁰ Sml. DCG (1971), 130, som beskriver målsætningen for dåbskatekumenatet. Sml. RCIA 4, som påpeger forbindelsen mellem dåbskatekumenatet og det kristne fællesskab.

¹¹ Synode, MPG 8c.

¹² Sml. RCIA 4, 41.

¹³ RCIA 18.

¹⁴ RCIA 41.

¹⁵ Sml. RCIA 41.

¹⁶ Sml. CT 67c.

¹⁷ Sml. AA 10.

¹⁸ CT 67b.

¹⁹ Sømmesteds.

²⁰ Sømmesteds.

— a) Voksenkatekesen²¹ må tillægges en stadig højere prioritet. Det drejer sig om »en katekese efter dåben i stil med katekumenatet, ...der består i på ny at fremlægge visse elementer af *Riten for voksnes kristne indføring* for derved at give et menneske mulighed for at fatte og praktisere den umådelige rigdom, der er modtaget, og det ansvar, der følger af dåben«. ²²

— b) Med fornyet beslutsomhed må forkyndelsen af evangeliet til dem, der er blevet fremmedgjorte, eller som lever i religiøs ligegyldighed, planlægges²³. Ved løsningen af denne opgave kan møder, der forbereder sakramentsmodtagelse (*forberedelse til ægteskab, til dåb og til børns første hellige kommunion*) være fundamentale.²⁴

c) Som et solidt referencepunkt for sognekatekesen er det nødvendigt at have en kerne af modne kristne, der er indført i troen, og hvem en målrettet og differentieret pastoral omsorg bliver til del. Dette mål kan lettere nås ved udviklingen af små kirkelige fællesskaber.²⁵

d) Skønt de foregående punkter især refererer til voksne, vil katekesen til børn, halv voksne og unge mennesker - som vedbliver at være uundværlig - også have stor gavn deraf.

Katolske skoler

259. Den katolske skole²⁶ er et meget vigtigt *locus* for menneskelig og kristen udvikling. Det andet Vatikankoncil erklæring *Gravissimum Educationis* »har ført til en afgørende historisk forandring for de katolske skoler: udviklingen fra skole-institution til skole-fællesskab«. ²⁷

I ganske samme omfang som andre skoler har den katolske skole en kulturel målsætning og søger at uddanne de unge som mennesker. Men dens særkende er:

- »at skabe af et skolemiljø, som i frihed og næstekærlighed levendegøres af evangeliets ånd;
- hjælpe de unge til at udfolde deres personlighed, samtidig med at de vokser op som de nyskabte mennesker, dåben har gjort dem til;
- og endelig bringe hele den menneskelige kultur i sammenhæng med frelsens budskab«. ²⁸

Katolske skolars pædagogiske arbejde er forpligtet til at udvikles på basis af denne plan, der er fremsat af Det andet Vatikankoncil.

Dette projekt skal realiseres inden for rammerne af skolens fællesskab, som består af alle, der er direkte impliceret i det: »lærere, ledelse, administrativt og hjælpepersonale, forældre - principielt fordi de er deres egne børns naturlige og uerstattelige opdragere - samt eleverne, som også er hovedpersoner, medansvarlige og aktive som subjekter i den pædagogiske proces«. ²⁹

260. Hvis de fleste elever, der går i en katolsk skole, tilhører familier, som slutter sig til skolen på grund af dens katolske karakter, kan Ordets tjeneste udfoldes i den på mangfoldige måder: den første forkyndelse af evangeliet, skolens religionsundervisning, katekese, prædiken. To af disse former har

---

²¹ Vigtigheden af voksenkatekese betones i CT 43 og DCG (1971) 20.

²² ChL 61.

²³ Sml. EN 52.

²⁴ Sml. DCG (1971) 96c.

²⁵ Det er vigtigt at bemærke, hvordan Pave Johannes Paul II i ChL 61 taler om nytten af små kirkelige grupper i forbindelse med sogne og ikke som en parallel bevægelse, der opluger sognenes bedste medlemmer: »I nogle sogne, især hvis de er store og geografisk udstrakte, kan små kirkelige fællesskaber, hvor de findes, være en betydelig hjælp til oplæring af kristne ved at give en mere omfattende og dybtgående bevidsthed om og erfaring af kristent fællesskab og kristen sendelse«.

²⁶ Sml. KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, *The Catholic School*, Rom 1977.

²⁷ KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, *The religious dimension of education in the Catholic School. Outlines for Reflection*, Rom 1988, nr. 31.

²⁸ GE 8.

²⁹ KONGREGATIONEN FOR KATOLSK UDDANNELSE, *The Religious dimension of education in the Catholic School*, nr 32: l.c.

imidlertid en særlig betydning i den katolske skole: skolens religionsundervisning og katekesen, hvis respektive kendetegn allerede er blevet drøftede.³⁰

Når elever og deres familier benytter katolske skoler på grund af den gode uddannelse, der tilbydes dér, eller af andre mulige grunde, begrænses den kateketiske aktivitet nødvendigvis, og religionsundervisningen betoner - hvis den da er mulig - den kulturelle karakter. Sådanne skolers indsats forbliver »en yderst værdifuld håndsrækning til menneskene«,³¹ såvel som et element, der hører til Kirkens evangelisering.

I betragtning af den mangfoldighed af socio-kulturelle og religiøse sammenhænge, hvori katolske skolers arbejde udføres i forskellige lande, er det formålstjenligt, at biskopperne og bispekonferencerne nærmere angiver, hvilken form for kateketisk aktivitet, der skal føres ud i livet i katolske skoler.

Foreninger, bevægelser og grupper af troende

261. Målsætningen for de forskellige »foreninger, bevægelser og grupper af troende«,³² som udvikler sig i en partikularkirke, er at hjælpe Jesu Kristi disciple til at udføre deres opgave som lægfolk i verden og i Kirken. I sådanne sammenslutninger vier kristne sig til »at øve fromme gerninger, direkte apostolat, karitativt arbejde til hjælp for nødlidende eller simpelthen gøre kristendommen nærværende i den verdslige virkelighed«.³³

I alle disse foreninger og bevægelser er det altid nødvendigt at give en eller anden form for oplæring med henblik på at udvikle de grundlæggende aspekter af det kristne liv. »De har muligheden for, hver med sin egen metode, at tilbyde en oplæring, der er dybt forankret i selve erfaringen med det apostoliske liv; de har ligeledes lejlighed til at integrere den oplæring, som deres medlemmer får fra andre personer og fællesskaber, og gøre den konkret og specifik«.³⁴

Katekese er altid en grundlæggende dimension i lægfolkets oplæring. Sædvanligvis har disse foreninger »særlige tider til katekese«.³⁵ Katekese er således ikke et alternativ til den kristne oplæring, der gives i disse sammenslutninger, men tværtimod et af dens fundamentale aspekter.

262. Når katekesen gives i disse foreningers og bevægelser sammenhæng, må visse aspekter af den tages i betragtning:

a) Katekesens »særlige natur«³⁶ må respekteres, idet hele dens indholds rigdom udvikles gennem den trefoldige dimension af ord, erindring og vidnesbyrd (troslære, gudstjenestefejrning og livsførelse i overensstemmelse hermed).³⁷ Katekesen er, ligegyldig på hvilket »locus« den gives, altid en grundlæggende og organisk oplæring i troen. Den må derfor indbefatte et grundigt studium af »den kristne lære«,³⁸ og den må være en seriøs religiøs oplæring, »åben for alle områder af det kristne liv«.³⁹

---

³⁰ »Det særligt karakteristiske ved en katolsk skole, det væsentlige ved den og grunden til, at katolske forældre bør foretrække den, ligger netop i kvaliteten af religionsundervisningen, der er integreret i hele opdragelsen af eleverne« (CT 69); sml. Første Del, kap. II nr. 73-76.

³¹ AG 12c.

³² Sml. CT 70.

³³ CT 70 nævner sådanne foreninger, bevægelser og grupper af troende, hvori det kateketiske aspekt af deres uddannelse næres, men som ikke i egentlig forstand er opstået for at udgøre kateketiske miljøer.

³⁴ ChL 62.

³⁵ CT 67.

³⁶ CT 47b.

³⁷ CT 47b.

³⁸ CT 47. I denne tekst taler Pave Johannes Paul II om forskellige grupper af unge mennesker: grupper inden for Katolsk Aktion, bedegrupper, og meditationsgrupper... han beder indstændigt om, at disse grupper ikke vil forsømme et seriøst studium af den kristne troslære. Katekese må altid betragtes som et væsentligt element i lægfolkets apostoliske liv.

³⁹ Sml. CT 21.

b) Det forhindrer ikke, at den målsætning, der er særegen for den enkelte forening eller bevægelse, - med sin egne karisme og sin særlige betoning - kan udtrykke en katekese, der alligevel forbliver trofast mod sin natur. Oplæring gennem indføring i den spiritualitet, der er særegen for en bevægelse eller forening, og som altid er af stor værdi for Kirken, sker typisk i fortsættelse af den grundlæggende kristne oplæring, som er den samme for alle kristne. Der bør først undervises i, hvad der er fælles for alle Kirkens medlemmer, inden man underviser i, hvad der har en speciel og forskelligartet natur.

c) Det må ligeledes slås fast, at bevægelser og foreninger, hvad katekese angår, ikke normalt er et alternativ til sognet, som i egentlig forstand er det fællesskab, hvor oplæring finder sted.⁴⁰

Kirkelige basisgrupper

263 Kirkelige basisgrupper har oplevet en stor udbredelse i de sidste årtier.⁴¹ Det er grupper af kristne, som opstår »ud fra et behov for endnu mere intenst at leve Kirkens liv eller ud fra et ønske om og en søgen efter en mere menneskelig atmosfære, som større menigheder kun vanskeligt kan byde på«.⁴²

Kirkelige basisgrupper er »et tegn på livskraft i Kirken«.⁴³ Kristi disciple samles i dem for opmærksomt at lytte til Guds Ord, for at udvikle broderlige og søsterlige bånd, for at fejre Kristi mysterier i deres liv og påtage sig ansvar for at forandre samfundet. Til disse specifikke kristne opgaver slutter sig andre vigtige menneskelige værdier: venskab, personlig anerkendelse, en medansvarlighedens ånd, kreativitet, svar på kald, interesse for verdens problemer og for Kirken. Alt dette kan give anledning til en berigende oplevelse af fællesskab, »et sandt udtryk for *communio* og et middel til at danne et endnu dybere fællesskab«.⁴⁴

For at være ægte, må »enhver menighed leve i fællesskab med partikular- og universalkirken, i oprigtigt fællesskab med Kirkens hyrder og læreembedet, med et engagement i at drive mission, og idet enhver ideologisk isolation eller udnyttelse af andre undgås«.⁴⁵

264. I kirkelige basisgrupper kan der udvikles en særdeles frugtbar katekese:

— Det broder- og søsterlige klima, som er karakteristisk for disse grupper, skaber et miljø, der er velegnet til en altomfattende katekese, forudsat at dennes natur og særlige karakter respekteres;

— På den anden side må katekesen tjene til at uddybe fællesskabets liv derved, at den sikrer grundlaget for de troendes kristne liv, uden hvilket kirkelige basisgrupper kommer til at mangle stabilitet;

— Det lille fællesskab er endelig et velegnet sted, når det drejer sig om at modtage dem, der har afsluttet et kateketisk forløb.

---

⁴⁰ Sml CT 67b-c.

⁴¹ EN 58 peger på, hvordan kirkelige basisgrupper trives næsten overalt i Kirken. RM 51 omtaler dem som et hurtigt voksende fænomen.

⁴² EN 58c.

⁴³ RM 51a; sml. EN 58f; LC 69.

⁴⁴ RM 51.

⁴⁵ Sammesteds, RM 51; sml. EN 58; LC 69.

KAPITEL IV

Organiseringen af kateketisk pastoral omsorg i partikularkirkerne

ORGANISATION OG UDØVELSE AF ANSVAR

Den kateketiske tjeneste på bispedømmeplan

265. Organiseringen af kateketisk pastoral omsorg har sit referencepunkt i bispedømmets biskop. Bispedømmets kateketcentral (*Officium Catechisticum*) er »det organ, som biskoppen som ansvarlig for fællesskabet og som den, der forestår trosbelæringen, benytter til at styre og lede bispedømmets kateketiske aktiviteter.«¹ (I Danmark varetager Pastoral-Centret opgaven som kateketcentral. O.A.)

266. Hovedopgaverne for bispedømmets kateketcentral er følgende:

a) at analysere situationen² med hensyn til trosoplæringen i bispedømmet; en sådan analyse må blandt andet definere bispedømmets reelle behov, hvad angår kateketisk praksis;

b) udarbejde en handlingsplan,³ der opstiller klare mål, angiver, hvad vej man skal gå, og lægger op til konkrete initiativer;

c) fremme uddannelsen af kateketer; i den udstrækning, det findes hensigtsmæssigt, skal undervisningscentre etableres;⁴

d) udarbejde eller i det mindste anviser sogne og kateketer de nødvendige redskaber til katekesen: katekismer, vejledninger, programmer til forskellige aldersgrupper, lærervejledninger til kateketer, materialer til dem, der modtager katekesen, audio-visuelle hjælpemidler osv...⁵

e) styrke og fremhjelpe kateketiske indretninger i egentlig forstand (*dåbs-katekumenat, sognekatekese, grupper for dem, der har ansvar for katekesen*), som udgør »basis-celler« for den kateketiske aktivitet;⁶

f) drage omsorg for en forbedring af de personalemæssige og materielle ressourcer såvel på bispedømmeplan som på sogne- og regionalt plan;⁷

g) samarbejde med liturgikommissionen i betragtning af liturgiens afgørende betydning for katekesen, især for den katekumenale og indførende katekese.

267. For at kunne udfylde disse opgaver må kateketcentralen »råde over en stab af mennesker, som besidder særlig kompetence. Den rækkevidde og forskellighed, som er typisk for de spørgsmål, der

---

¹ DCG (1971) 126. Bispedømmets sekretariat (*officium catechisticum*) blev oprettet i alle bispedømmer ved dekretet *Provido Sane* (1935); sml. AAS 27 (1935), s. 151; se også CIC 775 § 1.

² Sml. DCG (1971) 100. De generelle retningslinier er angivet i dokumentets *Indledning* og også i kapitlet med titlen: *Analyse af situationer og behov*.

³ Sml. DCG (1971) 103. Se også i dette kapitel »Programmer for kateketiske arbejdsmåder og orientering«.

⁴ Sml. DCG (1971) 108-109. Se også V Del, kapitel II.

⁵ Sml. DCG (1971) 116-124.

⁶ DCG (1971) 126.

⁷ Sml. CT 63. Pave Johannes Paul II anbefaler, at der vækkes og plejes en dyb kærlighed til katekese, en kærlighed, der tager form »i en passende og effektiv organisation, og som stiller mennesker, midler og udstyr - naturligvis også de nødvendige penge - til disposition«.

skal behandles, kræver, at ansvaret fordeles mellem flere virkelig dygtige mennesker«. ⁸ I almindelighed bør denne tjeneste i bispedømmet udføres af præster, ordensfolk og lægfolk.

Katekesen er så vigtig en aktivitet i enhver partikularkirkes liv, at »intet bispedømme kan klare sig uden egen kateketcentral«. ⁹

Tjenester, hvor flere bispedømmer samarbejder

268. Dette samarbejde er umådelig frugtbar i vor tid. Fælles kateketisk indsats er tilrådelig ikke blot af hensyn til geografisk nærhed, men også af hensyn til kulturel homogenitet. Faktisk »er det nyttigt, at flere bispedømmer kombinerer deres aktiviteter, idet de forener deres erfaringer og foretagender, deres kompetencer og ressourcer med henblik på, at de bedre udrustede bispedømmer kan hjælpe de andre, og med sigte på at udarbejde en fælles handlingsplan for hele regionen«. ¹⁰

Bispekonferencens tjeneste

269. »I bispekonferencens regi kan en kateketisk tjeneste oprettes, hvis vigtigste opgave er at assistere de enkelte bispedømmer i kateketiske anliggender«. ¹¹

Denne mulighed, der er blevet åbnet i *Codex Iuris Canonici* (kirkeretten. O.A.), er allerede en realitet i hovedparten af bispekonferencerne. Bispekonferencens kateketiske tjeneste eller en national kateketcentral har en dobbelt funktion: ¹²

— være til tjeneste over for de behov, som alle bispedømmer i et givet territorium har; der kan sørges for udgivelser af national rækkevidde, afholdelse af nationale kongresser, etablering af forbindelser til massemedierne og i al almindelighed beskæftigelse med de arbejder og opgaver, som går ud over, hvad bispedømmer eller regioner selv kan magte;

— være til tjeneste for bispedømmerne og regionerne ved at distribuere information og kateketiske planer, koordinere aktiviteter og yde assistance til bispedømmer, der er mindre velforsynede med kateketiske materialer.

Hvis biskopperne finder det hensigtsmæssigt, kan bispekonferencens kateketiske tjeneste eller den nationale kateketcentral tillige have kompetence til at koordinere sine aktiviteter med andre nationale organer, som bispekonferencen har oprettet, og med andre kateketiske institutioner; tjenesten kan tilsvarende samarbejde med kateketiske aktiviteter på internationalt plan - alt i sin egenskab af at være et hjælpeorgan for de biskopper, der indgår i bispekonferencen.

Pavestolens tjeneste

270. »Kristi opgave at forkynde evangeliet for al skabningen gælder først og fremmest dem (d.v.s. biskopperne) - sammen med Peter og under Peters ledelse«. ¹³ I denne Jesu kollegiale befaling med hensyn til forkyndelsen og videregivelsen af evangeliet indebærer embedet som Peters efterfølger et grundlæggende ansvar. Dette embede må betragtes »ikke kun som en verdensomfattende tjeneste, der

---

⁸ DCG (1971) 126.

⁹ Sammesteds.

¹⁰ DCG (1971) 127.

¹¹ CIC 775 § 3.

¹² Sml. DCG (1971) 129.

¹³ AG 38a; sml. CIC 756 §§ 1-2,

når enhver kirke *udefra*, men som noget, der allerede *indefra* hører til kernen i enhver partikularkirke«. ¹⁴

I forhold til kateken udøves Peters embede først og fremmest gennem dets trosbelæring. Hvad katekesen angår, handler paven umiddelbart og på speciel måde gennem Kongregationen for Gejstligheden, der bistår »paven i udøvelsen af hans embede som overhyrde«. ¹⁵

271. »Kongregationen for Gejstligheden

— har således den funktion at fremme den religiøse oplæring af de troende kristne i alle aldre og under alle vilkår;

— den udsteder hensigtsmæssige normer med sigte på, at kateketisk undervisning kan blive givet på passende måde;

— den holder et vågent øje med, at den kateketiske oplæring foregår på korrekt måde;

— med samtykke fra Kongregationen for Troslæren giver den den foreskrevne godkendelse fra Pavestolen til katekismer og andre skrifter vedrørende kateketisk undervisning; ¹⁶

— den bistår katekecentralerne og følger initiativer, der vedrører religionsundervisning, og som har en international karakter, idet den koordinerer aktiviteterne og hjælper til, hvor det er nødvendigt«. ¹⁷

KOORDINERING AF KATEKESEN

Vigtigheden af en effektiv koordinering af katekesen

272. *Koordineringen af katekesen* er et vigtigt ansvar inden for partikularkirken. Den kan tages op

— inden for katekesens egne rammer, gennem dens vidt forskellige former, som sigter på forskellige aldersklasser og sociale miljøer;

— med hensyn til forbindelsen mellem katekesen og andre former for Ordets tjeneste og andre evangeliserende aktiviteter.

Koordineringen af katekesen er ikke kun et strategisk anliggende, der sigter på en mere effektiv evangelisering, men har en dyb teologisk betydning. Evangeliserende aktivitet må være godt organiseret, fordi den berører den *troens enhed*, der bærer alle Kirkens aktiviteter.

273. Hensigten med dette afsnit er at overveje:

— katekesens interne koordinering, således at partikularkirken kan yde en sammenhængende og enhedspræget kateketisk tjeneste;

— forbindelsen mellem missionerende aktivitet og katekumenal aktivitet - som er indbyrdes afhængige - i sammenhæng med missionen *ad gentes* ¹⁸ eller med »*ny evangelisering*«; ¹⁹

— nødvendigheden af en godt koordineret pastoral indsats med hensyn til trosoplæringen, når henses til mangfoldigheden af undervisere, der henvender sig til de samme modtagere, især til småbørn, børn og unge.

---

¹⁴ JOHANNES PAUL II, *Tale* til USA's biskopper ved mødet i Vor Frue af Los Angeles' seminarium 16. september 1987: *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. X, 3 (1987), 556. Udtrykket er taget fra KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, *Communio Notio*, Rom 1992, nr. 13, l.c. 846.

¹⁵ Apostolisk Konstitution *Pastor Bonus*, art. 1. Denne konstitution af 28. juni 1988 beskæftiger sig med den reform af den romerske kurie, som Det andet Vatikankoncil havde ønsket: sml. CD 9. Den første reform blev promulgeret 18. august 1967 af Paul VI ved den apostoliske konstitution *Regimini Ecclesiae*: AAS 59 (1967) s. 885-928.

¹⁶ Se nr. 282 og 284 i dette kapitel.

¹⁷ PB, 94.

¹⁸ RM 33.

¹⁹ Sammesteds.

Det andet Vatikankoncil anbefalede stærkt koordinering af alle pastorale aktiviteter, således at partikularkirkens enhed kunne få en større og større udstråling.²⁰

Et struktureret og sammenhængende program for katekesen i bispedømmet

274. Bispedømmets katekeseprogram er partikularkirkens globale tilbud om katekese; på en struktureret, sammenhængende og koordineret måde integrerer det de forskellige kateketiske forløb, som bispedømmet tilbyder til de forskellige aldersgrupper.²¹

Således forstået bør enhver partikularkirke - med sigte først og fremmest på indføring i kristentroen - tilbyde i det mindste to tjenester:

a) et ensartet og sammenhængende program for kristen indføring, beregnet for *småbørn, større børn, halvvoksne og unge mennesker*. Programmet skal være tæt forbundet med de indføringssakramenter, som allerede er modtaget eller er ved at skulle modtages, og det skal have sammenhæng med den pastorale omsorg for trosoplæring som helhed;

b) et kateketisk program for *voksne*, henvendt til kristne, der har behov for at befæste deres tro ved at realisere eller fuldende den kristne indføring, der begyndte ved dåben.

I mange lande er der også et voksende behov for kateketiske programmer for *ældre*, beregnet for kristne, der er nået til den tredje og sidste alder i livet, og som ønsker - måske for første gang - at få lagt et solidt grundlag for deres tro.

275. Disse forskellige kateketiske programmer, hvert tilpasset de forskellige socio-kulturelle forhold, bør ikke organiseres løsrevet fra hinanden, som drejede det sig om »vandtæt adskilte rum uden forbindelse med hinanden«. ²² Det er derfor nødvendigt, at den katekese, der tilbydes af en partikularkirke, er godt koordineret. Med hensyn til de forskellige former for katekese »må man sørge for, at de supplerer hinanden fuldkomment«. ²³

Som allerede nævnt, er det *organisatoriske princip*, der sikrer sammenhæng mellem de forskellige kateketiske programmer, der tilbydes af en partikularkirke, at holde voksenkatekesen i centrum for opmærksomheden. Voksenkatekesen er den akse, som katekesen af børn og ældre drejer omkring, og som de inspireres af.²⁴

Den omstændighed, at der inden for et enhedsprogram for katekesen på bispedømmeplan tilbydes forskellige kateketiske forløb, indebærer ikke, at de, som tilbudet henvender sig til, er nødt til at gennemgå dem, det ene efter det andet. En ung, der har nået voksenalderen med en solidt funderet tro, har ikke brug for voksenkatekese med katekumenalt tilsnit, men for en mere solid næring, som kan hjælpe til den fortsatte modning af troen. Det samme gælder for dem, der når den tredje alder med en rodfæstet tro.

Ved siden af det aldeles uundværlige tilbud om forløb, der sigter på indføring i troen, må partikularkirken tilsvarende sørge for forskelligartede programmer for permanent katekese, beregnet for voksne kristne.

---

²⁰ CD 17a: »... de forskellige former for apostolatet bør opmuntres. Tæt samarbejde og koordineringen af alle de apostoliske arbejder under biskoppens ledelse bør fremmes i bispedømmet som en helhed såvel som i dele af det. Således vil alle de forskellige foretagender og organisationer, hvad enten deres hensigt er kateketisk, missionerende, karitativ, social, sigter på familien, uddannelse eller noget andet pastoralt formål, arbejde sammen i harmoni, og bispedømmets enhed vil blive tydeligere demonstreret.

²¹ Sml. IV Del, kap. II »Katekese svarende til alderen«.

²² Ct 45c.

²³ Sammesteds.

²⁴ Sml. DCG (1971) 20, hvor det påpeges, hvordan andre former for katekese er henordnet (*ordinantur*) til voksenkatekesen.

Kateketisk aktivitet i sammenhæng med ny evangelisering

276. Hvis man definerer katekese som et element i hele evangeliseringsprocessen, rejser man uundgåeligt det problem at skulle koordinere kateketisk aktivitet med den missionerende aktivitet, der går forud for den, såvel som med den pastorale aktivitet, der følger efter den. Der er jo tale om elementer, som »enten forbereder katekesen eller følger efter den«.²⁵

I den forstand er forbindelsen mellem missionerende forkyndelse, der søger at vække troen, og den indførende katekese, der søger at gøre dens rødder dybere, af afgørende betydning for evangeliseringen.

På en vis måde er denne forbindelse lettere at få øje på i en situation, hvor det handler om mission *ad gentes*.²⁶ Voksne, der har omvendt sig som følge af den primære forkyndelse, træder ind i katekumenatet, hvor de undervises i troen.

I situationer, der kræver »ny evangelisering«,²⁷ bliver koordineringen mere kompleks, fordi man af og til mener, at man kan give en almindelig katekese til unge mennesker og voksne, der først har brug for en periode med primær forkyndelse og med fornyelse af deres tilhørsforhold til Kristus. Lignende vanskeligheder opstår med hensyn til katekesen af børn og undervisning af deres forældre.²⁸ Igen tilbyder man her en fortsat katekese til voksne, som faktisk trænger mere til en virkelig indførende katekese.

227. Den nuværende situation med hensyn til evangelisering kræver, at de to aktiviteter, missionerende forkyndelse og indførende katekese, bliver forstået på en koordineret måde og i partikularkirken bliver tilbudt gennem et enhedsprogram for evangeliseringen, *der er både missionerende og katekumenalt*. I dag må katekese fremfor alt betragtes som konsekvensen af en effektiv missionerende forkyndelse. Den vejledning, der gives i dekretet *Ad Gentes*, - som placerer katekumenatet inden for rammerne af kirkens missionsaktivitet, - er et særdeles vigtigt referencepunkt for katekesen.²⁹

Katekese i oplærende pastoralt arbejde

278. Den pastorale omsorg, der udøves i af en partikularkirke i henseende til oplæringen i troen, bør sikre den nødvendige koordination mellem de forskellige *loci*, hvor trosoplæringen finder sted. Det er ekstremt vigtigt, at alle kateketiske tiltag »drejer sig om den ene og samme trosbekendelse, om det samme tilhørsforhold til Kirken og om et socialt engagement, der leves i den samme evangeliets ånd«.³⁰

Koordinationen af oplæringen angår især småbørn, større børn, halvvoksne og unge. Det er hensigtsmæssigt for partikularkirken at integrere de forskellige sektorer og steder, der tager sig af den kristne oplæring af ungdommen, i et enhedsprojekt for denne pastorale aktivitet. Alle disse *loci* supplerer hinanden, og ingen af dem kan, taget hver for sig, sikre en komplet kristen oplæring.

Da det altid drejer sig om barnets eller den unges ene og samme person, er det vigtigt, at de forskellige påvirkninger har den samme fundamentale inspiration. Enhver uoverensstemmelse mellem disse aktiviteter er skadelig, fordi hver af dem har sin særlige karakter og betydning.

Således er det i høj grad vigtigt for en partikularkirke at tilvejebringe et program for kristen indføring, der integrerer de forskellige tiltag i henseende til trosoplæring og tager højde for de krav, som ny-evangeliseringen stiller.

---

²⁵ CT 18d.

²⁶ RM 33.

²⁷ Sammesteds.

²⁸ Sml. CT 19 og 42.

²⁹ Sml. AG 11-15. Opfattelsen af evangelisering som en proces, der er struktureret i stadier, blev analyseret i Første Del, kap. I. *Evangeliseringsprocessen*.

³⁰ CT 67b.

NOGLE SÆRLIGE OPGAVER FOR DEN KATEKETISKE TJENESTE

Analyse af situationen og dens behov

279. Når partikularkirken organiserer sin kateketiske aktivitet, må den tage udgangspunkt i en *analyse af situationen*. »Genstanden for denne undersøgelse er mangeartet: den indbefatter en kritisk gennemgang af den pastorale aktivitet og en analyse af såvel den religiøse situation som af de sociologiske, kulturelle og økonomiske betingelser i samme grad, som disse det kollektive livs kendsgerninger kan influere stærkt på evangeliets udbredelse«. ³¹ Det drejer sig om at nå til en realistisk bevidsthed om katekesen og dens behov.

Mere konkret:

— ved *den kritiske gennemgang af den pastorale aktivitet* er det vigtigt at have en klar bevidsthed om katekesens tilstand: dens reelle placering inden for evangeliseringsprocessen; balance og struktur, når det gælder de enkelte kateketiske sektorer (småbørn, større børn, halvvoksne, unge mennesker og voksne); koordinationen mellem katekesen og den kristne oplæring i familien, i skoler og andetsteds; dens indre kvalitet; det trosindhold, der videregives, og de metoder, der benyttes; kateketernes egenskaber og deres uddannelse;

— *Analysen af den religiøse situation* drejer sig først og fremmest om tre niveauer, der er tæt forbundne med hinanden: *sansen for det hellige*, det vil sige de menneskelige erfaringer som på grund af deres dybe karakter er egnede til at åbne for mysteriet; *den religiøse sans*, det vil sige de konkrete måder, hvorpå et bestemt folk forestiller sig og kommunikerer med Gud; *trossituationen* med de forskellige typer af troende. I forbindelse med disse niveauer undersøges også den *moralske situation*, som den leves, med de værdier, den fremviser, og med de skyggesider og anti-værdier, der er mest udbredte i den.

— *Den socio-kulturelle analyse*, som allerede har været omtalt i forbindelse med humanvidenskaberne rolle i kateketuddannelsen, ³² er ligeledes påkrævet. Katekumener og de, der modtager katekese, må forberedes til at udgøre et kristent nærvær i samfundet.

280. Analysen af situationen på alle disse niveauer »bør også overbevise dem, der arbejder i Ordets tjeneste om, at hvad pastoral aktivitet angår, er menneskelige situationer ambivalente. Derfor må de, der arbejder i evangeliets tjeneste, lære at have øje for de muligheder, der åbner sig for deres gerning under nye og forskellige omstændigheder ... Der er altid mulighed for en forandrings-proces, som kan åbne vejen til troen«. ³³

Denne analyse af situationen er et primært informativt arbejdsredskab, som den kateketiske tjeneste tilbyder hyrder og kateketer.

Handlingsplan og kateketiske anvisninger

281. Efter et nøjagtigt studium af situationen er det nødvendigt at udforme en *handlingsplan*. Heri fastsættes mål og midler for den pastorale katekese og de normer, der regulerer den. Dette må ske under hensyntagen til de lokale behov og må samtidig være i fuld harmoni med universalkirkens mål og normer.

Programmet eller handlingsplanen bør være operationelt, da det har til formål at være styrende for katekesen i bispedømmet eller fælles for flere bispedømmer. I overensstemmelse med sin karakter opstilles en sådan plan almindeligvis som gældende for en nærmere bestemt periode, ved hvis udløb den vil blive revideret under hensyn til nye accentueringer, nye mål og nye midler.

---

³¹ DCG (1971) 100.

³² Sml. Femte Del, kap. V.

³³ DCG (1971) 102; sml. Indførende forklaring, 16.

Erfaringen bekræfter nytten af en sådan handlingsplan for katekesen; fastlæggelsen af visse fælles mål fører til at forene kræfterne og til at arbejde under et fælles perspektiv. Derfor må en handlingsplan først og fremmest være realistisk og dertil enkel, kortfattet og klar.

282. Sammen med handlingsplanen - der frem for alt koncentrerer sig om konkrete tiltag - udarbejder en række bispekonferencer på nationalt plan kateketiske arbejdsmaterialer af reflekterende og vejledende art, som opstiller kriterier for en fyldestgørende og velegnet katekese. Disse hjælpemidler betegnes forskelligt: *Kateketisk direktorium*, *Kateketiske retningslinier*, *Grundlæggende dokumenter*, *Håndbøger* osv. De henvender sig især til dem, der har ansvar for katekesen, og til kateketerne og belyser begrebet katekese: dens natur, formål, opgaver, indhold, målgruppe og metoder. Disse direktorier eller almindelige retningslinier, der er udarbejdede af bispekonferencer eller offentliggjort med deres bemyndigelse, bør følge den samme proces i forbindelse med udarbejdelse og godkendelse, som er forudsat for katekismer. Det vil sige, at sådanne dokumenter, inden de offentliggøres, bør forelægges Pavestolen til godkendelse.³⁴

Disse kateketiske retningslinier eller vejledninger er almindeligvis en god inspirationskilde for katekesen i lokalkirkerne. Deres udarbejdelse er derfor nyttig og anbefalelsesværdig så meget mere, som de blandt andet er et vigtigt referencepunkt for kateketuddannelsen. Denne form for arbejdsinstrumenter er tæt og direkte knyttet til det biskoppelige ansvar for katekesen.

Udarbejdelse af arbejdsinstrumenter og undervisningsmidler til kateketisk aktivitet

283. Sammen med disse arbejdsinstrumenter, der sigter på orientering og generel planlægning af den samlede kateketiske aktivitet (*situationsanalyse*, *handlingsplan*, *kateketiske retningslinier*) er der arbejdsinstrumenter til mere umiddelbar benyttelse i selve den kateketiske aktivitet. Her må der først og fremmest nævnes *lærebøger*,³⁵ som lægges direkte i hænderne på katekumener og dem, der modtager katekesen. *Lærervejledninger* til kateketerne - og til forældrene, for så vidt angår børnekatekesen - er også nyttige arbejdsinstrumenter.³⁶ *Audio-visuelle* hjælpemidler er af værdi i katekesen, men der må udøves en vis kritisk sans ved benyttelsen af dem.³⁷

Det grundlæggende kriterium for disse arbejdsredskaber er den dobbelte troskab over for Gud og over for mennesket, et fundamentalt princip for Kirkens hele liv. Det gælder om at forene en fuldstændig troskab over for Kirkens lære med en dybtgående tilpasning til mennesket, idet der tages hensyn til den psykologi, der er karakteristisk for den pågældendes aldersklasse, og til den sociokulturelle sammenhæng, vedkommende lever i.

Kort sagt: kateketiske hjælpemidler skal:

— »være i forbindelse med det virkelige liv, som den generation, de henvender sig til, lever, og de må nøje kende, hvad den er urolig for, dens spørgsmål, kampe og håb«;³⁸

— »forsøge at tale et sprog, som denne generation kan forstå«;³⁹

³⁴ Sml. DCG (1971) 117 og 134; PB 94.

³⁵ Med hensyn til denne samling af kateketiske værker bemærker *Catechesi Tradendae*; at »et af de vigtigste aspekter ved fornyelsen af katekesen er i dag fornyelsen af og det stadigt voksende antal af kateketiske bøger overalt i Kirken. Mange og meget vellykkede bøger er udkommet og betyder en virkelig fornyelse for den kateketiske undervisning« (CT 49). DCG (1971) 120 definerer håndbøger således: »Håndbøger er hjælpemidler, der gives til det kristne fællesskab, der er engageret i katekese. Ingen lærebog kan erstatte en levende forkyndelse af det kristne budskab; ikke desto mindre har lærebøgerne stor værdi, fordi de gør det muligt at give en fyldigere redegørelse for den kristne traditions vidnesbyrd og for de principper, der fremmer kateketisk aktivitet.

³⁶ Hvad angår kateketiske lærervejledninger, giver DCG (1971) 121 udtryk for, hvad de bør indeholde: »en forklaring af frelsesbudskabet (der må bestandigt refereres til kilderne, og der må klart skelnes mellem de ting, der hører til troen og Kirkens lære, og de ting, der blot er teologers meninger); psykologiske og pædagogiske råd og forslag til metoder«.

³⁷ Sml. Tredje Del, kap.II, *Social kommunikation*; sml. DCG (1971) 122.

³⁸ CT 49b.

³⁹ Sammesteds.

— »virkelig stræbe efter at give dem, der benytter dem, et større kendskab til Kristi mysterier, for at føre dem til sand omvendelse og til et liv, der er mere i overensstemmelse med Guds vilje«. ⁴⁰

Udarbejdelse af lokale katekismer: et umiddelbart ansvar for bispeembedet

284. Blandt de hjælpemidler, der er til disposition for katekesen, overgår katekismer alle andre. ⁴¹ Deres betydning følger af den kendsgerning, at det budskab, der overleveres gennem dem, er anerkendt af Kirkens hyrder som autentisk.

Mens biskoppen altid har den overordnede ledelse af den kateketiske aktivitet som helhed, så er udgivelsen af katekismer et ansvar, der berører det biskoppelige embede meget direkte. Udgivelsen af nationale, regionale katekismer eller katekismer på bispedømmeplan, der er udarbejdet med deltagelse af kateketiske medarbejdere, står i sidste instans under biskopperne, der er kateketer *par excellence* i partikularkirkerne.

Ved udarbejdelsen af en katekismus må der omhyggeligt holdes fast ved følgende to kriterier:

a) en fuldkommen overensstemmelse med den *Katolske Kirkes Katekismus*: »en sikker og autentisk referencetekst ... ved udarbejdelsen af lokale katekismer«; ⁴²

b) en opmærksom iagttagelse af de normer og kriterier for fremstillingen af evangeliets budskab, som er indeholdt i *Generel kateketisk Vejledning (DCG)*, der også er et »normgivende referencepunkt« ⁴³ for katekesen.

285. »*Pavestolens forudgående godkendelse*«, ⁴⁴ - der kræves for katekismer, der hidrører fra bispekonferencer, - bør forstås ud fra den betragtning, at der er tale om dokumenter, gennem hvilke den universelle kirke i de forskellige socio-kulturelle sammenhænge, som den er sendt til, forkynder og videregiver evangeliet og »frembringer partikularkirker, som den manifesterer sig i«. ⁴⁵ Godkendelsen af en katekismus er en anerkendelse af, at den er den universelle kirkes tekst i en bestemt situation og kultur.

---

⁴⁰ Sammesteds.

⁴¹ Spørgsmålet om lokale katekismer er blevet behandlet i Anden Del, kap. II. Her har vi blot i sinde at præsentere nogle kriterier for deres nærmere udarbejdelse. Med udtrykket »lokale katekismer« refererer dette dokument til de katekismer, der udarbejdes af partikularkirker eller af bispekonferencer.

⁴² FD 3c.

⁴³ CT 50.

⁴⁴ DCG (1971) 119, 134; CIC 775 § 2; PB 94.

⁴⁵ KONGREGATIONEN FOR TROSLÆREN, »*Communio Notio*« 9; l.c 843.

AFSLUTNING

286. Ved udformningen af disse foreliggende vejledninger og retningslinier er der gjort alt, hvad der er muligt for at sikre, at enhver betragtning bygger på Det andet Vatikankoncils lære og Kirkens læreembedes efterfølgende ytringer. En særlig opmærksomhed har herudover været rettet mod den erfaring med det kirkelige liv, som de forskellige folk i mellemtiden har gjort. I lyset af troskab mod Guds Ånd er den fornødne dømmekraft imidlertid blevet udøvet med henblik på en fornyelse af Kirken og evangeliseringens tjeneste.

287. Denne nye vejledning rettes til alle Kirkens hyrder, til deres medarbejdere og til kateketerne i håbet om, at det må være dem en opmuntring i den tjeneste, som Kirken og Helligånden betror dem, nemlig at nære troens vækst hos dem, der er kommet til tro.

De retningslinier, der indeholdes i dette dokument, har ikke blot til hensigt at præcisere katekesens natur og de normer og kriterier, der er bestemmende for Kirkens evangeliserende tjeneste, men med Ordets magt og Helligåndens indre virke sigter de på at nære håbet hos dem, der arbejder inden for dette særligt vigtige område af den kirkelige aktivitet.

288. Katekesens effektivitet er og vil altid være en Guds gave gennem Faderens og Sønnens Ånds virkning.

Paulus bekræfter i sit brev til korintherne denne katekesens totale afhængighed af Guds indgriben, når han skriver: *»Jeg plantede, Apollos vandede, men Gud gav vækst, så hverken den, der planter, eller den, der vander, er noget, men det er Gud, som giver vækst«* (1 Kor 3,6-7).

Hverken katekese eller evangelisering er mulig uden Guds virke gennem hans Ånd.¹ I den kateketiske praksis kan hverken de mest avancerede pædagogiske teknikker eller de mest talentfulde kateketer nogensinde erstatte Helligåndens stille og diskrete virke.² »Helligånden er virkelig hovedpersonen i hele Kirkens mission«,³ det er ham, der er den primære kateket; det er ham, der er »læreren i det indre« hos dem, der vokser i Herren.⁴ Han er faktisk »den indre drivkraft i alt kateketisk arbejde og i alle dem, der udfører dette arbejde«.⁵

289. Gid tålmodighed må være kernen i i kateketens åndelige liv, sammen med tilliden til, at det er Gud selv, som sår, giver vækst og får Ordets sæd, der er plantet i god jord og plejet med kærlighed, til at bære frugt. Evangelisten Markus er alene om at fortælle den lignelse, hvori Jesus forklarer den gradvise og stadige udvikling, stadiet efter stadiet, af den sæd, der blev spredt ud: *»Med Guds Rige er det ligesom med en mand, der har tilsået jorden; han sover og står op, nat og dag, og kornet spirer og vokser, uden at han ved hvordan. Af sig selv giver jorden afgrøde, først strå, så aks, så fuld kerne i akset. Men når kornet er modent, går hans straks i gang med seglen, for høsten er inde«* (Mark 4,26-29).

290. Kirken, som har ansvaret for at katekisere dem, der tror, påkalder Faderens og Sønnens Ånd, og beder Ham om at give frugtbarhed og indre styrke til de utallige arbejdsopgaver, der udføres allevegne for troens vækst og for Vor Frelser Jesu Kristi efterfølgelse.

---

¹ Sml. EN 75a.

² Sml. EN 75d.

³ RM 21.

⁴ Sml. CT 72.

⁵ CT 72.

291. I dag vender alle katekesens medarbejdere sig med tillid til den salige Jomfru Marias forbøn, hende, der så sin søn gå frem »i visdom, vækst og yndest« (Luk 1,52). De finder i hende den åndelige model for at kunne gennemføre og styrke fornyelsen af vor tids katekese i tro, håb og kærlighed. På forbån af »pinsefestens jomfru«⁶ fødes der i Kirken en ny kraft, som frembringer sønner og døtre i troen og oplærer dem til Kristi fylde.

Pave Johannes Paul II har 11. august 1997 godkendt den her foreliggende Generelle Kateketiske Vejledning og tiltrådt dens offentliggørelse.

✠ DARÍO CASTRILLÓN HOYOS

Ærkebiskop emeritus af Bucaramanga

Pro-Præfekt

✠ CRESCENZIO SEPE

Titulær ærkebiskop af Grado

Sekretær

---

⁶ CT 73.

TEMATISK INDEKS

Numrene i dette indeks svarer til afsnit i *Generel kateketisk Vejledning (DCG)*

Numrene med fede typer angiver grundlæggende tekster

Sml. refererer til tilsvarende tekster

Apologetik:

110

(sml. trosviden, videnskab)

Apostle:

43, 65, 105, 121, 127, 153, 158

(sml. biskopper, pave)

Apostolat:

30, 176, 185, 231, 232, 261

(sml. evangelisering, kristent engagement, ny evangelisering, mission)

Arbejdsinstrumenter:

131, 132, 138, 156, 213, 214, 216, 234, 280, **283**

(sml. katekese, vejledning)

Askese:

(sml. bod)

Ateisme:

22

(sml. ikke-troende, religiøs ligegyldighed, sekularisering, situation)

Audiovisuelle hjælpemidler:

160, 266, 283

(sml. kommunikation, meddelelsesmidler)

Befrielse:

16, 37, 101, **103-104**, 211

(sml. retfærdighed, udvikling)

- kristen frihed

148, 156, 185

- menneskets frihed

100, 143, 147, **156-157**, 162, 185

Bekendelse af troen:

56, 66, 67, 78, **82-83**, 97, 99, 105, 106, 107, 122, 123, 218, 223, 278

(sml. *Credo, kristen indføring, tro, trosbekendelsen*)

Bibel:

149, 151, 154, 188

(sml. *Den hellige Skrift, Guds Ord*)

Biskop:

3, 4, 6, 7, 11, 76, 119, 131, 136, 198, 216, 219, **222-223**, 224, 231, 234, 260, 265, 269, 270, 273, 282-284

(sml. *katekesens medarbejdere, læreembede*)

Bispedømme:

29, 59, 76, 131, 135, 136, **217-218**, 219, 223, 225, 228, 229, 231, 233, 234, 239, 250-252, 265-269, 273-275, 281

(sml. *biskop, lokalkirke, partikularkirke*)

Bod:

30, 37, 101, 102, 232

(sml. *moral, omvendelse, sakramenter, synd*)

Budskab:

8, 10, 33, 41, 50, 71, 73, 78, 80, 87, 92-101, 103-105, 107-110, 116-118, 121, 133, 135, 139, 144, 149, 151-157, 161, 162, 165, 172, 185, 191, 194, 200, 205, 207, 208, 217, 235, 238, 241, 249, 259, 283

(sml. *fides qua/quaee, katekese, ny evangelisering, trosviden*)

- autentisk:

44, 79, **111-112**, 114, 115, 175, 243

(*budskab, integralt budskab*)

- betydningsfuldt:

55, 102, 103, 107-110, **116-117**, 123, 133, 134, 152, 153

(sml. *budskab, integralt budskab*)

- integralt:

42, 43, 46, 91, **111-113**, 114, 115, 175, 243

(sml. *autentisk budskab, budskab*)

- organisk:

5, 67, 97, **114-115**, 130, 132, 240

(sml. *budskab*)

Bøn:

56, 70, 71, 84-88, **85**, 101, 115, 119, 122, 123, 129, 130, 135-137, 144-145, 156, 157, 178, 201, 240, 247, 255, 262)

(sml. *liturgi, mystagogisk katekese*)

Børn:

72, 73, 76, **177-178**, 180, 197, 208, 229

(sml. katekese af børn, familie, forældre)

Credo:

82-83, 146

(sml. bekendelse af tro, tro, trosbekendelsen, trosviden)

Dekalog:

85, **115**, 117, **122**, 129, 130

(sml. kærlighed, moral, saligprisninger)

Dem, der skal modtage katekesen:

16, 29, 66, 78, 90, 104, 106, 108, 110, 133, 145, 157, 165, 220, 221, 230, 239, 241, 254, 266, 283

(sml. dem, katekesen henvender sig til, katekumenat, katekumener, kristen indføring)

Dem, katekesen henvender sig til:

8, 11, 33, 35, 58, 86, 112, 118, 130, 132, 133, 135, 138, 148, **163**, 167, 168, 174, 191, 215, 233, 235, 238, 273-275, 282

(sml. børn, dem, der skal modtage katekesen, katekumenat, katekumener, kristen indføring, ungdom, unge mennesker, voksne, ældre)

Den Katolske Kirkes Katekismus:

6, 7, 8, **119-130**, 131-136, 175, 210, 240, 247, 284

(sml. vejledning, lokale katekismer, arbejdsinstrumenter, læreembede)

Den hellige Skrift:

27, 29, 30, 71, 95, 96, 115, 120, 126, **127-128**, 132, 139, 175, 178, 197, 240

(sml. Bibel, Det gamle Testamente, Guds Ord)

Det andet Vatikankoncil:

1-3, 5, 6, 27, 28, 36, 84, 86, 121, 124, 125, 127, 133, 135, 222, 224, 242, 259, 273, 286

(sml. læreembede)

Det gamle Testamente:

108, 115, 130, 240

(sml. Bibel, Den hellige Skrift)

Det nye Testamente:

52, 62, 97, 101, **103-104**

(sml. Bibel, Det gamle Testamente)

Dialog:**- inter-religiøs:**

26, 30, 86, 133, 200

(sml. forkyndelse, Mission ad gentes, religioner)

- økumenisk:

197

(sml. økumeni)

Dåb:

25, 27, 65, 66, 82, 89-91, 106, 174, 176-178, 224, 231, 232, 258, 259, 274

(sml. katekumenat, kristen indføring, sakramenter)

Enhed:

5, 17, 27, 30, 86, 100, 106, 121, 122, 131, 134, 136, 170, 173, 197, 235, 238, 257, 272, 273

(sml. pluralisme, økumeni)

Erfaring:

24, 33, 66, 87, 88, 103, **116-117**, 118, 140, 142, 143, 150, **152-153**, 159, 181, 182, 187, 188, 201, 213, 225, 226, 241, 244, 254, 257, 258, 261, 263, 279, 281

(sml. menneske)

Erindring:

46, 66, 107, 141, 144, 154, 262

(sml. menneske, tradition, troens pædagogik)

Eskatologi:

69, 102, 115, 117, 122

(sml. budskab)

Eukaristi:

51, 65, 70, 82, 85, 91, 115, 159, 218, 232, 258

(sml. dåb, firmelse, kristen indføring, liturgi, sakramenter)

Evangelisering:

4, 5, 7, 8, 15, 21, 23, 26, 28, 32, 33, 35, 39, **46-49**, 50, 53, 58, 60, 62, 63, 64, 73, 77, 78, 85, 86, 88, 97, 102, 104, 109, 110, 112, 133, 160, 183, 185, 200-202, 209, 212, 221, 230, 232, 233, 239, 243, 273, 276, 277, 279, 286, 288

(sml. evangelium, missio ad gentes, mission, ny evangelisering)

Evangelium:

8, 14-16, 21, 30, 31, 33-35, 43, 50, 53, 55, 56, 58, 61-63, 65, 66, 70-71, 73, 78, 79, 85, 86, 97, **101-102**, 103, 105, 106, 108-111, 113, 115-117, 125, 131, 134, 138, 143, 147, 148, 152, 158-160, 162, 163, 167-169, 175, 181, 183, 194, 200-204, 206, 208, 211, 217, 218, 219, 222, 223, 227, 230, 232, 235, 236, 238, 241, 254, 255, 270, 280, 285

(sml. evangelisering, forkyndelse, Guds Rige)

Fader:

15, 25, 32, **36-37**, 43, 54, 70, 81, 82, 84-87, 89, 94, 98-100, 102, 106, 111, 115, 122, 129, 130, 132, 137, 140-143, 154, 189, 255, 288, 290

(sml. Gud, Treenighed)

Fadervor:

85, 88, 89, 115, 121, 129, 130, 132, 154

(sml. bøn)

Familie:

6, 18, 19, 37, 44, 51, 55, 60, 71, 76, 79, 94, 106, 158, 178-180, 186, 188, 189, 207, 211, **226-227**, 253, **255**, 257, 273, 279

(sml. forældre, ægteskab)

Fattigdom:

17, 18, 20, 86, 102-104, 163, 192, 195, 200, 201, 252

(sml. befrielse, retfærdighed, sociallære)

Fides qua/quaе:

51, 85, **92**, 93, 144

(sml. omvendelse, tro, trosviden)

Firmelse:

65, 91, 181, 231, 232

(sml. dåb, eukaristi, kristen indføring, sakramenter)

Folkereligiositet:

25, 133, 193, **195-196**, 212

Forberedelse, evangelisk:

56, 200

(sml. ordets sæd, værdier)

Foreninger og bevægelser:

253, 261, 262

(sml. fællesskab, grupper, lægfolk, metode)

Forkyndelse:

10, 14, 23, 31, 33, 34, 39, 46-48, **50-53**, 56, 57, **60-62**, 65, 74, 80, 82, 85, 86, 88, 97, 102, 103, 110, 113, 117, 138, 140, 151, 158, 164, 175, 181, 186, 194, 200, 203, 212, 214, 232, 241, 258, 260, 270, 276, 277

(sml. første forkyndelse, kateketisk aktivitet, mission ad gentes, missions aktivitet, prækatekese)

Forløb:

2, 9, 14, 15, 48, 53, 55, 56, 74, 85, 99, 107-109, 118, 123, 129, 143, 145, 147, 155, 156, 158, 165, 170, 171, 180, 181, 186, 187, 201, 227, 235, 254, 280

(sml. proces, troens pædagogik)

Forsoning:

(sml. bod)

Fortælling:

89, 107, 115, 128, 129, 130

(sml. frelseshistorien, metode)

Forældre:

179, 220, 221, **226-227**, 255, 259, 260, 283

(sml. familie, katekesens medarbejdere, ægteskab)

Frelse:

8, 23, 37, 38-40, 42, 47, 63, 78, 83, 85, 89, 97, 98, **101-102**, 103, 107, 108, 113, 115, 116, 122, 123, 128-131, 135, 139, 140, 142-144, 152, 157, 175, 189, 235, 240, 259, 283

(sml. eskatologi, frelseshistorie)

Frelshistorie:

8, 32, 38, 40, 89, 98, **108**, 115, 128-130, 235, 240

Fællesskab:

28, 30, 35, 48, 70, 80, 85, 98, 99, 100, 102, 106, 109, 116, 121, 136, 159, 169, 172, 203, 214, 219, 231, 232, 235, 236, 247, 249, 253, 258, 263

(sml. Guds folk, kirke, kristent fællesskab, mission)

Gruppe:

7, 50, **159**, 184, 220, 221, 233, 244, 245, 247, 267

(sml. foreninger og bevægelser, fællesskab, metode)

Gud:

22-24, 30, 36-41, 55, 81-82, 98-102, 112, 115, 116, 118, **122-123**, 139-140, 142-146, 195, **288-289**

(sml. Treenighed)

Guds folk:

27, 51, 65, 95, 105, 109, 119, 120, 143, 176, 199, 206, 207, 213, 217, 221, 257

(sml. kirke, kristent fællesskab)

Guds Ord:

8, 13, 15, 27, 35, 44, 50, 67, 70, 86, 92, **94**, 95, 96, 98, 99, 109, 116, 125, 128, 132, 142, 143, 146, 148, 150, 151, 170, 176, 204, 225, 263, 289

(sml. evangelium, åbenbaring)

Guds Rige:

15, 34, 35, 84, 97, **101-102**, 103, 104, 135, 137, 140, 163, 174, 177

(sml. evangelium, kerygma)

Guds sønner og døtre:

40, 41, 50, 82, 91, 98, 99, 100, 108, 123, 235

(sml. Jesus Kristus)

Halvvoksne:

33, 58, 76, **181, 184**, 232, 258, 259, 273, 274, 278, 279

(sml. dem, der skal modtage katekesen, katekese af unge mennesker, ungdom)

Helgener:

95, 96, 105, 141, 222

(sml. hellighed, katekesens kilder, spiritualitet, vidnesbyrd)

Hellighed:

27, **56**, 70, 123, 174, 189, 205

(sml. helgener, spiritualitet)

Helligånden:

4, 8,15, 31, 32, 37, **42-45**, 48, 50, 54-56, 65, 70, 77-82, 86, 94, 96, 99, 100, 105, 107, 117, 123, 127, 128, 134, 137, 138, 142, 143, 146, 152, 156, 158, 164, 189, 197, 217, 235, 244, 253, 286-288, 290

(sml. Gud, pinse, Treenighed)

Homili:

48, 51, 52, 57, 70, 207, 260

(sml. katekese, kommunikation, Ordets tjeneste, prædiken)

Håb:

16, 78, 86, 104, 110, 140, 152, 157, 169, 173, 182, 187, 194, 241, 287, 291

Ikke-troende:

49, 51, 61, 201

(sml. ateisme, religiøs ligestilling, situation)

Inkulturation:

8, 21, 91, 97, **109-110**, 111-113, 133, 135, 138, 166, 169, 200, 202, **203-207**, 208-210, 212-214

(sml. kultur, tilpasning)

Interesse for evangeliet:

51, 55, **56**, 62, 89, 185

(sml. evangelisk forberedelse, Ordets sæd)

Jesu Kristi disciple:

15, 16, 25, 32, 34, 43, 46, 48, 50, 53, 56, 61, 64, 65, 67, 70, 81, 82, 84-86, 102, 103, 106, 107, 111, 115, 116, 121, 136, 137, 140, 142, 163, 217, 218, 222, 231, 239, 261, 263

(sml. følge Kristus)

Jesus Kristus:

13, 15, 16, 23, 24, 26, 30, 32, 34-37, 40-43, 46, 48, 50, 51, 53-56, 59-61, 63, 65, 66, 69, 70, 75, 77, 78, 80-82, 84-86, 92, 94, **96-103**, 106-108, 111, 112, 115-117, 121, 123, 130, 137, 138, 140, 143, 145, 147, 152, 158, 159, 163, 189-200, 217, 218, 221, 226, 231, 235, 239, 240, 261, 270, 289, 290

(sml. Gud, Guds sønner, Kristocentricitet, Treenighed)

Kald:

6, 27, 37, 51, 53, 56, 57, 61, 70, 71, 73, 78, 86, 100, 102, 104, 109, 116, 122, 123, 131, 144, 156, 171, 194, 197, 200, 202, 224, 231, 237, 239, 246, 247

(sml. følge Kristus)

Karisme:

45, 156, 222, 229

(sml. foreninger og bevægelser, indviet, ordensfolk)

Katekese (natur og karakter)

8, 10, **29-30**, 35, 52, 63-68, 69, 71, 77-78, 80, 82, 84-87, 90, 112, 219, 272, 288

(dem, den henvender sig til, dens budskab, dens mål, dens opgaver, kateketisk aktivitet, troens pædagogik)

- bibelsk:

89, 108, 117, 118, **128**

(sml. Den hellige Skrift, Guds Ord, katekesens former)

- børn:

72-73, **177-180**

(sml. børn, dem katekesen, henvender sig til, familie, forældre)

- dogmatisk:

89, 108, 128

(sml. Credo, dogmatik, læreembede, trosviden)

- handicappede

189

(sml. dem, katekesen henvender sig til)

- indførende

67-69, 72, 82, 130, 232, 276, 277

(sml. dem, der modtager katekese, katekumenat, katekumener, kristen indføring, permanent katekese)

- kerygmatiske:

62

(sml. forkyndelse, kerygma, primær forkyndelse, prækatekese)

- mystagogi:

89, 108, 117, 129

(sml. bøn, former for katekese, hellighed, liturgi, liturgisk fejring)

- permanent:

51, 69-70, **70-72**, 82, 232, 235

(sml. indførende katekese)

- systematisk:

67-68, 71, 201, 226, 247

(sml. dogme, trosviden)

- ungdom:

181, **184-185**, 207

(sml. dem, katekesen henvender sig til, halvvoksne, unge)

- voksne:

29, 51, 59, **171-176**, 179, 258, 275

(sml. de voksne, som katekesen henvender sig til)

- ældre:

186-188

(sml. de ældre, som katekesen henvender sig til)

Katekesens former:

48, 59, 68, 71, 89, 117, 118, 176, 185, 190, 226, 272, 275

(sml. bibelsk katekese, indførende katekese, kerymatisk katekese, læremæssig katekese, mystagogisk katekese, vedvarende katekese)

Katekesens gradvise karakter:

47, 77, **88-89**, 91, 109, 112, 129, 289

(sml. indføring, proces)

Katekesens kilder:

93, **94-96**, 130, 131, 132, 138, 149, 283

(sml. Den hellige Skrift, den Katolske Kirkes Katekismus, helgener, kirkefædre, kirkehistorie, læreembedet, ordets sæd, teologi, tradition, værdier)

Katekesens kirkelige natur:

30, 35, 44, **78-79**, 97, **105-106**, 218, 219, 236

(sml. kirke)

Katekesens loci:

91, 95, 110, 158, 178, 211, 216, **253**, 254-257, 259, 262, 264, 278

(sml. familie, foreninger og bevægelser, katekese, kirkelige basisgrupper, kristent fællesskab, skole)

Katekesens medarbejdere:

8, 178, 216, 217, 219, 250

(sml. biskopper, indviede, kateketer, lægfolk, ordensfolk, præster, uddannelse)

Katekesens mål:

30, 66, **80-83**, 84, 87, 142, 158, 218, 220, 254, 264

(sml. katekese)

Katekesens opgaver:

77, 84, **85-87**, 175

(sml. arbejdsinstrumenter, katekesens genstand, læreembede, troens pædagogik)

Kateketer:

98, 110, 138, 139, 147, 149, 152, **156**, 159, 163, 173, 186, 199, 219, 225, 230, **231-232**, 235, 236, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 248, 288, 289

(sml. katekesens medarbejdere, kateketers uddannelse, lægfolk, lærer, troens pædagogik)

Kateketers uddannelse:

11, 33, 137, 156, 176, 213, 216, 219, 225, 233, 234, **235-237**, 238, 247, 249-252, 279, 282

Kateketisk aktivitet:

3, 8, 66, 156, 216, 219, 225, 228, 230, 233, 264, 281, 283, 284

(sml. katekese, koordination af katekese, troens pædagogik)

Katekismer:

3, 8, 9, 11, 30, 93, 110, 118, 119, 121, 122, **130-132**, **134-135**, 136, 141, 175, 210, 213, 266, 271, 282, **284-285**

(sml. arbejdsinstrumenter, vejledning)

- lokale:

8, 93, 110, 119, 121, 122, **131, 135**, 136, 210, **284**

(sml. arbejdsinstrumenter, vejledning, kateketisk program på bispedømmeplan)

Katekumenat:

2, 47, 51, 58, 59, 62, 78, **88-91**, 110, 117, 129, 141, 172, 176, 185, 214, 256, 258, 266, 276, 277

(sml. dåb, eukaristi, firmelse, kristen indføring, sakramenter)

Katekumener:

16, 29, 66, 78, 86, 90, 91, 104, 106, 108, 110, 132, 133, 165, 172, 220, 230, 254, 256, 283

(sml. dem, katekesen henvender sig til, katekumenat, kristen indføring)

Kerygma:

56, 62, 88, **102**, 227

(sml. forkyndelse, kerygmatiske katekese, primær forkyndelse)

Kirke:

15- 19, 21-25, 27, 27, 30, 32, 33, **42-45**, 46-51, 53, 55, 58-60, 62-64, 66, 71, **77-79**, 81-83, 85-86, **90-91**, 94-95, 97, 100, 102, 103, 105, 108, 109, 115, 119, 127-129, 131, 141, 148, 154, 159-161, **162-170**, 197, 199, 216-221, 228-232, 236, 253-257, 263, 270

(sml. Guds folk, katekesens kirkelige natur, kristent fællesskab, læreembede)

- lokal:

132, 133, 134

(sml. biskop, bispedømme, lokalkirke)

- partikular:

8, 13, 59, 62, 72, 91, 133, 215, **217-219**, 222, 223, 232, 233, 239, 261, 263, 265, 270, 272-275, 277-279

(sml. biskop, bispedømme, partikularkirke)

Kirkefædre:

2, 33, 44, 89, 107, 126, **129**, 130, 202

(sml. katekumenat, tradition)

Kirkelige basisgrupper:

215, **264-265**

(sml. foreninger og bevægelser, kristent fællesskab, katekesens loci)

Kirkens historie:

30, 35, 108, 130, 148, 222, 240

Kommunikation:

21, 36, 38, 86, 118, 132, 137, 140, 141, 143, 148, 149, 150, 156, 157, **160-162**, 169, 192, 208, 209, 211, 235, 238, 243, 283

(sml. audiovisuelle hjælpemidler, meddelelsesmidler, sprog)

Konsekrerede:

228-229

(sml. ordenskald, katekesens medarbejdere)

Koordination af katekese:

216, 219, 269, **272-273**, 276, 278, 279

(sml. biskop, bispedømme, kateketisk aktivitet, kateketisk program på bispedømmeplan, lokalkirke, organisering af katekese, partikularkirke)

Kreativitet:

134, 135, 156, 157, 169, 245, 263

(sml. metode, tilpasning, troens pædagogik)

Kristen identitet:

21, 116, 173, 175, 194, 197, 200, 235, 237

(sml. menneske, tro)

Kristen indføring:

3, 47-49, 51, 52, 58, 60, 64, **65-66**, 67-69, 72, 73, 76, 79, 82, 86, 88-91, 104, 119, 129, 130, 144, 149, 165, 172, 176, 178, 180, 181, 185, 207, 214, 220, 226, 235, 237, 253, 255, 256, 258, 274-276, 278

(sml. dåb, dem, der skal modtage katekesen, eukaristi, firmelse, indførende katekese, katekumenat, sakramenter)

Kristen spiritualitet:

28, 91, 156, 235, 237-239, 247, 262, 289

(sml. bøn, hellighed, kristent liv, næstekærlighed)

Kristent engagement:

185

(sml. apostolat, vidnesbyrd)

Kristent fællesskab:

47, 48, 49, 61, 64, 69-72, 84, 91, 105, 141, 158, 168, 171, 180, 189, 191, 197, 219-221, 224-228, 246, 247, **253-257**

(sml. Guds folk, katekesens loci, kirke)

Kristent liv:

25, 30, 48, 50, 51, 56, 57, 63, 67, 68, 69, 84-87, 91, 99, 115, 122, 124, 141, 156, 157, 184, 223, 226, 227, 255, 261, 262, 264

(sml. hellighed, moral, tro)

Kristi efterfølgelse:

51, 53, 56, 63, 67, 69, 70, 78, 80, 81, 86, 89, 96, 98, 100, 103, 104, 111, 112, 116, 135, 177, 187, 235, 240, 244, 254, 282, 290

(sml. Jesu Kristi disciple, omvendelse)

Kristocentricitet:

29, 41, 80, 97, 98, 99, 100, 235

(sml. Jesus Kristus)

Kristus

Se Jesus Kristus

Kultur:

20-21, 22, 73, 75, 87, **109-110**, 131, 141, 161, 170, 175, 202-204, 208, 209, 212, 243, 259, 285

(sml. dem, der skal modtage katekesen, evangelisering, inkulturation, socio-kultursammenhæng, tilpasning)

Kulturer:

20-21, 30, 48, 78, 102, **109-110**, 119, 121, 131, 134, 135, 143, 169, **202-204**, 212, 236, 255

(sml. evangelisering, inkulturation, situation, tilpasning)

Kærlighed til Gud:

82, 115, 143, 255

Liturgi:

27, 51, 84-87, 91, 95, 101, 108, 117, 118, 121-123, 135, 151, 154, 155, 157, 174, 176, 202, 207, 208, 219, 240, 247

(sml. kirkelige basisgrupper, familie, foreninger og bevægelser, katekese, skole)

Lægfolk:

19, 29, 32, 86, 174, 176, 184, 206, 216, 219, 224, 228, **230-231**, 234, 237, 242, 246, 247, 251, 261, 267

(sml. forældre, katekese, katekesens medarbejdere)

Lære:

1, 5, 28, 38, 41, 50, 51, 85, 98, 104, 115, 120, 121, 123-125, 131, 135, 136, 151, 185, 198, 217, 221, 244, 253, 262, 265, 270, 271, 283

(sml. budskab, fides qua/quaer, læremæssig katekese, læreembede, trosviden)

- Kirkens sociallære:

17, 30, 71, 133, **175**, 285

(sml. budskab)

Læreembede:

3, 5, 7, 9, 13, 29, 30, 44, 95, 96, 109, 120, 121, 124-125, 133, 144, 161, 169, 202, 263, 286

(sml. biskopper, budskab, pave, troens skat)

Maria, den salige Jomfru:

55, 78, 154, 176, 291

(sml. Jesus Kristus, kirke)

Massemedier:

(sml. samfundets meddelelsesmidler)

Menneske:

18-20, 23, 36, 38, 39, 41, 49, 50, 53-55, 80, 81, 85, 87, 92, 97, 98, 102, 115, **116-117**, **123**, 131, 133, 138-140, 143-147, 150, 152, 158, 159, 161-163, 167, 170, 171, 185, 188, 190, 192, 200, 231, 232, 238, 242-244, 259, 261, 263, 278

(sml. erfaring)

Menneskerettigheder:

18-19

(sml. befrielse, udvikling)

Menneskevordelse:

30, 91, 109, 117, 143, 152, 169, 206

(sml. Jesus Kristus)

Mentalitet:

133, 185, 189

(sml. menneske)

Mester

43, 78, 85, 103, 116, 134, 137-140, 142, 231, 239, 288

(sml. kateket, Helligånden, Jesus Kristus, Guds pædagogik)

Metode:

8, 9, 10, 30, 90, 116, 118, 124, 131, 132, **148-149**, 156, 204, 244, 279, 282, 283

(sml. Guds pædagogik, koordination af katekese, kreativitet, pædagogik)

Mission:

4, 6, 13, 18, 23, 25, 27, 33, 34, 43, **46**, 48, 58-60, 62, 63, 65, 66, 70, 77, 78, 81, 83, 84, **86**, 87, 90, 103, 104, 107, 111, 113, 137, 138, 140, 141, 164, 174, 175, 219, 221, 224, 225, 231, 232, 233, 239, 241, 246, 248, 255, 261, 270, 273, 276, 288

(sml. evangelium, missionsaktivitet)

- ad gentes:

58, 59, 62, 66, 90, 273, 276

(sml. evangelisering, mission, missionsaktivitet)

Missionsaktivitet:

49, **58, 59**, 64, 90, 276, 277

(sml. forkyndelse, kateketisk aktivitet, mission, mission ad gentes, ny-evangelisering, primær forkyndelse, prækatekese, vidnesbyrd)

Moral:

22, 23, 30, **85**, 86, 87, 98, 104, 108, 115, 121, 122, 123, 175, 182, 240, 244, 255, 279

(sml. Dekalog, næstekærlighed)

Mysterium:

20, 28, 30, 36, 38, 41, 50, 63, 78, 80, 84, 85, 91, 99, 100, 105, 107, 108, 114-116, 122, 123, 132, 133, 142, 150, 151, 156, 169, 199, 235, 240, 242, 279

(sml. budskab)

Næstekærlighed:

27, **47-48**, 51, **86**, 140, 142, 157, 188, 219, 259, 261, 291

(sml. moral, saligprisninger)

Ny evangelisering:

26, **58-59**, 62, 75, 212, 232, 273, 276

(sml. evangelisering, mission, missionsaktivitet)

Nåde:

30, 37, 51, 55, 56, 57, 67, 80, 86, 88, 92, 98, 102, 116, 122, 137, 138, 142, 144, 146, 150-152, 156, 161, 175, 177, 188, 227, 290

(sml. Helligånd, hellighed, sakramenter)

Omvendelse:

30, 47, 48, **53-57**, 61, 62, 63, 69, 80, 82, 85, 88-90, 102, 149, 152, 157, 194, 203, 204, 283

(sml. fides qua/quaer, hellighed, Kristi efterfølgelse, moral, synd)

Oplæring:

18, 60, 68, 73, 74-75, 76, 142, 144, 147, 175, 178, 180, 184, 185, 194, 207, 227, 243, 244, 255, 259, 260, 278

(sml. familie, pastoral omsorg for oplæring, skole)

- i troen:

48, 51, 56, 62, 67-71, 76, 84-87, 91, 104, 122, 130, 131, 142, 147, 148, 178, 185, 189, 192, 194, 200, 220, 227, 237, 244, 253, 257, 266, 279

(sml. katekese, permanent katekese)

- kristen:

31, 60, 76, 122, 194, 227, 239, 255, 262, 278, 279

(sml. kristen indføring, oplæring i troen, religionsundervisning i skoler)

Opstandelse:

16, 34, 40, 65, 117

(sml. Jesus Kristus, påske)

Ord og gerninger:

38, 39, 94, 108

(sml. åbenbaring)

Ordensfolk:

29, 216, 219, **228-229**, 231, 237, 246, 251, 267

(sml. katekesens medarbejdere)

Ordets sæd:

38, 86, 91, 95, 200

(sml. evangelisk forberedelse, værdier)

Organisering af katekese:

12, 35, 219, 223, 234, **265-266**

(sml. kateketisk program på bispedømmeplan, koordination af katekese)

Overtro:

192, 195

Pastoral omsorg:

2, 7, 9, 46, 58, 59, 62, 67, 76, 91, 129, 174, 175, 181, 184, 186, 189, 201, 215, 219, 233, 234, 242, 247, 250, 251, 258, 265, 266, 270, 273, 274, 276, 278-281

(sml. pastoral aktivitet)

- for katekese:

9, 49, 58, 59, 64, 276, 279, **280**

(sml. pastoral omsorg)

- for oplæring:

75, 273, 274, **278**

(sml. kristen oplæring, oplæring i troen)

Pave:

4, 5, 6, 120, 136, 270

(sml. biskop, læreembede, Pavestolen)

Pavestolen:

7, 120, 214, 270, 271, 282

(sml. pave)

Pinse:

117, 164, 217, 218, 290

(sml. Helligånden)

Pluralisme:

193, 212, 260

(sml. enhed, inkulturation, kultur)

Prioritering af de fattige:

74, 104

(sml. befrielse, Guds Rige, retfærdighed)

Proces:

6, **47-49**, 56, 57, 62, 63, 67, 69, 73, 77, 78, 82, 88, 89, 91, 105, 109, 126, 129, 130, 132, 138, 140, 143, 149, 150, 151, 155-157, 170, 178, 181, 204-207, 210, 212, 218, 219, 220, 237, 240, 243, 247, 248, 259, 264, 274, 276, 277, 279, 280, 282

(sml. fremgangsmåde, katekesens gradvise karakter)

Programmer for katekese i bispedømmer:

225, **274-275**

(sml. biskopper, katekesens medarbejdere, lokalkirke, partikularkirke, pastoral omsorg for oplæring)

Præ-katekese:

67, 117

(sml. kerygmatiske katekese, præ-katekumenat)

Præ-pubertet:

181

(sml. dem, katekesen er rettet til, ungdom, unge mennesker)

Prædiken:

3, 79, 101, 133, 153, 169, 199, 222

(sml. homili, ordets tjeneste)

Præster:

11, 51, 216, 219, **224-225**, 234, 246

(sml. katekesens medarbejdere, ordensfolk)

Præstevielsens sakramente:

50, 106, **224**, 231

(sml. biskop, præster, sakramenter)

Pædagogik:

30, 118, 132, 139, 140, 144, 189, 215, 237, 244

(sml. metode)

- Guds pædagogik:

8, 100, 112, 129, 131, 137, 138, **139-140**, 142, 143, 146, 148, 152

(sml. frelseshistorien)

- troens pædagogik:

2, 8, 30, 35, 118, 132, 138-141, **144**, 145-150, 153, 154, 158, 164, 189, 215, 232, 237, 244, 249

(sml. Guds pædagogik, metode, videnskab)

Påske:

16, 59, 85, 91, 101, 115, 117, 256

(sml. dåb, eukaristi, Jesus Kristus, opstandelse)

RCIA

Se Ritus til kristen indføring

Religioner:

27, 51, 73, 86, **200**, 201

(sml. interreligiøs dialog, religiøs følelse, økumeni)

Religiøs ligegyldighed:

17, 22, 49, 61, 133, 193, 258

(sml. ateisme, ikke-troende)

Religionsundervisning i skoler:

51, 60, 73-75, 76, 179, 199, 260, 276

(sml. oplæring, skoler)

Retfærdighed:

102, 104, 157, 199

(sml. befrielse, fattigdom, hellighed, sociallære)

Ritus til kristen indføring:

90, 176, 214, 256, 258

(sml. kristen indføring)

Saligprisninger:

85, 103, 115, 117, 228

(sml. Guds Rige, kristen spiritualitet, kristent liv)

Sakramenter:

17, 30, 39, 46, 48, 50, 56, 60, 65, 66, 71, 80, 83, 85-91, 102, 106, 108, 115, 119, 122, 129, 130, 141, 157, 176, 178, 181, 202, 207, 224, 227, 231, 232, 235, 256, 274

(sml. kristen indføring, liturgi)

Samfund:

16, 26, 30, 71, 81, 86, 95, 100, 133, 175-177, 179, 181-183, 185, 186, 263, 278, 279

(sml. situation, sociokulturel sammenhæng)

Sandhedernes hierarki:

42, 97, 99, **114-115**, 123, 132, 197, 241

(sml. fuldstændigt budskab, læreembede)

Sekularisering:

113, 171, 193, 212

(sml. ateisme, religiøs ligegyldighed)

Situation:

7, 8, 10, 12, 17, 22, 23, 25, 26, 29, 32, 33, 47, 50, 58, 59, 62, 76, 102, 103, 118, 119, 121, 124, 131, 133-135, 139, 151, 152, 165-167, 168, 170, 176-178, 184-187, 189-193, 197, 200, 201, 207, 210, 212, 213, 232, 236, 244, 258, 266, 276, 277, **279-280**, 281, 283, 285

(sml. kultur, kulturer, samfund, tidens tegn, tilpasning)

Skole:

31, 51, 60, 73, 75, 76, 91, 124, 138, 142, 146, 178-180, 185, 211, 227, 248, 253, **259-260**, 273, 279

(sml. oplæring, religionsundervisning i skoler)

Små børn:

2, 17, 24, 33, 54, 58, 72, 86, **177-178**, **180**, 220, 226, 232, 258, 273, 274, 278, 279, 283

(sml. børn)

Socio-kulturel sammenhæng:

2, 10, 58, 71, 74, 86, 133, 166, 189, 193, 197, 200, 202, 205, 206, 220, 238, 243, 255, 273, 276, 277, 283

(sml. kultur, kulturer, samfund, sekularisering, situation, tilpasning)

Sogn:

172, 223, 239, 253, **257-258**, 262, 266

(sml. katekesens loci, kristent fællesskab)

Sprog:

20, 96, 106, 110, 112, 131, 132, 135, 146, 149, 154, 155, 161, 185, 191, 194, 203, 207, **208**, 209

(sml. kommunikation, meddelelsesmidler)

Synd:

16, 30, 37, 101, 102, 116, 117, 204

(sml. dekalog, moral, omvendelse)

Teologi:

7, 51, 105, 202, 283

(sml. ordets tjeneste)

Ti bud

Se dekalog

Tidernes tegn:

31-32, 37, 101, 116, 117, 204

(sml. ordets sæd, situation)

Tilpasning:

7, 10, 109, 112, 119, 133, 134, 143, **166-170**, 185, 200, 202, 283

(sml. dem katekesen henvender sig til, inkulturation, situationer)

Tjeneste:

3, 50, 51, 163, **219**, 224, 227, 270, 284

(sml. katekesens tjeneste, Ordets tjeneste)

- katekesens:

13, 59, 216, **219**, 231, 233, 287

(sml. katekese, ordets tjeneste, tjeneste)

- ordets:

9, 35, **51-52**, 57, 61, 64, 69, 71, 73, 77, 79, 82, 93, 97, 108, 121, 127, 146, 148, 169, 170, 222, 257, 260, 272, 280

(sml. evangelisering, Guds Ord)

Tradition:

26, 30, 35, **42-45**, 58, 76, 85, 89, 94-96, 120, 121, 125-130, 132, 133, 154, 155, 178, 188, 212, 232, 283

(sml. Den hellige Skrift, videregivelse)

Treenighed:

81, 82, 86, 97, **99-100**, 114, 122, 123, 135

(sml. Gud Fader, Helligånden, Jesus Kristus)

Tro:

14, 16, 22, 25, 29, 38, 48, 51, **53-55**, 56-59, 61, 62, 64-71, 78, 79, 82-89, 91, **92**, 94-96, 99, 100, 102, 105-109, 114, 115, 117, 121-123, 125, 127, 128, 130, 133-138, 143, 152, 154, 155, 157, 175, 178, 181, 184, 195, 197, 200, 203, 208, 222, 224, 226, 237, 238, 241, 254, 255, 279

(sml. bekendelse af tro, fides qua/quaee, omvendelse)

Trosbekendelsen:

83, 85, 88, 89, 108, 115, 117, 119, 128-130, 132, 146, 149, 154, 208, 240

(sml. Credo, tro, bekendelse af tro)

Trosmodenhed:

2, 47, 51, 58, 61, 74, 75, 80, 82, 88, 89, 92, 139, 142, 143, 148, 155, 156, 159, 167, 173, 204, 206, 209, 221, 224, 228, 241, 242, 244, 246, 247, 275

(sml. kristen indføring, tro, voksne, ældre)

Trosskat:

94, 112, **125-126**, 129, 135

(sml. *Den hellige Skrift, den Katolske Kirkes Katekismus, læreembede tradition*)

Trosviden:

21, 34, 38, 42, 55, 56, 67, 80, 84, 85, 86, 87, 92, 101, 105, 108, 111, 121, 129, 130, 154, 207, 218, 231, 235, 240, 254

(sml. *budskab, fides qua/quaer, forkyndelse, fremgangsmåde, katekese, kateketisk aktivitet, katekumenat, ny evangelisering.*)

Udvikling:

18, 20, 21, 22, 26, 87, 92, 146, 148, 157, 159, 165, 171, 181, 211, 212, 220, 242, 259, 289

(sml. *befrielse, menneskerettigheder*)

Ungdom:

2, 25, 26, 30, 33, 51, 60, 66, 72, 73, 76, 159, 162, 176, **181-183**, 184, 185, 188, 191, 197, 207, 208, 211, 212, 220, 221, 227, 229, 232, 233, 242, 247, 255, 258, 259, 262, 274, 276, 278, 279

(sml. *Dem der skal modtage katekesen, katekese af unge mennesker, pubertet*)

Vejledning:

1, **7-13**, 62, 87, **120**, 134, 140, 197, 213, **282**, 283, 284, 287

(sml. *hjælpemiddel, kateketisk program på bispedømmeplan*)

Videnskab:

8, 51, 147, 171, 184, 189, **242-244**, 279

(sml. *trosviden*)

Videregivelse:

8, 30, 42-44, 46, 78, 79, 87, 96, 98, 105, 107, 111, 120, 122, 128, 132, 134, 138, 148, 149, 172, 191, 207, 217, 221-223, 230, 235, 236, 240, 241, 270

(sml. *forkyndelse, tradition*)

Vidnesbyrd:

13, 23, 26, 28, 39, 41, 46, 47, 48, 50, 58, 85, 87, 95, 102, 103, 129, 141, 143, 156, 158, 175, 187, 194, 200, 201, 203, 217, 219, 220, 221, 226, 228, 238, 255, 262

(sml. *forkyndelse, kristent vidnesbyrd*)

Voksne:

2, 3, 17, 24, 29, 33, 51, 58, 59, 68, 72, 157, 159, **171-176**, 178, 179, 182, 188, 197, 207, 214, 220, 221, 227, 292, 232, 233, 247, 256, 258, 274, 275, 276, 279

(sml. *katekese for voksne*)

Værdier:

9, 21, 23, 33, 67, 73, 78, 87, 95, 110, 113, 115, 157, 175, 193, 195, 227, 228, 237, 244, 255, 263, 279

(sml. *ordets sæd*)

Ægteskab:

176, 228, 232, 258

(sml. *familie, forældre, sakramenter*)

Ældre:

17, **186-188**

(sml. katekese for ældre)

Økumeni:

74, 86, 99, 139, 197, 198

(sml. enhed, inter-religiøs dialog)

Åbenbaring:

8, 10, 29, 30, 35, **36-40**, 45, 50, 53, 54, 66, 78, 80, 92, 100, 108, 115, 116, 131, 138, 139, 143, 149, 150, 152, 153, 157, 197

(sml. Den hellige Skrift, frelseshistorie, Guds Ord, læreembede, tradition)

INDHOLD

<i>Forkortelser</i>	5
<i>Forord</i>	9
INDLEDNING: Forkynde evangeliet i den moderne verden	13
I DEL: Katekese i Kirkens evangeliserende mission	21
KAPITEL I: Åbenbaringen og dens videregivelse gennem evangelisering	25
KAPITEL II: Katekesen i evangeliseringsprocessen	37
KAPITEL III: Katekesens karakter, mål og forpligtelser	45
II DEL: Evangeliets budskab	55
KAPITEL I: Normer og kriterier for præsentationen af evangeliets budskab i katekesen	59
KAPITEL II: »Dette er vor tro, dette er Kirkens tro«	73
Den katolske kirkes katekismus	74
Katekismer i lokalkirkerne	79
III DEL: Troens pædagogik	85
KAPITEL I: Guds pædagogik, kilde til og model for troens pædagogik	89
KAPITEL II: Diverse emner, der vedrører de anvendte metoder	93
IV DEL: Dem, der skal modtage katekesen	99
KAPITEL I: Tilpasning til dem, der skal modtage katekesen: generelle aspekter	103
KAPITEL II: Katekese svarende til alderen	105
Katekese for voksne	105
Katekesen for småbørn og lidt større børn	108
Katekese til unge	109
Katekese til de ældre	111
KAPITEL III: Katekese til specielle situationer, mentaliteter og miljøer	113
KAPITEL IV: Katekese i den socio-religiøse sammenhæng	115
KAPITEL V: Katekese i den socio-kulturelle sammenhæng	119
V DEL: Katekesen i partikularkirken	125
KAPITEL I: Den kateketiske tjeneste og de, der varetager den i partikularkirkerne	129
KAPITEL II: Uddannelse til den kateketiske tjeneste	137
KAPITEL III: Katekesens loci og midler	145
KAPITEL IV: Organiseringen af kateketisk pastoral omsorg i partikularkirkerne	151
Organisation og udøvelse af ansvar	151
	183

Koordinering af katekesen	153
Nogle særlige opgaver for den kateketiske tjeneste	156
AFSLUTNING	159
TEMATISK INDEKS	163
nk side 186	